GOGOL BORDELLO • YANN TIERSEN • GEVENDE • ADAM GREEN • CHARLOTTE GAINSBOURG • DRESDEN DOLLS

ROLL

ROLL 111

112480 eylül - ekim 2006/09 5 YTL

JANIS JOPLIN

DAVID BYRNE & BRIAN ENO: MY LIFE IN THE BUSH OF GHOSTS • OLCAYTO ART • CAN • BILLY COBHAM

birkin jane

GÜLÜMSE

İnceleme yüzünü yok sayıp burnunu
Bakıp durma bir zamanlar sivilcelerin kapladığı
yerdeki kırışıklıklara
Unutma gülümserken daha az kas kullanırsın
Kaşlarını çatmak ancak çirkin kılar seni

Gülümse öyleyse, gülümse
Böylece herkes gülecek seninle beraber
Hadi gülümse yavrum, gülümse
Koca dünya az evvel aydınlanmış gibi

Bozuşma sevgilinle kederini bulaştırırken sana
Çok daha azıyla öldürebilirdi seni,
bir tebessüm yapıştırıp suratına
Kapıyı açtığın gibi orospunun tekine lanetler yağdırma
Çünkü senin hakkın ödenmez bir gülümsemeyle

Gülümse öyleyse, gülümse
Böylece herkes gülecek seninle beraber
Hadi gülümse yavrum, gülümse
Koca dünya az evvel aydınlanmış gibi

Hor görme doktorunu ya da "Gamble ve Proctor"u
Neticede onlar oyunun piyonu

Kusursuz reçete sana verilmiştir
İçinde bol bol İsa'nın adı geçer

Korkma vaizden o sadece bir parazit
Çok da meşgul kıçını dikizlemekle

Incil'de bir ayet var
Der ki bizler hep sorumluyuz
Olan biten her şeyden

Gülümse öyleyse, gülümse
Böylece herkes gülecek seninle beraber
Hadi gülümse yavrum, gülümse
Koca dünya az evvel aydınlanmış gibi
Hadi gülümse, gülümse
Gülümse, gülümse
(Brian Molko)

TAHTSIZ KRALİÇE

Kocaman
Buluttan ayaklarımla
Dolaşıyorum
Dünyayı turluyorum

Hiç bilmiyorum
Bugün kim olduğumu
Ve öyleyse
Neden hâlâ sevdiğimi

Şarkı söyledim
Ağladım
Ben tahtsız
Kraliçeyim
Kadehi sonuna
Kadar içtim
Ve şampanyayı
Ve kahkahaları
Ve gözyaşlarını

Delice sevdim
Kollarında gülmeyi
Hâlâ bilmiyorum
Hiç bilmiyorum
Tüm unuttuklarımı
Neden hatırladığımı
Yeni biriyim
Hiçbir şeyi unutmadım

Şarkı söyledim
Ağladım
Ben tahtsız
Kraliçeyim
Kadehi sonuna
Kadar içtim
Ve şampanyayı
Ve kahkahaları
Ve gözyaşlarını
(Arthur H)

EV

Yine bir röportaj silsilesi
Yine bir anlamsız parti
Eve gitmek istiyorum
Kalbin neredeyse evin orasıdır derler
Nereye gitmek istediğimi
Soruyor şoför
Kafam karışıyor birden
Birden bilemez oluyorum
Nereye ev diyeceğimi

Kalbin neredeyse evin orasıdır

Evet, iyi bir hayat sürdüm
Ama düşünmeden edemiyorum
Farklı bir yol izleseydim
Bugün ne halde olurdum
Bambaşka bir dünyada
Hâlâ yaşar mıydım orada
Arka mahallelerden birinde bıkkın bir ev kadını
Günbegün saçını süpürge eden
Asla kaçamayan evinden

Kalbin neredeyse evin orasıdır

Belirgin bir meyankökü tadı
Ağaçlardan yükselen karga sesleri
Cila kokusu
Unutulmuş hatıraların canlanışı
Neden bunca zaman sonra bir anda
Üzerime çullanıyorlar
Oysa kimse "geri dön bana
Dön ait olduğun yere
Eve dönmenin vaktidir şimdi" demedi

Kalbin neredeyse evin orasıdır

İp atlamaca, pipo kokusu
Pazar günü kilise çanları
Soğuk ekmek üzerine marmelat
Sonu gelmeyen yaz tatilleri
Karavanla kır gezileri
Çılgınca koşarak atlamak denize
Başarısızlığın buruk tadı
Zaferin heyecanı

Kalbin neredeyse evin orasıdır
(Neil Hannon)

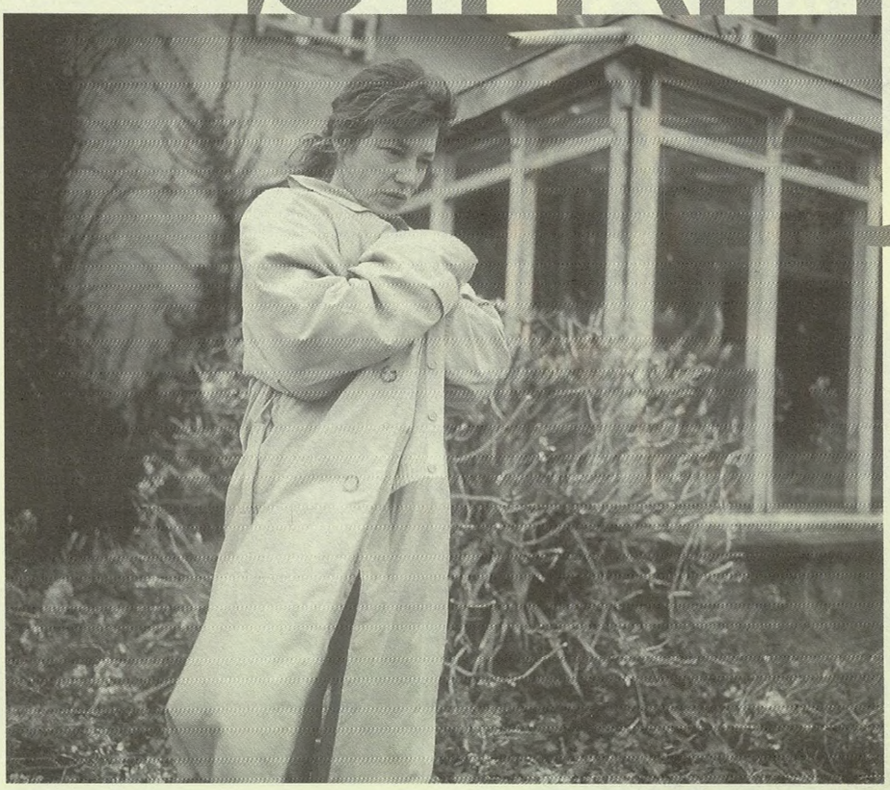

WATERLOO TREN ISTASYONU

Yakında, tren istasyonunun gölgesi altında • Yakında, yüce bir milletin esneyişi arasında • Çok yakında, Waterloo'ya varıyor olacağım •• Bir zavallı Napoleon esprisine gülecek • Nelson'a cuk oturacak bir melodiyi mırıldanıyor olacağım • Çok yakında • Ve tabii dilimde The Kinks'in şarkısı • ABBA'nınki değil ama • Waterloo Tren İstasyonu'nda •• Yıllar önce terkettim memleketimi • İngiltere'den ötede çizecektim kaderimi • Çok uzaklara çevirmeliydim yolumu • En uzağa, Paris'e, Fransa'ya • Apaçık anlatmalıydım dünyaya • Ayrı düştüğüm zaman boyunca • Yeşil parkları • Ve karanlık ırmakları • Nihayet bütün o hengamenin ötesindeydim, biliyordum • Bu kızın ilerlemesi gerekiyordu • Geri dönmek için • Waterloo Tren İstasyonu'na
(Rufus Wainwright)

Türkçesi: Bayer Donat - Çakırlar Cüneyt

ROLL
111
eylül - ekim '06

12 Yann Tiersen
14 Billy Cobham
16 Gogol Bordello
18 Dresden Dolls
22 Can
24 Gevende
29 Olcayto Art
32 David Byrne
36 Adam Green
38 Charlotte Gainsbourg
43 Bir Fatih Özgüven öyküsü
57 Janis Joplin

04 Ajans
09 Gaipten Sesler (6)
21 Halkla ilişkiler
41 Kıraathane
46 Gayd
49 ÖSS
50 Kısa dalga

Pharrell Williams, Tanita Tikaram, Frank Black, Joan As Police Woman, Roger McGuinn, Justine Electra, Joan Jett, Peaches

52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Cüneyt Çakırlar, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Defne Çorbacıoğlu, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Ender Özkahraman, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Özlem Altıok, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Timur Tikriti, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ (Eburnza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95) **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Ağustos 2006 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 10 **sayı** 111 **eylül - ekim** '06 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

GEORGE GALLOWAY ANLATIYOR SKY NEWS'DAN NAKLEN

Dört haftalık hafıza

Hizbullah'ın İsrail'e yönelik saldırılarını meşru bulduğunu söyleyen Respect Partisi başkanı George Galloway'le beraberiz. Hizbullah'a desteğinizi nasıl açıklayabiliyorsunuz?

George Galloway: **24 yıl önce, kızımın doğduğu gün, İsrail'in Lübnan'ı işgalini protesto eden büyük bir gösteriye katılmıştım. Oradan da doğumevine koşturmuştum. İsrail'in Lübnan'ı işgal ve istilâsı, kızımın 24 yıllık hayatı boyunca sürdü. Hizbullah, İsrail'i Lübnan'dan atmaya ve kaçırılan binlerce Lübnanlı mahkûmu geri almaya çalışan bir ulusal direniş hareketinin parçası. 2000'de bunu büyük ölçüde başarmışlardı da. Saldıran taraf İsrail; Lübnan İsrail'e saldırmıyor ki. Sınırı geçip Lübnan'a giren İsrail askerlerinin kaçırılmasını bir savaş suçuymuş gibi kınamamı bekliyorsunuz. Lübnan'a saldırısında, kendi kayıplarının 30 katı kadar sivil öldürdü İsrail. Dolayısıyla asıl siz, yüzünüzün bütün çizgilerinden, sesinizin tonundan ve her kelimenizden taşan tarafgirliğinizi açıklamak durumundasınız.**

İsrail'i Lübnan topraklarından atmak için kurulan Hizbullah, bunu 2000 yılında başardığına göre, niçin...

Başardı demedim. Bu çok önemli bir nokta ve bunu izleyicilerinizden gizliyorsunuz. "Büyük ölçüde başardı" dedim. Lübnan topraklarının bir kısmı, 2000'den beri İsrail işgali altında...

Şebap çiftliklerinden bahsediyorsunuz. BM'nin...

Hafızanızı dört haftayla sınırlamayın. 24 yıllık İsrail işgali boyunca kaçırılan binlerce Lübnanlı söz konusu.

İran'ın Hizbullah'a, İsrail'in bütün şehirlerini vurabilecek kapasitede füzeler vermesine ne diyorsunuz? İsrail'in o füzeleri ortadan kaldırmak istemesini anlayışla karşılamak gerekmiyor mu?

Bu tamamen akıldışı! ABD'nin İsrail'e verdiği füzeler sadece Lübnan'ı değil, İran da dahil, bütün müslüman alemini vurabilecek güçte. Neden ABD'nin, içinde yüzlerce nükleer füze de olan silahları İsrail'e vermeye hakkı var da, İran'ın Lübnan'a...

Çünkü İran o füzeleri bir terör örgütüne veriyor.

Hizbullah terör örgütü değil ki. Rupert Murdoch'un Sky'ının ve benzerlerinin zihininde öyle...

Yapmayın. Büyük bir çoğunluğa göre Hizbullah bir terör örgütü...

Tamamen yanılıyorsunuz. Büyük çoğunluğun gözünde Hizbullah terör örgütü değil; terörist olan, İsrail devleti. Bunu kavrayamamanız, bütün haberlerinizdeki taraflı tutumunuza yol açıyor.

IRA mesela siyasete yönelmeyi seçti. Hizbullah da...

Ne diyorsunuz siz, Hizbullah zaten siyasetin içinde...

Bir dakika dinlerseniz... Hükümette iki bakanları varken, neden siyaseti değil de, İsrail askerlerini kaçırmayı ve öldürmeyi tercih ettiler?

Çünkü İsrail ülkelerini işgal etmiş durumda. Binlerce vatandaşını zindanlarda esir tutuyor. Her şey çok basit, ama gerçeği görebilmek için dört haftanın öncesine giderek düşünmeniz lâzım. Bu krizin kökenini biliyorsanız, ki yaşınız bunu bilmeye müsait, dört haftalık, dört yıllık ya da on dört yıllık bir çatışma olmadığını da biliyorsunuz. Ama insanları, krizin dört hafta önce ortaya çıktığına inandırmak istiyorsunuz...

Bırakın bitireyim. Hizbullah'ın Lübnan demokrasisine katkıda bulunmak isteyen bir siyasî hareket olduğu söylemi geçerliliğini kaybetmedi mi?

Ne kadar şapşalca bir soru. Hizbullah bugün hiç olmadığı kadar popüler...

Sorum bu değildi...

Hizbullah bugün Lübnanlı Hıristiyanlar, Sünnîler, Şiîler ve bütün Araplar ve müslümanlar tarafından her zamankinden çok seviliyor. Savaşı kaybeden İsrail. Savaşı siyasî olarak hazırlayan Bush ve Blair de kaybetti. Bunu sizden başka herkes görebiliyor.

Hizbullah'ın amacının İsrail'in Lübnan'ı terketmesi olduğu düşünülürse, bugün Lübnan'daki İsrail askeri sayısının 26 gün öncesinden çok daha fazla olması bir yenilgi değil mi?

Ekranın solundaki İsrail askerlerinin hali hiç parlak gözükmüyor. Başarı buysa, yenilgi ne acaba? Çatışma devam edecek, bu kesin. BM kararı Lübnan'a ve İsrail'in elindeki binlerce Lübnanlı esire hiçbir çözüm sunmuyor. Bütünlüklü bir uzlaşmaya varılmadıkça savaş sürecek. İsrail, 1967'den beri işgal ettiği topraklardan çekilmediği, elindeki siyasî mahkûmları serbest bırakmadığı ve başkenti Doğu Kudüs olan bir Filistin devletinin kurulmasını kabul etmediği sürece uzlaşmaya varılamaz. Adalet yoksa, barış da yok.

Söyleşimizin sonuna geldik. Ancak, söylemeliyim ki, kayıplarının yasını tutan birçok aile söylediklerinizden incinmiş olabilir...

Çok umurunuzda sanki! Filistinli aileler hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz. Varlıklarından bile haberiniz yok. Gazze kumsalında bir İsrail savaş gemisi tarafından katledilen yedi kişilik aileden tek bir kişinin ismini söyleyin bana! Onların isimlerini bile bilmiyorsunuz. Ama, esir alınan her bir İsrail askerinin ismini biliyorsunuz. Çünkü, farkında olmasanız bile, İsrailli-lerin kanının Lübnanlı veya Filistinlilerinkinden daha değerli olduğunu düşünüyorsunuz. Gerçek bu. İzleyicilerinizin ekseriyeti de bu gerçeği biliyor.

Pall Mall sigaralarını üreten Brown & Williamson Tütün Şirketi'ne bir milyar papellik dava açacağım! On iki yaşımdan başlayarak filtresiz Pall Mall'dan başka sigarayı zincirleme içmedim. Ve yıllar var ki, Brown & Williamson, hem de paketin üstüne yazarak, beni öldürmeyi vaat ediyor. Ama artık seksen iki yaşıma geldim.
KURT VONNEGUT, Ülkesi Olmayan Adam

Güneşin doğuşunu uyanık ve giyimli olarak, örneğin bir yürüyüşte izleyen kişi ötekilerin karşısına gün boyunca başında görünmez bir taç taşıyanın üstünlüğüyle çıkar. Hele güneş kimin üstüne çalışırken doğmuşsa, ona gün ortası, tacı başına kendi koymuş gibi gelir. **WALTER BENJAMIN**, Tek Yön

Afrika'da başka bir güneş var. Günbatımını izlerken bakamıyorsun, başını eğmek zorunda kalıyorsun.
BONO, Bono'nun Odasında

Ekmeğime böcek ezmesi sürdüm.
KÜÇÜK İSKENDER

MICHAEL FRANTI: "YALNIZ OLMADIĞIMI BİLİYORUM"

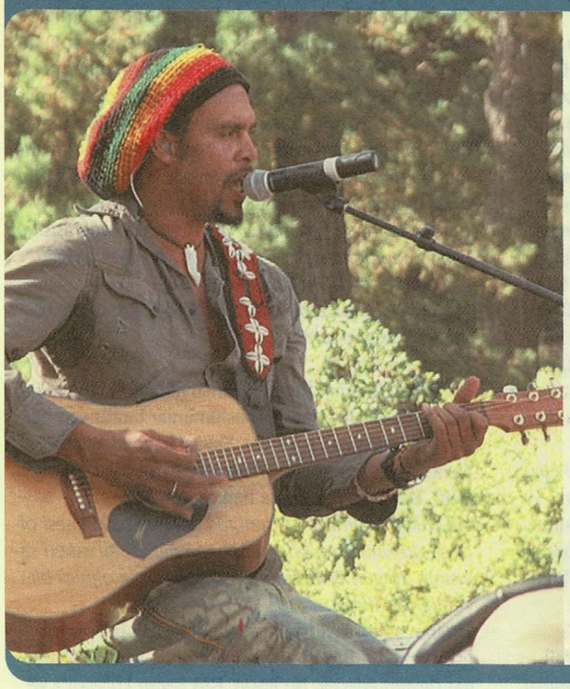

Bağdat'ta bir keşiş

2003 martında, ABD ve Britanya'nın işgal kuvvetleri Irak'a saldırmadan bir gece önce, Michael Franti, haberlerin yol açtığı depresyonu kesmek için televizyonu kapattığını, sonra kendini Iraklı bir babanın yerine koyduğunu anlatıyor: "Gökyüzünden bombalar yağarken çocuğuma ne derdim?" Irak'a gitme fikri o gece çıkıyor. Ama grubu Spearhead, fikri desteklemekle birlikte, savaşın en şiddetli zamanında, El Kaide tarafından kafası kesilen Amerikalılar medya gündemindeyken Bağdat'a gitmek istemiyor. Bunun üzerine Franti, 2004 mayısında menejerini, film ekibini ve gitarını yanına alarak yola koyuluyor.

Geçen ay Michael Franti & Spearhead'in son albümü "Yell Fire!" ile birlikte DVD formatında yayınlanan "I Know I'm Not Alone" belgeseli bu gezi sırasında çekilmiş. Franti, İsrail, işgale karşı direnen Filistinli çiftçileri ziyaret ettiği West Bank ve Ürdün üstünden Bağdat'a ulaşıyor. Burada, sırtında gitarı, yalınayak halkın arasına karışıp her kesimden insanla dertleşerek Irak'tan insan manzaraları derliyor. "Korku her an peşimizdeydi" diyor Franti: "Ama farkettim ki, çalıp söylerken korku kalmıyor, çünkü çevrendekiler gülümsüyor. Bu yüzden durmadan müzik yaptım." Bağdat Sheraton otelinin barında kendisini şaşkınlıkla izleyen Amerikan askerlerine bir "karşı konser" veren Michael Franti'nin Irak mücadelesi aslında çok daha eskilere dayanıyor. Eski grubu Disposable Heroes of Hiphoprisy, 1992'de, "Baba" Bush Irak'a saldırdığı sırada pop müzikte bomba etkisi yaratmıştı.
Hiphop tarihinin en büyük ajitasyon-propaganda şaheserlerinden biri olan "Hiphoprisy Is The Greatest Luxury" albümü, küresel kapitalizmin tesis edildiği Reagan-Bush çağına o ana kadar verilen en sert tepki olmanın yanısıra, apolitik gansta rap'in egemen olduğu o günlerde rehavete giren hiphop kültüründe "şok tedavi" etkisi yaratmıştı.

DEPECHE MODE kasım ayında "The Best Of Volume 1" adını verdiği bir "greatest hits" albümü çıkarıyor. Albümde 1981 tarihli "Just Can't Get Enough"dan bu albüm için kaydettikleri yepyeni şarkıları "Martyr"e kadar 18 parça bulunacak.

Popüler şarkıları pek de incelikten nasibini almamış yeni sözler ve mizahî bir tonla yorumlayarak hatırı sayılır ün yapan **"WEIRD AL" YANKOVIC**'in 12. albümü "Straight Outta Lynwood" eylül sonunda çıkacak. Yankovic bu albümde Green Day, Usher, R. Kelly ve Chamillionaire gibi isimlerin şarkılarına söz yazmış.

Eski ABD başkanı **BILL CLINTON**, 60. yaşı 19 Ağustos'ta dolduğu halde, doğumgününü 29 Ekim'de **ROLLING STONES**'un vereceği bir konserle kutlayacakmış. The New York Post'un geçtiği habere göre, partinin Martin Scorsese tarafından da filme alınma ihtimali varmış. Bu arada Rolling Stones, Mick Jagger'ın boğazındaki rahatsızlık yüzünden "A Bigger Bang" turnesinin 14 Ağustos'taki Valladolid - İspanya ayağını iptal etmek zorunda kaldı.

İsmi henüz konmayan yeni **DURAN DURAN** albümünün önümüzdeki şubat ya da mart ayında yayınlanması bekleniyor.

MAXİMO PARK 2005 tarihli stüdyo albümleri "A Certain Trigger"ın halefini kaydetmek için Foo Fighters ve Pixies prodüktörü Gil Norton'la stüdyoya girdi.

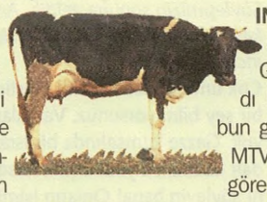

INCUBUS'un beşinci stüdyo albümü "Light Grenades" ha tamamlandı ha tamamlanacak. Grubun gitaristi Mike Einzinger'in MTV'ye yaptığı açıklamaya göre, bu yeni kaydı dinleyenler, "13 farklı grup 13 farklı şarkı çalıyor" zannedeceklermiş.

MOGWAI soundtrack dizisine Darren Aronofsky'nin ("Pi", "Requiem for a Dream") son filmi "The Fountain" için yapacağı çalışmayla devam ediyor. Müziklerini Clint Mansell'in yaptığı filme katkıda bulunanlar arasında **KRONOS QUARTET** de var.

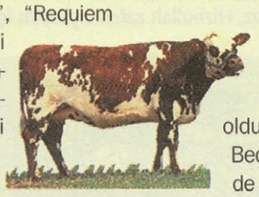

Geçtiğimiz günlerde dağılan **TEST ICICLES**'ın lideri Devonte Hynes vakit geçirmeden **LIGHTSPEED HEAT** adında yeni bir grup kurdu.

Yeni bir turneye başlayan **JEFF BECK**, turne esnasında yapacağı kayıtlarla yeni bir albüm hazırlamaya niyetleniyor. Beş kişilik bir grupla yola düzülen Beck, bu sefer hakiki bir rock yapacakmış.

BBC Radio 1, günlük programı "Live Lounge"dan seçtiği parçalarla bir toplama albüm çıkartıyor. **OUTKAST**, **EDITORS**, **QUEENS OF THE STONE AGE**, **DAMIEN RICE**, **BASEMENT JAXX**, **OASIS** gibi grupların yer alacağı albümde **FRANZ FERDINAND** Gwen Stefani'den "What You Waiting For"u, **SUGABABES** Hard-Fi'dan "Living For The Weekend"i yorumluyor.

"This Girl", "1.000 BPM", "No Complaints", "Movie Theme", "We Dance Alone", "I Think I'm In Love", "Nausea"... Aralarında adlarını verdiğimiz bu şarkıların da yer alacağı **BECK** albümü "The Information" ekim başında yayınlanacak. Nigel Godrich'in prodüktörü olduğu plağı kaydederken Beck her bir şarkı için evinde basit video klipler çekmiş. Düşüncesi bunları bir araya getirip "The Information"la birlikte dinleyicilerine hediye edeceği bir DVD hazırlamakmış. Sabredemeyenler kliplerin bazılarına Beck'in MySpace sayfasından ve YouTube'dan da ulaşabilirler.

DEFTONES'un üç yıl aradan sonra çıkaracağı yeni albümü "Saturday Night Wrist"e System Of A Down vokalisti **SERJ TANKIAN** da misafir olarak katılacak.

ROBBIE WILLIAMS ekim sonlarında yeni albümü "Rudebox"ı yayınlayacak. Pet Shop Boys, William Orbit, Joey Negro gibi isimlerin katkıda bulunduğu albümdeki beş cover şarkıdan biri de **MANU CHAO**'nun **MANO NEGRA** yıllarında yazdığı "King Of The Bongo" olacak.

DELGADOS 1996-2004 yılları arasında John Peel'ın radyo programında canlı çaldıkları şarkıları "Complete BBC Peel Session"s adıyla yayınladı. Bu çift CD'lik albümde **ELO**'nun "Mr. Blue Sky"ı ile Dead Kennedys'den "California Über Alles" gibi cover'lar da bulunuyor.

THOM YORKE geçtiğimiz günlerde Radiohead'in resmî blog'u "Dead Air Space"e zehir zemberek bir yazı yazarak, Tony Blair'in başbakan olmaya lâyık biri olmadığını ve bu harika güneşli günde bir an önce bulunduğu yerden indirilmesi gerektiğini söyledi. Ancak nedendir bilinmez, bu çağrısı yasal bir zorlama olmadığı halde blog'da çok kısa bir süre yer aldıktan sonra siliniverdi.

Davulcu Jon Theodore, Eylül'de yayınlanacak "Amputechture" öncesi **MARS VOLTA**'yı terk ederek, yerini grubun kurucuları arasında bulunan ve ilk demolarında çalan Blake Fleming'e bıraktı.

TÜRKİYE DİSTRİBÜTÖRÜ
TES KONFEKSİYON LTD.STİ.
Tel : 0 212 222 76 47 E-mail : info@tesltd.com.tr

Politika ile sosis imalatının ortak yanları var: İçine neler koyduklarını bir bilsen, sonuçta ortaya çıkan şeyi yemezsin. **BONO**, Bono'nun Odasında

Kendinden hiç söz etmemek çok soylu bir ikiyüzlülüktür. **NIETZSCHE**

Bilimadamları çağdaş insanın geçmişinin 92.000 yıl önceye uzandığını söylüyorlar. O yüzden çağdaş insan böylesine bunak olsa gerek. **İLHAN MİMAROĞLU**, Günsüz Günce

İnsan gördüğü şeylerin toplamı kadar uyanık, görmediği şeylerin sonsuzluğu kadar uykudadır. **HASAN ALİ TOPTAŞ**

Yeter ki melekler mafya kurallarına göre örgütlenebilsin, iyinin kötüye karşı zafer kazanmaması için hiçbir sebep yok. **KURT VONNEGUT**, Ülkesi Olmayan Adam

Suyun tadında içinizden geçirdiklerinizi bulursunuz. **MASARU EMOTO**, Suyun Gizli Mesajı

Kimi istavritler büyüyünce balina olurlar. **KÜÇÜK İSKENDER**

"Orphans: Brawlers, Bawlers and Bastards"... Üç CD'de 54 şarkı ve 94 sayfalık bir kitapçıktan oluşan bu set **TOM WAITS**'in daha önce pek az yerde yayınlanmış ya da hiç gün yüzü görmemiş şarkılarını içerecek. 21 Kasım tarihinde yayınlanacak albümde Waits'in film ve tiyatro için bestelediği şarkıların yanında The Ramones, Daniel Johnston, Brecht & Weill, Leadbelly, Jack Kerouac ve Charles Bukowski gibi sanatçıların şarkıları veya ortaklıkları da yer alıyor.

Billy Corgan ve davulcu Jimmy Chamberlin, Queen'le yaptığı işlerle tanınan prodüktör Roy Thomas Baker eşliğinde stüdyoya girerek **SMASHING PUMPKINS**'in yeni albümü üzerine çalışmaya başladılar. Grubun diğer iki üyesi James Iha ve D'Arcy Wretzky'in onlara katılıp katılmayacağıysa belirsizliğini koruyor.

Hiphop yıldızı **JAY-Z**, Birleşmiş Milletler genel sekreteri Kofi Annan'la bir araya gelerek temiz içme suyu kaynaklarının azalması üzerine yapılan çalışmalara katılacağını açıkladı. Sanatçı işe dünyada içme suyu kıtlığının olduğu bölgeleri ziyaret ederek ve deneyimlerini MTV'de yayınlanacak "Diary Of Jay-Z: Water For Life"da paylaşarak başlayacak. Birleşmiş Milletler rakamlarına göre sağlıksız içme suları yüzünden her gün 4500 çocuk hayatını kaybediyor.

Eylülde yayınlanacak **AUDIOSLAVE** albümü "Revelations"ın yanısıra, yeni James Bond filmi "Casino Royale"e ve bağımsız yapım "Bug"a şarkılar vermek **CHRIS CORNELL**'in hızını kesmeye yetmedi. Cornell şimdi de ikinci solo albümünün müjdesini veriyor. 2007'de çıkacak albümün sound'u Audioslave'den bütünüyle farklı olacakmış.

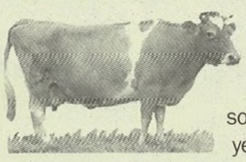

Matt Sweeney'in grubu **CHAVEZ**'in şimdiye kadar çıkardığı iki albüm, şarkı takviyeleri, klipler ve turne görüntülerinden oluşan bir DVD'Yle birlikte paketlenerek tekrar piyasaya sürülüyor. '90'ların sonundan bu yana faal olmayan grubun setine "Better Days Will Haunt You" adı uygun görülmüş.

ALL YOU NEED IS LOVE

Syd Barrett'ın üstüne bir de Arthur Lee'nin acısı eklendi. '60'ların en yaratıcı psychedelic rock gruplarından Love'ın beyni Lee, uzun süredir çarpıştığı kan kanserine yenik düşerek 3 Ağustos günü Memphis'te hastane odasında hayatını kaybetti. "İlk siyah hippi" namını Jimi Hendrix'e bile kaptırmaması bir yana, Love'la birlikte, 1967 tarihli "Forever Changes" başta olmak üzere bir dizi öncü albüm kaydetmiş, erken yaşta efsane katına yükselmişti. Arthur Lee uyuşturucuların tahribatının da etkisiyle bir süre ortadan yok oldu, solo albümleri ilgi görmedi, ateşli silah kullanmaktan altı yıl hapis yattı, 2001'den sonra yeni bir Love kadrosu oluşturarak turnelere çıktı. Geçtiğimiz aylarda, en büyük hayranı Robert Plant'in ve diğer müzisyen arkadaşlarının öncülüğünde Lee'nin tedavisine destek konserleri verilmişti. 61 yaşında aramızdan ayrılan Lee, Roll'un 100. sayısında aktardığımız söyleşisinde şöyle diyordu: "Anneniz biberonla süt içmeyi, alfabeyi öğretir, ama ölümü öğretecek bir allahın kulu yoktur. Bu hâlâ böyle. Karşıdan karşıya geçiyorum, bakalım bir araba çarpacak mı?"

Slint, Tortoise ve Zwan üyesi –Stereolab ve Will Oldham gibi isimlerle sık sık birlikte görmeye alıştığımız– David Pajo, **PAJO** adı altında ikinci solo albümünü geçtiğimiz günlerde yayınladı. "1968" adındaki albümde, lirikleri Mevlevîlikten bolca etkilenen "Prescription Blues" şarkısı da var.

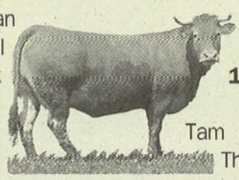

Müzik, dans ve akrobasiden oluşan gösteriler düzenleyen Quebec'li **CIRQUE DE SOLEIL** kumpanyası, Beatles'ın ardından, **ELVIS PRESLEY** müziğini konu alan bir şov düzenliyor.

THE CULT kapalı gişe çaldıkları Amerika ve Avrupa konserlerine eylül sonunda İngiltere'yi de ekleyecek.

Video klip yönetmeni Nick Egan, "Slide Away" adını verdiği filminde **INXS**'in solisti **MICHAEL HUTCHENCE**'ın hayatının son bölümünü beyaz perdeye taşıyor. Hayatının son yılına odaklanılan filmde, şarkıcının Kylie Minogue ve Paula Yates gibi meşhur şahsiyetlerle ilişkileri de bol bol yer alacakmış. Bilindiği gibi Hutchence, 1997'de Avustralya'da bir otel odasında kendini kapı koluna asmış olarak bulunmuş, bunun bir intihar mı, yoksa erotik bir fantezinin yol açtığı bir kaza mı olduğu bir türlü anlaşılamamıştı.

Kanadalı indie rock ikilisi **DEATH FROM ABOVE 1979** dağıldı.

Tam da Mike Skinner'la son The Streets albümünden çıkacak yeni single "Prangin' Out" üzerinde çalıştığı günlerde **PETE DOHERTY**'nin başı tekrar belaya girdi. 7 Ağustos'ta üzerinde bir miktar crack ve bir crack "pipo"su bulunduğu için tutuklanan Dohety'nin 4 Eylül'de görülecek davasında önceden aldığı kamu görevi cezaları hapis cezalarına çevrilebilir. Bu arada **BABYSHAMBLES** da turne otobüsünde dinledikleri şarkılardan oluşan bir albüm çıkarmak üzere. The Clash'den "Jail Guitar Doors", Love'dan "Your Friend & Mine", Devendra Banhart'dan "Chinese Children", St. Etienne'den –bir Neil Young cover'ı– "Only Love Can Break Your Heart" gibi şarkılardan oluşan "Back To The Bus / What Goes On Tour Stays On Tour"da grubun "What Katy Did Next"inin akustik bir versiyonuyla, "Tour Bus Tales - Babyshambles" adında, müzisyenlerin groupie'leri haklarında dedikodu yaptıkları bir bölüm de yer alacak.

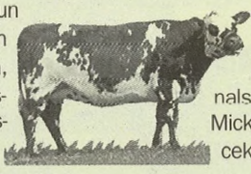

Queens Of The Stone Age üyesi **NICK OLIVERI**'nin grubu **MONDO GENERATOR**'ın ilk albümü "Dead Planet: SonicSlowMotionTrails"i eylül başında piyasaya sürülecek.

2003'de dağılan ünlü brit-pop grubu **MANSUN** yakınlarda "Legacy - The Best Of Mansun" adında bir derleme albüm yayınlayacak.

OASIS kasım ayında çıkarmayı düşündüğü "best of" albümü "Stop The Clocks"un şarkı listesini halen açıklamıyor. Grubun "Don't Believe The Truth" turnesinden görüntülerin yer aldığı ve Baillie Walsh'un yönettiği "Lord Don't Slow Me Down" filmi de yakında yayınlanacak.

Ekimde yayınlanacak yeni **SNOOP DOGG** albümü "The Blue Carpet Treatment"da The Game, Ice Cube, R Kelly, Brandy ve Cypress Hill'den B.Real'a ilaveten mühim bir misafir var: **STEVIE WONDER**.

Bir önceki albümleri "Chutes Too Narrow"la büyük başarı kazanan Sub Pop ekibi **SHINS**'in yeni albümünün 2007'den evvel gün yüzü göremeyeceği açıklandı. Prodüktör Phil Ek eşliğinde ev stüdyosunda epeyce şarkı yazan şarkıcı/gitarist James Mercer ve arkadaşları, albümün çıkış tarihini daha önce 1 Nisan 2006 olarak vermişlerdi.

Pop dünyasının ünlüleri AIDS, kanser ve benzeri ölümcül hastalıklarla savaşa fon aktarmak amacıyla bir araya gelip cover şarkılar yorumlayacak. Projede yer alan isimler arasında **LENNY KRAVITZ**, **U2**, **MADONNA**, **ROD STEWART**, **ERIC CLAPTON**, **SHERYL CROW**, **DAVID BOWIE** ve **MICK JAGGER** gibi isimler olacak.

WILLIE NELSON'ın 31 Ekim'de yayınlanacak yeni albümü "Songbird"e **RYAN ADAMS** prodüktörlük yapıyor. İçinde Gram Parson'ın"$1000 Wedding"i, Christine McVie'nin "Songbird"ü, Jerry Garcia/Robert Hunter şarkısı "Stella Blue" ile Leonard Cohen'den "Hallelujah" gibi cover şarkıların da olacağı albümde Nelson'a Adams'ın grubu Cardinals ile tecrübeli mızıkacı Mickey Raphael eşlik edecek.

MASSIVE ATTACK şimdilik "Weather Underground" adını verdikleri yeni stüdyo albümleri üzerinde son hızla çalışmaya devam ediyor. Bu albümün işbirlikçileri arasında TV On The Radio üyeleri, Cocteau Twins'den Liz Fraser ve Horace Andy olacak.

İyi bir şarkıyla çok iyi bir şarkı arasında ne fark vardır? Cevap: Bence iyi şarkılardan kendine pay çıkarabilirsin, ama çok iyi şarkılarda bunu yapamazsın. **BONO**, Bono'nun Odasında

Arapların aptal olduğunu mu düşünüyorsunuz? rakamlarımızı bile onlardan aldık. Romen rakamlarıyla uzun bir böyle işlemi yapmayı bir deneyin bakalım. **KURT VONNEGUT**, Ülkesi Olmayan Adam

"Müzik çalınırken gazete okumayınız" diye yazmışlar New York'ta salonun kapısına. Dinleti salonlarındaki yasaklara bir yenisi eklendi böylece. Horlamak yasak, kadınların incik boncuklarını şakırdatması yasak, program broşürünün sayfalarını haşır haşır çevirmek yasak... Şimdi de gazete okumak yasaklandı. İyi ama, müzik çalınırken dinleyiciler neyle vakit geçirecekler? **İLHAN MİMAROĞLU**, Ertesi Günce

Her şeye rağmen ayakta kalmayı başarıyorsak, sebebi zayıflıklarımızın çok değişik, çok çelişkili olmalarıdır, birbirlerini geçersiz kılmalarıdır. **CIORAN**

TAVSİYE Roll'un bu sayısını okurken şu şarkıları dinleyiniz: Chelsea Hotel #2 (Leonard Cohen), Katmandu (Cat Stevens), Volare (Domenico Modugno)

THE STROKES gitaristi **ALBERT HAMMOND JR.** ekim başında "Yours To Keep" adında bir solo albüm yayınlıyor. Şimdilik sadece İngiltere'de basılması planlanan albümde, Strokes şarkıcısı Julian Casablancas ve menejer Ryan Gentles'in yanısıra, Sean Lennon, Fountains Of Wayne'den Jody Porter, The Mooney Suzuki'den Sammy James Jr. ile Ben Kweller gibi isimler var.

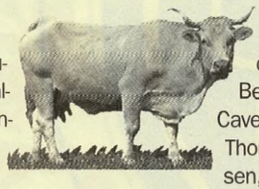

PORTISHEAD hayranlarına müjde! Grup, ikinci albümlerini yayınlamalarından dokuz yıl sonra iki yeni şarkıyı MySpace sitelerinde dinleyiciye sundu. Anlaşılan, albüm de yolda. "Greek Jam" ve "Key Bored 299 03" şarkıları hakkında Geoff Barlow, hâlâ tam oturmamış olsa da, sound'larının fena olmadığını, en azından Zero 7, Moby gibi "ucuz" chill out'lar gibi tınlamadıklarını ifade etti.

ELTON JOHN bir hiphop albümü yapmak istediğini, Dr Dre, Snoop Dogg, Kanye West, Eminem gibi isimlerle çalışmak istediğini açıkladı.

MERCURY REV de "best of"lanıyor: Ekim ayında piyasaya verilecek "The Essential Mercury Rev - Stillness Breathes (1991-2006)" albümünde grubun 15 yıllık macerası gözler önüne seriliyor.

BUSTA RHYMES bir saldırı sonucu tutuklandı. Saldırdığı şahıs, ünlü rap'çinin arabasına tükürmüş. **LIL' WAYNE** ise uyuşturucu madde bulundurmaktan gözaltına alındı.

Müzikolog, yönetmen ve ressam **HARRY SMITH**, "Harry Smith Project: Anthology of American Folk Music Revisited" adında bir projeyle anılacak. İkişer CD ve DVD'den oluşacak dörtlü sette Wilco, Beck, Lou Reed, Nick Cave, Beth Orton, Richard Thompson, David Johansen, Steve Earle performansları, Smiths'in çağdaş müziğe katkılarını gösteren bir belgesel, üç kısa film, konser görüntüleri ve daha pek çok şey bulunacak.

THE CHARLATANS, yılbaşına doğru single'larından oluşan bir "best of" ve kariyerlerini başından sonuna kat eden bir DVD yayınlayacak.

DAMON ALBARN'ın Paul Simonon, Simon Tong ve Tony Allen'la birlikte kurduğu **THE GOOD, THE BAD AND THE QUEEN**'in stüdyo görüntüleri grubun web sitesinden izlenebiliyor. Albarn, çok İngiliz bir müzik yaptıklarını, Blur'ün "Parklife"ından bu yana bu kadar memleket kokan bir müzik icra etmediğini beyan etmiş.

Nashville'e yerleşen **JACK WHITE**, Detroit'le bağını hepten koparıyor. Stüdyo olarak kullandığı ve pek çok yerini kırmızı-beyaza boyadığı 20. yüzyıl başı kır evini de satışa çıkardı. Şarkıcının yeni grubu **THE RACONTEURS** ise kasım ayında Bob Dylan'a turnesinde eşlik edecek.

Ekimde bir **JEFF TWEEDY** DVD'si geliyor, ama grubu Wilco olmadan. "Sunken Treasure", şarkıcının 2006 solo turnesinden görüntüler içeriyor.

MORRISSEY'in ardından **PEACHES** da Kanada'daki fok katliamını protesto edenler kervanına katıldı ve PETA adına bir posterde yer aldı.

My Bloody Valentine'dan **KEVIN SHIELDS** ve **PATTI SMITH** sahnede buluşuyor. 12 Eylül'de Londra'da gerçekleşecek konserde Patti Smith müstakbel cover albümünden şarkılar (biri Lübnanlı çocuklara adanmış) okuyacak, spoken word performansları yapacak, ikinci bölümde Shields müzikal direktör olarak sahneye çıkacak ve Smith'in fotoğrafçı dostu Robert Mapplethorpe için yazdığı "The Coral Sea"nin icrasına yardımcı olacak.

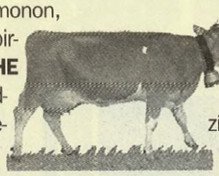

Count Basie, Dizzy Gillespie, Jimmy Dorsey, Stan Keaton gibi isimlerle de çalışan caz trompetçisi **MAYNARD FERGUSON** 78 yaşında hayata gözlerini yumdu. Ferguson'un en büyük hiti, "Rocky" filmlerinde de kullanılan "Gonna Fly Now" yorumuydu.

1978 tarihli debut'sünden sonra **KISS** vokalist ve gitaristi **PAUL STANLEY** ikinci solo albümünü de yayınlıyor. Stanley'in Desmond Child, Holly Knight, Andreas Carlsson, Marti Frederiksen gibi isimlerle işbirliğinin ürünü "Live To Win"in çıkış tarihi ekim sonu. Grubun basçısı İsrail doğumlu **GENE SIMMONS** ise Lübnan saldırısında ağır yaralanan bir İsrail askerine telemesaj gönderdi ve bir kahraman olduğunu söyledi.

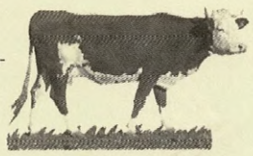

Fransız rock şansonlarının ustası **MIOSSEC**'ten yeni bir albüm: "L'Etreinte".

FLAMING LIPS, kariyerinin ilk konser albümünü önümüzdeki senenin başlarında yayınlamaya hazırlanıyor. Kayıtlar Hollywood Bowl'da ve memleketleri Oklahoma'da gerçekleştirilmiş. Albümle birlikte piyasaya bir de DVD çıkarılması düşünülüyor.

EMI
emiken.com.tr

yeni müzik
yeni fiyata

CD
14,90 ytl

MATTAFIX

NOVASTAR

RAUL MIDON

SIGUR ROS

THE KOOKS

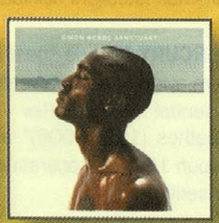
SIMON WEBBE

HOT CHIP

HRISPA

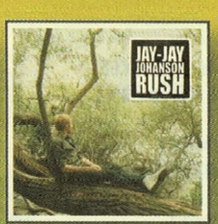

JAY - JAY JOHANSON

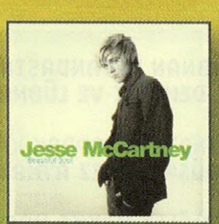

JESSE McCARTNEY

KT TUNSTALL

LILY ALLEN

JAZZ FOR BABIES

PELE

RAPHAEL

BWO

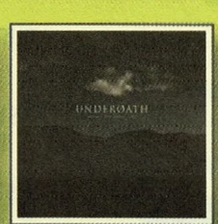

UNDEROATH

HILARY DUFF

DUNCAN JAMES

CORINNE BAILEY RAE

ARCTIC MONKEYS

MACACO

HADİSE

MEDITERRANEO

Gaipten Sesler

6. kısım

Ender Özkahraman

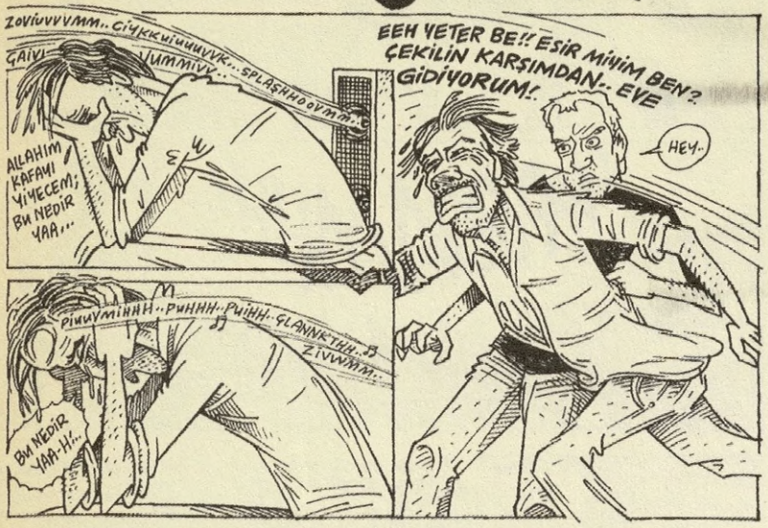

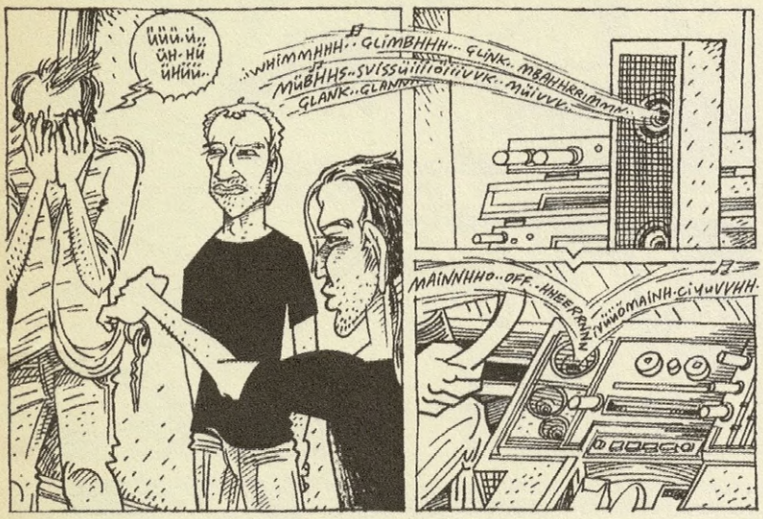

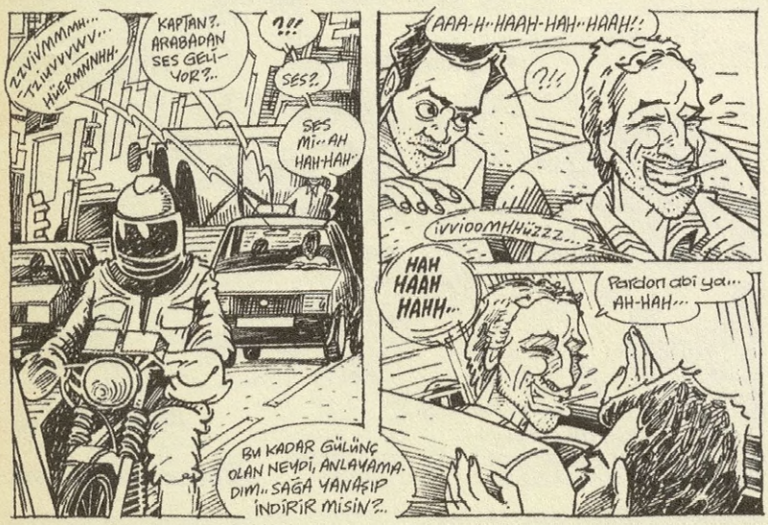

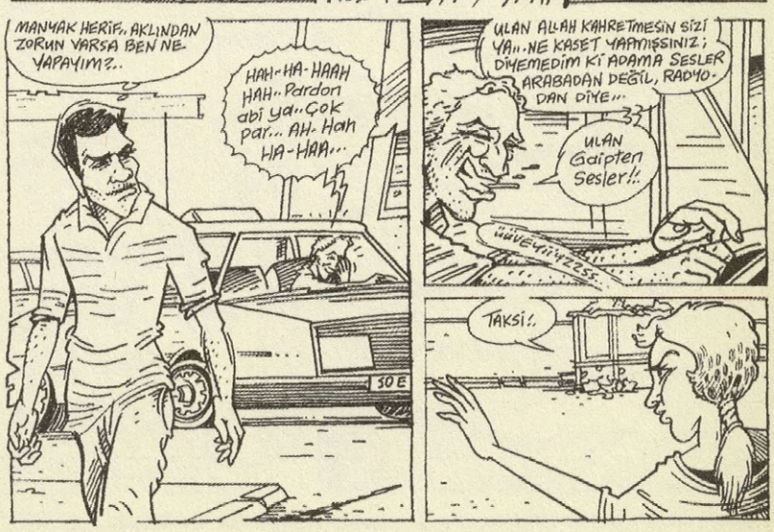

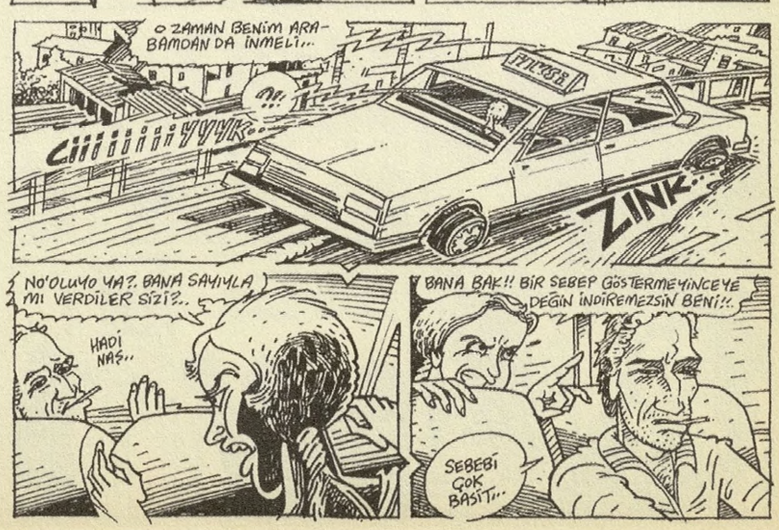

Şu ANDA AYNI SESLER BU VE DİĞER BİRÇOK ARABADAN DA DUYULUYOR.. BAKIN; DİNLEYİNİZ...
ZVIUVVNNN..MAIINHHOFFN.V..CIVKK..VIVVWIWVVN..
ÜSTELİK SADECE ARABALARDA DEĞİL, BİRÇOK DERME-ÇATMA BİNA, İNŞAAT, GECEKONDU VE DÜKKÂNDA ŞU ANDA CAN KULAĞIYLA DİNLENİYOR BU SESLER... TIPKI ÇOCUKLUKTAN KALMA BİR SES BANDINI BULUP ONU DİNLEMENİN HATIRLAMANIN VERMİŞ OLDUĞU HAZLA..
NE DEMEK İSTEDİĞİNİZİ ANLAYAMADIM...
CIWVVK..VIVAHOOUUVK..SWISSMMK-HHH..HOUHH..ZVIWHHIMMH..HOMMHIRRNNH
ŞUNU DEMEK İSTİYORUM BAYAN... YİRMİ SENE EVVEL ÇOCUKTUK.. KENTLERE TAŞRADAN GELMİŞ, BURADA YUVALANMAYA ÇALIŞAN AİLELERE MENSUPTUK.. KÜÇÜK-BÜYÜK; HER BİRİMİZİN SESİ, NABZI, DÖVDÜĞÜ ÇİVİ, YURDUĞU ÇEKİÇ, KAZMASI-KÜREĞİ-YÜREĞİ... SESLERİN HEPSİ DE MAHCUBİYET MAKAMI TUTTURMUŞ BİR KORONUN ESERİ GİBİ...TİTREK, YABANCI VE ÜRKEKTİ.
BU SESLERİ ARABA HOMURTUSU SANAN İKİNCİ YOLCUSUNUZ... ÜÇÜNCÜSÜNE RASTLARSAM ONU DA İNDİRECEM...
?!
..SİZİ TEPEDEN VAROŞLARA BAKAN BİR OTOBAN KENARINDA BIRAKIYORUM Kİ SÖZLERİMİN MEALİNE DAHA ÇABUK ERİŞEBİLESİNİZ.. KALIN SAĞLICAKLA...
?!!
VROOAMHH!..

Televizyonda haber bülteni... Birazdan sitcom başlayacaaak! Pişen pilavın verdiği hazla... Annem seslendi mutfaktaan...

GİT EKMEK AL-GİT EKMEK AL-GİT EKMEK AAAL!..
Evde ekmek kalmamış... Açlığın verdiği hazlaa
Bir komutan sövelevinin dehşetli arasındaa...
Sekerek indim merdivenleri-Hop!.. Hop... KANIM DELİCE FOKURDUYOR.. KANIM...
DELİCE FOKURDUYOR.. KANIM DELİCE FOKURDUYOR..
İçimde bir savaş vaar...
DROONK!.. KRASHH!.. DUVV DUGİVV

Omuzuma astığı sopadaan.. Salıncarı iki adet tencereyle.. Bir adaam duruyor önümdee...
EKMEĞİ NE YAPACANN..
EKMEĞİ NE YAPACANN..
EKMEĞİ NE YAPACAN..
Diye sorup duruyor banaa..
Sanki patlayıcı madde taşıyor adam tencerelerdee Gözü sürekli pencereelerdee
AYRAN VAR-BAL VAR

AYRAN VAR-BAL VAAR AYRAN VAR-BAL VAAR
ŞRAANK!
DRANNK-DRONK Şangırr...
Değerli dinleyenler.. Gaipten Sesler'den BAL ve AYRAN adlı şarkıyı dinledik... ve şimdi grubun vokalisti..

Hüseyin ile söyleşimizi sürdürüyoruz... Şarkıda bir susurluk ve şemdinli tınısı sezdim ben, ne dersin?..
NE DİYİM
Pekala!.. o son kısımdaki vurdulu-kırdılı efektleri nasıl yapabildiniz?..
İNDİRDİK VALLA... AYNEN ÖYLE OLDU!..
BOŞ BİR DÜKKÂN KİRALADIKTAN SONRA VİTRİNİ PARÇALAYIP İÇERİ CATA-PAT TÜRÜ PATLAYICILAR FIRLATTIK...
HERŞEY ŞEMDİNLİ'DEKİ GİBİ BİANDA OLDU-BİTTİ
"YALNIZ ŞUNU BİLİ Kİ BU TÜR HAPPENİNG-LER HİÇ HESAPTA OLMAYAN BAZI ÜZÜCÜ TESADÜFLERE DE ZEMİN HAZIRLAYABİLİYOR...
EFEKT DİİL ONLAR, GERÇEK SES!!
YANİ SİZ ŞİMDİ... BUNUN İÇİN BİR DÜKKÂNIN VİTRİNİNİ AŞAĞI MI İNDİRDİNİZ?..
ÜZÜCÜ TESADÜFLER Mİ? ...NASIL YANİ?..

..Temsil sırasında bir ara arkamıza dönüp-baktık ki azımsanmayacak bir kalabalık toplanmış...
..büyük bir ilgiyle bizi seyrediyor...
İçlerinden birisi kalabalığı yararak yanımıza yaklaştı:

Kâğıthane'de çalışan inşaat işçilerinden birisiymiş.. Şemdinli'de hayatını kaybeden şahıs bunun bir akrabası olduğu için bu Happening'den çok etkilendiğini, bize müteşekkir olduğunu söyledi...

Biz aleti-edevatı toplayıp ordanayrıldığımız sırada bile, o halen içinde yuvarlandığı dehşet halinden kurtulamamış, barut kokulu vitrin boşluğundan gözlerini alamamıştı.
Devam edecek...

Dünyanın Sokakları ...

İŞGAL ET, DİREN VE ÜRET

Her kitapta
4 Belgesel Film
ücretsiz DVD

'Patronsuzlar' Neoliberal travmaya karşı yaşamını savunan işçilerin öykülerini anlatıyor. Brezilya, Uruguay, Arjantin, Bolivya ve Venezüella da işgal fabrikalarını, madenlerini, okullarını, otellerini yani binlerce işçinin direnişini aktarıyor. Bütün bu ülkelerde 'işgal fabrikaları' kendilerine özgü farklı nitelikler taşısalar da ortak yönleri hepsinin 'işçi denetiminde' olmalarıdır. Bu yüzden Brezilya da işçilerin 'işgal fabrikası-kamulaştırma', Uruguay da 'işgal fabrikası-sendika', Arjantin de 'işgal fabrikası-öz yönetim' ve Mosconi de 'Barikatçılar-doğrudan demokrasi' uygulamaları arasında ki karşılaştırmayı ve tartışmayı da içerir. Aynı zamanda bu film-kitabın ekim ayında yayına girecek ikinci olan kısmı Venezüella, Bolivya film-kitaplarıyla birlikte dünyanın en geniş kapsamlı 'Patronsuzlar' çalışması durumundadır. Yine bu kitapla birlikte ikincisini yayınladığımız, 'Topraksızlar' film kitabıyla birlikte 'Neoliberalizme karşı direniş' üçlemesinin parçalarını meydana getiriyor.

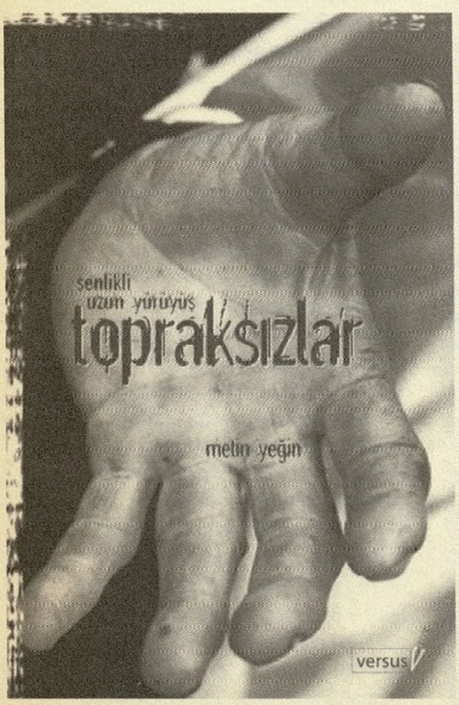

Ve bütün bu anlatılanlar aslında uzakta masalsı ülkelerde olan pembe rüyalar değil, Neoliberalizmin kıskacında bizim kendi öykülerimizdir.

"Metin'in gerçekleştirdiği çalışma, Türkiyeli aktivistler, militanlar ve toplumsal hareketlerin öğrencileri açısından büyük bir örnek taşıyor." James Petras

"Bu kitap-röportaj bütün işçi sınıfınındır. Metin Yeğin'in bu kitabı bizi de yüreklendiriyor. Çünkü işgal fabrikası mücadelesinin, tarihsel olarak kolektifi zafere taşımasında ki payını yansıtıyor. Metin Yeğin'in bu çalışmasının mutlaka okuması gerektiğini söyleyebilirim." Brezilya İşgal fabrikaları konseyi koordinatörü Serge Goulart

YANN TIERSEN

Sahnede deneysel rock ateşleri yakan adamla "Le Fabuleux Destin d'Amélie Poulain" filminin şuruplu şansonlarını besteleyenin aynı kişi olduğuna inanmak kolay değil belki ama, ağustos başında Parkorman'da sahneye çıkan Yann Tiersen, gıdasını kır ile kent, kompozisyon ile doğaçlama, şarkı ile müzik arasındaki düşmanlık ve dostluktan, denge ve dengesizlikten alan "tam bağımsız" bir yaratıcı. Konser öncesi bir araya geldik, zengin dünyasında kısa bir yolculuğa çıktık...

İSYANI KORUMAK LAZIM

Fransa'nın Bröton bölgesinden, Brest'ten olduğunuzu biliyoruz, ama Yann Tiersen ismi bize pek Fransızmış gibi gelmiyor.

Yann Tiersen: Yann tamamen Bröton bir isim. Ama haklısınız, Tiersen pek öyle değil. Ailem Norveç kökenli Hollandalılardan oluşuyor. *(gülüyor)* Ama Brest'te doğdum, orada büyüdüm...

Gençlikte ilk gözağrınızın post-punk olduğunu duymuştuk...

Ee, normal. '80'li yıllardaydık. Herkes onları dinliyordu... Joy Division'ı çok severdim. Hâlâ dinliyorum, ama her gün değil. Arada plaklar elime gelince koyuyorum. Yoksa daha güncel şeyleri dinliyorum bu aralar.

Ne gibi?

TV On The Radio'nun yeni albümü "Return To Cookie Mountain"ı çok dinledim. Wolf Parade çok hoşuma gitti. Bir de Bright Eyes. Uzun zamandır konuşulan bir isimmiş meğer, ama Fransa'da pek popüler değil. Son zamanlarda keşfettim onu.

Peki Shannon Wright meşhur mu Fransa'da?

Biraz. Yok, ne birazı, çok az, hatta neredeyse hiç tanınmıyor. *(gülüyor)*

Onunla ne zaman, nasıl tanıştınız?

2003 yazıydı, son albümünden bir önceki "Dyed In The Wool" albümünü dinlemiştim çok fazla. Çok sevmiştim. Prodüktörlerimden birinin, Stephane'ın, Shannon'un Fransa'daki plak şirketiyle de ilişkileri varmış. Öğrendim ki, Shannon da benim plaklarımı çok dinliyormuş. Bir ara Fransa'ya geldiğinde tanıştık, "acaba beraber müzik yapsak mı?" dedik. Bir hafta kapandık odaya, şarkı yazdık. Baktık fena olmuyor, şarkıları bir albümde yayınlamaya karar verdik...

Sözler Shannon Wright'a, müzikler ikinize ait, değil mi?

Evet, sözler Shannon'un... Bütün şarkıları da o söylüyor. Normalde albümlerimde ara sıra ben de söylüyorum, ama bunda söylemedim hiç.

Matt Elliott'un son albümü "Drinking Songs" da, Shannon Wright'la ortak albümünüzün çıktığı plak şirketinden yayınlandı. Elliott da Paris'e yerleşti, o da sizin müziğinizi seviyormuş, hatta sizin bir parçanıza alternatif bir düzenleme yapmış...

Evet, duydum. Benim bir parçama bir şeyler eklemiş, değiştirmiş. Tanıştık Matt Elliott'la. Ama tuhaf olan, ne benim parçama yaptığını, ne de kendi çalışmalarını dinledim. Neye benzediğini hiç bilmiyorum. *(gülüyor)* Ama haklısınız, artık dinlemem lâzım galiba...

Ayrıca, Noir Désir'e yapılan remiks albüm "One Trip One Noise"da, "A Ton Etoile" şarkısını yorumlamıştınız. Bertrand Cantat'yla şarkıyı sahnede de söylediniz. O üzücü olay hakkında ne düşünüyorsunuz?

Onunla iyi arkadaş sayılırız, ama bu olay hakkında hiçbir şey söylemek istemiyorum açıkçası. Özel ve şahsî bir mesele. Büyük bir dram. Benimle onun arasındaki ilişkiyi hiç etkilemeyecek, kesinlikle. Yakında hapishaneye ziyarete gideceğim onu... Ama grup devam ediyor. O vahim olaydan önce verdikleri konserlerden oluşan bir albüm çıkardılar geçenlerde...

Sizin müziğinize dönersek, hep bu çizgide mi devam edeceksiniz?

Şu anda, özellikle sahnede, daha "rock" bir hal aldı müziğim. Akşama göreceksiniz zaten. Verdiğimiz konserlerden oluşan bir DVD de çıkaracağız. Dediğim gibi, '80'lerin müziğini seviyorum. Punk'ın son zamanlarını özellikle. Sonra new wave geldi, daha soğuk ve elektroniklere dayalı bir müzik çıktı ortaya. '90'ların ortasında ise Fransa'da, akustik seslere dayalı müzik tekrar gündeme yerleşti. Ben de o türün içinde sayılabilirim. Ama şimdi elektrikli müziği tekrar keşfediyorum. *(gülüyor)*

Kanada'da görmüştüm bu tişörtü, çok hoşuma gitti. Çok fazla kapitalist bir dünyada yaşıyoruz. Tam aksine, sosyalist bir ekonomi olmadan dünya zora girer.

Buradan elektroniğe geçiş olabilir mi?

Yok, olamaz. Sadece elektriğe geçiş olacak galiba. *(gülüyor)* Ben müzik yaparken, enstrümanla fiziksel bir ilişkim olsun istiyorum. Günlerimi bilgisayarın, mikserin başında geçiremem, imkânsız.

'80'lerdeki post-punk şarkıların değişik versiyonlarını yapan Nouvelle Vague hakkında ne düşünüyorsunuz?

Fikir gerçekten harika. Ama o türde Señor Coconut'ı tercih ederim. Kraftwerk yorumu yapmışlardı, bossa nova tarzında. Aslında tarif etmek gereksiz ve zor. Ama güzel bir müzik... Nouvelle Vague ise fazla efendi, fazla düzgün. Tamam, bazı şarkılar çok güzel. "Guns Of Brixton" mesela, ama orada da şarkı zaten çok güzel, Clash güzel. Öyle bir şarkı yorumluyorken içindeki şiddeti çıkartırsanız, biraz ihanet etmiş oluyorsunuz. O isyanı korumak lâzım.

Tıpkı Noir Désir'in Brassens yorumu, "Le Roi" gibi...

Evet, aynen... Ben de çok seviyorum Brassens'i.

En son sizi Georges Brassens'e saygı albümünde görmüştük. Cover yapmayı seviyor musunuz?

Evet. Sahnede, Hollandalı grup The Ex'den çaldığımız bir şarkı var.

The Ex de çok politik bir topluluk. Fransa'daki son banliyö olayları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Fransa'da tamamen kendi kendine yaşamayı öğrenmiş, ülkeyle hiç alâkası olmayan gettolar var. Devletin onlara tek cevabı polis kuvvetleri oluyor. Artık anlamak lâzım, Fransa karışık bir ülke. Fransız olduğu kadar Cezayirli, Tunuslu, Faslı bir ülke aynı zamanda. "Fransız Fransa" bunu göremiyor. Bunu kabullenmedikleri sürece, bu problem hep patlayacak...

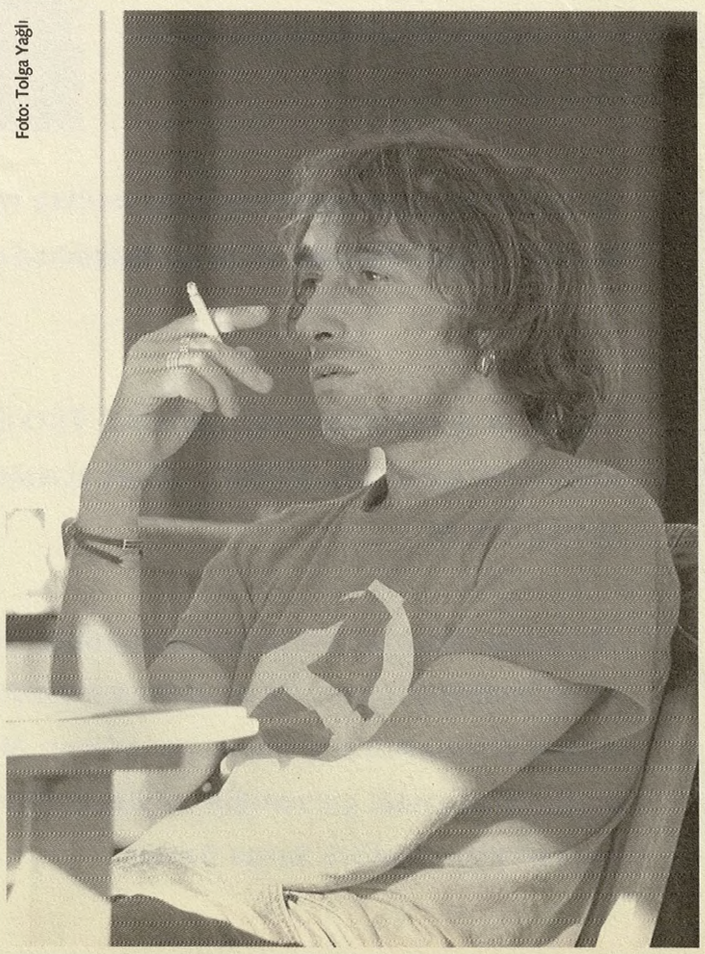

Foto: Tolga Yağlı

Bu arada, tişörtünüz dikkat çekici. Üzerinizde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Bayrağı taşıyorsunuz adeta.
(gülüyor) Evet, oylar "sol"a, hatta "çok sol"a... Kanada'da görmüştüm bu tişörtü, çok hoşuma gitti, sık sık giyiyorum. Biraz nostaljik, komünizm nostaljisi... Çok fazla kapitalist bir dünyada yaşıyoruz. Buna bir alternatif bulmak lâzım. Gelecek kesinlikle kapitalizmde değil. Tam aksine, sosyalist bir ekonomi olmadan dünya zora girer...
Tişörtün "Elveda Lenin" filmini düşündürüyor. O filmin müziklerini yapmıştınız.
Filmi çok sevdim. İyi bir kapitalizm eleştirisi gibi geldi. Bu zamanda bunu yapmak cesaret ister. Esasında iki tarafı da eleştiriyordu, güzelliği de buydu kesinlikle...
Çoğu insan sizi film müziklerinizle tanıdı, halbuki uzun zamandır müzik yapıyorsunuz. Bu sizi nasıl etkiliyor?
Esasında iyi etkiliyor. Müzik yapıp arada da film müziği yapsaydım ve normal albümlerim değil de film müziklerim beğenilseydi, üzülürdüm. Ama öyle değil. "Amélie"nin iyi tarafı, yeni hiçbir şey yapmamış olmamdı: Tamamen eski albümlerdeki parçaları kullandım. Bu onları tekrar gündeme getirdi. Bunun da bana sadece pozitif bir etkisi oldu. O tuttu diye bundan sonra sırf film müzikleri yapacak olsam, bu ciddi bir düşüş olurdu. Sonuç olarak, şu ana kadar, on yılda iki film müziği yaptım. Sonra tekrar film müziği yapar mıyım? Sanmıyorum, çünkü

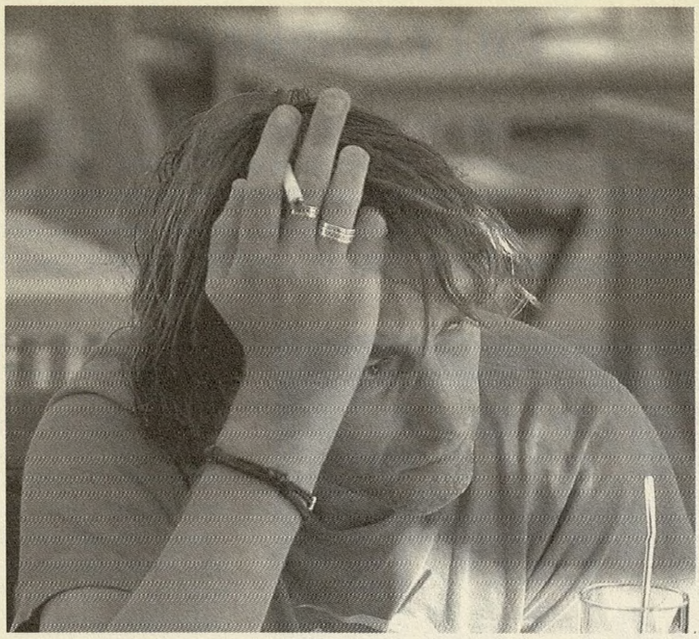

çok sevmiyorum. *(gülüyor)*
Son albümünüzün adı "Les Retrouvailles" (Tekrar bulunanlar). Neleri tekrar buldunuz?
Bir önceki albümün ismi "L'absente"di (Mevcut değil). Bu da tamamen ona bir gönderme, bir şaka... Tekrar bulunanlar. Tabii bunu o albümden beri planlamış değilim, öyle olsaydı biraz tuhaf olurdu. Gerçi bulduğum bir şey oldu, o da Ouessant. Kuzeyde, Brötonya bölgesinin doğusunda küçük bir köy...
Dış dünyadan biraz kopuk ve fazlasıyla romantik bir yer gibi gözüküyor albümünüzün içindeki DVD görüntülerinde.
O kadar da romantik değil aslında. Güzel olan, insanları. Çok hareketli insanlar var. Gerçek anlamda 7'den 70'e arkadaşlarım var. Ortak özellikleri, hepsinin ergen olması. *(gülüyor)*
Daha önce Dominique A'yla, Miossec'le, Neil Hannon'la çalışmıştınız. Bu albümdeki yeni sürprizleriniz Jane Birkin, Liz Fraser ve Stuart Staples...

"Amélie" tuttu diye sırf film müzikleri yapacak olsam, ciddi bir düşüş olurdu. Tekrar film müziği yapar mıyım? Sanmıyorum, çünkü çok sevmiyorum.

Ben de daha önce Stuart'ın albümünde çaldım. Sonuncusu muydu, ondan bir önceki mi, hangisiydi hatırlamıyorum... Esasına bakarsan, albümler elime geçmedi, dinlemedim dahi. *(gülüyor)* Ama Tindersticks'i çok severim. Onlar da benim müziğimi seviyorlarmış. Stuart'ın albümünde çaldıktan sonra, beraber daha çok çalışmaya karar verdik. O da benim albümümde söyledi...
Kim yazdı o şarkıdaki sözleri?
O yazdı. Burda özel bir durum var aslında. Albümdeki iki şarkının, Liz Fraser'lı "Kala" ve Stuart'ın söylediği "A Secret Place"in müzikleri bitmişti, şarkılar tamdı. Söz eklemeyi hiç düşünmüyordum. Ama sonradan kararımdan caydım ve onlardan vokal ve söz eklemelerini rica ettim. Esasında vokal melodisine hiç yer yoktu şarkılarda... Ama çok iyi oldu. Bütünmüş gibi duruyorlar...
Vokal yapacakları şarkıları onlar mı seçtiler?
Hayır, ben seçtim. *(gülüyor)*
Liz Fraser'la çalışmak nasıl oldu? Cocteau Twins sever miydiniz?
Bayılırdım Cocteau Twins'e ve Liz Fraser'a. Gerçi aynı vokali kullanmıyor, tabii ki zaman içinde kendini değiştirdi, geliştirdi. Acayip yaratıcı bir insan Liz. Öyle fikirler buluyor ki, sadece o bulabilir bunları.
Albümdeki çoğu şarkıyı tek başınıza çalıyorsunuz. Stüdyoda bütün enstrümanları kendiniz çalarak kaydetmek ve daha sonra onları sahnede grupla beraber yorumlamak nasıl oluyor?
Bu ikisi birbirinden tamamen farklı şeyler esasında. Şarkılar stüdyoda bitmiş oluyor. Gerçi şarkıları, albümdeki haliyle bir daha asla dinlemiyorum. Yani kendi albümlerimi dinlemiyorum, umarım normaldir bu. İyi ki de dinlemiyorum. *(gülüyor)* Eski bir şarkıyı sahnede grupla tekrar keşfetmek bambaşka bir şey. Tamam, temeli aynı, melodi aynı, ama başka bir şarkı artık o.
Hangisi güzel: Stüdyoda kayıt yapmak mı, yoksa sahnede olmak mı?
Benim için ikisi de aynı derece önemli. Şöyle tarif edebilirim: Albüm yapmak bir ev inşa etmek gibi, sahnede olmaksa o evin içinde yaşamak.
Daha önce orkestralarla kayıtlar yaptınız. Konservatuar geçmişinizi de düşününce, acaba senfoni benzeri bir klasik müzik eseri bestelemeyi düşünüyor musunuz?
Hayır. Yani bilmiyorum. Belki. Ama daha sonra. Şimdi ekibi olabildiğince ufaltmaya çalışıyorum, rock bazına geldik, bas-davul-gitar... İki senedir turnedeyiz. Belki de eve döndüğümde bambaşka bir şey yapmak isteyeceğim. Neden olmasın? Senfoni, ha? Belki. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Tolga Yağlı***

KONSER İZLENİMİ

ORAK-ÇEKİÇ SELAMI

Jean-Pierre Jeunet'nin "Amélie"si, muhtemelen "Amélie'nin müziği"yle daha çok anılıyor. Bu soundtrack'in yanısıra "Elveda Lenin"in müziklerinin de bestecisi Yann Tiersen, 2 Ağustos'ta şehrimizde sahne aldı. Tozu toprağa kattı.
Siz Yann Tiersen'i nasıl bilirsiniz? Ya da bilirdiniz? Ben gönül okşayan, ipeksi melodileri geceye ay indiren sakin bir arkadaş olarak bilirdim. "Amélie" deyince tüylerim diken diken olmaya hazırdı. O tarihlerdeki konser fırtınası içinde oradan oraya, bitap bir şekilde savrulurken, üstüne üstlük konsere ilaveten "Amélie"nin gösterimi de söz konusuyken, tüm bunlardan kaçması gereken ben değilmişim gibi, kendimi Parkorman'da buldum.
Aslında beni asıl itekleyen, yakın zamanda seyrettiğim, Tiersen'ın son albümü "Les Retrouvailles"ın yanında verilen ve Ouessant adlı bir köyde müzik yapma sürecini belgeleyen DVD oldu. "Meğer ne şahane adammış, bunu sahnede görmek lâzım" dedim.
İçeri girdiğimde konser başlayalı 10-15 dakika olmuş. Sahneye doğru ilerlerken, cayır cayır bir gitar ve davul yükselerek daha da netleşmeye başladı. Tellerine abandığı gitarından biraz doğrulduğunda, göğsündeki koca bir orak-çekiç size selam duruyordu. İşin tuhafı, tüm o distorsiyonun, rock'a özgü kaptırıp gitmenin ortasında, dinleyicilerin üçte ikisi sakin sakin sandalyelerine oturmuş, sanki "Amélie"nin gösterimi öncesi gelecek programın fragmanını seyrediyor gibiydiler. Yann Tiersen dörtlüsü ise hiç durumu iplemeyip enstrümanlarını paralıyordu. Hatta bir ara Tiersen'ın kemanının yayında herhalde bir ya da iki tel kaldı. Kopuk teller havada uçuşurken gitarist bagetle gitarını dövüyordu. Punk, Montreal Sound, sörf-punk, noise birbirine girdi. Yavaş yavaş çevreden sıkıştıranlarla oturanlar da.
Yann Tiersen'e "film müzikçisi" diyenler yanılıyor. Sigarası, içkisi, enstrümanlarını kullanma tarzı, sahnedeki duruşuyla bir rock emektarını seyrediyorsunuz. Hele bir an öyle bir parçaya girdiler ki, basılan ilk birkaç akorda kendimi kontrolsüz bir halde tepinirken buldum: The Ex'den "Kokend Asfald" yorumu.
İlk bise çıktıklarında yakınlarımda birinin şöyle dediğini duydum: "Abi, herhalde şimdi 'Amélie'den bir şey çalarlar". Çalmadı. İkincisinde de çalmadı. Herhalde filmi şöyle açık havada yayla yayla seyretmeyi bekleyenlerin son halkasını da kaybetmemek kaygısıyla, son merhalede hafiften film atmosferine girdi.
Beklentiler farklı olsa da, ne umduk ne bulduk diyen, kendim dahil epey kişi vardı diye tahmin ediyorum. Bendeniz cennet kuşu, hiç hazırlıklı olmadığı bu müzikle coşup, yerinde duramayıp oradan oraya kondu. Yann Tiersen'den beklenmeyen dolu dolu rock'un fırlattığı adrenalin kimi tutar, aşkolsun.

Cem Sorguç

BILLY COBHAM

İlk turnesinde Mahavishnu Orchestra'nın ön grubu olarak sahne alan Aerosmith'in bateristi Joey Kramer, Billy Cobham'ı seyredince şöyle demiş: "Ben ve o, gerçekten aynı enstrümanı mı çalıyoruz?.." Cobham caz ve rock dünyasında daima bir öncü, bir ölçü oldu. Bir zamanlar bageti eline yeni alan her müstakbel baterist, onun "Red Baron"unu çalabilme düşleri kurardı. Massive Attack'in "Safe From Harm"ındaki "Stratus" sample'ıyla beraber, elektronikçilerin de rüyalarını süslemeye başladı... Haziran ayında, 62 yaşının baharında, Bodrum Belediyesi 3. Uluslararası Sanat Günleri kapsamında Bodrum Kalesi'nde çalan Billy Cobham'la konser öncesi sohbet ettik...

PASTÖRİZE CAZA HAYIR

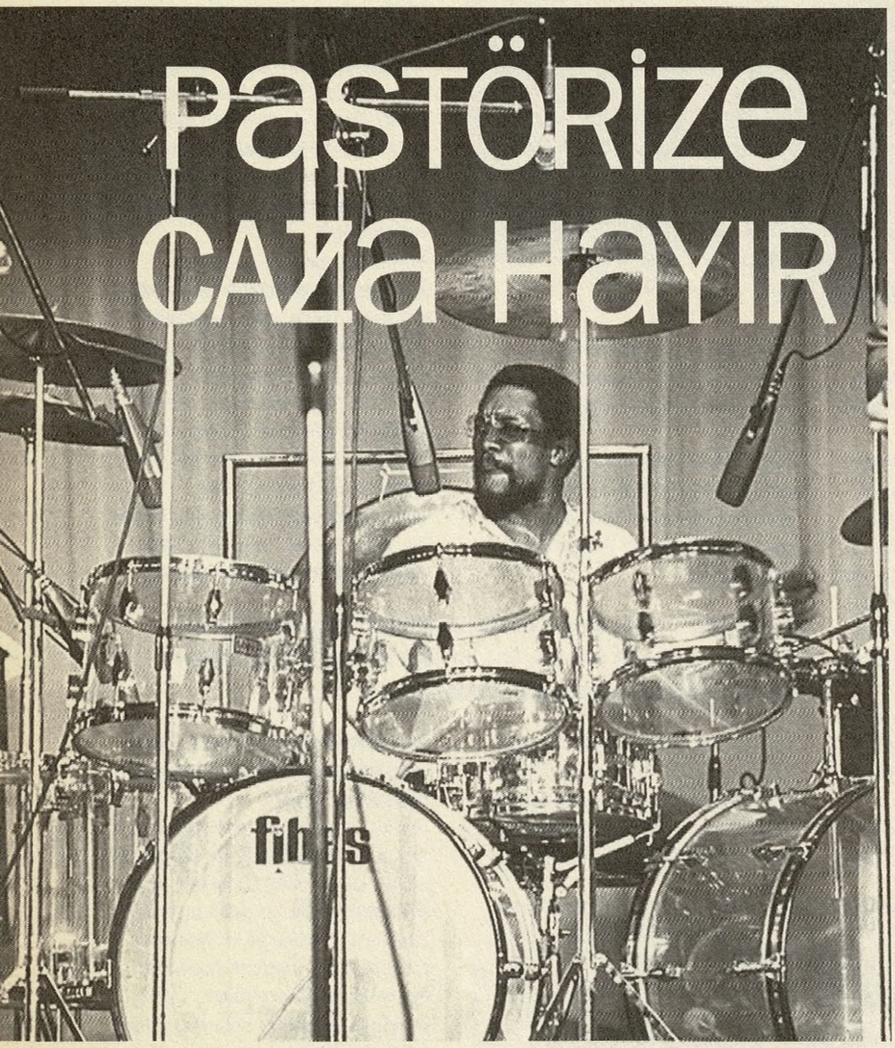

'70'ler ve özellikle '80'lerde Billy Cobham, Mahavishnu Orchestra'nın as elemanıydı

Miles Davis'in "Bitches Brew" albümü, caz ve genel olarak müzik dünyasında yepyeni açılımlara sebep oldu; siz de o dönem içerisinde Miles'la "A Tribute To Jack Johnson" albümünde davul çaldınız. Bu önemli albümler gerçekleşirken stüdyoda nasıl bir ortam vardı?

Billy Cobham: O dönem içerisinde birçok kayıt yapıldı. "Jack Johnson" kayıtlarında çalan tek davulcu ben değildim. O dönemdeki plaklarda, özellikle "Bitches Brew" kayıtlarında Tony Williams, Jack DeJohnette, çok yakınlarda kaybettiğimiz Don Alias, Lenny White gibi çok önemli davulcu ve vurmalıcılar, daha bir sürü isim yer aldı. Müzik adına çok büyük bir buluşma ortamıydı. Stüdyoda en az iki basçı görüyordunuz: Ron Carter, Harvey Brooks... Beş tane piyanist vardı: Keith Jarrett, Herbie Hancock, Joe Zawinul, Chick Korea ve Larry Young. Stüdyoda sadece oturmak ve onları izlemek bile çok keyifliydi. Böyle bir şey bir daha gerçekleşmeyebilir.

Cazı etiketliyorlar, "cool caz" diyorlar, "groove caz" diyorlar. Eskiden böyle bir şey yoktu. Duke Ellington, John Coltrane gibi isimler bu etiketlerle müzik yapmıyorlardı.

Miles Davis'le ilişkiniz nasıldı?

Ben sınıftaki sessiz çocuktum, arkada oturup bana söylenenleri yapmaya çalışıyordum. Oradaki müzisyenlere çok büyük saygı duyduğumdan, onlara bir şey söyleme hakkını kendimde bulmuyordum. Çünkü stüdyodaki müzisyenler, zaten yaptıkları çalışmalarla dünya çapında tanınan büyük müzisyenlerdi. Eğer sessiz olursam, onlardan çok şey öğrenebilirim diye düşünüyordum; benim tercihim bu yönde oldu. Miles Davis'in müziğe verdiği yön doğrultusunda, benden istediği şeyleri yorumlamaya çalışıyordum.

Dünyanın en önemli fusion gruplarından biri olan Mahavishnu Orchestra'da çaldınız, John McLaughlin'le ilişkiniz nasıldı? McLaughlin, grubun diğer üyelerinden gelen yeni fikirlere açık mıydı?

Hayır, kesinlikle yeni fikirlere açık değildi. Eğer, grup ilk kurulduğu zaman "bakın, bu benim grubum, benim müzikte gitmek istediğim doğrultu bu ve bu yönde müzik yapacağız, müziği ben yazacağım, sizler de çalacaksınız" deseydi, hiçbir problem olmazdı, ama böyle bir şeyi hiçbir zaman söylemedi. Bu da doğal olarak bir takım problemler yarattı. Diğer müzisyenler, Jan Hammer, Rick Laird, Jerry Goodman, hepimiz ona çok büyük saygı duyuyorduk. Başardığı şey çok büyüktü. İlk başlarda ben de John McLaughlin gibi yazabilmeyi istiyordum. Kompozisyon ve besteler açısından yaptığı şeyler inanılmazdı. Ama benim yazmamı istemediğini fark ettim. Bestecilik yönünde katkı yapmamı istemiyordu. Galiba bu daha çok işin ticarî yönüyle ilgiliydi, yayın haklarının paylaşılmasından yana değildi. Sonuçta bu süreç içerisinde ben bir şey yazamadım.

Grup üyeleriyle hâlâ görüşüyor musunuz?

Rick Laird ile 1987 yılından beri konuşmadık. Jan Hammer'la 1998'den bu yana geçen ay ilk defa konuştum. Jerry Goodman ile 1998 yılında bir konuşmamız oldu. Çok fazla görüşemedik aslında. John McLaughlin'le otuz yıldan beri görüşmüyoruz.

Her şeye rağmen Mahavishnu Orchestra tekrar bir araya gelebilir mi? Çünkü dünya üzerinde buna çok sevinecek bir sürü hayranınız var.

Bu çok büyük bir sürpriz olur. Çünkü geçmişten gelen bir sürü soru ve bunlara verilmesi gereken cevaplar var. Ben John McLaughlin'in böyle bir süreç için hazır olduğunu düşünmüyorum. Bu sorunlar halledilmeden böyle bir şeyi gerçekleştirmek biraz zor gibi görünüyor.

Davul ve vurmalılar haricinde başka bir enstrüman çalıyor musunuz?

Piano çalıyorum ve bestelerimi piyanoyla yapıyorum.

Massive Attack, "Safe From Harm" isimli şarkısında, sizin "Stratus"unuzdan bölümler kullandı. Massive Attack yorumunu duyduğunuzda nasıl bir reaksiyon gösterdiniz?

Dilerim ki bir tane daha yaparlar ve ben de böylece daha fazla para kazanabilirim.

Bir caz albümü yapmanın gittikçe zorlaştığı bir dönemde, cazın geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Caz müziğini parça parça bölerek zengin bir marka olarak sunuyorlar. Buradaki ilginç nokta, caz müziğinin artık bu albümleri satın alan insanları temsil etmemesi. Bir bakıyorsunuz, bazı pazarlama yöntemleriyle cazın çehresini değiştiriyorlar ve piyasadaki genel müzik eğilimine göre caza yön veriyorlar. Çok iyi müzisyenler var, ama birçoğu "groove müzisyeni". Ve iyi biliyoruz ki, kitleler genelde kendilerine gösterilenleri takip ediyorlar. Müzik endüstrisinin bunda başarılı olduğu da gözle görülür bir gerçek... Cazı etiketliyorlar, "cool caz" diyorlar, "groove caz" diyorlar. Ama eskiden böyle bir şey yoktu. Çünkü caz kelimesinin kökenlerini ve nereden geldiğini herkes biliyor. Cazın tarihini düşündüğünüzde, Duke Ellington ve John Coltrane gibi isimler bu etiketlerle müzik yapmıyorlardı. Bu tür etiketlerin bir önemi yok, müzik neyse odur. Ayrıca çok önemli bir nokta daha var, müzik platformu çok bencil bir platform olabiliyor. Bir birey olarak, diğer müzisyenlerle uzlaşarak çalmanızı engelliyor. Mesela bir jam session esnasında blues çaldığınızda sahneye çıkıp bir katılımcı olarak çalmakla bir rakip olarak çalmak arasında çok büyük bir fark var. Sahneden aşağıya "dünyadaki en büyük müzisyen benim" diye iniyorsanız, bu pek hoş bir şey değil bence. Ama eğer bir grupla bir yıl kadar bir arada olursanız, inanın bana, çok güzel şeyler ortaya çıkacaktır.

Yeni kuşak caz müzisyenleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Beğendikleriniz var mı?

14→

Hayır, yok. Sıfır. Çünkü bilmiyorum. Bu konuda biraz cahilim galiba. Arkadan kim geliyor, gerçekten bir bilgim yok. Eskiden böyle bir şey vardı, ama bence artık olmuyor, ben duyamıyorum. Ayrıca çalacak yer bulamıyorlarsa, çocuklar bu müziği niye yapsınlar ki? İnsanlara çok steril ve pastörize edilmiş "keep it cool" etiketiyle müzikler sunuluyor. Böylece insanlar piknik sepetleriyle pikniğe giderler ve çok fazla da düşünmeleri gerekmez. Ben böyle bir müziği dinleyemem. Onlar caz müzisyeni değil.

Tommy Bolin Deep Purple'a katılmadan önce, 1973'te, fusion tarihinin köşetaşlarından biri olan "Spectrum" albümünü birlikte kaydettiniz. Nasıl tanıştınız Bolin'le?

Onu daha evvelden tanıyordum. Ben o sırada Dreams grubuyla çalarken bir konserde bizden evvel öngrup olarak sahneye çıktılar. Grubun ismi Zephyr'di. O adamlar gerçekten çalabiliyordu. Benim için Tommy Bolin'le ilgili en ilginç şey, genç yaşına rağmen gitarı çok "yaşlı" çalmasıydı. Eğer "yaşlı" çalıyorsanız, seçici çalıyorsunuz demektir. Hızlı çalmak için çalmazsınız. Doğru yerde doğru notayı basarsınız. Bu da ancak tecrübeyle olabilecek bir şeydir. Tommy Bolin bunları yapmayı biliyordu. Ve bunları yaparken daha yirmili yaşlarındaydı. Bu çocuk bunları nereden biliyor diye kendime sormuşumdur. Bunun yanısıra, insan olarak da iyi bir kişiliğe sahipti.

Çok özel bir davul çalma tekniğiniz var, birçok farklı türü müziğinize yansıtabiliyorsunuz, bu çalış tekniğini nasıl elde ettiniz?

Çok çalışarak. Enstrümanınıza yaklaşımınız ve bu doğrultuda gerekli pratik ve egzersizleri yapmak çok önemli. Benim davul çalışımı tecrübelerim tanımlıyor demek pek yanlış olmaz, çünkü çok farklı tecrübelerim oldu. ABD Ordu Bandosu'nda '60'larda üç yıl çaldım, temel eğitimimi orduda aldım diyebilirim. Orada bandolara partisyon yazmakta çok başarılıydım. Bilemiyorum, herhangi bir müziğin ortasında kendimi çok rahat hissediyorum. Bu ister caz, ister bir big band olsun, bütün bu edindiğim tecrübelerimi kimle çalarsam çalayım masaya koyuyorum. Sanıyorum beni özel kılan şey bu.

Eğer "yaşlı" çalıyorsanız, seçici çalıyorsunuz demektir. Hızlı çalmak için çalmazsınız. Doğru yerde doğru notayı basarsınız. Bu da ancak tecrübeyle olabilecek bir şeydir.

Sizi etkileyen davulcular kimlerdi?

Roy Haynes, Art Blakey, Max Roach, Louie Bellson ve Tony Williams.

Amerika'dan Avrupa'ya taşındınız. Bu kararı vermenizde etken olan faktörler nelerdi?

En önemli etken Avrupa dinleyicisiydi. Benim gittiğim dönemde çok iyi bir dinleyici kitlesi vardı. Tabii şu anda da Avrupa'da bir dinleyici kitlesi var, ama mevcut vergi düzenlemeleri, Avrupa'nın birçok yerinde çalmamızı zorlaştırıyor. Denemeye devam ediyoruz. Amerika'dan ayrılışıma gelince, caz projelerine yeterince yatırım yapılmıyordu ve disko müziği her yanı sarmıştı. Benim terk ettiğim dönemde Amerika'da Village People ve benzeri gruplar vardı. Bu müziklerin bana verebileceği hiçbir şey yoktu. Kendi varlığımı sürdürebilmem için entelektüel seviyenin daha yüksek olduğu bir yere gitmem gerekiyordu. Bu yüzden Avrupa'ya taşındım.

Son olarak, genç müzisyenlere ve davulculara neler tavsiye edersiniz?

Enstrümanınızın size neler verebileceğini ve karşılığında sizin enstrümanınız için neler yapmanız gerektiğini anlamanız çok önemli. Eğer davul çalıyorsanız, onu tanımanız gerek. Onun nasıl akord edileceğini, hangi aksamlardan oluştuğunu, ne tür zil ve deri kullanacağınızı ve onları neden kullandığınızı bilmeniz gerek. Çünkü davulu çevreleyen silindir, size çok farklı yüzeyler sunabilir. Bunun size geri dönüşümü ve kazandıracağı şeyler ne olur? Ekipmanınız ve davul setiniz hakkında ne kadar çok şey bilirseniz, o kadar iyi çalarsınız. Ve böylece kişiliğinizi enstrümanınıza yansıtabilirsiniz.

Söyleşi: ***Timur Tikriti***

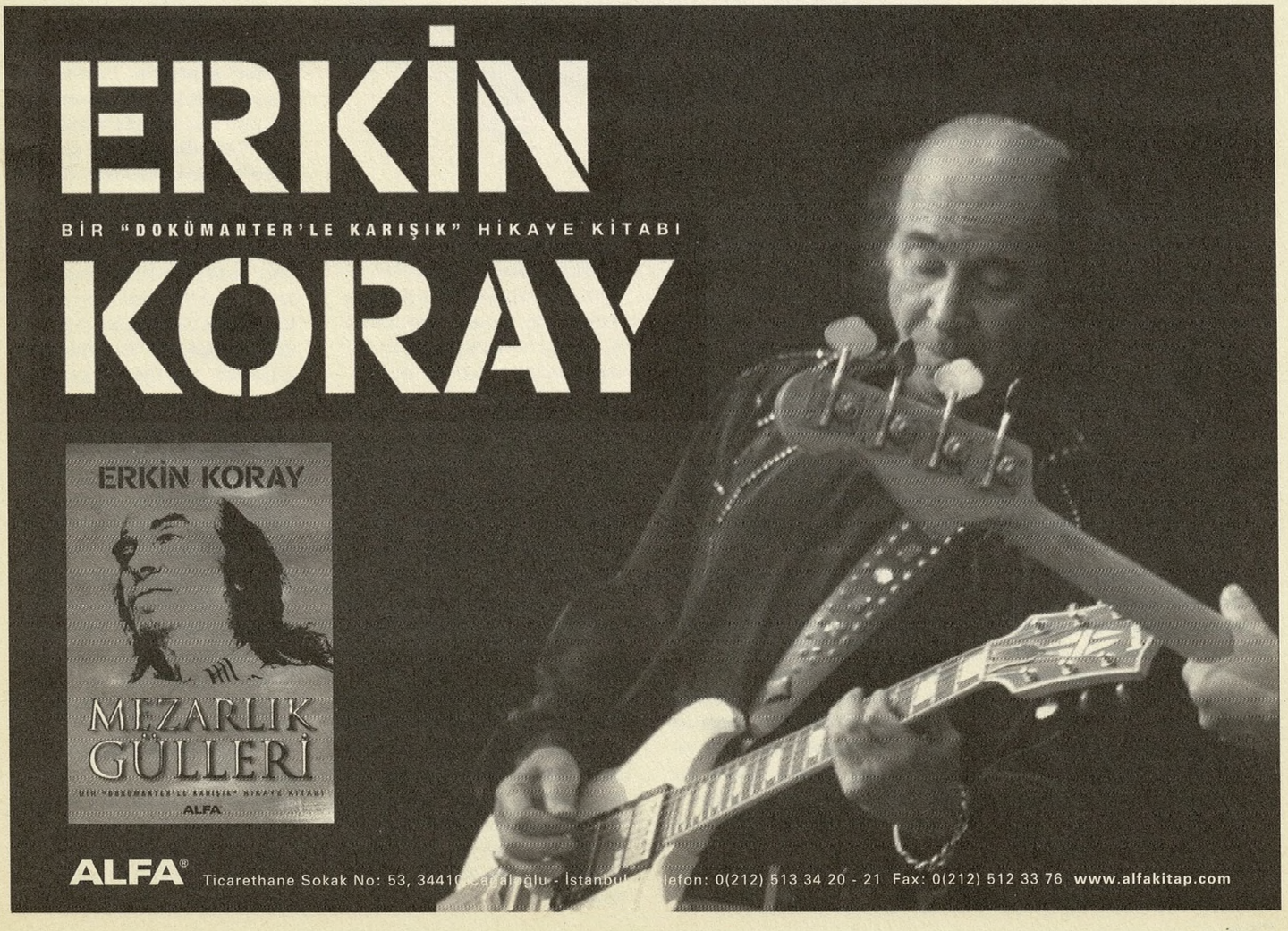

GOGOL BORDELLO

Gogol Bordello birkaç senedir göstere göstere geliyordu, sonunda olay seni-beni aştı, "gypsy punk"ın cazibesine MTV bile dayanamadı ve bir kliplerini listelere soktu... 2 Eylül Cumartesi günü Rock'n Coke'da çalacak grubun, bıyıklardan konuşmaktan hoşlanmayan pala bıyıklı lideri ve şarkıcısı Eugene Hütz'le mail yoluyla tokalaştık...

DİYOJEN UZAY-SAMBASI

Punk tavrı sadece sanayileşmiş toplumlarda ve sadece buna tepki olarak mı doğar? Mesela dünyanın başka yerlerinde, bir düğün orkestrası da punk ruhlu olabilir mi?

Eugene Hütz: Punk tavrı bir çift kaşıkla bile kendini gösterebilir; şekille, tarzla alâkası yoktur. Tamamen hissî bir durum! Kökü konformist olmayan düşünce tarihine kadar iner bunun. Sokrates'in çağdaşı Diyojen muhtemelen yazılı kaynaklarda bu işin ilkidir.

Gogol Bordello grup olarak şahane bir parti müziği yapıyor. Fakat bunun ötesinde yarattığı coşkulu şenlik ortamıyla, insanların yüksek sesle "göçmen punk'ı" diye haykırmasını sağlayarak yaşananı politik bir eyleme dönüştürüyor. Politik manifesto tarafı sizi ne kadar ilgilendiriyor?

Konserlerin "politik bir eyleme" dönüştüğünü kendiniz söylediniz. Geriye dönüp baktığımda, aslında planladığımız tam da buydu. Yani, bir parti ertesi güne sadece ağır bir akşamdan kalma hali bırakır. Fakat bizim anladığımız anlamda güzel parti, akşamdan kalma halinin yanında, yeni şeyler yapma ilhamı veren partidir.

Manu Chao'yla birlikte de çaldınız. Manu'yü, onun gibileri ve de kendinizi, 21. yüzyılın müzikal devrimcileri olarak görüyor musunuz?

Vay, vay! Şimdi üzerimize büyük yük bindirdiniz! Ama koyarım yüküne, evet, dediğinizi kabul ediyoruz. Kararlığımızın çok sağlam ve güvenilir olduğunu biliyorum. Şu anda bizim farkımızı yaratan da bu zaten.

Turne programınızda birçok Doğu Avrupa ülkesi var. Doğu Avrupa dinleyicisiyle, Batı Avrupa ve Amerikan dinleyicisi arasında tamamen coğrafi koşullardan doğan farklar var mı sizce? Mesela Amerikalılar daha çok Çingene kısmına takılıyor da, geri kalanı için rock ve punk ruhu mu önemli?

Galiba bu sorduğunuz, bazı şeyleri sınıflandırmaya yarayan pazarlama terminolojisiyle ilgili biraz. Fakat bizim grubumuz müziğin evrensel gerçekliğini kavrayabilmek gayesiyle, her şeyin birbirine geçtiği yerlerde verimli bir kültürel, sosyal kaos ortamı yaratmakta uzmanlaşmıştır. Bu sayede de, tedavi edici, ilham verici bir müzik olarak hayatın insanlara verdiği sefaleti alt edebilir. Velhasıl, dinleyici hangi tarafına tepki verirse versin, ister Çingene, ister punk, ister Romanya uzay-sambası kısmına takılsınlar, nihayetinde ortaya tek şahane bir şey çıkar: Uyarıcı bir müzik! **"Think Locally Fuck Globally "**

Metal'le break yapılamayacağını bilmiyorduk. Ukrayna'da yaşamanın iyi yanı: Dünyada ne halt olup bittiğini bilen yok ve bazen sırf bu yüzden şahane şeyler ortaya çıkabiliyor.

(Yerel düşün, küresel sikiş) şarkınız aklımıza doğrudan çağımızın meselesi küreselleşmeyi ve göçmenliği getiriyor. Alternatif bir küreselleşmeden söz ediyorsunuz...

Her şeyin ötesinde politik ve ekonomik tarafından bakarsak, otantik bir yanı ve ejderleşmiş tatsız şirket zincirlerine karşı direnecek kalitesi olan her türlü küçük işletmeye yardım edebilmek için elimizden geleni yaparız, yanlarında oluruz... Yine de büyük resme baktığımızda, bu şirket zincirlerinden kaçmanın imkânı yok gibi görünüyor. Ne varsa satın alıyorlar çünkü. Bir ormana girin, yürüyebileceğiniz kadar yürüyün ve kampınızı kurun. Az sonra solduğunuz havanın Shell'e ait olduğunu öğrenebilirsiniz mesela. Hay sikeyim, cehennem gibi... Neyse ki sanatçılar olarak kaliteyi ve otantik kalabilmeyi teşvik edebiliriz, bunların kıymetli şeyler olduğunu insanlara anlatabiliriz.

New York Times gibi, büyük ve popüler basın organlarında Gogol Bordello için çok geniş yerler ayrılıyor. Sizce Gogol Bordello biraz "egzotik meyva" muamelesi görüyor mu?

Aslına bakarsanız, New York Times'ın kültür servisi bizi en erken anlayanlardandır. Ama sonuçta kültür bölümü, onların yapıp ettiği de uzay boşluğuna sallanmış gibi biraz. Bir noktadan sonra medya olup biten hareketi yakalamaya verdi kendini, anlasalar da, anlamasalar da bize yer veriyorlar, eksik kalmak istemiyorlar. Bazıları gerçekten anlıyor galiba. Mesela NME her defasında sevimli sarışın muhabirler yolluyor. Bunu bizi anlamalarına veriyorum!

Joe Strummer, Kusturica filmi "Super 8 Stories"de rock'un istikbalinin Doğu Avrupa kanında olduğunu söylüyor. Katılıyor musunuz kendisine?

Vay!.. Kendimi hem Strummer, hem Kusturica uzmanı saysam da, bu filmi izlemedim. Yaptığınız alıntı güzel, belki günümüz için doğru bir şey de söylüyor, ama genel olarak ben istikbalin "iyi kan"da olduğunu söyleyeyim; sınırlarımızı Doğu Avrupa'yla çizmeyelim.

Türkiye'den en sevdiğiniz müzisyenin Ciguli olduğunu biliyoruz. Nasıl keşfettiniz, nesine gönlünüz kaydı?

New York'ta bir taksi şoföründen buldum ve bayıldım adama. Biliyorsunuz, ben aynı zamanda DJ'im. O yüzden her daim gözlerimi dört açarım. Profesyonel mânâda kızlara kıçlarını sallatacak müzikler bulmam gerekiyor. Benim dinlediğim, Ciguli'nin davulsuz, erken zamanlarına ait bir şarkıydı. Dans pistlerini Türk riff'leriyle dolduran çok güzel bir akordeon performansı...

Albert Kuvezin ve Yat-Kha'nın "Re-Covers" albümünde, Tuva'nın geleneksel vokal teknikleri ve enstrümanları "Black Magic Woman", "In-A-Gadda-Da-Vida" gibi şarkıların cover'larında kullanılmıştı. Bu tarz buluşmalara nasıl bakıyorsunuz?

Zamanın ruhuna çok uygun. Yeni enformasyon ve iletişim kanalları açıldıkça, insanlar eskiden yasak sayılan sınırların öte yanına geçerek eğleniyor artık. Bunlar güzel şeyler.

Başrol oynadığınız "Everything Is Illuminated" filmi Ukrayna'da hayatın zor taraflarını da gösteriyor. Alex'in hayatıyla sizin Kiev'deki hayatınız arasında benzerlikler var mı?

Ukrayna'da, küçükken metal müzik eşliğinde break dans yapardım ben. Batı dünyasında bunu kimse yapmaz, çünkü bunun yanlış olduğunu bilirler. İşte metal'le break dans yapılamayacağını biz bilmiyorduk. Ukrayna'da yaşamanın en güzel yanı da bu galiba, dünyada ne halt olup bittiğini bilen bir allahın kulu yok ve bazen sırf bu yüzden çok şahane şeyler ortaya çıkabiliyor.

Size Google Bordello diyen oluyor mu hiç?

Arada bir öyle akıllılar çıkar. Ama ekseriyetle Gogo Bodega derler ki, bu da İspanyolcada "Strip joint deli" demek. Eh, bu da çok uzak sayılmaz...

Söylesi: ***Çiğdem Öztürk***

MR. JACK DANIEL'S DOĞUMU HAKKINDA ÇOK ŞEY BİLMİYORUZ

AMA NASIL KUTLANACAĞINI İYİ BİLİYORUZ.

www.septemberisjacksbirthday.eu

SEPTEMBER IS JACK'S BIRTHDAY

JACK DANIEL'S
OLD TIME
Old No.7 BRAND
QUALITY
Tennessee
SOUR MASH
WHISKEY
DISTILLED AND BOTTLED BY
JACK DANIEL DISTILLERY,
LEM MOTLOW, PROPRIETOR
LYNCHBURG (POP. 361), TENN. U.S.A.
EST. & REG. IN 1866
40% ALC. BY VOL. (80 PROOF)

Jack Daniel's alkollü içkilerin aşırıya kaçılmadan tüketilmesini ve bu konuda bilinçli davranılmasını tavsiye eder.

JACK DANIEL'S and OLD NO. 7 are registered trademarks. © 2006 Jack Daniel's. Tennessee Whiskey Alcohol 40% by Volume (80 proof Distilled and Bottled by JACK DANIEL DISTILLERY, Lynchburg (POP. 361), Tennessee.

DRESDEN DOLLS

Geçen ay New York Dolls limanına uğramıştık, bu sefer Dresden Dolls'a demir atıyoruz. Piyanist, şarkı yazarı ve şarkıcı Amanda Palmer ve davulcu Brian Viglione'dan oluşan ikili, aslen Boston Massachusetts'li, ama ruhen Dresden'li. 20. yüzyıl başlarında sefahat ve sefaleti, sulhü ve harbi yan yana yaşayan Avrupa şehirlerine, Brechtyen punk kabare anlayışıyla, günümüzden selâm yolluyorlar. Üçüncü albümleri "Yes, Virginia"yı bu yıl içinde yayınlayan grubun maskeli balosuna Young People's Press, Punk TV, Glam-ou-rama, Krinein aracılığıyla davetliyiz...

BOMBALANAN OYUNCAK BEBEKLER

Sahne kıyafetlerinizin altında nasıl insanlar yatıyor? Sahnedeki ve sahne dışındaki kişilikleriniz birbirinden farklı mı?

Amanda Palmer: Sıradan görünümlü gençleriz. Kayda değer bir farklılığımız yok. Sadece benim kirpiklerim yok, her gün onları çizmek durumunda kalıyorum. Sahnedeki ve sahne dışı hallerimizden memnunuz. Konserimize gelen herkes farkeder ki, sahnede kendimiziz, değişik karakterlere bürünmüyoruz. Makyaj yapıyoruz, ama ortalarda beyaz suratlarla da dolaşmıyoruz, tabii konserden sonra makyajı temizlemeye vaktimizin olmadığı zamanlar dışında. Komik, insanlar bu kostüm ve makyaj fikrinin bize ait olduğunu zannediyorlar. Unutmayalım ki, grupların üstlerine bir kot, bir tişört geçirip sahneye çıkabileceği zemini hazırlayan netice itibariyle grunge'dı. Çağlar boyunca müzisyenler değişik kostümlere ve makyajlara büründüler.

Brian Viglione: Sahnedeki ve sahne dışındaki halimiz arasında pek fark yok. Kiss gibi değiliz yani. Müzik yaparken, hele kitle de eğleniyorsa, iyi vakit geçiren insanlarız. Hayatım boyunca bir tür asabiyet oldu üstümde. Davul çalmak bana bir rahatlama sağlıyor.

Sahne performansınız çok kuvvetli dramatik unsurlar barındırıyor. Bunun için özellikle çalışıyor musunuz, yoksa grubun kuruluşundan beri kendiliğinden böyle mi oluyor?

Amanda: Birbirimize ve seyirciye alıştıkça daha fazla risk alıyoruz. Kalabalık sizi destekledikçe, dramatik yapıya ağırlık vermek, şarkının derinlerine, kalbine ulaşmak daha kolay oluyor. Ama doğrusu, ikimiz de ilgiyi üzerine çekmek isteyen soytarılarız. Brian tam gaza gelmeden davulun başına oturamıyor, ben de evde tek başıma olsam dahi piyanoya oturamıyorum.

Brian: İkimiz de müzik yapmak için tutku duyuyoruz. Grup olmak, bu yaratıcı enerjinin dışavurumunun belli bir biçimi. Amanda'nın yazdığı şarkılar kendi içlerinde doğal bir duygu ve atmosfer barındırıyor. Yani zaten mevcut olanın tadını çıkarıyoruz.

Punk-kabare-goth-bürlesk harmanı bir dinleyici kitleniz var. İleride bu kitle genişler mi?

Amanda: Dinleyici kitlemiz hayli karışık, bu da iyi bir şey bence. Goth'çu çocuklar bize takılıyor, ama bu kırklarındaki entelektüel tiplerin ya da indie takılan çocukların bizi izlemeye gelmesini engellemiyor. Çok genç çocukların bize gösterdiği ilgiye şaşırıyorum aslında. Konserde 15 yaşında bir goth'la 50 yaşında tweed ceketli birini yan yana görmek komik oluyor, hoşuma da gidiyor. Belli bir dinleyici kitlesini hedef alarak bir şey yapacağımızı zannetmiyorum. Grubun normalde çok az şey paylaşacak, tamamen farklı yapıda insanlar için forum vazifesi görmesi harika bir şey.

Şimdiden rock tarihinin ilginç ikililerinden biri haline geldiniz...

Amanda: İnsanlar evlerinde dinledikleri albümün sahneye nasıl yansıyacağını hep merak ediyor. Görsel destek olmadan müziği albümde nasıl verebileceğimizi hep tartışıyoruz. Bu görsel destek benim için sadece kostümlerden, makyajdan, ışıklardan ibaret değil, daha ziyade Brian'la benim aramdaki gözle görülür ilişkiden kaynaklanan bir şey. Bizimki esas olarak bir konser grubu. Aslolan beraber ne yapabileceğimizi araştırmak, sadece basılı ürüne bağlı kalmamak.

Tiyatro ne kadar müziğinize dahil?

Amanda: Bunu gruba değişik şekillerde katıyoruz. Tiyatro projelerimiz de var, yakında Günter Grass'ın "Teneke Trampet"ine müzik yapacağız. Film yapmaktan bahsediyoruz hep, klip çekmeye kalkışıyoruz. Bugünlerde bir rock grubunda olmak gayet cool bir durum, çünkü medyanın birçok yönüne hitap edebiliyorsun. İşin içinde müzik var, modellik var, aktörlük var, kapak çalışmaları için her tür görsel imkân var: Kendinizi ifade edebile-

Unutmayalım ki grupların bir kot, bir tişörtle sahneye çıkabileceği zemini hazırlayan grunge'dı. Çağlar boyunca müzisyenler değişik kostümlere, makyajlara büründüler.

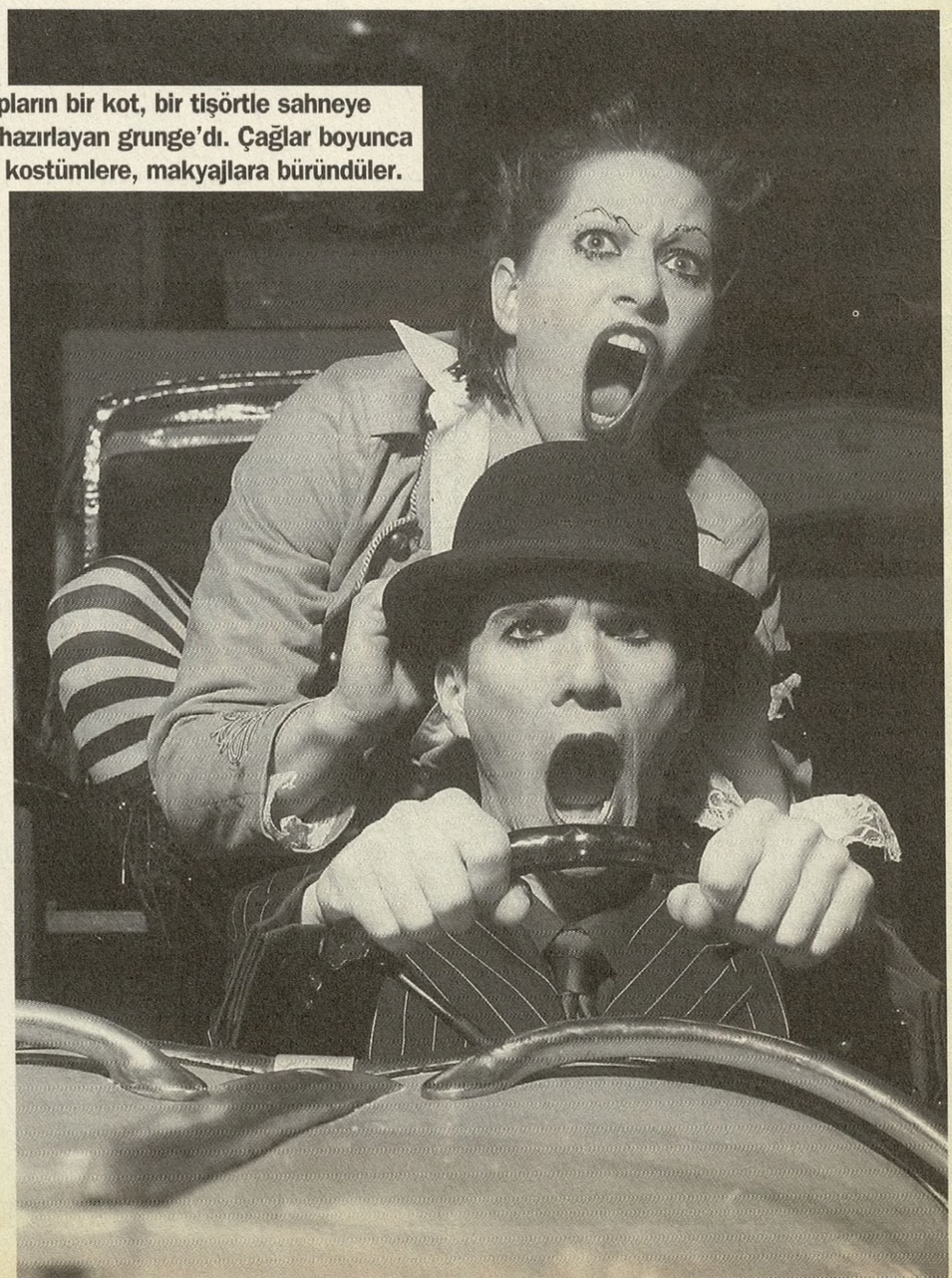

18→

ceğiniz pek çok alan sunuyor rock grubu, sadece stüdyo işiyle sınırlı kalmıyor. Olay sahnede bitiyor, ama bu da görsel bir hadise. Ben hep tek bir şeyde yetenekli olmadığımı düşündüm. Çok yetenekli bir piyanist olduğum hiç aklıma gelmedi, ya da çok iyi bir şarkıcı olduğum. Esas yeteneğim, her şeyi yapmak istemekte. Ancak bunları zekice harmanlayabilirsem tek bir şeyle, bir bütünle ortaya çıkabiliyorum.

Almanya'da tiyatro eğitimi gördüğünü biliyoruz. Seni Almanya'ya çeken ne oldu?

Amanda: Bir erkek. *(gülüyor)* Hep öyle olur zaten. 15 yaşındayken, Amerika'da, kendi mahallemde bir Almana aşık oldum. Bu ilişki beni Alman kültürünü, müziğini keşfetmeye yöneltti. Böylece lisedeyken öğrenci değişim programıyla Almanya'ya gittim. Orada bir tür yankı bulduğumu sanıyorum. Almanya'daydım, ama beni bütünüyle Avrupa ilgilendiriyordu, bohem hayat anlayışı, kabareler, romantik kahramanlar...

Grubun isminde de bir Alman kenti var...

Amanda: İlk aklıma gelen, Dresden'in trajik bir şekilde bombalanmasıydı. Dresden, asıl olarak oyuncak porselen bebekleriyle meşhurdu. Dresden'le (yani saldırı ve yıkımla) oyuncak bebeklerin (yani masumiyetin, inceliğin) yarattığı paralellik hoşuma gitti. Müziğin dinamikleriyle de örtüşüyor bu, birkaç saniye içinde çocuksu fısıltılardan korkunç çığlıklara gidebiliyor müziğimiz. "Dresden Dolls" The Fall'un bir şarkısının ismi, aynı zamanda VC Andrews'un romanlarından birine ironik bir referans. Weimar Almanyasına ve aşık olduğum dönemin kabare dünyasına bir gönderme olduğu da ortada tabii.

Brian: Hassas nesnelerin kaosla yan yana gelmesi gibi unsurlar var müziğimizde. Dresden Dolls, aynı zamanda Kurt Vonnegut'un "Mezbaha no 5" romanına da bir gönderme taşıyor.

Küçükken oyuncak bebeklere düşkün müydün?

Amanda: Ortalama bir kızdan daha fazla değil. Aslında dondurulmuş hayvanlar daha çok ilgimi çekiyordu. Çok vurucu, hatta rahatsız edici şeylerdir, özellikle bağlam dışı bir yere yerleştirildiklerinde. Bir düşünsenize, insanı öyle yapsan ne kadar normal olur ki?

Brian: Ben küçükken Barbie bebekleri soyup birbirlerine sürttürürdüm. Geçenlerde bir dinleyicimiz iki bebek hediye etti bize, biri Brian, biri Amanda. Onlar da işe yarıyor.

Müzik kariyeriniz boyunca başınıza gelen en iyi şey ne?

Amanda: Brian'la tanışmak ve beraber çalmak. Birbirimizi bulacak kadar şanslı olduğumuza inanamıyorum.

Brian: Katılıyorum. Beraber çaldığımız ilk akşam, aklıma gelen en heyecanlı anlardan biri. Biriyle ilk defa çalmak çok mahrem bir tecrübedir, çok kolay incinebilirsiniz. Ama kimya tutarsa, beraber müzik yaratma hissi aşkın bir deneyim de olabilir.

Amanda'yı ilk kez Cadılar Bayramı gecesi bir konserde piyano çalarken seyretmişsin, doğru mu?

Brian: *(gülüyor)* Evet, hayatımda böyle şarkılar duymamıştım. O güne kadar kafama uyan herhangi bir müzisyenin yakınından bile geçmemiştim ve Amanda daha ilk anda müzikteki ideal eşim gibi geldi bana. Hemen birlikte prova yapmayı teklif ettim. Çalmaya başladığımız saniyede aramızda organik bir bütünlük oluştu. O daha önce de bir takım davulcularla çalışmış, ama Amanda'nın şarkılarını görmezden gelerek, kendi stillerinde ezbere çalmaktan öteye gitmemişler.

Şarkıları nasıl ortaya çıkarıyorsunuz?

Brian: Genellikle Amanda şarkının büyük bölümünü yazıp getiriyor, sonra ben davulları ekliyorum, ardından beraber "süs"lerini, akışkanlık sağlayacak, şarkıyı ayrıştıracak bölümlerini hallediyoruz.

Amanda: Şarkı yazmaya başladığım ilk günden, galiba 12 yaşımdan beri zihnimde hayalî bir seyirci kitlesi var. Bu şarkıları kendi keyfim için yazmadım, başkaları için yazılmış şarkılar bunlar. Evvela bir performansçı olduğumu, müzisyenliğin arkadan geldiğini kabullenmem zaman aldı. Pek çok insan tam tersi durumda olur. Ben böyleyim, böyle olmak zorundayım. Bir sürü tiyatro oyununda oynadım. Temel ihtiyacım ortalarda olmak, görünür olmak ve kendimi ifade edebilmek. Müzik bunun için ideal yol gibi görünüyordu, ayrıca seviyorum da müziği.

"Girl Anachronism" şarkısını yazarken nereden esinlendin?

Amanda: O şarkının özel bir hikâyesi var. Annem ablamı sezaryenle dünyaya getirmiş. Bu durumda benim de sezaryenle doğmam gerekmiş, çünkü bir kere böyle doğum yaptıysanız, normal doğum imkânı olmuyor. Annem de doktora danışarak, benim doğumgünüm kendisininkiyle aynı güne denk gelsin diye, ameliyatı öne almış. Bunu öğrendiğimde kendime sorular sormaya başladım, acaba bir başka gün doğmuş olsaydım başıma neler gelirdi diye... Ve bu durumu boktan bir mazeret olarak kullanmaya başladım. "Eğer her yere geç kalıyorsam, sakarlıklar yapıyorsam, n'olur bana kızmayın, çünkü ben erken doğmuşum, henüz tamamlanmamışım bile!" Sonra, keşke daha iyi bir yılda doğsaydım, hatta daha iyi bir yüzyılda doğsaydımlara kadar vardırdım işi. İnsanın kendini yaşadığı çağa tam ait hissetmemesi evrensel bir duygu galiba: "Korkunç bir hata olmuş, ben esasında 16. yüzyılda doğmalıymışım!"

İkimiz de ilgiyi üzerine çekmek isteyen soytarılarız. Brian tam gaza gelmeden davulun başına oturamıyor, ben de evde tek başıma olsam dahi piyanoya oturamıyorum.

Sahnede yorumladığın şarkılardan biri, Jacques Brel'in "Amsterdam"ı.

Amanda: İnanılmaz bir adam. Brel, dürüstlüğün en saf, en çığ haliyle kendini ortaya koymaktan korkmayan bir şarkı yazarı. "Amsterdam"ın görkemli tarafı şu: Şarkı çok sefil, çok bayağı şeylerden bahsediyor, ama çirkinliğin içinde saf bir güzelliğe ve anlatım gücüne erişiyor. Aslında çoğu şarkısı böyle: Rahatsız edici yerlere gitmekten hiç çekinmiyor. Çok parlak bir imge yaratıcısı.

İlk nerede dinlemiştin "Amsterdam"ı?

Amanda: İlk dinlediğimde direksiyondaydım. Arabada Brian ve bir Alman arkadaşımız, David vardı. David bu şarkıyı arka koltukta gitarla, İngilizce çalıp söylemeye başladı. "Bu Bowie versiyonu, esas Brel'in şarkısıdır" dedi. Yani bu Fransız şansonunu ilk defa İngilizce sözlerle bir Almandan dinlemiş oldum. *(gülüyor)*

Bugünlerde evde neler dinliyorsun?

Amanda: Regina Spektor çok ilgimi çekiyor, New Yorklu bir şarkıcı. Onu ilk kez birkaç sene önce Strokes konserinin açılışını yaparken seyretmiştim. Tek bir piyano ve vokalle çok büyüleyiciydi. The Decemberists'i çok seviyorum, Smiths ayarında şarkı sözleriyle kabare dünyasına da göz kırpan altı kişilik bir grup.

Çocukluğunda neler dinlerdin?

Amanda: Beatles, Beach Boys, Abba, yani annemin plaklarını... Kendim için ilk satın aldığım şeyler Madonna, Cyndi Lauper, Prince, Doors oldu. Sonra karanlık bir döneme girdim, sürekli Cure, Joy Division dinliyordum. Smiths'e ve Pixies'e bayılıyordum. Ama Bach, Kurt Weill, Nina Simone, Billie Holiday gibilerinden de eksik kalmadım.

Brian: Ben grunge kuşağının bir parçasıyım. Kurt Cobain ve Eddie Vedder beni çok etkiledi. Fugazi, Minor Threat, Black Flag, Birthday Party, Nick Cave albümleriyle Eddie Vedder vesilesiyle tanıştım. Metal de çok dinledim, Pantera, Slayer gibi grupları... Babam sayesinde caz da hayatıma damga vurdu. 11 yaşımdayken beni Elvin Jones'u seyretmeye götürdü. Onun hayatıyla ve davul yaklaşımıyla ilgili bir belgesel videoyu dönüp dönüp seyrettim uzun bir dönem. Bu karışım benim için belirleyici oldu: Punk rock'taki ve cazdaki enerji, dürüstlük ve kendini ifade etme arzusu.

Sizin dışınızda, Boston'dan çıkan en büyük grup kim sizce?

Amanda: Jonathan Richman & The Modern Lovers. İkinci sırada bence The Cars gelir. Pixies bir Boston grubu mu, emin değilim, hep merak etmişimdir. Öyleyse, onlar da en büyüklerden biri.

Çeviren: **Merve Erol - Derya Bengi**

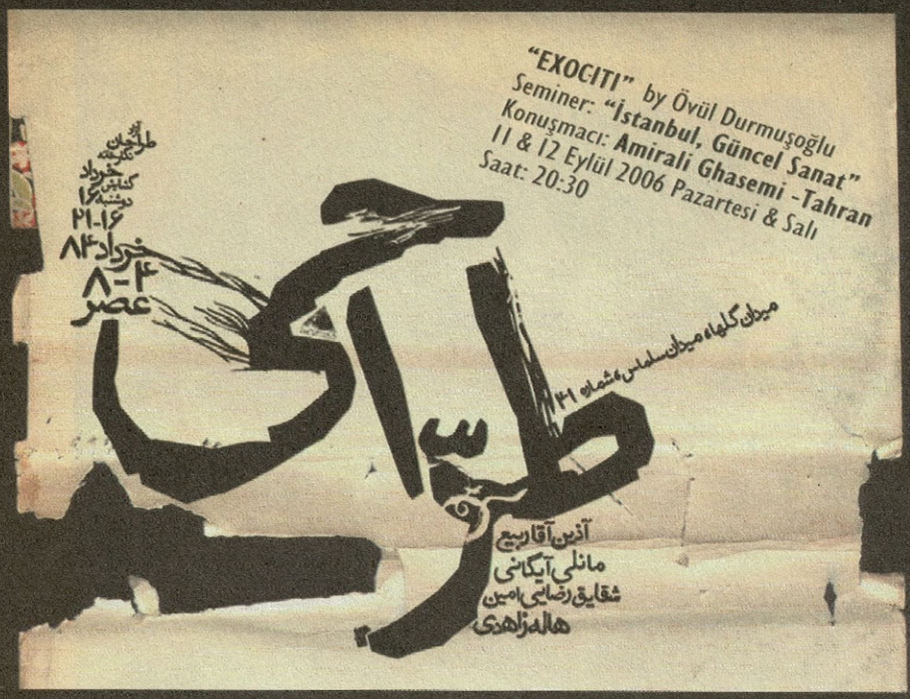

KargART Sahne Çalışmaları

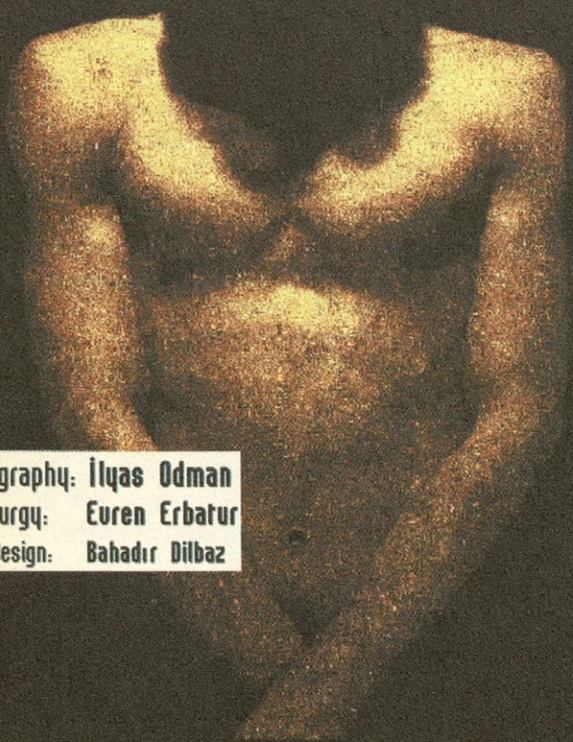

dokuzAltı Dans ve Hareket Projesi /
"Yorgun / Kırık bir kalbin pornografisi"
08 Eylül Cuma / Saat: 20.30

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46
www.kargabar.org info@kargabar.org www.kargart.org info@kargart.org

kargart

halkla ilişkiler

Hazırlayan: Ayşegül Oğuz

BURASI SEFAKÖY

Nuri Kaçmaz, 47, tüccar-zurnacı
Özgür Kaçmaz, 20, öğrenci-davulcu

Kaç yıldır davul-zurna işindesiniz?
Nuri: 11 yaşında davul, 16'da zurna çalmaya başladım. Rahmetli Binali Selman akrabamızdı, ondan gördük.

Özgür: Ben de babamdan gördüm. İlkokul dördüncü sınıftan beri davul çalıyorum, biraz da ney üflüyorum. Ama sadece yaz tatillerinde.
Haftasonları düğünlere mi gidiyorsunuz baba-oğul?
Nuri: Düğüne, kına gecesine, nişana...
Nerelisiniz?
Nuri: Erzincan'ın Tercan'ındanız.
Bu gecenin ilk türküsü ne olacak?
Nuri: Biz bir nevi erkek tarafıyız, düğün ortamı şendir şen olmasına da, hüzünlü, ağır bir uzunhavayla gireriz genelde.
En çok kimi seversiniz?
Nuri: Hakkı Bulut. Bir de tabii hocamdır, Binali Selman'ı da çok severim.

ŞİRİNEVLER ÜSTGEÇİT

Ertan Karaca, 26, danışman

Ne dinliyordun?
Pop müzik dinliyorum, genelde yabancı. Çünkü yabancı pop şarkıların kalitesi çok yüksek.
Kimleri seviyorsun?
'80'ler. Quenn, Modern Talking gibi grupları dinliyorum.
Yerli?
Tarkan'ı çok seviyorum. Onun dışında çoğu sanatçının da çıkan kasetlerinin bir-iki şarkısını dinliyorum radyodan.
Dinlediğiniz bir radyo var mı?
Best FM ve Radyo Klas dinliyorum.
Radyo senin için ne demek?
Genelde dışarıda ya da şirkette oluyorum. Böyle olunca radyo avantajlı. Radyoyu sadece müzik için de dinlemiyorum, komple bir seçenek.
Dansla aranız iyi mi?
Dansla pek aram yok.
Slow şarkılarla aranız nasıl?
İyi olmaz olur mu!

Mert Bilal, 18, öğrenci

Ne dinliyordun?
Yabancı.
En sevdiğin yabancı sanatçı?
Coldplay.
Bir enstrümana merakın var mı?
Bir ara gitara heves etmiştim, başladım da, ama sonra başaramayacağımı anladım ve bıraktım.
Coldplay'i nasıl keşfettin?
Onlar çıktıklarından beri sıkı takipçileriyim işte.
Yerli müzikle aran var mı?
Yerli müzik öyle devrim mevrim yapmazsa ilgilenmiyorum.
Popçulardan ilgilendiğin biri var mı peki?
Tarkan'ı ve Sertab Erener'i severim. Aklıma gelmişken söyleyeyim, Beatles'ı da çok severim. Bir de Metallica'yı severim.

Özge Cem Kömür, 23, turizmci

Ne dinliyorsun?
Nelly. Hiphop seviyorum. Türkiye'de Nelly gibi müzik yapan yok, hiphop yapan da yok. Ceza'yı dinlemiyorum.
Sadece hiphop mu dinliyorsun?
Evet. Rock beyin ağrıtıyor. Hiphop'la alaturkaya da girebiliyorsunuz.
Alaturkacı olarak kimi seversin?
Safiye Soyman.

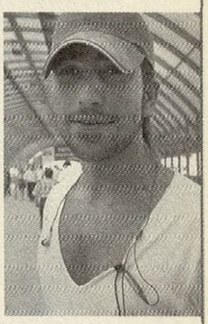

Hiphopçu kıyafetleri konusunda ne düşünüyorsun?
Kılık kıyafete önem veririm. Kıyafet insanı yansıtır. Ben turizmciyim ve bu işte insanları çekmek zorundasınız. Cool olmak zorundasınız.
Cool olmak ne demek?
Çeşitli yasalar, kurallar var. O çerçevede cool olabilirsiniz. İnsanların gözlerini rahatsız etmemeniz gerekiyor. Piercing'le, dövmeyle insanları rahatsız ediyorsunuz.
Muhafazakâr bir hiphopçu musun?
İşte öyle değil. Türkiye şartları neyse o.

TAKSİM MEYDANI

Levent Toykar, 22, öğrenci
Berkan Başkırkan, 22, öğrenci

Rock'n Coke standının önündesiniz.
Levent: Aldık biletlerimizi.
Biletler biraz pahalı değil mi? Zorlanmadınız mı alırken?

Berkan: Başbakanlık bursu geldi, onu verdik. Burs 130 milyon. 80'e bilet aldım, 50'si de kaldı işte.
Kimleri merak ediyorsunuz?
Levent: Ölüp bitmiyoruz, ama Muse ve Placebo'yu, Duman'ı, Ogün Sanlısoy'u severiz.
Başka yerli müziklerle aranız nasıl?
Levent: Pek alâkasız ama, Ezginin Günlüğü'nü çok severim.
Barışarock'a gidecek misiniz?
Berkan: Asla.
Neden?
Berkan: Siyaset dönüyor, o yüzden.
Levent: Ücretsiz olduğu için, şimdi tinercisi de gidecek, dinleyeni de, dinlemeyeni de...

Deniz Karadeniz, 33, finans uzmanı

Rock'n Coke'a kim için gideceksiniz?
Placebo.
Bundan önceki Rock'n Coke'lara gittiniz mi?
Hepsine gittim.
Placebo'dan başka kimleri dinlersiniz?
Gençken daha sert dinliyordum, Metallica falan. Zaman içerisinde tercihlerim yumuşadı.
Bu yumuşamayı neye bağlıyorsunuz?
Yaşlanmak. Gençken Metallica daha iyi müzik yapıyordu, ben de daha öfkeliydim.
Yaş geçtikçe öfke diniyor mu?
Dinmiyor, ama bastırmayı öğreniyorsunuz.
Yerli isimlerle aranız var mı?

Kısıtlı. Duman'ı, özellikle "Aman Aman" şarkısını beğeniyorum.
Barışarock için ne düşünüyorsunuz?
Placebo'yu kim getirirse ben onun festivaline giderim. Önemli olan tek şey iyi müzik!

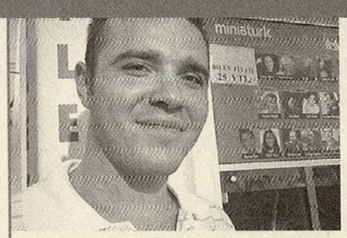

Muhammed Yeşilot, 25, ticaret

Miniatürk'teki yaz konserlerine mi gitmek istiyorsunuz?
Gitmeyi düşünüyoruz.
Görmek istediğiniz isimler?
Hande Yener'i izlemek isterdim, ama tarihi geçmiş. Kayahan istiyorum.
En çok kimleri dinliyorsunuz?
Funda Arar, Kıraç, Teoman, Gülşen, Hande Yener... Ferdi Tayfur'u da çok severim.
Ferdi Tayfur'un çok sevdiğiniz bir şarkısı var mıdır?
"Nisan Yağmuru". Babam Ferdi Tayfur'u çok sever, biz de onu dinleyerek büyüdük.
Nerelisiniz?
Afyonluyuz, Belçika'da yaşıyorum.
Belçika'da hayat nasıl gidiyor?
Ben Belçika müziklerini, hayatını sevmiyorum. Türkiye'yi takip ediyoruz.
Hangi takımı tutuyorsun?
Beşiktaş... Konyaspor maçında oradaydım. Gazetede resmim çıktı.

Erinç Baydemir, 25, asistan

Neden Rock'n Coke'a gideceksin?
Her sene gidiyorum ve kaçırmak istemiyorum. Placebo'yu ve Muse'u çok seviyorum.
Rock'n Coke sence nasıl bir festival?
Vallahi gelişme gösteriyor. Mekân seçimi biraz yıpratıcı, orası yedi yıllığına kiralanmış; dağbaşı, hiç ağaç yok...

Güneşe çözüm bulmaları şart.
Sürekli müzik dinleyen birisi misin?
Alternatif müziği eskiden de dinlerdim. Placebo ve Muse da geçmişten, özden gelen sevgiler.
Rock'n Coke'un gerçekten bir festival ruhu taşıdığını düşünüyor musun?
Bilmiyorum. Bu yıl gerçekten iyi, daha iyi olacağını düşünüyorum. Politik cevaplar vermemi istiyorsunuz belki, ama vermek istemiyorum. Coca Cola'yı çok tasvip etmiyorum.
Politikadan hoşlanmıyor musun?
Hayır, sadece konuşmaktan hoşlanmıyorum.

[CAN]

Roll'un 19. sayısında Can basçısı Holger Czukay'ın söylediklerini hatırlayalım: *"Kariyerimde bir dönemece vardığımda şöyle düşündüm: Ne olacağım ben? Ciddi bir besteci mi, yoksa bir rock müzisyeni mi? Hendrix sayesinde 'Kahretsin! Ciddi bestecilige yapışmak daha iyi olacak, çünkü asla onun gibi bir rock müzisyeni olamayacağım' diyebildim..."* **Çağdaş müziğin ve free cazın bağrında yetişmiş Alman gençleri, '60'ların sonunda, Köln kentinde, "başka türlü bir rock benim istediğim" azmiyle yola koyulup müzikte yeni diyarları keşfe çıktılar ve Wire, Joy Division, Cabaret Voltaire, Brian Eno, Sonic Youth, Baba Zula, Replikas gibilerini can evinden vurdular. Uncut dergisi için Holger Czukay ve Irmin Schmidt, bugünden bakıp dünü yorumluyor, altın kıymetindeki altı plağın öyküsünü anlatıyor...**

Jaki Liebezeit, Michael Karoli, Irmin Schmidt, Damo Suzuki, Holger Czukay

ÖĞRENDİĞİMİZİ UNUTMAK

Monster Movie (1969)

Yeni tip bir Alman rock'unun ortaya çıkmasına yol açan, sonsuzca uzayan jam session'ların eseri olan Can'in ilk albümünde vokalleri Amerikalı heykeltıraş Malcolm Mooney üstlenmişti. Albümde öne çıkan parça "Yoo Doo Right", grubun serbest stilinin nerelere varabileceğini gösteriyordu...

Irmin Schmidt: Can serüvenine başladığımızda ve Schloss Nörvenich'te *(grubun ilk konseri burada, bir modern sanat sergisi kapsamında düzenlenmişti)* toplanmaya başladığımızda, öğrendiğimiz her şeyi unutmaya karar vermiştik. Savaş bütün geleneklerimizi paramparça etmişti ve Alman müziği Anglo-Amerikan müziğine çok bağımlıydı. Ben bir orkestra yöneticisi olarak yetiştirilmiştim, Holger (Czukay) Stockhausen'ın öğrencisiydi, Jaki (Liebezeit) bir caz davulcusuydu, Michael (Karoli) bir rock gitaristiydi. Öyle dümdüz, saatler boyunca çalardık bazen, bir groove'u mükemmelleştirmek için.

Holger Czukay: Bu seanslarda çalarken, Jaki'nin yaptığı gibi, sadece tek bir nota çalacak derecede kendimizi indirgemek çok önemliydi. Ben bas çalmayı seçmiştim, çünkü kimsenin bas dinlemek istemediğini düşünüyordum.

Kim yanına gitse, org tuhaf, iniltili sesler çıkarmaya başlıyordu. Dolayısıyla, tabii ki, bu sesleri kaydettik. Sihirli anın ne zaman karşına çıkacağını asla bilemezsin.

Schmidt: Çalarken bir trans hali yaratmaya çalışıyorduk. Ve tabii vokalistimiz Malcolm Mooney de çıldırıp kendini döngüsel bir akışa kaptırıyordu. Sonradan asabı bozuldu ve sahnede üst üste sürekli "aşağı, yukarı" diye bağırmaya başladı. Ama bizimle söylerken, her ne kadar hayatımda gördüğüm en spontan insan olsa da, ne yaptığının farkındaydı; "Yoo Doo Right" onun sound'u. Şarkıda New York'taki kız arkadaşının gönderdiği bir mektuptan parçalar okuyordu.

Tago Mago (1971)

Can'in çıkışını sağlayan ikinci albüm: Mooney'nin yaşadığı bir sinir krizinin ardından vokali devralan Damo Suzuki'nin yer aldığı bir double çalışma. Albümün şizofrenik bir miksajı var; bir tarafta Suzuki'nin vokalleriyle grubun daha yeni, daha melodik bir hassasiyeti söz konusu, diğer tarafta elektronik deneyselliğe doğru şiddetli akınlar...

Schmidt: Malcolm ayrılıp Damo geldiğinde grubun sound'u da değişti. Malcolm ritmik bir vokalistti, Damo daha melodikti ve gitarist Michael'la da iyi bir ilişki kurdu –ayrıca, ikisi de geri kalan hepimizden on yaş küçüktü. Artık kavrayış gücümüz ve kendimize güvenimiz açısından daha cesurduk. "Tago Mago" nihayetinde bir double albüm olarak basıldı, ama bu, menejerimiz ve eşim Hildegaard sayesinde olmuştu. "Aumgn"u da içeren daha aşırı uçlarda gezinen albümün de Can'in bir parçası olduğu konusunda plak şirketini ikna etmişti.

Czukay: "Tago Mago", çeşitli halleriyle, insanı 24 saat götürür. Ben sinüs dalgaları yayan bir jeneratör kullanıyordum, Irmin'de bir sürü ekosu olan bir mikrofon vardı, Jaki de "Peking O"da bir davul makinesi kullanıyordu –ama ritm yaratmak için değil, ritmi bozmak için. Michael Karoli "Halleluwah"ın bazı bölümlerini yeniden kaydetmemizi istiyordu, ama reddettim, hepsini olduğu gibi kullanmalıydık. Neyse, kaydı son haline ben getirdim, Michael onu ele geçirmek için beni öldürebi-

lirdi. "Tago Mago" İngiltere'de tanınmamıza yardımcı olabilirdi, ama oradaki plak şirketini ziyaretimi hatırlıyorum. Çöp kutularına gözüm takılmıştı. Bir sürü "Tago Mago" albümüyle doluydu...

Ege Bamyasi (1972)

Can, Suzuki'yle yaptığı ikinci albümde daha neşeli, daha eklektik bir sound için eski müzikal alışkanlıklarını bir kenara bırakıyordu. Ve "Vitamin C", "I'm So Green" gibi şarkı adlarıyla, üzerinde Can markalı konserve bamya bulunan plak kapağıyla, müstakbel sağlıklı yaşam heveskârlığı için yol açıyorlardı...

Schmidt: Kapaktaki konserve kutusu aptalca bir konsept fikri değildi. Jaki bu kutuyu bir Türk dükkânında bulmuştu. Can, Türkçede "hayat" gibi bir anlama geliyor. "Vitamin C", "I'm So Green" gibi şarkı isimlerinde de bir konsept düşüncesi yok, ama sound'umuz kesinlikle daha organikti artık. İnsanlar Can'in bütün numarasının edit safhasında olduğunu düşünüyordu, ama "Soup" parçasında edit namına hiçbir şey yoktu. Plağın fazla kısa olduğunun farkına varmıştık, ertesi sabaha 10 dakikalık bir müzik yetiştirmek gerekiyordu. Dolayısıyla oturup yazdık, çaldık ve gece kaydettik. Sıfır edit!
Czukay: "Ege Bamyasi"ni yeni bir stüdyoda kaydetmiştik, eskiden bir sinemaymış. Bu yeni mekân sound'u da etkiledi. Davul o kadar sert ve ağır değildi, vokaller ve enstrümanlar ayrışmıştı. "Vitamin C" Samuel Fuller'in bir filminin, "Dead Pigeon (On Beethoven St.)"in tema şarkısı oldu. Genellikle böyle oluyordu: Müziği yapıyorduk, sonra kullanacak bir yer buluyorduk. "Soup" benim favori parçam. Çeşitli elementleri itibariyle, buna elektronik ve avangard da dahil, gerçekten de çorbaya benziyor. Ritmin bıraktığı etki bana Led Zeppelin'i hatırlatıyor.

Future Days (1973)

Pek çok insanın favori Can albümü olan "Future Days", albüme adını veren şarkının kırsal, ambient'ı önceleyen belirsiz havasına bulanmıştı, ama albümde aynı zamanda disko döneminin robotik ritmlerini barındıran "Moonshake" gibi bir parça da vardı...

Schmidt: Bu fikri John Cage'den almıştım: Çevredeki her ses müzik olarak tanımlanabilir. "Future Days" parçasında Damo plastik parçacıklarıyla dolu '70'ler modası bir yastığın üzerine otururak onu hışırdatmaya başlamıştı. Kıçının arasına bir mikrofon koydu ve kayıt yaptı. "Bel Air"de yeni synthesizer'ımı, Alpha 77'yi kullandım. Geleneksel synthesizer'lardan memnun değildim. Ama Alpha 77'nin filtresinden geçirerek banal bir org sound'unu son derece kendine has bir şeye çevirebiliyordum.
Czukay: "Future Days" parçasında Damo'nun bazı vokalleri su altında kaydedilmişti. Bu albümde benim bas icram daha belirgin. Diğerleri çalmaya daha fazla konsantre olmamı, miksajdan elimi çekmemi söylüyorlardı, ama edit işini başkasına verince sonuç bir facia oldu. "Future Days"i editlemek için çok zaman harcadık. Uykusuz günler, geceler...
Schmidt: Jaki free caz dünyasına tepki duyuyordu, ki geldiği yer de burasıydı. Kendini daraltmak, indirgemek istiyordu. Ve evet, "Moonshake" gibi parçalarda, kendi ritm felsefesini yarattı.
Czukay: Jaki bir keresinde şöyle demişti bana: "Bütün istediğim bir makine olmak, gayriinsanî, duygulardan arınmış..."

Soon Over Babaluma (1974)

Suzuki'nin gruptan ayrılmasının ardından kaydedilen ilk albümde grup aslında vokalisttten yoksundu. Irmin Schmidt ve gitarist/kemancı Michael Karoli görevi üstlendiler. Albüm, Talking Heads'in "Remain In Light"ını en çok etkileyen işlerin başında geliyor...

Czukay: Damo'nun grubu bırakması bir şok etkisi yaratmıştı, yerine de birini bulamamıştık. Ama asıl adaptasyon gerektiren durum, iki parçalık prodüksiyon döneminin sonuna gelinmiş olunduğu gerçeğiydi. Kendimizi nasıl yeniden üreteceğimizi düşünmek zorundaydık.
Schmidt: Birçok insan Can'in "Soon Over Babaluma"dan sonra değiştiğini düşünüyor, ama asıl değişim orada değildi. "Come Sta, La Luna" gibi parçalarda "etnolojik sahtekârlık" fikrimizin izlerini görebilirsiniz, tango taklidi esinlenmelerinde, Güney Amerika/Afrika etkilerinde, müsrifçe kullanılmış dans ve yemek salonu hissiyatında... Hepimiz etnik müzikleri seviyorduk, ama onu bir tür "turizm" nesnesi haline getirmek istemiyorduk, ki bugünlerde öyle oluyor galiba. Tam da bu yüzden hep sahtekârlığa vurgu yapıyorduk.
Czukay: "Soon Over Babaluma"da enstrümanlar arasında daha kolay bir ilişki tesis etmiştik. Ritmler mesela, daha sağlam. Irmin'in tarih öncesinden kalma synthesizer'ı Alpha 77'yi kullanışı da enfesti. Tam bir yaylı orkestra gibi çalıyordu –Can genellikle gayet orkestral, gayet Avrupaî bir topluluktu.

Landed (1975)

Kraftwerk ve Neu! kendi müzikleriyle gelirken, Can bocalamaya başlamıştı. Bu albüm, muhtemelen grubun son nefesiydi. İlk parçalar kötü glam rock parodileri gibi, ama eski günlerden izler de "Red Hot Indians" ve epik "Unfinished" gibi parçalarda mevcuttu...

Schmidt: O sıralar paramız vardı, 12 kanallı bir stüdyo alabilirdik. Ama katastrofik bir durum söz konusuydu. Artık çalarken direkt kayıt yapmıyorduk. Ve müziğimizin miksajını artık kendimiz yapamıyorduk, işi dışardan gelen bir teknisyene devretmek durumundaydık. O da bok gibi bir sound yarattı, çok gürültülü, çok rock bir sound'du. İnsanlar ilk parçayı dinleyince ironik takıldığımızı zannediyor. Ama öyle değil, sadece iğ-

"Ege Bamyasi"ndaki konserve kutusu aptalca bir konsept fikri değil. Jaki bu kutuyu bir Türk dükkânında buldu. Can, Türkçede "hayat" gibi bir anlama geliyor.

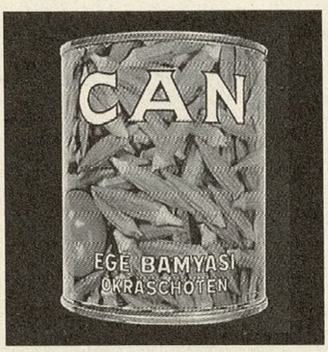

renç bir kayıt çalışmasıydı. İhtiyar orgumuzla yaptığımız kayıtların üzerine bina edilen "Unfinished" de dahil son iki parçayı kendimiz kaydetmiştik. Kim yanına gitse, alet tuhaf, iniltili sesler çıkarmaya başlıyordu. Dolayısıyla, tabii ki, bu sesleri kaydettik. Sihirli anın ne zaman karşına çıkacağını asla bilemezsin.
Czukay: "Landed"ın ardından kendi rolümden kuşku duymaya başladım. Yeni teknoloji, kayıt sürecinin artık kendiliğinden bir hal almayacağı anlamına geliyordu. Michael hataları düzeltmek için "multitrack" tekniğini kullanmak konusunda ısrarlıydı. Ben öyle düşünmüyordum. Ben sürpriz unsurunu seviyorum, kısa dalga radyo gibi teknolojiler de bu yüzden ilgimi çekiyor. Traffic ve Santana gibi bizim de ticarî bir hatta girmemiz için üzerimizde baskılar vardı. Bu duruma artık ayak uyduramıyordum.

Çeviren: **Merve Erol**

TEPEDEN TIRNAĞA TİTREME...

MÜZİK

ÇÖPTEKİ ÇİÇEKLER
James Miller

Tarihçi ve duayen müzik yazarı James Miller'ın, Chuck Berry'den Jimi Hendrix'e, Rolling Stones'den Sex Pistols'a rock 'n' roll'un dönüm noktalarını, gençlik idollerinin doğuşunu -ya da yaratılışını- mercek altına aldığı kitabı "Çöpteki Çiçekler", üç dakikalık şarkıların ruh dünyamızda niye bu denli etkili olduğunu merak edenler için...

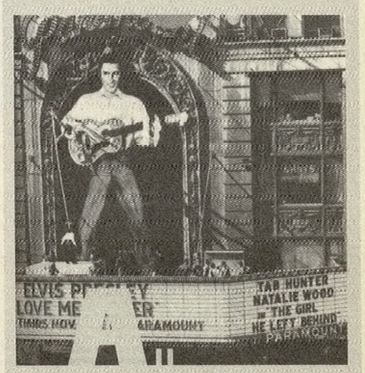

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28
agorakitaplığı

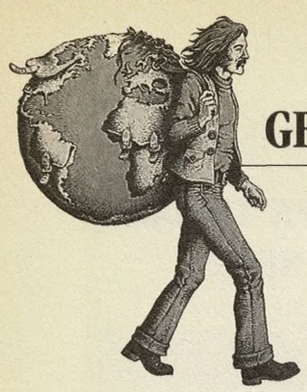

GEVENDE

ile yolda

Yarın bir trene atlayıp Katmandu'ya gidecek olsanız, yolda dinlemek için yanınıza hangi albümleri alırdınız? İnsan hayal ettiği müddetçe yaşar. Gevende grubu, bu hayali gerçeğe dönüştürüyor. Eylül boyunca gezecekler, çalacaklar, söyleyecekler ve yaşadıklarını bir belgesele dönüştürecekler. Kapılarını çaldığımızda, binlerce kilometrelik Katmandu yoluna hazırlanıyorlardı ve dinleyecekleri albümleri seçmişlerdi bile.

Doğaçlama, sallama, katakulli

Aile Muhabbeti Arto Tunçboyacıyan

Okan Kaya: Eskişehir'deyken her hafta Carpe Diem'de çalıyorduk. Bir akşam bara gitmeden önce, evde radyo açıktı. Arto Tunçboyacıyan özel programı vardı. Spiker anons yapıp "Herkes Kendi Bildiğine Doğru Der" parçasına girdiğinde, bir anda evde bir sessizlik oldu. Aramızda bir mesafe, bir gerginlik vardı o gün. Zaman içinde grupla ilgili insanın aklına sorular takılıyor, kafası başka yerlere gidebiliyor... Şarkı bitince bir anda birbirimize sarılma noktasına geldik. Şarkının melodisi başka bir dünyadan sesleniyor gibiydi. Sonra, Türkçenin bu kadar basit kullanımı, melodiye bu kadar güzel oturması... "İki insan bir noktaya bakar durur ey can, herkes kendi gördüğüne doğru der" diye sözleri var şarkının. Ortadoğu müziğiyle Azeri havaları arasında gidip geliyor. Ama yine de yerellik hissettirmiyor.

Hep beraber Katmandu'ya gitme fikri ne zaman, nasıl çıktı ortaya?

Okan: Eskişehir'de Murat Fıçıcı adında bir arkadaşımız var. Varuna Cafe ve Varuna Gezgin Cafe'nin sahibi. Varuna Gezgin, bir gezgin konsepti oluşturmaya çalışan ve şehre gelen gezginleri ağırlayan bir kafe. Yurtdışına tur da düzenliyorlar.

Ömer Uygan: Bir turizm şirketi gibi değil. Toplu para veriyorsun ve onlar seni götürüyor şeklinde değil. "İstersen gel, biz gidiyoruz" diyorlar. Murat ve eşi Yekta, zaten gezgin. Bizimle birlikte Katmandu'ya da geliyorlar.

Gökçe Gürçay: Murat'ın "hadi beraber yola çıkalım, siz de oralı müzisyenlerle müziğinizi yapın" gibi bir fikri vardı. Bizi ayartan Murat oldu.

Ahmet K. Bilgiç: Bir senedir bunu söyleyip duruyordu. Bizse okulları bitirme kıvamındayız, hepimizin kendine göre bir arayışı var, 24 yaşın saçma sorularını içindeyiz, dolayısıyla hep erteliyorduk. Artık mezun da olduk. Tam zamanı.

Bir Ömürlük Misafir Erkan Oğur

Okan: Bu albüm sayesinde Türk müziğiyle barıştım. Bence Erkan Oğur'un en iyi albümü. Müziğe yaklaşımını, duruşunu çok seviyorum... Ankara'ya her geldiğinde Karanfil Sokak'ta Ersan Otel'de kalıyor. Gitar çalan bir arkadaşım otelin önünde onu görünce yanına gitti, tanıştı. Erkan Oğur "konuşmamıza gerek yok" dedi, odasına çıktı, perdesiz gitarını aldı, lobide iki buçuk saat karşılıklı müzik yaptılar. Şok oldum... Erkan Oğur'dan öğrendiğim en önemli şey şu: Yaşamla müzik ortak paralelde yürüyebilir. Müzik benden ayrı bir şey değil, bir el becerisi veya o anlık bir zevk değil.

Ahmet: Çalarken, en iyi müzisyenler bile, enstrümanında çok konuşuyor, ama Erkan Oğur gitarında iki tane naif kelimeyle, bir özne bir yüklemle, sayfalarca anlatılacak derdi, çok öz bir şekilde rahatça anlatıyor. Stephan Micus'la çok bağdaştırırım Erkan Oğur'un müziğini.

Desert Poems Stephan Micus

Ahmet: Erkan Oğur'la Stephan Micus'un kullandıkları form veya müzik aletleri alâkasız aslında... Ama pozitif enerjiyi, insanlarla iletişimi getiriyor bana ikisi de. Micus'un "Desert Poems"i bayağı ağır bir albüm. Kolay kolay koyulup dinlenebilecek bir albüm değil.

Okan: Müziğin bir sürü ıvır zıvır teknik boyutu var: Ritmi sayarsın, armoniyi çözersin falan... Stephan Micus'u bir gün boyunca dinledim, madem bu kadar seviyorum, ritmi ne, armonisi ne, bir çözeyim dedim. Sonunda şuna ikna oldum: Müzik böyle bir şey değil... İşin en şaşırtıcı boyutu, bütün seslerin tek bir insandan çıkıyor olması. Hem arkeolog, hem müzikolog, ülke ülke

Gevende ("düğün çalgıcısı" anlamında bir kelime) 2000 yılında Eskişehir'de kuruldu. Adına psychedelic folk demeyi tercih ettikleri, doğaçlama temelli bir müzik anlayışına sahipler. Grup beş kişiden oluşuyor. Resimdeki sırayla, soldan sağa: Gökçe Gürçay (vurmalı sazlar), Ömer Uygan (trompet), Ahmet K. Bilgiç (gitar, vokal), Okan Kaya (bas, cümbüş, ud, ney), Ömer Öztüyen (viola). 10. Roxy Müzik Günlerinde birincilik kazanan Gevende, bugüne kadar Barışarock, Zeytinli Rock Festivali, H 2000, Eskişehir Jazz Günleri, Ankara ve İstanbul Uluslararası Caz Festivallerinde sahne aldı. "Ev" ismini verdikleri ilk albümlerini Katmandu dönüşü kısmetse yayınlayacaklar. Albümde yar alacak bazı parçalar şunlar: "Okyanus Düğünü", "Nem", "Nayu", "Refik", "Sermest", "Anonim", "Çelik Çomak"...

dolaşıp enstrümanlar topluyor ve onlarla bir şeyler yapıyor. Bir albümünde duduk çalmış, yerel dudukçular dinlediği zaman "bu adam saçmalamış" diyebilir. Ama içinden geleni müziğe çevirebilmiş.
Ahmet: Zaten kendi de söylüyor, hiçbir enstrümanı iyi çalamıyor.
Micus'un gezgin bir müzisyen olması özellikle ilginizi çekiyor mu?
Ahmet: Yaptığı müziği dinleyince zaten algılıyorsun adamın tek bir noktada kalmadığını, gezgin olduğunu.
Okan: "Başka gezegenlerden bir esinti hissediyorum" diyen bir Çin şiiri var. Micus'u her dinleyişte, gerçekten bunu hissediyorum. Schoenberg'in 12 ton tekniğini ilk kez kullandığı eserin başında bu dize geçiyormuş.
Ahmet: Bu albümü çölde kulağıma koyup özellikle dinleyeceğim. İran-Pakistan sınırından, Taftan çölünden geçeceğiz. Zahedan'dan Quetta'ya uzanan iki buçuk saatlik bomboş bir çöl. Orayı beş kişiden dinledim, beşi de farklı anlatıyor. Birisi "sessiz sedasız, trende kimse yok, eli silahlı adamlarla birlikte gidiyorsun" diyor, nefret etmiş... Ötekisi "pencereden kafanı çıkardığın anda rüzgarın sesinden başka bir şey duymuyorsun" diyor, güzelliğinden bahsediyor.

Shepherd Moons Enya

Ahmet: En fazla Enya dinleyen benim. Arkadaşlarla dört senedir aynı evde yaşadığımız için, gruba da mal oldu. Bar çıkışı yorgun argın dönüyoruz, herkes alkollü, leş gibiyiz, evde Enya'yı koyduğumuzda her şey yoluna giriyor. Herkes uyku safhasında hatırlıyor Enya'yı... Ben Clannad tayfasının acayip fanıyım. İstanbul'a Enya'nın ablası, Clannad'ın kurucusu Moya Brennan'ın geleceğini duyunca hemen randevu aldık, bir radyo için söyleşi yaptık. O müziği dinlerkenki huzuru, daha kapıdan girer girmez veriyor zaten. Aya İrini'deki konserde sadece 30 kişi vardı ve hayatımda izlediğim en yüksek konserdi.
Yollarda ne çalacaksınız, nasıl kaydedeceksiniz? Nasıl ortamlar hayal ediyorsunuz?
Ahmet: Benim üzerimde laptop'lu mobil bir stüdyo olacak. Kameraman Doruk Kaya da filme alacak. Eskişehir'den itibaren, –trenin içinde de olabilir, garda da olabilir– çalmaya başlarız. Bu zaten evde de yaptığımız bir şey. Yoldayız diye özellikle müzik yapacak değiliz. En büyük amacımız orda tanıştığımız insanlarla çalmak. İkinci amacımız ordaki insanları kendi başlarına kaydetmek. Bizim çaldıklarımızı kaydetmek ise üçüncü ve son sırada geliyor.
Ömer: Müzik belgeseli yapacağız diye her şeyi kaydedecek değiliz. Tarihi binaların önünde poz verip müzik yapmak gibi bir niyetimiz de yok. "Abi beni şurda çalarken bi çeksene!" *(gülüyor)*
Ahmet: Ama çölde bir çalarız. *(gülüyor)*
Trenin sesi sizi kamçılamaz mı?
Ahmet: Trende ritmleri dinleyip kafamızdan şarkılar söylediğimiz oluyor. O ritmlerin tam güzel geldiği noktaları tespit ettik, bir gün kaydedeceğiz, ikinci albümde belki kullanırız.
Okan: Boğaziçi Ekspresi Ankara'dan Eskişehir'e kadar 45 dakika boyunca 7/8'lik gidiyor. Ve her dört 7/8'likte bir, yüz metre direkleri geçiyor pencereden. *(gülüyor)*

Remember Shakti: Saturday Night in Bombay John McLaughlin

Gökçe: Aslında Zakir Hussain'in "Making A Music" albümünü de seçebilirdik. Bu da Shakti parçalarının yeniden yorumlandığı bir albüm. Hindistan'da tablada çok farklı teknikler, çok farklı ragalar var. Zakir Hussain bu tabla lehçelerinin hepsini araştırmış ve erken yaşta hepsinde ustalık kazanmış. Babasının da etkisiyle tabii.
Okan: Hint müzisyenlerinde ilgimizi çeken şey şu: Müzik tamamen cümleler üzerine kuruluyor. Bizdeki gibi köşeli değil. Biz tak tak tak tak diye müzik yapıyoruz. Onlar "n'aber abi, nereye gidiyorsun"un ritmini alıp, bunun üzerine bir müzik kuruyor. Sonra başka bir cümle, başka bir cümle derken, bir dairesellik ve devingenlik yaratılıyor. Dini bir tarafı olduğu gibi, aralarında inanılmaz neşeli, pozitif bir iletişim var.
Gökçe: Ben Trilok Gurtu'yla bir workshop'a katıldım ve ona şöyle deme hatasında bulundum: "Tablanın kendi disiplini içinde sonsuz sayıda kelimeler ve cümleler kuruluyor..." Gözlerini patlattı ve "kelime yok, cümle yok" dedi, "sadece anlam var!" Ben kaldım böyle. Onlar gerçekten başka bir tartı, başka bir ölçü, başka bir üslup kullanıyorlar. Kafalarındakini tablaya, sarangiye, sitara, bansuriye yansıttıklarında, başka bir normun içinde müzik yapıyorlar. Onlar için 4/4'lük, 7/8'lik, 9/8'lik diye bir şey yok, onlar için anlam var... Hint müziğindeki bütün aletler insan sesiyle taklit edilebilirmiş. Müzisyen olmasanız da müzisyen gibi düşünebiliyorsunuz.

Kitabın Merkez'i sunar:

"Şarkılara dökülmemiş hikâyeler var anlatılacak..."

BONO'NUN ODASINDA

U2'nun solisti Bono'yla konuşmalar

Müzisyen, eylemci, 'iş' adamı, bilge, inançlı, hayırsever, sivil itaatsizlik yanlısı, kendini Afrika'nın borçlarının silinmesine, AIDS'in durdurulmasına adamış bir elçi ve elbette U2'nun efsanevi solisti: BONO

Çocukluğundan U2'nun kuruluşuna, grup içi ilişkilerden Rock'un efsane isimleriyle arkadaşlığına, aile yaşamına, yardım çalışmalarına, Clinton'dan Bush'a, Putin'den Gorbaçov'a, Blair'den Mandela'ya, Papa'ya, dünyanın en önemli liderleriyle buluşmalarına kadar, müzik ve politika yaşamında iz bırakan her şeyi "BONO'NUN ODASINDA" okuyacaksınız.

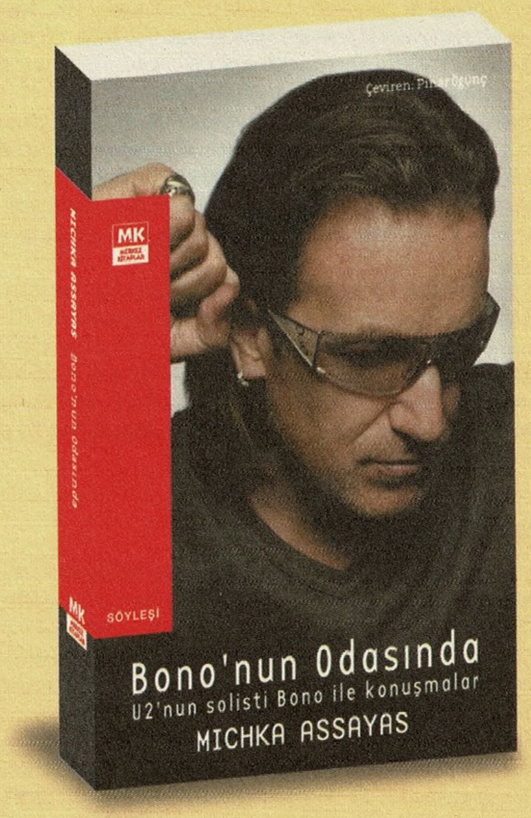

MICHKA ASSAYAS
Bono'nun Odasında
Çeviren: Pınar Öğünç
Söyleşi - 373 sayfa - 21 YTL

ciner

Şehit Muhtar Cad. No:56 Taksim/İstanbul
Tel: 0212 237 45 02-03 Faks: 0212 237 45 04
info@merkezkitapcilik.com.tr

MK MERKEZ KİTAPLAR

Kafanızdaki müziği ağzınızla da aktarabilirsiniz. Sadece söylemeyi bilin, yeter. Oysa ben davulu çalabilirim, ama ağzımla söyleyemem. Kontrbas sesini düşünebilirim, ama vücudumun bir parçasıymış gibi aktaramam. Onlar öyle değil: Günlük yaşantılarında müziği ortak bir dil olarak paylaşabiliyorlar. Gezinin en etkileyici kısmı, o yaşam içinde bulunup bu müziği paylaşmak olacak.

Trilok Gurtu'yla katıldığın workshop nasıl bir şeydi?

Gökçe: İsmet Sıral'ın anısına geçen ay Boğaziçi Üniversitesi'nde yapılan Creative Music Studio çalışmaları... Orada çok açık görüşlü, çok temiz beyinli müzisyenler tarafından etki altına alındık. Zamanında Amerika'da gerçek bir müzik okuluyken, Reagan sanata bütün ödenekleri kesince kapanıyor. Biz burada sadece üç günlük bir demo seyretmiş olduk. Böyle bir okulun varlığını öğrenmek bile başka bir dünya açtı önümüze.

Night Song Nusrat Fateh Ali Khan & Michael Brook

Ahmet: Hepimizin en fazla odaklandığı albüm budur. Nusret Fatih'i lokal ve eski sound'larla da dinliyoruz. Ama burada Michael Brook diye bir adam var. Kendi albümlerinin yanında bir sürü insanla prodüktör ve gitarist olarak çalışmış. Normalde iki müzisyen yan yana gelir, iki dünya birleştirilmeye çalışılır, ama hiçbir boka benzemez. Burada Nusret Fatih ve Michael Brook birbirleriyle sevişmek için yan yana gelmiş gibi durmuyorlar. Ayrı ayrı değiller. Birbirlerine çat diye kenetlenmişler. 2000'li yılların müziğini anlatmak için birbirine biçilmiş kaftan. Michael Brook infinitive gitar denilen üslûpta çalıyor. Bütün parça boyunca sadece dört-beş kez gitara vurduğu oluyor. Ama kafana sağlam bir çekiçle çakılıyor.

İran, Pakistan... Dünyanın "tehlikeli" olarak gösterilen bir bölgesine gidiyorsunuz. Amerikan hükümetinin tabiriyle, "şer ekseni"nde yolculuk!

Okan: Medyadan okuduklarımızla düşünmemeye gayret ediyoruz.

Ahmet: İran'da İsfahan'da kalacağız. İsfahan nükleer santrallerin olduğu, Bush'un vurmak istediği ilk yer... Katmandu'da da bir kargaşa var. Beş ay öncesine kadar Maocularla hükümet arasında bir çatışma vardı. Şu an uzlaşmışlar. Maocuların hakimiyetinde olmayan tek yer Katmandu'yken, şimdi orada da halkın büyük kısmı Maocuların safına geçmiş.

Okan: Avrupalılarla tanıştığımızda, Türkiye'yi de terör ülkesi olarak gördüklerini fark ediyorum. Bundan rahatsızız. Avrupalıların bize yaptığını biz de daha doğumuza yapmayalım. Hani it ite, it de kuyruğuna buyurumuş gibi! Oralara bomba düşme riski İstanbul'da deprem olma riskinden daha fazla değil.

Ahmet: Dünyanın hiçbir yeri dört dörtlük değil ki. Hiç beklemeyelim, ilk fırsatta gidelim dedik.

Okan: Bir gün Eskişehir'de, Carpe Diem'in terasında oturmuş, havadan sudan, ülkenin siyasî durumundan söz ediyorduk. Her cümlemin sonunda Murat (Fıçıcı) bana şöyle diyordu: "Çok buradan düşünüyorsun, bütün olayları, içinde bulunduğun sosyo-ekonomik durumdan değerlendiriyorsun. Gezmeniz, görmeniz lâzım." Biz de bahaneler buluyorduk: "Haklısın abi, ama zaman yok, okullar var, şu var, bu var." En sonunda çok fena gaza getirdi, bu projenin hayallerini kurmaya başladık.

Laughter Through Tears Oi Va Voi

Ahmet: Günümüzde festivaller, illâ ki müzisyenleri bir araya getirme üstüne kurulu. Ben bu sene gittiğim konserlerin hiçbirinden bir bok anlamadım. Zakir Hussain, Charles Lloyd ve Eric Harland beraber çaldı. Hiç beğenmedik. Ayrı ayrı dinlesek beğenirdik. Bu tip projeler moda oldu... Oi Va Voi de İsrailli, İngiliz ve Hollandalılardan oluşuyor, ama lokal sound'lar tek bir modern sound içinde erimiş. Bu bizi çok etkiliyor.

Okan: Oi Va Voi eğlence anlayışına yönelik, ama iyi bir müzik.

Siz bir ara Eğlencelik Oda Müziği Orkestrası adını kullanıyormuşsunuz.

Okan: Eski cover grubumuzun adı Gevende Eğlencelik Oda Müziği Orkestrası'ydı, ama o grup öldü artık. Çoğumuz konservatuarlıyız. Trompet, trombon, klarnet, viyola, viyolonselle '80'lerin meşhur parçalarını çalıyorduk.

Ömer: Gevende'yi cover grubundan ayırmak için koyduğumuz bir isimdi bu. İki müzik arasında uçurum vardı.

Gevende'nin eğlencelik bir tarafı yok mu yani?

Ömer: Gevende'de işin seyirci tarafını hiç düşünmüyoruz. Biz eğlenirsek, zaten onlar da eğleniyor.

Okan: Bardaki performanslarımızda ilk 40 dakika veya bir saat boyunca, algımızın ve ses sisteminin izin verdiği kadarıyla birbirimize ve diğer insanlara doğaçlama çalmaya çalışıyoruz. Sonra kendi bestelerimizi çalıyoruz. Bir noktadan sonra, hadi biraz da eğlenelim diye, Balkan müziklerine geçiyoruz.

Ahmet: Kusturica filmleri acayip bir dünya benim için. No Smoking Orchestra'yı, Giora Feidman'ı, Avrupa'daki Klezmer müziklerini takip ediyorum... Boban Markoviç, Koçani Orkestar gibi klasik Balkan müzikleri de dinliyorum. Ama brass band'lerden çok, Kusturica'nın kirliliği hoşuma gidiyor.

Mood Swings Koby Israelite

Ahmet: İnternette Last FM'den Giora Feidman benzeri bir şeyler çalmasını istedim, hep bildiğim şeyler çalarken birdenbire Koby Israelite girdi. Hemen not aldım ve albümlerini buldum... Bu albümde inanılmaz bir düzenleme anlayışı var. Sonradan öğrendik ki, Koby Israelite bir davulcuymuş. Bu bir davulcu albümüymüş! Kusturica müziğinin pisliğiyle Giora Feidman'ın temizliği arasında gidip gelen bir müzik. Bazen heavy metal'e, Gogol Bordello'ya, Prodigy'ye, John Zorn'a bile uzanıyor.

Gökçe: Davulu, bası, gitarı, akordeonu hep kendi çalıyor. Yahudi müziğinin etkisi var, ama tangolar, bolerolar da yapıyor. John Zorn'un sound istikrarsızlığı aynen yansımış.

Okan: Bütün bu seçtiğimiz albümler dünya müziği aslında. Biz de dünyanın bir kısmını gezmeye çalışıyoruz. Seçtiğimiz yolun bu olmasının sebebi, öncelikle bu yoldaki müzikal yapı değil. İnsan bilmediği bir yere giderken ister istemez bilmediği duygular, bilmediği çekinceler yaşar. Biz belki de dünyada bu çekincelerin yaşanabileceği en yoğun yere gidiyoruz. Bundan sonra da başka yerlere gitme projelerimiz var. Bunu yaşadıktan sonra, başka yerlere çok daha rahat, o çekinceleri aşmış şekilde gidebiliriz.

Avrupa'ya doğru yola çıksaydınız, aynı 10 albümü mü alacaktınız?

Ahmet: Evet, uzaya da gitsek, gene bunları alırız.

Ömer: Eskişehir'e gitsek de bunları alırız. Hiç değilse birkaçını. *(gülüyor)*

Foto: Şahan Nuhoğlu

Siesta Miles Davis & Marcus Miller

Ahmet: "Siesta" dışında, ben Miles Davis CD'si koyup dinlemiyorum aslında. Bir tek "Kind Of Blue"yu dinledim. Gerçekten kralmış, "Siesta"yı dinleyince de bunu anlıyorum.

Okan: Karanlıkların kralı! Mezzo'da bazen kliplerini gösteriyorlar. Bir anda Woodstock'vari bir ortamda görüyorsunuz, başka bir sefer çok cool bir caz ekibiyle... Her yerde parmağı var. Bir insan ancak bu kadar kendini açabilir.

Gökçe: Müzik bir din olsa, Hazreti Miles derim adama. "Kind Of Blue" albümünden sonra çıkan bütün caz albümlerinde, mutlaka o albümün etkisi vardır diye bir görüş var. Ben de buna inanıyorum.

Aranızda Miles'ın 1988'deki Açıkhava konserine gidebilmiş olan var mı?

Ahmet: N'aptın ya? Biz daha yeni doğmuştuk. Hepimiz '82'liyiz. Bir tek Gökçe '80'li.

Gökçe: Sekiz yaşımda babam beni elimden tutacak da, Miles Davis konserine götürecek!.. Çok zor!

Okan: O dönemde yaşamak, mesela 1960 yılında doğmak isterdim. Gerçi babam da '55 doğumlu, ama televizyonda David Bowie'yi görünce "bu ibne ölmedi mi hâlâ?" diyor. *(gülüyor)*

Ahmet: Orta ikiye geçtiğim sene, yeni yeni Bulutsuzluk Özlemi dinliyordum. Arabada yazlığa giderken "Sözlerimi geri alamam, yazdığımı baştan yazamam, onu çalamam, bunu yapamam..." diye çalıyordu kaset. Babam teybe doğru dönüp şöyle dedi: "Ee, o zaman ne boka yaradı anasını satayım!" *(gülüyor)*

Katmandu deyince hippiler gelir akla. Bu mitoloji ilginizi çekmiyor mu?

Ahmet: Hippi olması şart değil de, bir sürü sırt çantalı insanın Katmandu'da olacağını bilmek hoşuma gidiyor. Yabancılarla tanışmayı çok seviyorum. Çünkü içinde yaşadığımız hayata dışarıdan, bambaşka bir yerden bakıyorlar ve kendini sorgulamanı sağlıyorlar... Şimdi Özcan Yurdalan'ın "Sarı Otobüs" serisi kitaplarını, Necdet Şen'in "Nereye"sini, internette Necmi Toraman'ın günlüklerini takip ediyoruz.

Strange Place For Snow Esbjorn Svensson Trio

Ahmet: Aslında Nils Petter Molvaer, Beady Belle albümleri de götüreceğiz yanımızda... EST'yi özellikle seçtik, çünkü bizim öyle bir parçamız var ki, EST'nin bize hissettirdiklerini, kendi parçamızı çalarken hissediyoruz. Parçanın adını "Esinti" koyduk, hem esinlenmiş olduk, hem EST olmuş oldu. Kelime oyunları moda ya. "Esinti"nin e, s, t harflerini koyu yazdın mı çok şık olacak. *(gülüyor)*

Demin kirliliği sevdiğinizi söylediniz ama, EST, Nils Petter Molvaer, Beady Belle filan bu yolda dinlemek için fazla Kuzey Avrupalı, fazla şık müzikler değil mi?

Gökçe: Hakikaten üçü de tertemiz albümler.

Okan: Ben orada Nils Petter, Beady Belle filan dinleyemem. Elektronik bir şey duymak istemiyorum uzun süre... Zaten oralardan albüm alıp buraya getirmek istiyoruz asıl. Ama beni EST'de en çok etkileyen şey, akustik bir grubun böyle tınlaması.

Ahmet: Elektronik müzik mantığında akustik müzik yapıyorlar.

Gökçe: Esbjorn Svensson'un Radiohead delisi olduğunu okumuştum. Bir caz dergisi onunla röportaj yapmıştı. "Nasıl Radiohead gibi bir grubu referans alıyorsunuz?" diye ukalaca sorulunca "git, dinle de gel" gibi bir cevap veriyorlardı. Çok hoşuma gitti. Çünkü illâ aynı yerden beslenmek zorunda değilsin. Aldığın etkiyi aynı şekilde yansıtmak zorunda da değilsin. Kirliliğe hiç karşı değiliz ama, iyi yapılan temizlik de güzel geliyor kulağa.

Ömer: Nils Petter Molvaer'in de trompeti kullanışı çok farklı, o yüzden bence önemli. İlk dönemlerde trompet sadece bir borudur ya, sanki öyle bir adapla çalıyor.

Okan: Aslında bana elektronik müziği sevdiren albüm Beady Belle'in "Home"u oldu. Bugge Wesseltoft'un da etkisi büyük tabii. Beady Belle'i seçmek istememiz, anılarla ilgili. Evde hep "Home"u dinlerdik.

Şimdi İstanbul'da da bir tür komün hayatı mı yaşıyorsunuz?

Ahmet: Sayılır. Dört senedir beraberiz. Ben eylülde İstanbul'a göç ettim, ev tuttum, elektriği, suyu açtırdım, peşimden bunlar geldi... *(gülüyor)*

Ömer: Eskişehir'de kaldığımız evde sabah 4'lere kadar müzik yapıyorduk, bütün komşular emekliydi. Ama şimdi sorduğunuz zaman, "ah, o çocukları çok seviyorduk" diyorlar.

Ahmet: Bahçemizde bir kiraz ağacımız vardı. Bir keresinde kirazları topladık, Ömer götürüp manava sattı. Birkaç saat sonra manava gittim, "kirazlar köyden yeni geldi abi" diye bana satmaya çalıştı. *(gülüyor)* Beady Belle, evin eğlenceli zamanlarının müziği. Gündüz dinlediğimiz şarkılar.

Ömer: Evdeki koltuklar gibi, sehpa gibi bir şeydi bizim için Beady Belle.

Eskişehir'de Gevende'yi herkes tanıyor mu?

Ömer: Ev ve okul dışında Varuna, Harabe, Carpe Diem gibi kafelerdi mekânımız. Onların bu geziye çıkmamızda maddi katkıları da büyük. Zaten genellikle beşimiz bir arada dolaşır, beraber yer içerdik. İnsanlar bizi biriyle tanıştırmak istediğinde şöyle derdi: "Bu Deniz, bu da Gevende". *(gülüyor)*

Ahmet: Anadolu Üniversitesi televizyonda test yayınlarına başlamıştı. "Gelip çalar mısınız" dediler. Çaldık, röportaj yaptık. Üç ay boyunca, günde beş defa yayınladılar. Yolda teyzeler bize selâm vermeye başladı.

Şarkı formuyla hiç aranız yok mu? Seçtiğiniz albümler de enstrümantal ağırlıklı.

Ahmet: Şarkılarımızın bazılarında söz var, bir tanesi tersten okuma, ötekiler emprovizasyon, yani sallama, katakulli... Vokal de enstrüman gibi duyulsun istiyoruz...

Okan: Bir gün sahnede "Sözleriniz nece? Neden tersten okuyorsunuz?" diye bağıranlara Ahmet şöyle cevap vermişti: "Çünkü sözleri düzden okuyunca, müziği dinlemiyorsunuz."

Ahmet: Ama müziğimizin böyle olması, bu yüzden değil. Aslında söz yazamıyoruz. *(gülüyor)*

Okan: Yolculuk da, müziğimiz gibi doğaçlama olacak.

Ahmet: Maksat dünyayı genişletmek. Amsterdam'a gittiğimde, güneşin gece 11'de battığını görmek çok şaşırtıcı ve önemliydi benim için. Eminim bu, müziğime de yansımıştır. Güneşin 11'de battığını görünce vücudunuz bile saçmalamaya başlıyor. Bu saçmalamaları Katmandu yolunda daha da çok yaşamak istiyorum.

Rica etsek, Led Zeppelin'in "Kashmir"ini de bizim için yanınızda götürür müsünüz?

Gökçe: Ben yanımda Led Zeppelin götüreceğim zaten. Jimmy Page ile Robert Plant, bizimle aynı yolu kullanarak oralara gitmiş adamlar. Robert Plant'in şöyle dediğini hatırlıyorum: "Otelde oturuyorduk, camı açtık, Pakistan ordusunun bombalama seslerini kaydettik." Onlar kesin Goa'ya da gitmişlerdir, ama biz Goa'ya gitmeyeceğiz büyük ihtimalle.

Okan: Valla beni ilgilendirmiyor. Ben tanımıyorum bile Led Zeppelin'i.

Ahmet: Bunu her yerde söyleme bari. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Derya Bengi***

Siyaset, sanat ve aşkla örülü, sansürsüz bir hayat hikâyesi...

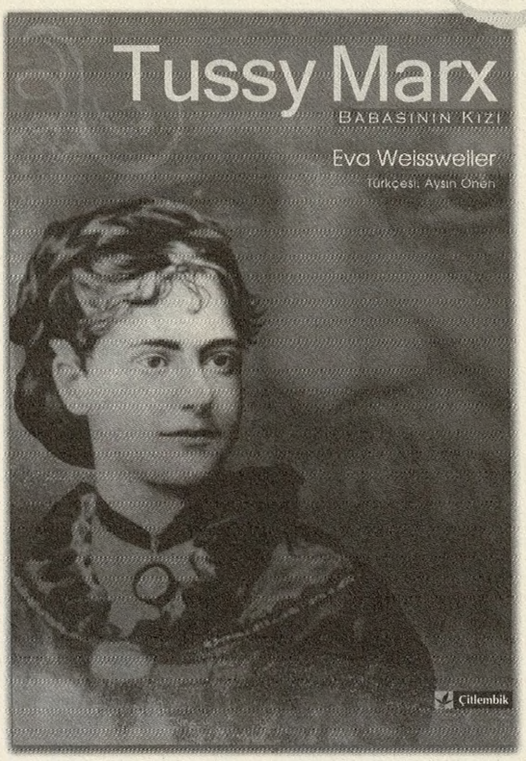

BABASININ KIZI TUSSY

Toplumsal eşitsizliklere, kadının ikincil konumuna, ihanetlere, entrikalara ve hastalıklara karşı ömrü boyunca mücadele veren küçük kız Tussy'nin dramatik ve sarsıcı yaşam öyküsünü bir solukta bitireceksiniz.

Çitlembik

Şeyh Bender Sokak 18/4 Asmalımescit, Beyoğlu, İstanbul
Tel: 0 212 292 30 32 Fax: 0 212 293 34 66 kitap@citlembik.com.tr

BOŞLUK

ÇIKTI

TÜM MÜZİK MARKETLERDE

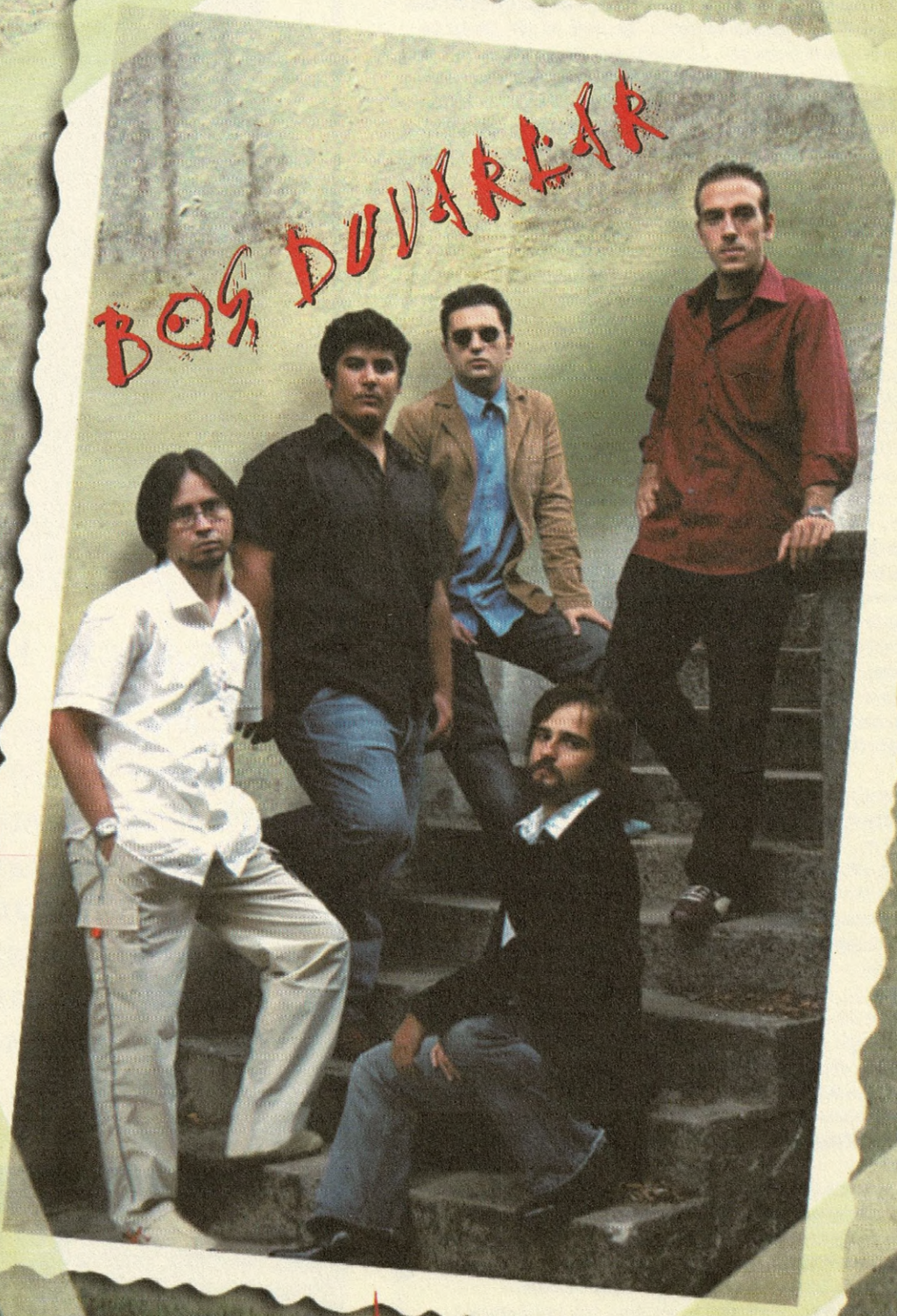

airbox

Olcayto Art

Tarlabaşı'nın birkaç sokak yukarıyla, İstiklâl Caddesi'yle buluştuğu, sözüyle müziğiyle Ezginin Günlüğü edalı rock'un içine sızabildiği bir köyden kente çoktan göçmüş, yerleşmişin albümü "Abla Burası Şehir mi?" Senelerdir müzisyenlik yapan, yazdıklarını piyasaya devreden Olcayto Art'ın şahsına has şarkıları, pesimist bir perspekti ve umudu bir arada yaşatıyor. Olcayto Art'ın ilk albümünün ardını eşeledik...

TRUM TİKİ TAK OTLAŞMAK İSTİYORUM

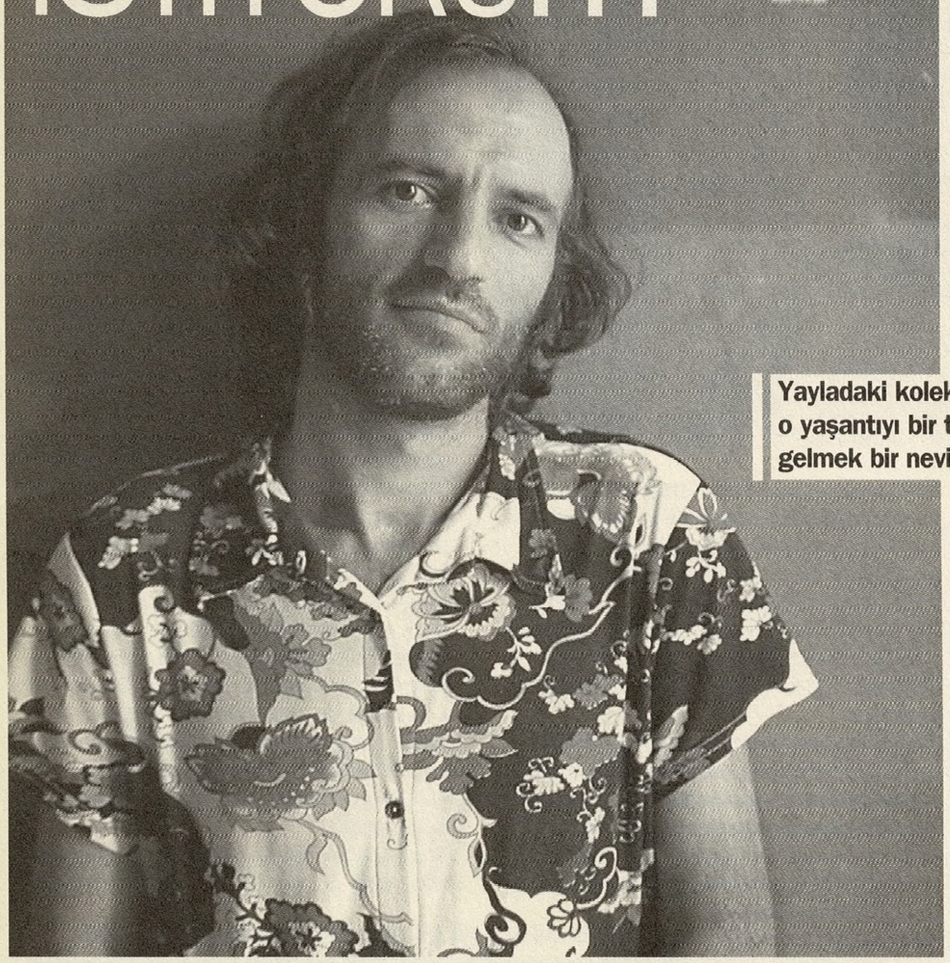

Olcayto Art gerçek ismin mi?

Olcayto Art: Evet. Ben Erzincanlıyım, Anadolu'da bu tür isimlerden fazla yok. Amcamın 12 Eylül'den önce tanıdığı savcı ya da hakim varmış Oycayto adında, koruyan, kollayan, solcu biriymiş. Sonra zaten onu görevden almışlar. Amcam onu sevdiği için benim de ismim Olcayto olmuş. Çok yadırganıyor ismim, fazla rastlanmadığı için.

Art da fazla rastlanan bir soyadı değil herhalde.

Art da bir nüfus müdürünün azizliği galiba. İsmim ilginç, evet, ben de bunun tadını çıkarıyorum. Sürekli yanlış söyleniyor zaten. *(gülüyor)* Ben Erzincan'da üniversite okudum, kompozisyon hocası bir gün bana "sende Ermenilik var mı" dedi. Hayırdır?" dedim. "Hani isimler falan" dedi, "öyle bir kulağıma çalındı da". "Bilmiyorum" dedim, "ama ben Erzincanlıyım, öyle olması muhtemel". Ben böyle deyince şöyle bir kalktı yerinden, oturdu tekrar, rahatsız oldu. Bir de şöyle bir hikâye var: Açık Radyo'da çalışıyorum o zamanlar, Taksim'e doğru yürüyorum. Kürtler eylem yapıyor, polis dağıtmaya çalışıyor. Ben de sakallı makallı, elimde bir çanta, geçiyorum. Olayı not etmek için defterimi çıkardım çantadan. Birisi tuttu yakamdan, "gel" dedi. Ben de dalga geçiyorum, "sinemaya gideceğim, biletim var" diyorum. Tabii ikna olmadılar. Yolda gidiyoruz, bir tanesi kimliğime baktı, "ne biçim ismin var lan senin" dedi. "Bu büyük bir Türk kahramanının ismi abi" dedim, "nasıl bilmezsin?". "Al kimliğini, in" dedi, öyle yırttık. *(gülüyor)*

Erzincan'da nasıl bir ortamda büyüdün? Müzikle Erzincan'da mı tanıştın?

Benim dedem Alevi dedesiydi. Çok sıkı bir döneme, 12 Eylül sonrasına denk geldi benim gençliğim. Bu tip faaliyetlerin azaldığı, daha kapalı mekânlarda yapıldığı bir dönemdi. Ama sonuç itibariyle evin duvarında bir saz asılıydı. Köy yaşantısı çok bellidir, sabah çıkarsın koyunlara, akşam dönersin, yemeğini yersin, uyursun. Bir de devrimciler vardı köyde. Mesela amcam bağlama çalıyorken, gitar çalmaya başladı, biriktirdiği parayla bir gitar almıştı. Köyde İngilizce şarkıların falan dinlendiğini de çok iyi hatırlıyorum. Köyde birkaç tane ODTÜ'lü öğrenci vardı. Yazın gelirlerdi, toplantılar, piknikler falan yaparlardı. Ben de giderdim yanlarına, marş söyletirlerdi bana. Böyle ikili bir kültür yoğunluğu vardı köyde.

Ermeni izleri var mıydı köyde hâlâ?

Onların en temel kalıntıları aslında evleriydi, mimari kalıntılar hâlâ onları hatırlatıyordu. Şarap yapılırdı mesela, hâlâ da yapan köyler var; bu geleneğin de Ermenilerden kaldığı aşikâr. Yeme-içme kültürü zaten çok iç içe geçmiş. Ama tabii biz de bir takım şeylere anca üniversiteye gittikten sonra aydık. Mesela Kemaliye mimarisiyle, bağ-bahçe düzenlemeleriyle Erzincan'ın en enteresan yer-

Yayladaki kolektif yaşantı sizi belli noktalarda etkiliyor, o yaşantıyı bir tür şiar ediniyorsunuz. Tabii sonra şehre gelmek bir nevi kâbus. Soğuk bir rekabet var şehirde.

lerinden biridir. Hiç olmadık ağaçlar getirilmiş, incir bile denenmiş. 83 yaşında bir Mahmut amca vardı, onu ziyaret etmiştik. "Biz bu insanlarla barışıktık aslında" demişti, "onlardan çok şey öğrendik. Mesela benim dayım demirciydi. Bizim aslında öyle bir geçimimiz yoktu, Ermenilerden öğrenmişti". Orada yaşayan insanların hâlâ Ermenilerle bir sorunu olduğunu zannetmiyorum. Birbirlerine kız da alıp vermişler, bir hayatı paylaşmışlar. İşin içine devlet girince karışmış her şey.

Küçükken bağlamaya mı daha heveskârdın, yoksa gitar aklını çelmiş miydi?

Ben daha çok söylüyordum, o daha kolay bir enstrüman. Ama tabii daha çok türküyle dolduğumuz için bağlama çalmak daha yakındı. Gitara biraz turist enstrüman gözüyle bakıyorduk. Televizyon da yok, yalnızca radyo kültürü var.

Aşıkların köye uğradığı olur muydu?

Tabii, dedemin Davud Sulari'yle tanışıklığı vardı. Çok enteresan insanlar gelirdi. Bir de bizim köy Tunceli'ye açılan bir kavşaktı. Dedem de misafirperverliğiyle ün yapmış bir adamdı. Sabah kalkardım, kapının önünde kırk tane katır var. Kervan geçerken dedem bırakmazdı, açlar mı, susuzlar mı, biraz dinlensinler diye. Babaannem sürekli şikâyet ederdi, "tanımıyorsun etmiyorsun, niye çağırıyorsun bu adamları" diye.

Senin şehirle tanışman nasıl oldu, Erzincan merkeziyle mi?

Tabii. Ben köy çocuğuyum ama, daha çok yayla çocuğuyum. Daha ıssız yerlerde yaşadım. Yazları yaylaya çıkardık, onlar bizim için özgürlük zaman-

larıydı. Yayladaki saf hayat, herhalde ileriki yaşlarda benim hayat felsefemi de biçimlendiren bir şey oldu. Alabalıklara gölet yapardık, onlarla oynardık, onları yemeyi düşünmezdik. Çok saf, doğayı iğdiş etmeyen, onu anlamaya, onunla yaşamaya çalışan bir hayat. Bunu tabii şimdi teorize ediyorum biraz ama, öyleydi. Hâlâ gördüğüm en iyi rüyalar çocukluk yıllarıma ait. Oradaki kolektif yaşantı, paylaşım da çok güçlüydü. O kolektif yaşantı, küçük de olsanız, sizi belli noktalarda etkiliyor, o yaşantıyı bir tür şiar ediniyorsunuz, referans alıyorsunuz. Tabii sonra şehre gelmek bir nevi kâbus. Biz bir anda şehre geldik, ortaokul başlıyor diye. Şehre dair birçok şeyi biliyoruz

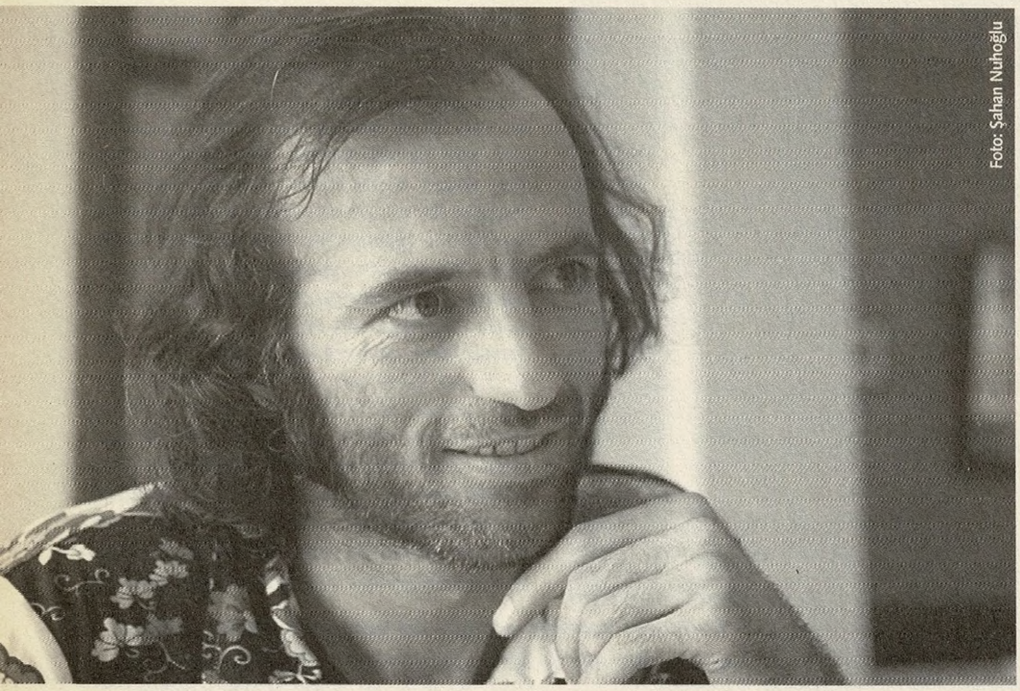
Foto: Şahan Nuhoğlu

ama, ben Erzincan'dan dahi ürkmüştüm, hâlâ da sevmem. Hâlâ kentlere dair bir şüphem var. Avrupa'ya da gittim, birçok yere de gittim, "neresi güzel" diye sorduklarında bir kıyaslama yapamıyorum. Şehrin taşra hayatıyla, yaban hayatıyla karşılaştırılacak hiçbir tarafı yok, çünkü kesinlikle kötü şehir. Ne bileyim, öğrencilerle tanışıyorsunuz, öğrenciler sizinle rekabet halinde. Çok soğuk bir rekabet var şehirde. Aileniz de belli bir rekabet içine giriyor, çocuğunu okutacak diye.

Rock'ta şehir hakkında yazanlarda genellikle şehirle bir sevgi/nefret ilişkisi görürüz. Sende tamamen tepkici, negatif bir bakış var galiba, ama "Tarlabaşı Şarkısı" gibi bazı parçalarda şehrin yoksul, karanlık taraflarına bir ilgi de var sanki...

İkisi de doğru. Şehri hem güzelliğiyle, hem çirkinliğiyle anlatmak mümkün. Bu benim de karanlık yüzüm biraz. Ben de Ortaköy'e gidip çay içtiğimde bundan keyif alıyorum. Ama denizin mavisine, akıp giden teknelere çok da fazla konsantre olamıyorum. "Abla Burası Şehir mi" şarkısı çocuksu şaşkınlığa bir selâm göndermek gibi düşünülebilir. Ayrıca, şehrin karanlık yerleriyle de bir sevgi ilişkisi kurulabilir. Ben buraların insanıyım, hem sınıfsal olarak, hem düşünsel olarak. Buraları anlatmakla da mükellefim. Bu benim gerçeğim, kaçmak imkânsız.

İstanbul'a ilk ne zaman geldin?

'89-'90'da filan. İlk önce Okmeydanı'nda kaldım, kuzenimde. Sonra Yaşam Radyo'da çalışmaya başladım ve Tarlabaşı'na geldim. "Yoksulluk edebiyatı" diye klişeleşmiş bir itham vardır, "Tarlabaşı Şarkısı"nı yaparken bundan kaçındım. Tabii ben sosyolog da değilim, öncelikle insan olmaya çalışıyorum. Sonuçta neydim Tarlabaşı'nda? Kirasını ödeyemeyen bir müzisyen parçası, tuvaleti tıkalı, suyu akmayan bir evde yaşayan bir adam. Büyük analizler yapmıyorum o şarkıda, ama bu bakıştan bir şeyler anlatmaya çalışıyorum.

Tarlabaşı, nedense çok şarkılara girmiş bir yer değil. Halbuki İstiklâl Caddesi'nin uzantısı sayılır, burada takılan insanların bir şekilde yolu buraya düşer veya düşmez, ya da Tarlabaşılı insanlarla sık sık karşılaşırlar. Beyoğlu'nda üretilen müziğin ikâmet adresi de büyük ölçüde Tarlabaşı...

Şarkılara ne giriyor ki? Bu kuşağın modeli, müzikte, edebiyatta, bir tür postmodern tarz. Artık şarkılar reklam metinleri gibi hazırlanıyor. Şarkılar teknokrat bir donanıma sahip olmuşlar. İş biraz daha profesyonelleşti. Problem şu: Artık aşağıdan insanlar, alaylı insanlar, usta-çırak ilişkisiyle yetişenler maalesef olmayacak ve olamayacak. Endüstriyel ilişkiye entegre olabilmiş insanlar iş yapabiliyor.

Mesela İngiltere'de dört tane çocuk, Arctic Monkeys adıyla oturup bir takım güzel şarkılar yaptılar, internette yayınladılar, çok indirildiler, albümleri çıkınca da neredeyse yok sattı. Türkiye'den de mesela Deli grubu, "Ö.S.Y.M." şarkısının internette yayınlanan amatör klibiyle bir anda popüler olabildi. Kanallar o kadar tıkalı mı?

Yine de, genelde endüstrinin eziciliği var. Çok basit bir formül: Paran yoksa, yapamazsın. Bir kuzenim Gebze'de yaşıyor, babası fabrikada işçi ve gitar çalmak istiyormuş. Evden kaçıp gitarı olan arkadaşlarına gidiyormuş. Sonra üniversiteye gitti, adamın şarkı yaptığını öğrendim. Altı-yedi tane şarkı yapmış, müthiş şeyler. Ama işin olanak tarafına bakalım: Bu dünya, bu verili toplumsal ilişkiler, böyle şeyleri ciddiye almıyor, bunun arkasında duramıyor. Popüler kültür o kadar sirayet etmiş ki her tarafa. Herkes bana "neden bağlama çalmadın, türkü söylemedin" diyor, genelde öyle tanınan bir insan olduğum için. Böyle bir müzik yapmak çok fazla kabul görmüyor. Hele hafif de politiksen olmuyor. Politik çevreler tarafından dahi onaylanamıyorsun. Çünkü onların da bir takım kalıpları, bir alfabeleri oluşmuş. Sen onların ezberini bozuyorsun, onlar da hiç zorlanmak istemiyorlar. Kulağında bir ses var, onun dışında bir şey geldiği zaman "tamam" diyor, "bu kadar dinleyebildim".

Bağlamayla türkü söylemek mi bu ezber?

Bu benim için geçerli. Ben on yıldır falan bağlama çalan, o türde besteler veren ve sahne yapan bir insanım, öyle bilindim. Bu yaptığım albümde de, "sen yanlış iş yaptın" diyorlar. Prodüktörler de öyle diyor: "Öyle bir şey yapsan basardık, ama bu iş çok zor, bir de politik molitik bir şey yapmışsın, biz bunu bassak ne olur, iki-üç bin satar kalır"... Aşağıdan gelen sesi hiç kimse bastıramaz, bir yerde çıkacak, evde, odada, mahallede çıkacak. Belki albüm olmayacak. Bazen ticarî işletmeler onu görüyor veya öngörüyor, ya da zaten olmuş bir şeyi koparıp alıyor. Aşağıyı nasıl onlara vermeyeceğiz? Ben kendimi nasıl satmayacağım? Belki internet yeni olanaklar yaratıyor; daha –tırnak içinde– eşit bir alan. İstemesse de belki, işi kolektifleştirdi. Aslında ister, çünkü gecekonduya da bilgisayar satıyor, ilk hedefi de o. Ama onun dışında, fiilen, müziğin yaşaması demek, bence markete çıkması falan değil. Öyle bir şeyin varolmuş olması önemli. Biz hayatın her şeyini göremeyebiliriz. Zaten albümüm de benim her şeyimi anlatamaz. Ama eğer öyle bir ses varsa, onun çıkabilmesi iyi. Hedefimiz zaten buydu: Bir şirket kuralım, yapmak istediğimiz şeyler var, etrafımızda bir sürü müzisyen arkadaş var, güzel şeyler yayınlayalım. Demo yayınlamak istiyorum mesela.

Daha evvel salt mevcut türküleri mi yorumluyordun, yoksa yeni şarkılar yazıyor muydun?

Ben ilk önce türkü besteleyerek başladım. Hüseyin Turan diye bir halk müzikçi vardır, o okudu, Alişan gibi bir-iki popüler isim okudu. 50-60 tane okunmuş şarkım var. Pek çok işte de müzisyen olarak yer aldım. Bu bizim açmazımız: Bir şekilde para kazanacaksın, ha bir cingıl yapmışsın, ha bir şarkıyı bir müzisyene satmışsın. Rahat olduğum nokta şu ki, kötü, istemediğim, sipariş şarkı yapmadım. Son beş yıldır dışarıya iş yapmama kararı aldım. Bu albümle birlikte bir de enstrümantal albüm hazırlıyordum, ondan şimdilik vazgeçtim. O bir ev albümü olacak, bütün telli sazları ben çalıyorum. Çok sert, rock şarkılar da kaydettim, çok yumuşak, naif şarkılar da, Latin havasında besteler de, arabeskvari şeyler de yaptım. Bundan sonraki albümü de muhtemelen evde yapacağım.

Bir söyleşinde "benim müziğim melezdir, içinde halk müziği de, rock da olur, arabesk yapmaktan da imtina etmem" demişsin. Arabesk niye diğer türlerden aşağıda, imtina edilmeyecek bir şey?

Bozmak da önemli bir şey. "Almış türküyü, ne hale getirmiş" diyorlar. Peki TRT türküleri alıp ne hale getirdi, bunu sorguluyor muyuz?

Tabii konuşurken "beni dinleyenler var" diye konuşuyoruz. Arabesk maalesef hep tartışılan, üzerinde anlaşamadığımız, şüpheyle yaklaşılan bir tür. Birinin seni arabeskle itham etmesinin sebebi o kemanlardır sadece aslında.

Halbuki arabesk melezlemenin ta kendisi, illâ kemanla yapılacak diye bir şey de yok.

Yok tabii. Ne kadar özgürlükçü, demokratik bir müzik halbuki. Enstrüman rahatlığının yanında, okuma biçimi de hiç formel değil. İstediği gibi

okuyor, süslüyor, bozuyor. Bozmak da önemli bir şey. "Almış türküyü, ne hale getirmiş" diyorlar. Peki TRT türküleri alıp ne hale getirdi? Ya da sanat müziği makamlarını Türk müziği olarak nasıl tasnif ettik peki? Acemaşiran Türk müziği makamıdır, oh, at cebe! Suzinak'ı at cebe! Aslında çok aşağılık bir şey. Bunu yapanlar hep elitler. Oryantalistler bile daha tercih edilebilir bu noktada. Bu memleketteki kurucu ideoloji her şeyi eziyor, onu onaylamasına rağmen, psikolojik olarak eziyor. Halk müziğiyle uğraşan arkadaşlar arasında da benzer bir ideolojik ve sınıfsal gerilim var. Mesela zengin çocuğu halk müziğiyle uğraşmaz. Uğraşsa da, "vallahi çok güzelmiş" diyor, bir halı-kilim gözüyle bakıyor. O onu Batıcı buluyor, öbürü onu köylü buluyor.

Ne diyorsun mesela Sabahat Akkiraz'ın Orient Expressions'la çalışmasına?

Harika. Hiç itirazım yok. Her şey bozulabilir ayrıca. Ben kendimi bozmak istiyorum başta. Şu yaptığım albümle kendimi yıkmak istedim. Bunun için ağladım ben. Yazamıyorum, yazdığım şeylerden tiksiniyorum. Bilgisayarımda kayıtlarım vardı, 60-70 tane şarkı, bir gün hepsini attım. Delete, delete, delete! Güzel olabilir, para edebilir, ama istemiyordum hiçbirini.

KöXüz'de yazdığın bir yazıda, popüler olana ağır bir horgörü var. Böyle bir genelleme yapılabilir mi? İşçi yaşantısından örnek veriyorsun, kısa boş zamanında bir popüler şarkıyı birkaç gün dinleyebildiğini, sonra unuttuğunu söylüyorsun mesela. Bu birkaç günlük saadet dahi az şey midir?

Yok, o iyi bir şey. Oradaki hedefim onu prezante edenlerdi, daha ziyade solcular. Solcu parti gece yapıyor, dolduruyor içine popüler solcu sanatçıları. Ben nerede müzik yapacağım peki? Bir şey yaparsın, önüne koyarsın, dinlemez, beğenmiyorsa onu da söylemez. Sol da inanılmaz derecede kaba ve katı. O da popüler olana tapınıyor, maalesef o kadar geriledi. Kürtler de o hale geldi. Bitlis'e gittim, bir mahallede kadınlar bendir çalıp türkü söylüyorlar. Onlar gelsin işte! Bundan iyi kültür mü olur? Beş tane popüler isim koyuyorsan, bir de onları koy. Benim rahatsız olduğum bu, yoksa popüler olana direkt karşı çıkmıyorum.

Yazında esas olarak Manu Chao konserinden bahsediyorsun, burada da Manu Chao eşliğinde söyleşiyoruz. Nasıldı konser?

Harikaydı valla. Çok fazla takip edemiyorum konserleri. Bir tonmaister arkadaşım var, o davet etmişti.

Orada sponsorluk meselesine takmışsın ve gelen kitlenin biraları içip eğlenirken aslında o müziğin ruhuna ancak yüzeysel olarak takıldığını, müzikle kendinden geçen bir "güruh" olduklarını yazmışsın. Manu Chao da bu kendini tatmin olayının taşıyıcısı olmuş oluyor.

Buradaki mesele sponsorluk. Sponsorlar oradaki ilgiyi ve müziği kiralıyorlar. Yavaş yavaş müzikler doğrudan sponsorlara satılmaya başlanacak. Manu Chao bayağı bir popüler olmuş bir müzisyen. Latin Amerika'ya ilgili olanlar onunla bir politik ortaklık da kuruyorlar, konsere de bayrak filan getirmişlerdi. Ama orada bir hafiflik duygusuyla yaşanıyor bu. Pikniğe gitmek gibi bir şey. Manu Chao'nun müziği ciddi bir müzik, soğuk soğuk dinlenecek bir müzik değil, ama ciddi bir müzik. Müzikle dinleyici arasında bir gerilim var sanki. Benim yaptığım albümle market arasında da bir gerilim var. Keşke vaktiyle prodüktörlerin kuyruğunda gezmeseydim diye düşünüyorum, bunu düşüne düşüne şirket kurdum. Şirket kurmak da iğrenç bir şey, ama ne yapalım? Kapitalizm bu neticede, bir şekilde kancayı takacaksın bu işi yapmak istiyorsan. Ben de işçi gibi düşünüyorum. Çalışıyorum bu fabrikada, ama çalışmak istemiyorum. O yazıda hedefim oradaki insanları karalamak değil, oradaki hafiflik haliydi.

Ama neticede orada bir konser var, parti toplantısı yok. Bunun hafiflikle yaşanmasında ne sakınca var? Yazıda Manu Chao konserinin yer yer eski içkisiz örgüt gecelerini hatırlattığı söylüyorsun. Öyle olması daha mı mübah?

O da olmasın canım. Onaylamamışımdır onu, karşılaştırmışımdır olsa olsa. O yazıyı "bu adamı keşke biz getirebilsek" diye bağlıyordum. Efes Pilsen değil, biz getirebilsek. Yine Efes Pilsen içebiliriz ama. Orada eleştirdiğim şey Manu Chao'nun kendisi de değil. Sözü orada yine bizim solculara getiriyordum. Bir örgütsüzlük, programsızlık ve sapkınlık var.

Arada yeni rock grupların da yeterince bağırıp çağırmadığını söylüyorsun. Senin müziğin bağırıp çağırıyor mu?

Yo, hayır. İtirazım yok, ben de o arkadaşlarla aynı sulardayım. Benim özeleştirim, aynı zamanda onlara eleştirim anlamına geliyor. Ben de bağıramıyorum. Ama az da olsa, rahatsızlığımı söylediğimi düşünüyorum. Bağırmak orada bir mecaz aslında; bağırmaktan kastım, hayatı ifade etmek. Denizi görünce hakikaten öyle mi yazdın, yoksa Melih Cevdet'in dediği gibi sözcüklerle mi yazdın o şarkıyı, Tristan Tzara'nın dediği gibi torbadan mı çektin? Bağıramayabilirim, ama en azından torbadan çekmediğimi düşünüyorum.

Denizi görünce hakikaten öyle mi yazdın, yoksa Tristan Tzara'nın dediği gibi torbadan mı çektin? Bağıramayabilirim, ama en azından torbadan çekmediğimi düşünüyorum.

Yazının finali çok güzel: "Her zaman iyi müzik diye bildiğiniz ya da duyduğunuz şeyleri değil, arada bir de kötü müzik dinleyin, onlara şans tanıyın, tabii bulabilirseniz. Diyelim bulamadınız, o zaman siz yapın, göreceksiniz: Kötü olacak. Kendinizi kötüye alıştırın, alışalım. Kötü, elinden iyiliği alınmış olandır... artık."

Öyle. Bir sürü müzikten etkilenmişimdir, sonra kurtulmak istemişimdir ama, hep şu duyguya sadık kaldığımı düşünüyorum: Olabildiğince kendi sesim olsun. Bu albüm 12-13 yıllık bir albüm. Hazırlamaya başladığım daha rahat bir albüm, ben rahatladım çünkü biraz. Şimdi biraz daha bağırıyorum galiba...

Artık köye gidiyor musun, yoksa hepten şehirli mi oldun?

Her yaz, en az yirmi gün. Sayacı sıfırlamıyoruz da, epey çekiyoruz aşağılara. Bizim ev köyün biraz dışında, bahçeli bir ev. Babaannem var, konuşamıyor, onunla vakit geçiriyorum. Bir şeyler okuyorum ona, çalıyorum, o da keyfe geliyor, oynamaya başlıyor. Gençlerle ve kadınlarla aram iyi orada. Her yaz kadınlar matinesi yapıyorum. Fıkra anlatıyorum, gitar çalıyorum. Köy iyileştiriyor beni. Bahçede oturuyorsun, iki saat, üç saat, on saat oturunca artık ot gibi oluyorsun, ota benziyorsun, otlaşıyorsun.

Söyleşi: **Merve Erol**

SİYASET İNCELEME >

Yaşayan en büyük Marksist tarihçi Eric Hobsbawm'un Terence Ranger'la birlikte derlediği ve bugün eski devirlerden geldiğini düşündüğümüz geleneklerin büyük kısmının yakın zamanlarda 'icat edildiği'ni gösterdikleri temel referans kitabı...

GELENEĞİN İCADI
Der. Eric Hobsbawm Terence Ranger

ROMAN >

"Yara"da ölüm ve cinsellik her şeyi ele geçirmiştir. Dünya şüphesiz bir kapandır. Baykuş Anne'nin yuvasındaki fahişeler ve 'küçük aptal yazar' Elem Pomak, bu kapanın en cehennemî yerindedirler. Erkeklerden ise yaralarıyla, yani hayat veren cinsel organlarıyla ayrılırlar...

YARA
Semra Topal

FEMİNİST KİTAPLIK >

"Evlilik, insan doğasına aykırıdır, esas olarak kadınları baskı altında tutmaya yarar... Teizm insan zihnine bir hakaret, ateizmse hayatın ve insan bilincinin en güçlü biçimde onanmasıdır... Anarşizm, insanın ufkunu açıp onu özgürleştiren bir güçtür, insanlara kendi yeteneklerine güvenmeyi, tek birimiz bile tutsak hiçbirimizin özgür olamayacağını öğretir...

DANS EDEMEYECEKSEM BU BENİM DEVRİMİM DEĞİLDİR
Emma Goldman

EDEBİYAT KURAMI >

"Edebiyat alanında çalışan araştırmacılar bir noktadan itibaren yoğun okumayı bırakmalı ve kendi alanlarıyla ilgili dökümler çıkarmaya, grafikler hazırlamaya ve haritalar çıkarmaya yoğunlaşmalıdırlar. O takdirde 'estetik form' kavramı köklü bir değişime uğratılabilecektir.

EDEBİ TEORİYE SOYUT MODELLER
Franco Moretti

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

[DAVID BYRNE]

David Byrne'un hakkı ödenmez. Önce Talking Heads yılları, "sayko kilır kesköse?" diye soran sesi gelir. ("Fa Fa Fa Fa Fa Fa" isminde bir Talking Heads biyografisi bile yazıldı.) Sonra solo albümleri, bazen Latin band'lerin, bazen yaylı orkestralarının dansı, kadansı... Dünya müziğiyle olan açık uçlu irtibatı sayesinde kurduğu Luaka Bob firmasının bastığı albümler de başucumuzdadır her zaman. Hele 54. sayımızda iktibas ettiğimiz "Dünya Müziğinden Nefret Ediyorum" başlıklı provokatif makalesini tekrar tekrar okumaya doyum olmaz... Onu Roll'da bir kere daha ağırlamaktan şeref duyarız. Düşünce ve gönül adamı Byrne, rock tarihinin en çok soru işareti uyandıran başyapıtı "My Life In The Bush Of Ghosts"un 25. yılında yeniden basılması vesilesiyle Pitcfork'a konuşmuş. Bu mülakatın ardından, Brian Eno'yla ortaklaşa kaydettikleri bu albümün "önsöz"ünü takdim ediyoruz.

İKTİDARIN AYAKKABILARI

"My Life In The Bush Of Ghosts"u tekrar yayınlamaya nasıl karar verdiniz? 25. yıl şerefine mi?

David Byrne: Brian'ın (Eno) geçmiş dönem albümleri İngiltere'de tekrar yayınlanmaya başlanmıştı. Galiba o sırada birinin aklına gelmiş, "bunu da yayınlasak ya" demiş. Elimizde ekstra parça olup olmadığını, sonra bazı parçaların remikslerini yapıp yapamayacağımızı sordular. "Niye remiks istiyorsunuz, kulüplere sokmayı mı düşünüyorsunuz parçaları?" dedik. Eğer öyleyse, remiksleri yapacak kişilere para ödemeleri gerekirdi. Böyle bir bütçeleri de yoktu. O zaman biz de kendi yöntemimizi geliştirmeye karar verdik. 24 parçayı birden yayınlamayı düşündük. Böylece bir bilmecenin tüm parçalarını sunmuş olacaktık. Web sitesi aracılığıyla insanlardan remiks toplamaya başladık.

Yollanan remikslerden iki tanesini albüme aldınız. Neye göre seçtiniz?

"Help Me Somebody" biraz daha dans edilebilir bir versiyondu. "A Secret Life" ise daha atmosferik, daha karanlıktı. Dinlediğim remikslerin içinde çok güzel işler var. Yeterli ilgi görürsek daha fazla remiks yayınlamayı düşünüyoruz ileride.

Bu albümü yaparken bantları kesip biçerek elle çalıştınız. Bugünse bir laptop'un içine sığan dijital nimetler var. Çalışma biçiminiz geçmişten bugüne nasıl değişti?

Hem değişti, hem de değişmedi sayılır. Özellikle şarkı yazarlığı söz konusu olduğunda temelde bir değişiklik yok. Bu yüzden beste aşamasında bahsettiğin nimetlerden uzak durmaya çalışıyorum.

Bir şey seni duygusal olarak etkiliyor, kendi hayatınla bağ kurmanı sağlıyorsa, o müziği üretenleri artık egzotik "ötekiler" olarak görmeye devam etmek imkânsızlaşıyor.

Aksi halde, elinde işe yarar bir şey olmamasına rağmen hazine bulmuşsun gibi bir hisse kapılman çok kolay.

Orijinal albümün ilk baskılarında "Qu'ran" diye bir parça vardı. Daha sonraki baskılarda bunun yerini "Very Very Hungry" aldı. "Qu'ran" Cezayirli Müslümanların okuduğu Kur'an ayetleri üzerine yapılmış bir parçaydı. Yeniden yayınlanan albümde ne bu parça var, ne de kapak yazısında bir bahis. Niye?

Evet, bu parçanın detayına girmek istemedim. Eğer bahsetseydik, insanlardan iyice saklamış gibi olacaktık. Ayrıca etrafında gereksiz yere bir sürü gürültü de kopabilirdi, ki bunlarla uğraşacak halim olmadığını farkettim. 1981'de albüm ilk piyasaya çıktığında, Londra'daki İslâmcı örgütlerden biri Kur'an ayetleri üzerine yapılmış bir müzik parçasının dine küfür olduğunu söyleyerek bizi uyardı. Kimsenin rahatsız olmasını istemiyorduk, bu yüzden parçayı geri çektik. Belki olmamız gerektiğinden daha fazla temkinliydik, ama oldu bitti bir kere.

O zamanla bugün arasındaki durum çok farklı tabii. Danimarka'daki karikatür krizinin ardından iş dinlere saygı meselesi olmaktan çıktı, taraf olma meselesi haline geldi. Eminim ortalıkta birçok insan o parçanın sırf düşünce özgürlüğü adına albüme konması gerektiğini düşünüyordur.

New York Times'ta evrimci biyolojist birinin yazısı vardı. Tamamen özgür, sansürsüz bir mecranın olamayacağını, insanın doğası gereği, başkalarını incitmemek, hır çıkarmamak adına kendini sansürlediğini söylüyordu. ABD medyasından, Avrupa medyasından örnekler veriyordu. Bazı şeylerin nasıl asla yazılmadığına ya da etrafından dolaşıldığına dair. Evet, bu bir tür sansür, ama insanlar da tıpkı tüm hayvanlar gibi, eğer özellikle bela çıkarmaya çalışmıyorsa, başkalarını provoke etmekten uzak duruyor. Kendine sansür uyguluyorsun ve her zaman için kötü bir şey değil bu. İnsanoğlunun sosyal etkileşimi bu şekilde çalışıyor. Bu açıklama bana mantıklı gelmişti okuduğumda. Birilerinin diniyle ilgili dalga geçen karikatür çizmeye hakkın olabilir, ama kavga çıkarmak adına bunları yayınlamak, bir bakıma "hadi bakalım, ne yapacaksın?" demek. Hikâyenin nereye kadar büyüyebileceğini gördük zaten.

"Bush Of Ghosts"un ardında yatan fikir, hayalî bir kültür yaratmaktı. Ya da Kaliforniya çölüne gidip dönüp "bunları buldum" demek. Daha sonraları Luaka Bob döneminde de Afropea fikrini yaratmıştın. Gerçek dünyaya dayalı sanal bir kıta...

Bu kelime sözlüğe girdi, biliyor musun?

Ciddi misin?

Evet. Artık gerçek bir kelime. İnanılmaz.

Kurgusal bir kültür fikri ve Afropea kavramını kar-

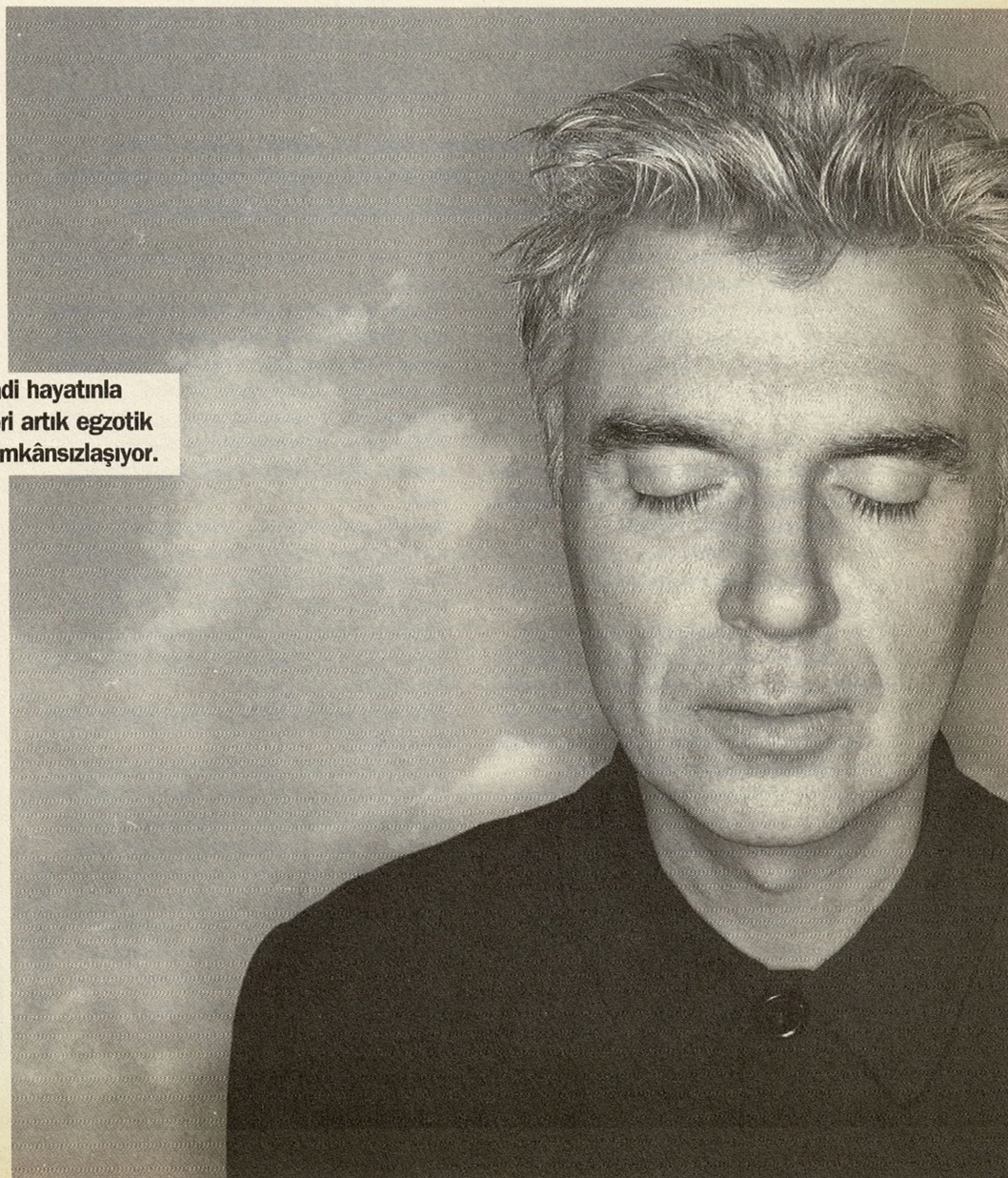

32→

GÖNÜL DAĞI YAĞMUR YAĞMUR BORAN OLUNCA

David Byrne tam teşekküllü web sitesinden radyo yayını da yapıyor: www.davidbyrne.com/radio adresine tıklayan harika şarkılarla karşılaşıyor. En azından ayın bir gününü David Byrne radyosuyla geçirmenizi tavsiye ederiz, çünkü playlist'ler aylık hazırlanıyor. Örneğin ağustos boyunca kendi firması Luaka Bob kataloğundan seçme eserler dinletti meraklılara: Susana Baca, Lo' Jo, Silvio Rodriguez, Nouvelle Vague, Geggy Tah, Lenine, Los de Abajo, Los Amigos Invisibles, Tom Ze, Zap Mama, Jim White, Domenico +2, Caetano Veloso, Gilberto Gil, Si*Sé ve daha neler neler... İşin en güzel tarafı, 2005 nisan ayından bu yana çaldığı bütün şarkıların listesini sitesinde bulmak mümkün. İtalyanca şarkılar, psikeledik rock'lar, Bob Dylan yorumları, eski usûl kulüp müzikleri, muhafazakâr ve ırkçı country şarkıları, Afro-Cuban klasikleri, Latin rock, avant-pop gibi başlıklarda sıralanan yüzlerce şarkı bir okul vazifesi görüyor... Bu yılın mayıs ayı boyunca "Eklektik pop: Kulağı yakalayan sesler ve melodi" konseptli bir program sunmuş ve Beck'in "Missing"inin ardından Barış Manço'nun Neşet Ertaş yorumu "Gönül Dağı"nı çalmış. Kısa açıklamasında şöyle söylüyor: "Beck'in şarkısıyla '70'lerin Türk saykedelik sanatçısı Barış Manço'nun şarkısı arasındaki devamlılık hissine bayılıyorum, öyle ki vokal girene kadar farkı anlamıyorsunuz bile."

şılaştırdığında, ikisi de Afrika hissiyatına Avrupalı tavırlarla yaklaşmayı mı içeriyor sence?
Tam olarak değil. Hayalî bir kültürün içinden müzik yapma fikri, sana çalışırken yardımcı olacak bir sınır ve parametreler bütünü sağlıyor. Heyecan verici bir fikir gibi gözükse de, sınırlarımız olmadan bir şey yapmak zor. Ilk başta bize bu sınırları sağladı. Çok erken bir zamanda bu fikri terk etmiş olsak da, yönümüz çizilmişti çoktan. Afropea ise, kimi zaman köleliğin talihsizliklerin eseri olarak, bu gezegende kültürlerin rastlaştığı ve karıştığı müzikal noktalar olduğu gerçeğinden yola çıkıyordu. New Orleans, Havana ya da Brezilya gibi. Avrupa kültürünün, yerli kültürün ve Afrika kültürünün karıştığı ve birlikte yaşadığı yerler bunlar. Ve buralardan yepyeni bir kültür ve özellikle müzik fışkırıveriyor, patlıyor ve tüm dünyaya yayılıyor. Bugün dünyanın her yanında duyduğumuz beat tabanlı müzik, geçen yüzyıldaki bu tür kaynaşmaların sonucu ortaya çıktı. Ondan önce çoğu kültürde beat tabanlı müzik yoktur.

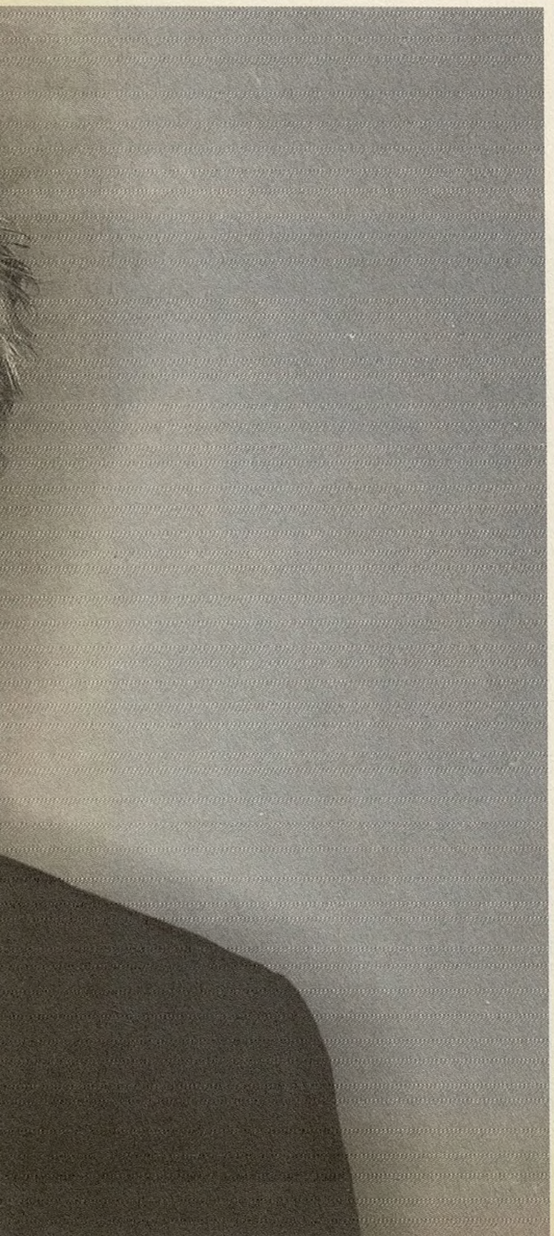

Luaka Bop eski müzik derlemeleriyle başladı, ama daha sonra bu dediğin ilginç üslûpları yan yana getiren çağdaş isimlere yöneldi.
Tom Ze ve benzerlerinden mi söz ediyorsun?
Evet.
Bunun pratik nedenleri de var. Arşivcilik konusunda büyük şirketlerle rekabet edemezdik. Yeni sanatçılar konusunda da. Biz de ilgi alanımıza girip de yapılabilir olana yoğunlaştık.
Nonesuch şirketinin Explorer serisindeki Latin Amerika, Afrika, Güney Pasifik derlemelerini bir şekilde güncel olarak sunmayı da başardınız. Özellikle kapak tasarımları çok çağdaş olduğu için bu eski kayıtları güncel hayatın bir parçası olarak kabul ettirdiniz.
Derdimiz de buydu zaten. Sadece ilgi alanı eski kayıtlar olanlar alsın istemedik bunları. "Egzotik" bir şey yapmak değildi amacımız. Bu tavrımız kimi zaman tuttu, kimi zaman tutmadı. Avrupalı ve Kuzey Amerikalı dinleyiciler bazen egzotik olanı tercih ediyor. Yabancı sanatçıların da bugüne dair bir şeyler yapıyor oldukları fikrine yanaşmıyorlar. Yine de son yirmi yılda çok şeyin değiştiğini kabul etmek lâzım.

Sansürsüz hislerden iyi şarkı çıktığı fikri yanlış. Saf duygu iletişim kurmaz. Bağırır ya da ağlar. İletişim için şarkının zanaatle işlenmesi gerek. Bu onu daha az gerçek kılmaz.

Luaka Bop şirketindeki tecrübeni göz önüne aldığında, bugün Rhapsody ya da iTunes gibi dijital müzik dükkânlarına yabancı katalog sağlayan distribütörlerin ne kadar çoğaldığını fark ediyorsundur herhalde. Dijital çağda, bu kadar çok albümün el altına gelmesiyle birlikte neler yaşayacağız sence?
Ne kadar çok albümün ortaya çıkıp kaybolduğuna inanmak zor. Luaka Bop Küba derlemeleri yapmaya başladığında duyduğumuz birçok ismin plağına ulaşamadık. Basılmış, satılmış ve bir daha yayınlanmamıştı. Devlet arşivlerinde bile plak yoktu, master kayıt vardı sadece. Aynı şekilde Brezilya'da Os Mutantes'ten bahsediyordu herkes, ama plaklarını aradığında bulamıyordun.
Internetteki günlüğünde Batı ile "sınırlar" arasındaki kültür akışı konusunda çok şey yazdın ve Rolling Stone'dan Jon Parales, "Bush Of Ghosts"la başlayarak seni diğer kültürlerin müziğini kullanmakla suçladı. Sence iki beyazın Arap müziğini ve diğer kaynakları kullanması bir sorun mu gerçekten?
Albümde kullandığımız tüm kaynakların telif hakkı konusunda çok titiz davrandık, bu yüzden yasal olarak bir sorun olmadığını umuyorum. Aldığımız tepkinin bir kısmı ise şaşırtıcıydı. Kültürel kaynaklarla ilgisiz bir tepkiydi. Albümün üstünde adı yazan sanatçıların albümde şarkı söylememelerinden kaynaklanan bir eleştiri vardı. Gerçi elektronik müziğin yaygınlaşmasıyla bu eleştiri de geçerliliğini yitirdi. Ama bu durum bir tür küfür gibi algılandı. "Bu ses senin sesin değil ki" tarzı bir itirazdı bu bizim yaptığımız şeye. Ritm, müzik ve vokal bir araya geldiğinde duygusal bir dünya yaratıyor. Ama bu duygusal dünyanın sahte ve kurgusal olduğu eleştirisi yöneltildi bize. İnsanlar nedense, bir albümde şarkı söyleyen kişinin gerçek duygularını dile getirdiğine inanıyor.
Yürekten geldiği kabul ediliyor o zaman, öyle değil mi?
Evet, yürekten gelenin değeri daha fazla. Buna kısmen katılabilirim. İletmek istedikleri hislerin içinde bir samimiyet olduğunu umarsın. Ama özellikle pop albümlerini dinlediğimizde hissettiklerimizi, o şekilde tasarlandıkları için hissediyoruz. Bu bir aldatmaca değil, ama ilkel bir dışavurum olmadığı da kesin. Sansürsüz hislerden iyi şarkı çıktığı fikri de bence doğru değil. Saf duygu iletişim kurmaz. Bağırır ya da ağlar. Üçüncü, dördüncü kişilerle iletişim kurabilmesi için bir şarkının zanaatle işlenmesi gerekir. Hem söz hem de müzik olarak. Bu onu daha az gerçek kılmaz.
'80'lerde, örneğin "Rei Momo" albümü için çalıştığın dönemlerde dünyanın farklı üslûplarıyla sahne performansı yapıyordun. Bir Latin grubuyla birlikte sahneye çıkıp "burada da yapabileceğim şeyler var" deme cüretine nasıl ulaştın?
Bunun ilk ışığını albüm kayıtları sırasında görüyorsun zaten. Kayıt esnasında işe yarıyorsa, benzeri insanlarla sahneye de çıkabilirim diye düşündüm. Grubun kaynaşması elbette zaman aldı, ama bir kere kimyayı tutturduktan sonra gerisi geldi. O dönemde kasıtlı olarak geçmişte yaptığım her şeyi reddetme eğilimindeydim. Bir grubun dağılmasından ya da bir ilişkinin bitmesinden sonra böyle bir ruh haline kapılıyorsunuz. Geçmişte yaptığım her şey köhnemiş gözüküyordu ve "bir daha aynı şeyi yapmayacağım" diyordum. Salakça bir his. Daha soğukkanlı olmam lâzımdı, ama bu da sonuçta geçmeniz gereken bir süreç.
New York Times için yazdığın "I Hate World Music" makalesinde (bkz. Roll'un 54. sayısı), diğer kültürlerin müziklerini dinledikten sonra bu müziği üreten insanlarla duygusal bir bağ kurduğunu söylüyorsun.
Evet. Biraz saf bir düşünce, ama bir şey seni duygusal olarak etkiliyor ve harekete geçiriyorsa ve kendi hayatınla bir bağ kurmanı sağlıyorsa, bu insanları artık egzotik "ötekiler" olarak görmeye devam etmek imkânsızlaşıyor. Bu insanların seninle ve senin hayatınla bir bağı olmadığını iddia edemezsin artık.
Bir müzisyen olarak, diğer kültürlerden insanlarla birlikte çalarken her şeye rağmen aranızda bir ayrım kaldığını hissediyor musun? Yoksa tamamen eşit düzeylerde mi işbirliğine giriyorsunuz?
Kimle çaldığına bağlı biraz. Bazen o müzik ve kültürün tecrübesinin derinliğine asla inemeyeceğimi hissediyorum. Bazen de, eğer kendi müziğimin ögelerini onlarınkine kattığım bir çalışmaysa, her şey çok daha kolay gelişiyor. Örneğin, içinde yerel

unsurlar da barındıran La Portuaria diye Arjantinli bir grupla bir şarkı kaydettim. Önümüzdeki günlerde onlarla birlikte sahneye de çıkacağım. Kullandıkları akorlara o kadar alışkınım ki, her şey çok çok kolay oldu diyebilirim.

Chinua Achebe ile ilgili yazdığın bir yazıda kolonyal dönemin etkilerinin artık tersten işlemeye başladığını söylüyorsun. Kültürler arası akışın iki yönlü çalışabildiğini...

Evet. Aynı şey müzikal olarak da mümkün. Birçok müzisyen bunun farkında ve en azından kendi ülkelerinde azımsanmayacak bir dinleyici kitleleri var. Dahası, birçok ülkenin, dünyaya yayılmış ve bu müzisyenlerin dinleyicisi haline gelen diasporaları da mevcut.

Peki bu durum niye özellikle ilgini çekiyor?

Çünkü geçmiş yıllarda etkilendiğim ya da aşık olduğum müzik türlerini ateşleyen süreçlerin buralarda yaşanmakta olduğunu görüyorum. Bu süreçler farklı kültürlerin müziklerinde tekrar tekrar yaşanıyor. En azından pop müzikte etkilenmenin merkezi kalmadı. Heyecan verici şeyler New York'un dışında bir yerlerde dönüyor. Böylece dinleyecek daha çok şey bulabiliyorum.

Web'deki günlüğünü tutmaya nasıl başladın?

Turneler esnasında günlük tutmak gibi bir adetim vardı. Özellikle Doğu Avrupa, Latin Amerika gibi benim için yeni olan yerlerde, gördüklerimi, dinlediğim müzikleri yazıyordum. O zamanlarda blogging falan yoktu. Yazdıklarımın bir kısmını e-mail'le arkadaşlarıma yolluyordum. "Daha fazla yazmalısın" tepkileri alıyordum. Web'de günlük tutma işi yaygınlaşınca ben de öyle yapmaya başladım. Bir tür terapiye de dönüştü bu benim için. Canımı sıkan ya da kişisel şeyleri de çekinmeden katmaya başladım. İnsanların bu günlükleri niye tuttuklarını anladım zamanla. Bazen fazlaca kaptırıyorum kendimi. Hayalî bir dinleyiciye konuşuyor hale geliyorum. Bunu dengelemek gerekiyor. Diğer yandan, sıkıcı geçen günlerinizi atlıyorsunuz tabii. Sizi heyecanlandıran ya da canınızı sıkan şeylerden bahsediyorsunuz sadece.

Filipinler'in "first lady"si İmelda Marcos'un ayakkabı koleksiyonuyla ilgili "Here Lies Love" isimli disko-opera projesinden bahseder misin biraz?

Henüz gelişme aşamasında. Norman Cook'la (Fatboy Slim) birlikte müzik prodüksiyonu üzerinde çalışıyoruz. Yakında bitecek. Ardından tiyatro prodüktörlerine ve yatırımcılarına gitmek kalıyor. Bakalım nasıl gidecek?

Avustralya'da sahnede çaldın bu projeyi. Henüz yapım aşamasında mıydı?

Evet. Ben, grubum ve şarkıları söyleyen iki Asyalı kadın vardı sadece. Ama o zamanlar projeyi tiyatroya taşımak yoktu ufukta

Bu konu niye ilgini çekti?

Birkaç şey yüzünden... Polonyalı yazar Ryszard Kapuscinski'nin, Haile Selassie ile ilgili "The Emperor" (Afrika Aslanı) kitabını okumuştum. Rejimin yıkılmasından sonra Selassie'nin çevresinden insanlarla konuşmuş, bir diktatörün sarayının içindeki dünyayı anlatıyordu. Gerçeküstü bir ortamdı anlatılan. "Bu ortam ne kadar sahte ve teatral" dedim kendi kendime. Daha sonra Imelda Marcos'un Studio 54'ün müdavimi olduğuna dair bir yazı okudum. "İktidardaki bir insan kendi soundtrack'iyle geliyor. Demek bu soundtrack'le yaşadılar" diye düşündüm. Buradan bir hikâye çıkıp çıkmayacağını görmek istedim. Studio 54'le özdeşleşen müzik türü, ağırlıklı olarak kendini kaybetme ve kendi dışına çıkma işlevi görüyor. İktidar sahibi olmanın da benzeri bir etkisi vardır bence. Bu insanların ne hissettiğini anlatmak için iyi bir yöntem bulduğumu sanıyorum.

Çeviren: **Ogan Güner**

"BUSH OF GHOSTS" NASIL ORTAYA ÇIKTI?

Bir BORGES ÖYKÜSÜ GİBİ

1979 yılında "Fear of Music"in yayınlanmasının ardından Talking Heads, uzun turnesini tamamladı. Ben de New York'ta dinlenmeye ve kendimi yenilemeye çekildim. Bu dönemde Brian ve "Dördüncü Dünya" kavramını geliştirmekle uğraşan Jon Hassell'la takılmaya başladık. Bulduğumuz kaset ve plakları aramızda değiş tokuş ediyorduk. Jon'un bana Milton Nascimento dinlettiğini hatırlıyorum. İlk anda beni çarpmamıştı. Brian ve ben Afrika pop müziğine kafayı takmıştık ama Fela'nın (Kuti) ötesinde birileri hakkında bilgi bulmak pek mümkün değildi. O zamanlar ne World Music rehberleri, ne de internet mevcuttu. Çoğu Ocora firmasından çıkma çeşitli plakları aramızda dolaştırıyorduk. Bunların çoğu geleneksel alan kayıtlarıydı, ama bu Fransız firması bu kayıtlara "klasik" müzik muamelesi yapıyordu. İcraların ve kayıtların kalitesi inanılmaz iyiydi.

Belki de bu plaklardan ilham alarak Brian, Jon ve ben hayalî bir kültüre dayalı kayıtlar yapma fantezisine kapıldık. (Aynı zamanlarda Almanya'da Stockhausen öğrencilerinden Holger Czukay ve Can'in, Darmstadt'ta Jon Hassell'la birlikte "Ethnic Forgeries" serisini başlattıklarından bîhaberdik.) Niyetimiz bir albüm yapmak ve bunu orijinal bir kayıt olarak dolaşıma sokmaktı. Bu fikir birkaç nedenden dolayı çekici geliyordu. Her şeyden önce, bilinmeyen bir ülkeden bahseden bir ansiklopedinin bulunuşuyla ilgili Borges öyküsünü andırıyordu. Diğer yandan "yazar" olarak bizleri gözlerden ırak tutacaktı. Hayalimizde albümü, o kültürde müziğin yeri ve müziğin nasıl kaydedildiğini anlatan ayrıntılı bir makale eşliğinde yayınlamak vardı.

Brian daha önceden bulunmuş ses kayıtlarıyla bir esere başlamıştı. Bunlardan biri "Mea Culpa" oldu. Ayrıca benim de dahil olduğum New York'ta yapılmış bir dizi enstrümantal kayıt vardı. Belki de bu hayalî kültür fikri ilk o kayıtlar sırasında düşmüştü aklımıza. Kendimizi Kalifornia çölünde izole edip bize ait olduğunu söylemeyeceğimiz bir albüm kaydıyla geri dönmeyi planladık. Sonuç olarak çöle değil, ama Los Angeles'a gittik toparlanıp. Oradayken elimizdeki ses kayıtlarının albümü birbirine bağlayacak unsur olduğuna kanaat getirdik. Hayalî kültür arama fikrinden de orada vazgeçtik. En azından görünürde... Oysa bu fikrin bizi bilinçaltında sürüklemeye devam ettiğini düşünüyorum. Hazır ses kayıtları fikrini bu kadar tutmamızın bir sebebi de, ikimizin şarkıcı olarak rekabete girmemizi önlemesi olabilir. İkimiz de şarkı söylemeyecektik. "İçerik" sorunu da böylece çözümlenmiş oluyordu. Şarkılar otobiyografik ya da bir şarkı yazarının elinden çıkma

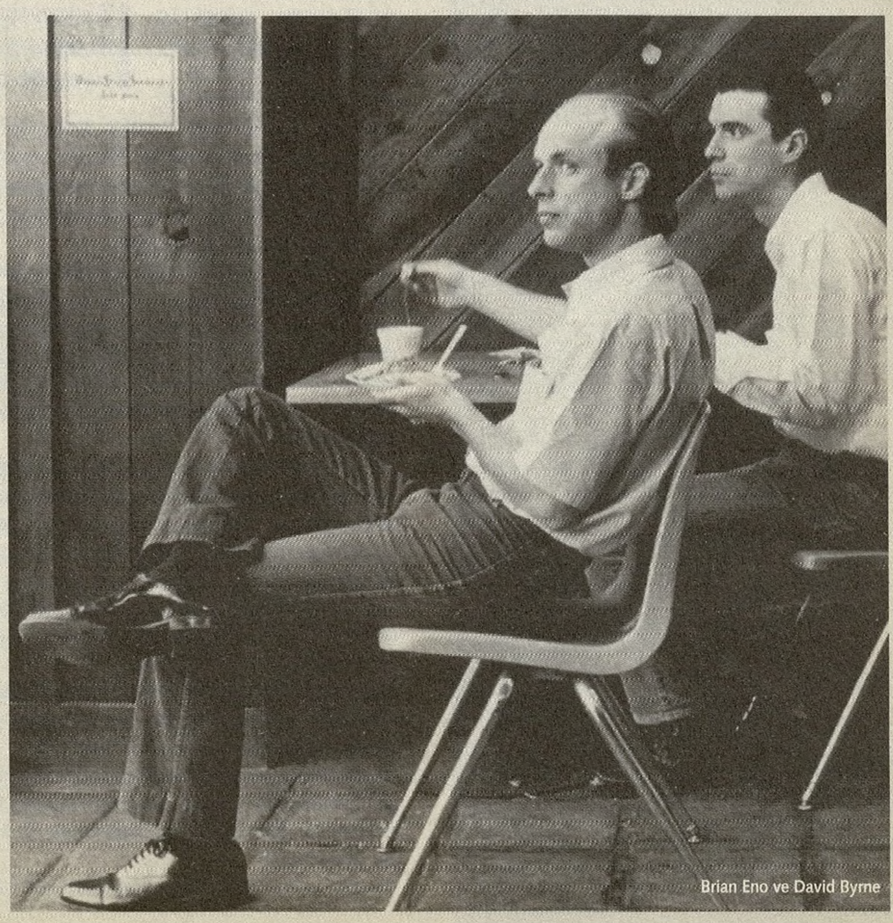

Brian Eno ve David Byrne

Brian Eno ve David Byrne "My Life In The Bush Of Ghosts" için stüdyoda, 1980

dizeler içermeyecekti sonuçta.
Los Angeles'ta Toni Basil'le takılmaya başladık. Toni ikimizin de hayran olduğu yaratıcı bir koreografti. The Lockers'la birlikte "Soul Train"de dans etmiş ve unutulmaz bir performans sergilemişti. Birlikte çalıştığı The Electric Boogaloos da görüp görebileceğiniz en yaratıcı dans gruplarından biriydi. Aynı anda hem funky hem de robot tarzı figürleriyle dönemin avangard dans dünyasını altüst etmişlerdi. Bir noktada Toni bu dansçılarla bir televizyon gösterisi hazırlama teklifi aldı. Kısa bir süre bizim albümün de bu gösterinin soundtrack'i olacağını hayal ettik. Televizyon projesi yattı, ama tıpkı hayalî kültür fikri gibi, bir dans albümü yaptığımızı hayal etmek, kulüplerde çalınacak yeni bir psikedelik dans müziği yapma fikri albümün altmetinlerinden biri haline geldi.
En yaratıcı miks ve düzenlemelerin, giderek tutucu hale gelen rock'tan ziyade, dans müziğinde yapıldığına inanıyorduk. Dub ve o zamanlar "uzatılmış miks" denen teknikler dans müziği dışında yeni yeni serpiliyordu. İkimiz de kendimizi virtüoz olarak görmüyorduk. Bunu stüdyoda bir avantaja dönüştürebileceğimizi düşündük. Davullar yerine mukavva kutular, bisküvi tenekeleri, ritm enstrümanı olarak bas gitarlar ve ortalıkta bulabildiğimiz ses çıkaran bütün nesneleri kullandık. Bu nesneler bir yandan ikame ettikleri enstrümanların görevini yerine getiriyor, diğer yandan da değişik ve taze bir etki yaratıyordu. Los Angeles'ın ardından San Fransisco'ya geçtik çalışmak için. Kaliforniya'nın egzotik gece hayatından demlenmekti biraz da niyetimiz.
O dönemde sampler yoktu. Ses kayıtlarını müziğe deneme-yanılma yöntemiyle eklememiz gerekiyordu. Aynı anda çalan iki teybimiz vardı. Biri müzik, diğeri vokal için. Ve eğer tanrılar dilerse, ki çoğu zaman bize iyi davrandılar, vokal ve müziğin birbirine uydukları, birbirine ait oldukları bir ânı yakalıyorduk ve bu bir "kayıt" haline geliyordu. Modern sampler'lar ve bilgisayarlarla çok kolaylaşan zamanlama düzeltme işlemleri mümkün değildi, bu yüzden vokali müziğin içine taşımak bir tür performans halini alıyordu. Kimi zaman geceyarısından sonra saatlerce radyo konuşmalarını boombox'larımıza kaydediyorduk. Kalite bazen tartışmalıydı, ama genelde baktığımızda fark ettik ki, high fidelity denen ses kalitesi kavramı fazlaca abartılmış, aslında kimsenin umurunda olmayan bir şeydi. Hatta bu vokallerin megafonik hali daha karakterli duruyordu. Umarsız bir gezegenden gelen sinyaller gibiydiler. Son bir yıl boyunca dinlediğimiz plaklardan vokaller almaya da devam ediyorduk. Arap pop albümleri, alan kayıtları, etnografik kayıtlar ve gospel kayıtları... Aramızda değiş tokuş ettiğimiz bu albümleri şimdi vokal "sample"lar için kullanır olmuştuk.
İşin şaşırtıcı yanı, vokallerin "grupla" birlikte kaydedilmiş hissi verecek kadar müziğe cuk oturmasıydı. Bunun bir sebebi, bir fenomen olarak daha önce farkına vardığımız üzre zihnin, kasıtlı yapılmış olmasa da, bağlantılar yaratma eğilimiydi. Niyetin bu etkide hiçbir önemi yoktu. Çoğu pop müzik eleştirmeni için büyük bir problemdi bu bağlantısızlık durumu. Zihni kandırmanın yanısıra, bu etkinin başarılı olduğunda hisleri de "kandırabildiğini" fark etmiştik. Bazı parçalar (bizde) gerçek duygusal reaksiyonlar uyandırmıştı. "Şarkıcının" müziğe tepki verdiğini zannediyordunuz örneğin. Bu durum da güçlü duygulara neden oluyordu. Ama belki de hislerin kandırıldığını söylemek doğru değil. Belki de hislerimiz, bu elementlerin kombinasyonu tarafından harekete geçirilmeyi bekleyen "reseptörlere" sahip. Biz de bu malzemeyi ona sağlıyoruz. Belki de sanatçının işlevi bu. "Vokalistler" ararken coşkulu seslere yöneldik ve aradıklarımızı beklenmedik yerlerde bulduk çoğunlukla: Öfkeli radyo talk şovcuları, Arap şarkıcılar, rahipler ve radyo vaizleri. Coşkulu seslerin doğal kadans ve ritmleri içten içe müzikaldi. Bunu, konuşma ile şarkı arasındaki sınırın iyice silindiği vaizlerin ilahi konuşmalarında net olarak fark edebiliyorsunuz. Ama talk şovlarda ve belki tüm konuşmalarda da aynı durum söz konusu.
Sanırım bazıları bunu rahatsız edici buldu. Batı'da yazar ile icracı arasındaki nedensel bağ çok güçlüdür. Örneğin benim bir şarkı için söz (ve ona eşlik edecek müzik) yazmamın sebeb-i hikmetinin, "ifade etmek" zorunda olduğum bir şey olduğu varsayılır insanlar tarafından. Ve bir icracı olarak ağzımdan dökülen her kelimenin ve dizenin doğal olarak otobiyografik olduğuna inanılır. Oysa tam tersine, bende hissi tetikleyen şey müzik ve sözlerdir. Müzik yaparak kendi doğal düğmelerimize basıyoruz ve şaşırtıcı olan şey, kendi yazmadığımız ve söylemediğimiz vokallerin de tıpkı kendi yazdığımız ve söylediğimiz vokaller kadar hislerimizi harekete geçirme gücüne sahip olması. Bir bakıma müzik, bizde ve dinleyicide hisler uyanmasını sağlayan makinalar inşa etmek demek. Bazıları bu fikri itici buluyor, sanatçıyı aldatmacaya ittiğini düşünüyor. Müziği hislerin üreticisi olarak değil, "ifade edilişi" olarak görmeyi tercih ediyorlar. Sanatçıyı "söyleyecek" lafı olan biri olarak algılıyorlar. Bu müşkülpesent hal, otantiklik sorunuyla da bağlantılı; mesela "kırsaldan gelen" müzisyenler sanki daha gerçek olmalıymış gibi. Rock'n'roll'un sonuç olarak bir sahneleme işi olduğunu ve Nashville'deki sıradan insanların şapka giymediğini görmek hayal kırıklığına yol açıyor.
Bu çekişmeli mesele yıllar sonra elektronik müzik ve hiphop sanatçıları tarafından çözüldü. Ya müzikleri çalanlar onlar değildi (hiphop sanatçılarında olduğu gibi) ya da bizim durumumuzda olduğu gibi sanatçılar geri planda kalıyordu. Elektronik müzik sanatçılarının albümlerinde başka şarkıcılar icracı olarak yer alıyordu. Bu durumda sanatçı şarkıcıdan ziyade küratör olarak kabul gördü.
1980 yılında albümün kayıtlarını bitirdikten sonra kullandığımız vokallerin yasal haklarını "temizlemeye" –izinleri almaya– koyulduk. Günümüzde bu sıradan bir işlem haline geldi, ama o zamanlar kendimizi tam bir cehennemin ortasında bulduk. Telefonlar çalar ve fakslar gelip giderken albüm rafta beklemeye kondu. Çoğu vokalin hakları alındı, ama birkaçında pürüz çıktı. Bu sırada tekrar New York'a döndük ve Talking Heads'le "Remain In Light" albümünün kayıtlarına başladık. "Bush of Ghosts" kayıtları sırasındaki tecrübelerimizden ve öğrendiklerimizden öylesine heyecan duyuyorduk ki, bu albüme de "Bush of Ghosts"daki gibi bir boş sayfayla, bir tür "tabula rasa"yla başladık.
Nihayetinde "Bush of Ghosts" vokallerinin hakları alındı, ama zaman geçtikte hakkını alamadığımız birkaç vokali yenileriyle değiştirmek, bu arada diğerlerinin de üzerinden geçmek gerekliliğini hissettik. Yaptığımız ekstra kayıtlarla birlikte albüm son halini aldı. Talking Heads albümünün hemen ardından yayınlandığı için de kafalarda karışıklığa neden oldu.
Kayıtlar sırasında Brian da, ben de John Chernoff'un "African Rhythm and African Sensibility" ve Robert Farris Thompson'ın "African Art In Motion" kitaplarını okuyorduk. Her ikisi de müzik, sanat ve çok daha fazlası üzerine şairane kitaplardı. Bu Afrika tutkusunun bir anında Amos Tutuola'nın kitaplarıyla tanıştık ve kitaplarından birinin isminin, "My Life İn The Bush Of Ghosts" (Hayaletler Çalılığındaki Hayatım), albümün altında yatan fikri çok iyi yansıttığına karar verdik. Bu kitabı henüz okumamıştık ("Palm-Wine Drinkard" daha kolay bulunan bir kitaptı), ama başlık yeterince cezbetmişti bizi. Böylece albüme bu ismi verdik.

(David Byrne'ün "My Life in the Bush Of Ghosts" albümünün yeni baskısı için kaleme aldığı makaleden, çev: O.G.)

Müzik, dinleyicide his uyandıran makinalar inşa etmektir. Bazıları bu fikri itici buluyor. Müziği hissin üreticisi olarak değil, "ifade edilişi" olarak görmeyi tercih ediyorlar.

ADAM GREEN

2000'lerin gizli kahramanı. Henüz 24 yaşında ve sonuncusu "Jacket Full Of Danger" olmak üzere dört solo albümü, ondan evvel de The Moldy Peaches'la geçirdiği heyecanlı günler var. Bir dakikası bir dakikasına uymayan folkumsu absürd şansonlarıyla Jonathan Richman ve Beck diyarından esintiler getiren Adam Green'in ifadesini Rock & Folk ve Popnews almış.

KISA KES DE AYDIN HAVASI OLSUN

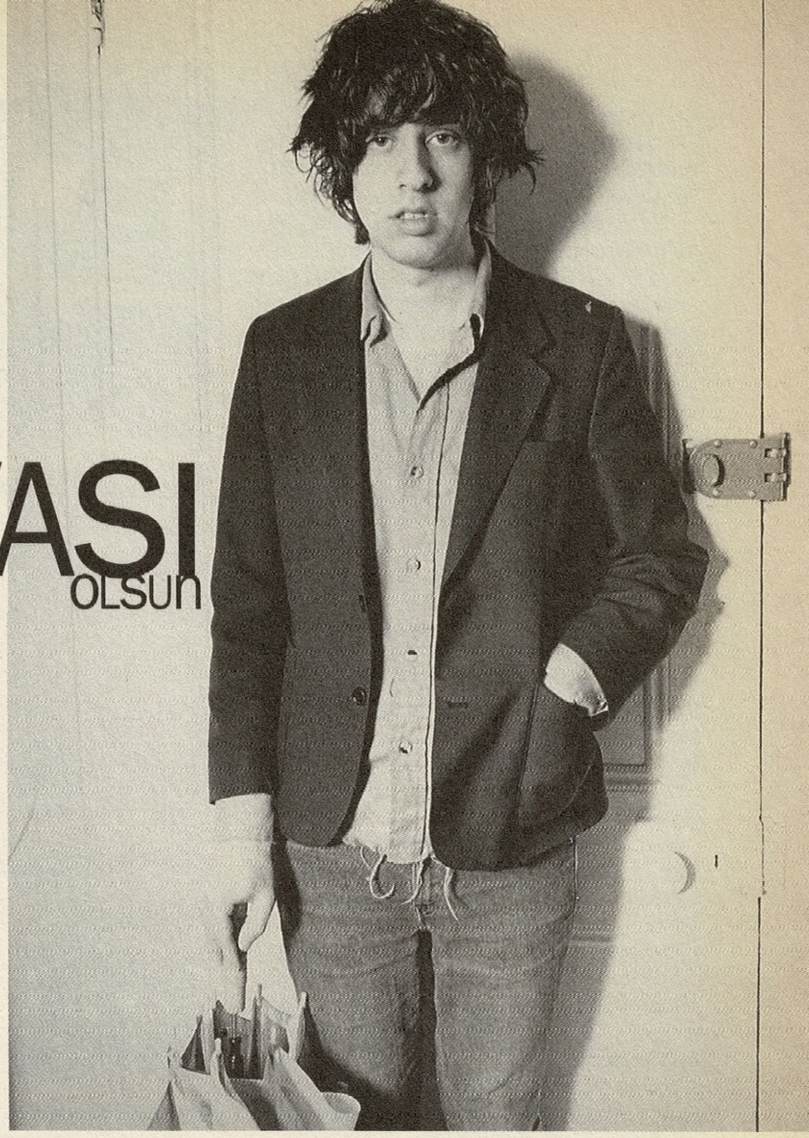

Kimileri seni anti-folk akımının kurucularından biri olarak görüyor...

Adam Green: Bu doğru değil. Anti-folk sahne daha ben doğmadan önce vardı, ben metroda çaldığım zamanlar keşfettim. Elinde gitarı, kendi köşesinde müzik yapan tipler her zaman olmuştur. Ben underground, anti-folk sahneyi yedi yıl önce keşfettim. Moldy Peaches Avrupa'da çok biliniyor, ama bugün bir sürü çok iyi grup var. Bunların içinden kimileri yırttı: Daniel Johnston, Suzanne Vega... Interpol ve Yeah Yeah Yeahs bile müzikli kafelerde düzenlenen "open mic" gecelerde çalmışlardır. İnsanın yeni şarkılarını test etmesi için çok iyi mekânlardır buraları, yeni şeyler keşfetmeye aç dinleyicilerle tıklım tıklım dolu küçük salonlar hep vardır.

Bugün kendini bu sahnenin bir temsilcisi gibi görüyor musun?

Tam olarak değil. "Friends of Mine"da hâlâ bir folk şarkıcısıyım. Ama "anti-folk" dendiğinde, kastedilen bir sound değil, o sahneye ait sanatçıların şeçtikleri yolda gidiş şekilleri ve modalara aldırmadan yollarına devam etmeleri. İlk başta, 1980'li yıllarda, herkesin ortak noktası olan "akustik punk" sound vardı. Ama bugün durum değişti. Artık her şey kafeler ve "open mic" sahneler temelinde değil. Çoğunlukla herkes aynı barlara takılıyor, ama beraber düşüp kalkmıyor. Herkes kendi konserini veriyor... Küçük kafelerde çalmaya ihtiyaç duymuyoruz artık. En iyi "anti-folk" gruplardan biri Dufus; biraz Captain Beefheart'ı andıran bir sound'ları var. Jeffrey Lewis de çok iyi, ama daha geleneksel folk tarzında. Turner Cody, bir tür Bob Marley olan Ish Marquez, Diane Cluck, hepsi çok iyiler. Hepsi birbirinden farklı. Avrupa'da Herman Düne tanınıyor, onlar da çok iyi.

"Jacket Full of Danger"da sesinin geçirdiği dönüşüm çok şaşırtıcı. Daha oturmuş, daha sağlam, eskisine göre daha kendinden emin bir ses.

"Friends of Mine", "Gemstones" ve bu albüm arasında neler oldu?

Evet, doğru, sesim değişti. Daha fazla midemle söylüyorum. Bu, turneler sırasında geliştirdiğim bir numara. İlk başlarda hiçbir tekniğim yoktu...

Sesin zaman zaman Johnny Cash'i ya da Nick Cave'i hatırlatıyor.

Öyle mi? O tarz sesleri severim, blues'dan etkilenmiş, Motown şarkıcıları gibi, ama aynı zamanda Lou Reed ya da Jim Morrison gibi de. Scott Walker'ı da, o bariton rezonansı da seviyorum. Eskiden şarkı söylemeyi bile bilemezken, şimdi sesime iltifatlar ediliyor! Bu arada, albümde gerçekte olduğundan daha iyi söylüyorum, çünkü istediğim kadar baştan alıyorum kayıt sırasında. Sahnede daha amatör kalıyorum... *(düşünüyor)* Ama, "Gemstones"dan bu yana sesim çok gelişti... "Gemstones"u bilmiyorsanız, söyleyeyim, o zaman da yine karından gelen bu ses vardı. "Gemstones" Almanya'da altın plak aldı. Bence, "Friends of Mine"dan çok daha güçlü bir albüm. Ayrıca, "Gemstones" olmasa, bu albümü asla yapamazdım. O zaman şarkı yazmayı tam olarak bilemiyordum. Stüdyo nasıl işler, bilemiyordum. Ama bu son albüm tamamen bana ait. Başka kimse yapamazdı onu.

Moldy Peaches'da şarkı söylemeye başladığında çok gençtin, öyle değil mi?

Evet, 12 yaşındaydım. Bir plakçıda çalışan Kimya Dawson'la tanışmıştım. Çarşamba akşamları, bir coffee shop'ta çalıyordum, özellikle de cover'lar yapıyordum. Kimya da beni orada gözüne kestirmiş. Yaptığım müziği çok sevdiğini söyledi bana. Sonra beraber prova yapmaya başladık, beni konserlere götürüyordu. Sonra, tatil köyünde bana bir iş buldu. Moldy Peaches'ın ilk albümü 12 ile 18 yaş arasında benim evin bodrumunda kaydettiğimiz parçaların bir araya getirilmesinden oluşuyordu.

Kimya şimdi nerede?

Seattle'da. Bebek doğurdu.

Yeniden bir araya gelme ihtimaliniz var mı?

Kesinlikle, ama öyle alelacele değil. Yeniden bir albüm yapmak isteriz, ama daha sonra, epey sonra. Bizi parasız, sözleşmesiz birlikte müzik yapmaya iten koşulların yeniden oluşması lâzım... Belki de 40 yaşına geldiğimde ya da 50 yaşında. O zaman başlangıçtakinden daha iyi oluruz, çünkü deneyim biriktiririz.

Niçin bu kadar kısa şarkılar besteliyorsun?

Lafı uzatmamanın çok önemli olduğunu düşünüyorum. Fazla uzun albümlerle insanları sıkacağım fikri beni paranoyaklaştırıyor. Vokaller kullanarak, nakaratları tekrarlayarak, sololar atarak falan çok daha uzun şarkılar yapabilirdim... Ama her şarkıda, şarkının iskeletine, melodinin kalbine yoğunlaşmayı tercih ettim. Dolgulardan hoşlanmıyorum. Üstelik bu zamanımı da alıyor. İki dakikalık bir şarkı aşağı yukarı iki ayımı alıyor. Dört dakikalık bir şarkı üzerinde ne kadar çalışabileceğimi tahayyül bile etmek istemiyorum! Ben 30 dakikalık albümleri seviyorum, çünkü sonuna kadar dinleyebiliyorsun, daha fazla dinlemek istiyorsan başa dönersin, gayet basit. Bir türlü sonuna kadar dinleyemediğin albümlerden nefret ediyorum. Bir albümün son üç şarkısına asla gelemediğim çok sık olmuştur, çünkü asla o kadar ilerleyemiyorum. Bana kalırsa, en iyi tempo, yılda bir tane küçük bir albüm. Böylece insanları bıktırmamış olursun, daha fazla şarkı isterlerse de çok fazla beklemeleri gerekmez. Ayrıca, dinleyiciler sanatçıyla eş zamanlı ilerler.

30 dakikalık albümleri seviyorum. Bir türlü sonuna kadar dinleyemediğim albümlerden nefret ediyorum. Bana kalırsa, en iyi tempo, yılda bir tane küçük bir albüm.

The Moldy Peaches: Adam Green ve Kimya Dawson

Çeviren: ***Siren İdemen***

Kanat Kitap EDEBİYAT

www.kanatkitap.com

Cennet Vadi

ALAIN JAUBERT
çev. Hakan Tansel
440 s.

Gizli Güç

LOUIS COUPERUS
çev. Roza Hakmen
240 s.

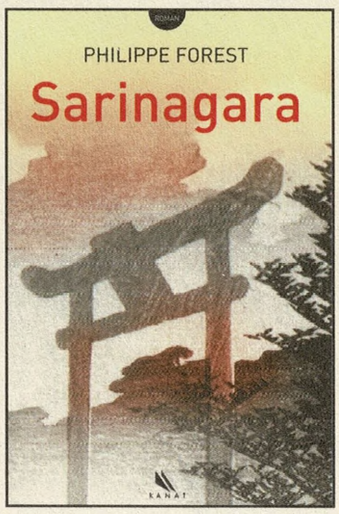

Sarinagara

PHILIPPE FOREST
çev. Hakan Tansel
256 s.

Uzay Kapsülündeki Maymun

HUGO LOETSCHER
çev. Mustafa Tüzel
116 s.

Râna

OSMAN NECMİ GÜRMEN, 464 s.

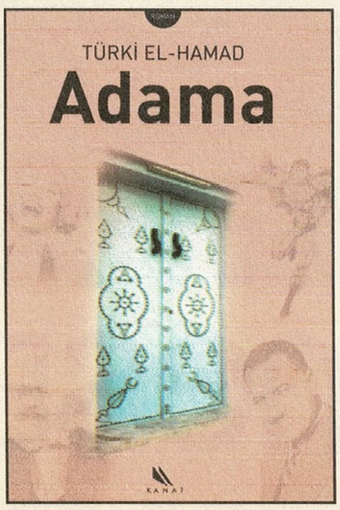

Adama

TÜRKİ EL-HAMAD
çev. Hira Doğrul, 264 s.

Başkası Olduğun Yer

LEYLÂ İPEKÇİ, 172 s.

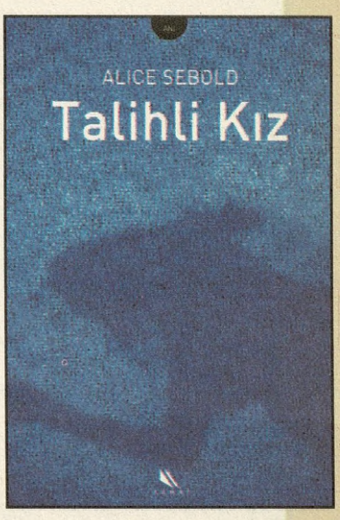

Talihli Kız

ALICE SEBOLD
çev. Beril Eyüboğlu, 292 s.

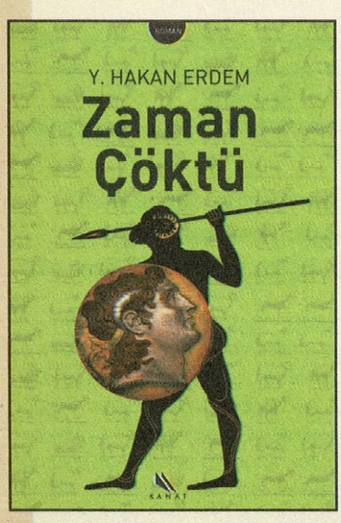

Zaman Çöktü

Y. HAKAN ERDEM
336 s.

Mısır Topraklarında Savaş

YUSUF EL-KAİD
çev. Sema Öğünlü, 148 s.

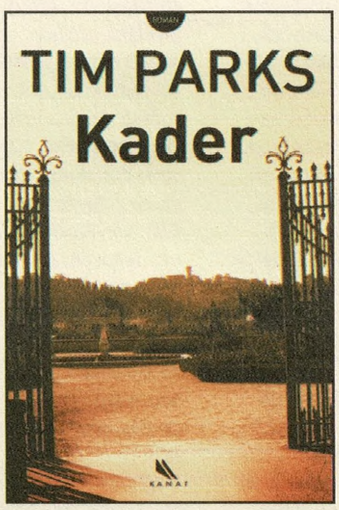

Kader

TIM PARKS
çev. Roza Hakmen
240 s.

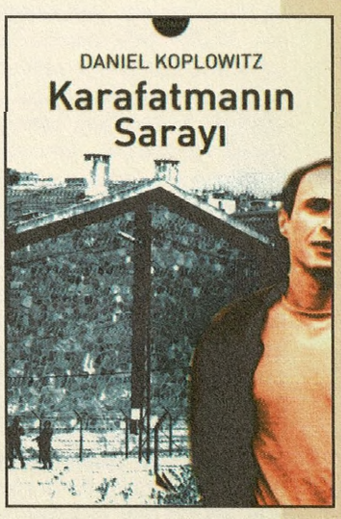

Karafatmanın Sarayı

DANIEL KOPLOWITZ
çev. Füsun Özlen, 408 s.

CHARLOTTE GAINSBOURG

Elbette öncelikle oyuncu. Bugünlerde Michel Gondry, Emanuele Crialese ve Eric Lartigau'nun yönettiği filmlerle beyazperdede, ayrıca Todd Haynes'in Bob Dylan'la ilgili filminde rol alacak... Ama o şimdi şarkıcı! Jarvis Cocker, Neil Hannon, Nigel Godrich ve Air takviyeli yeni albümü "5:55" vesilesiyle Télérama ve 24 Heures'e geçmişten geleceğe müzik serüvenini bir çırpıda özetlemiş. Huzurlarınızda "Charlotte forever!"

Bir AYAR meSELesi

Babanızla birlikte yaptığınız albümün üzerinden yirmi sene geçti. Şarkı söyleme arzusu duymadınız mı hiç bunca zaman?

Charlotte Gainsbourg: Yavaş yavaş uyandı bu arzu. Çok uzun süre hiçbir şey yapma hakkı görmedim kendimde. Babamla bir kere 12 yaşımda, bir de 16 yaşımdayken kayıt yapmıştım: O öldüğüne göre, bir daha şarkı söylemeyeceğim bana çok aşikâr geliyordu. Yine de şarkı söylemekten zevk aldığımı fark ettim, ama bu çok zaman aldı, bir meşruiyet bulma ihtiyacı hissediyordum, bu da o kadar zor geliyordu ki... Bazı teşebbüslerim oldu. Portishead'le çalışmayı düşündüm, ilk albümleri "Dummy"ye hayran kalmıştım; Moby'yle görüştüm, ama bir şeye girişmedik. İsteğim o kadar güçlü değildi ya da itiraf edebileceğim düzeyde değildi. Sonra bir şarkıda, bir filmden alınma diyalogda Madonna sesimi kullanmak istedi. Sonucu dinlediğimde şaşırdım, sanki aniden bir yerden izin çıkmış oldu... Babamla alâkalı değildi, sesim müziğe uyarlanmıştı, ama başka bir şekilde. Bunun mümkün olabildiğini gördüm.

O arada hiç şarkı söylememiş miydiniz?

Hayır, kendimi şarkıcı olarak görmüyordum. İlk defa bu albümle şarkı söylediğim hissine kapılıyorum. İlk kayıt seansları tam bir felâketti. Kendime güvenmiyordum ve bu farkediliyordu. Sesim titriyordu. Çok heyecanlıydım, ama bu, bütün çalışmayı olağanüstü hale getirdi. Sevinç ve coşku, derin üzüntü ve yoğun panik içiçe geçiyordu... Sonuçta, şarkı söyleyebilmem kendimi yalıtmam sayesinde oldu. Bir çarşafın arkasına saklanıyordum ve beni dinlememelerini söylüyordum. Böylece, kendimi daha özgür hissediyordum ve daha kolay serbest bırakıyordum. Ayrıca, her ne kadar babam hep zayıflıklara, zaaflara, kazalara engel olmamak için, şarkıcı olmadığın fikrini kabul etmek için sesi fazla çalıştırmamak, şan dersi almamak gerektiğini söylediyse de, çok fazla çalıştım.

Onun açısından, kontrolü elinde tutmanın, yorumcuyu dünyasına sokmanın da bir yoluydu bu...

Evet, yönetmenlik, yönetme, rehberlik etme isteğiydi. Fazlasıyla mükemmel, kontrollü bir sesin sıkıcı olabileceğini de gayet iyi anlıyorum. Her neyse, sonuçta, bu albümde bana rehberlik edemezdi, ben de kırılgan, zayıf sesle söylediğim bir albüm yapmak istemiyordum.

Onunla nasıl kayıt yapıyordunuz? Çok farklı mıydı?

Evet, tabii, beş günde bir albümü bitiriyorduk! Günde iki şarkı; bir şarkıyı beş kereden fazla tekrarlamak yok. Elimden gelenin en iyisini yapıyordum, ama o kadar gençtim ki! En ufak bir fikrim, şarkı söylemenin zevkine dair en ufak bir bakışım yoktu! Kendimi onun kılavuzluğuna, isteğine ve iradesine bırakıyordum, ona tamamen güveniyordum. Zevk buydu. Sonucu dinlemek değil. Sanıyorum, o zamanlar albümü beğenmiştim, ama bugün öyle değil! Tekrar dinlediğimde, sesimi hiç beğenmiyorum... Buna karşılık, "Lemon Incest" tüylerimi diken diken ediyor. Çoğu zaman dinleyemiyorum ama, başarılı olduğunu düşünüyorum. Onun sesi, benim sesimde yakalamayı başardığı şey: Olayı hoş kılan büyük bir kırılganlık.

Sizce sesiniz anneniz Jane Birkin'in sesiyle karşılaştırılacak mı?

Jarvis'in yazdığı ilk sözleri söylemeyi göze alamazdım. Pulp'daki üslûbu çok provoke edici, hoşuma da gidiyor, ama bana uymuyor, üstlenebileceğim şeylerin bir sınırı var.

Belki de. Pes seslere yöneldiğime memnunum. Tiz, ince seslerde, bilinçsizce de olsa, onu taklit etmekten korkuyordum. Yaptıklarına hayranlık duysam da, ondan ayrı bir yol izlemek istedim. Sonuçta, seslerimizin benzeyip benzemediğini söyleyecek olan dinleyiciler. Annemin sesinin kendine has bir tınısı var, güçlü bir ses. Her ne kadar ilk albümlerinde çok "güvensiz" olsa da. Ama bu babamın ondan istediği bir şeydi zaten. Bugün kendine çok daha fazla güvendiğini ve bunun da sesine, söyleyişine yansıdığını, fark edildiğini düşünüyorum.

38→

Bu albümü modern pop starlarıyla birlikte, İngilizce kaydederek Gainsbourg damgalı dünyadan uzak durmaya mı çalıştınız?

Doğru. Dört bir yandan çevreme bariyerler koydum. İnce seslere doğru gittiğimde, sanki annemi taklit ediyormuşum hissine kapılıyorum. Fransızca şarkı söylemekse fazlasıyla babamı hatırlatıyor. İlk başta, böyle bir bağlantı kurulması ihtimali beni feci korkuttu. Ve hemen, albümü İngilizce yapmaya karar verdim. Fransızca bütün şarkı sözleri, babamın sevdiğim yanlarına gönderme yapıyor gibi geliyordu. Fransızca söyleyemeyecek kadar çok hayranlık duyuyorum ona. İngilizcede kendimi daha özgür hissediyorum. Bugün de albüm hakkında konuşmak durumundayken, sürekli konunun babama getirildiğini görüyorum. Elbette beni hâlâ etkiliyor! Zaten bu nedenle bu albümü kaydetmek o denli hassas bir konuydu. Çok çabaladım ve üstesinden geldim. Ama öyle bir an var ki, sınırlarımı hissediyorum, ondan bahsetmek imkânsız hale geliyor. Bir kere, öncelikle, çok kıymetli ve çok mahrem, ayrıca, ölmüş birisi hakkında konuşmak korkunç acı verici. Nereye kadar gideceğimi bilmiyorum. Milimi milimine bir ayar meselesi. Ondan çok yetenekli bir müzisyenden bahseder gibi bahsetmeye çalışıyorum, ama elbette bu çok daha karmaşık bir mesele.

Niçin İngiliz popunun en parlak, ama aynı zamanda en keskin söz yazarlarından biri olan Jarvis Cocker'ın sözlerini tercih ettiniz?

Tam sözlere ihtiyaç duyduğumuz anda, Jarvis tamamen tesadüfen çıkageldi. Gökten zembille indi, ama ilk başlarda zorluk çektim: Yazdığı ilk sözleri söylemeyi asla göze alamazdım. O şarkıyı benimle hiç konuşmadan, kendi köşesine çekilip yazmıştı ve imajımla, kamusal kişiliğimle oynaşıyordu, sanki üçüncü şahıs kendimden söz ediyormuşum gibi, beni babam hakkında da konuşturuyordu... Uzak durmaya çalıştığım ne varsa hepsi vardı yani... Biraz zehirli, fazla güçlü biri gibi gösteriyordu beni, ki bu benim üstlendiğim bir hal değil. Sonra giderek teslim oldum, çünkü beni yazıyordu, ama sık sık köşelerin sivriliğini yumuşatmasını istedim. Pulp'daki üslûbu çok provoke edici, benim hoşuma da gidiyor, ama bana uymuyor, üstlenebileceğim şeylerin bir sınırı var.

Söz yazarları sizi galiba hâlâ oynayıp eğlenebilecek saf genç kız gibi görüyorlar, tıpkı babanızın yaptığı gibi...

Evet, ama ben de eğleniyorum. Neil Hannon (Divine Comedy) benim için çok seksüel, biraz fazla cesur bir şarkı yazmıştı, çok hoşuma gidiyordu ama, bitiremedi. "Beauty Mark" adlı başka bir şarkıda da, çok mahrem bir imaj var... Erotik imaların olması benim açımdan sorun değil, aptal değilim, ağırbaşlı genç kadın imajımla oynamaktan zevk bile alıyorum.

Sahneye çıkmayı düşünüyor musunuz?

Önce televizyonda söylemeyi deneyeceğim. Sahne çekici geliyor ama, nereye gittiğimi bilmeden, ne pahasına olursa olsun konser vermeyeceğim. Provalarda, rahatlayıp rahatlayamadığımı göreceğim. Sahnenin de zevkin bir parçası olması lâzım. Piyanoyla prova yapmaya çalışıyorum, ama o da çok zor geliyor, bir yandan sahne korkusu, bir yandan da enstrüman çalmak, çıtayı fazla yüksek tutmuş oluyorum... Ayrıca, piyano pek de rock değil, ama şöyle düşünüyorum: "Dans etmeyi, kıpırdamayı bilmiyorum, mikrofonu şöyle ya da böyle tutmayı sevmiyorum." Her şey benim için bir sorun, daha bir fırın ekmek yemem lâzım. *(gülüyor)* Ama yine de deniyorum, azimliyimdir.

Albümde birlikte çalıştığınız müzisyenler kendinizi fazla küçümsediğinizi söylüyorlar...

Her şeyi böyle yaşıyorum. Film çekimleri de öyle, hiçbir zaman başardığım duygusuyla rahatlayamıyorum. Ne zaman yaptığımdan memnun kalma hakkını kendime tanısam, ertesi sabah berbat oluyorum. Sanki kendi kendime dengemi bozuyorum. Benim de mizacım böyle. Çok fazla şüphe duyuyorum. Bazen katlanılmaz hale geliyor.

Tam olarak öğrendiğiniz, ilerleme kaydettiğiniz duygusunu ne zaman hissettiniz?

Tiyatroda. Maurice Bénichou'yla çalışırken. İki ay prova yaptık. Prömiyer yaklaşıyordu ve benim hâlâ sesim çıkmıyordu. Bénichou paniklemeye başlamıştı. Kendime öylesine ket vurmuştum ki... Seyircinin ateşli tepkiler gösterdiği, antipatik, cevval, sert bir karakteri canlandırmam gerekiyordu. İngiltere'de, ABD'de, seyirciler oyuncuya saldırıyorlardı, ben o türden uç tepkiler uyandırmadım, ama yine de bir şey provoke etmek hoşuma gitmişti. O zamanlar ilerleme kaydettiğimi hissetmiştim. Bütün oyuncuların bildiği bir şeyi anlamam çok zamanımı aldı: Bir sahneyi ne kadar çalışırsanız, o kadar spontane oluyorsunuz. Halbuki babama kalsa, "ilk yorumlar en iyileridir, teksti fazla yıpratmamak gerekir"... Ayrıca, beraber çalıştığım oyuncuları seyrederek de çok şey öğreniyorum. Sean Penn mesela... Çok çalışmam gerekiyor ve bu hoşuma gidiyor: Bir karakter üzerine incelemenizi derinleştirdikçe, oyunculuk daha ilginç hale geliyor. Bana sık sık "çok hakikisin!" diyorlar. Ama bu bana yetmiyor, Meryl Streep ya da Pacino gibi oyuncular bunun çok daha ötesine gidebiliyorlar.

Bütün oyuncuların bildiği bir şeyi anlamam çok zamanımı aldı: Bir sahneyi ne kadar çalışırsanız, o kadar spontane oluyorsunuz. Babama kalsa, "ilk yorumlar en iyileridir".

Hep Amerikalı örnekleri sayıyorsunuz...

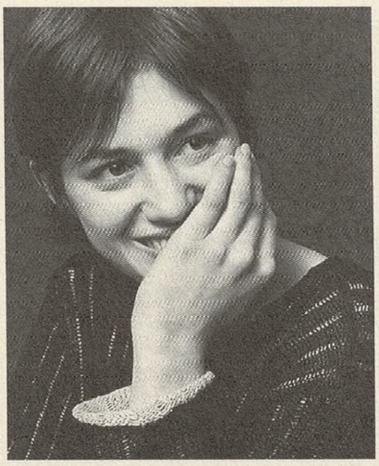

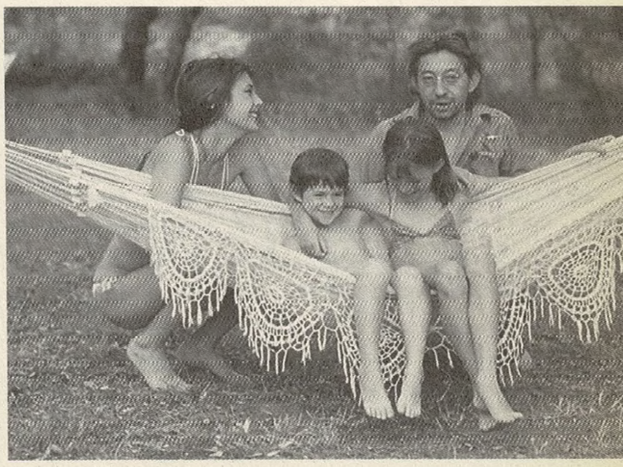

Evet. Ve özellikle de erkekler. Ben klasik Fransız sineması kültürüne sahiptim, Pialat, Truffaut... Ama Yvan Attal'la tanışınca, onun çok önemsediği büyük aktörleri keşfettim: Al Pacino, De Niro, Nicholson ve tabii bayıldığım oyuncu John Cazale.

Müzikte referanslarınız kimler?

Sürekli dinlediğim Radiohead. Lou Reed, şu sıralar Devendra Banhart, Camille... Bir de çok fazla müzikal komedi dinlerim... Film müziklerini de çok severim, "Çingeneler Zamanı", "Geceyarısı Kovboyu"... Şu sıralar döne döne Wong Kar-Wai'ın "2046"sının ve Sofia Coppola'nın "Virgin Suicides"ının müziklerini dinliyorum.

Dinlediğiniz ilk albümleri hatırlıyor musunuz?

Annem Elvis ve Beatles dinlerdi. Müzik eğitimimi aslında benden dört yaş büyük olan ablamdan aldım. Aynı odayı paylaştığımız için, ne dinleyeceğimize o karar verirdi. Blondie'yi hatırlıyorum ve daha yedi yaşındayken "Sex and drugs and rock-'n'roll"... Adı neydi? Hah, Ian Dury! Bayılıyordum ona: Punk enerjisi, incelmemiş, brüt, kaba olması, çok eğlenceli, çok heyecan vericiydi. Genel olarak, kuşağımın zevklerini paylaşıyordum. '70'lerde, '80'lerde Blondie vardı, bir de... Hep adını unuttuğum şu grup... "Video Killed The Radio Star" adlı bir şarkıları vardı... Eagles mıydı? Yok.

The Buggles.

Ah, Buggles. *(kahkahalarla gülüyor)* Bugün olsa dinlemem, o zamanlar bayılıyordum. Daha sonraları da Dylan. O zaman daha bilinçli, gerçek müzik zevkim şekillendi. Prince ergenliğime çok hitap ediyordu. Michael Jackson ve "Thriller"ı beni tamamen içine almıştı. Fransızlar arasında, Les Rita Mitsouko var elbette. Ve tabii annemin dinlediği bütün müzikal komediler: "My Fair Lady", "Bugsy Malone", "West Side Story"...

Babanız müzik eğitiminize katkıda bulunmadı mı?

Pek olmadı. Bana Glenn Gould dinletirdi, Dylan aldırtan da o olmuştu. Annemle babam ayrıldığında dokuz yaşındaydım, babamı sadece hafta sonları görüyordum ve en çok Elvis dinliyorduk.

Müzik bugün hayatınızda önemli bir yer tutuyor mu?

Evet. Dinlediklerim ruh halimi çok etkiliyor. Çok az neşeli şeyler dinliyorum. Mesela "2046"nın müziğine bayılıyorum, ama öyle bir ağırlığı var ki! Müzik dinlemenin nostaljik bir yanı var, beni bambaşka bir hale taşıyor. Çekimler sırasında, rolüme göre müzikten yararlanıyorum. Sahne hakikaten dramatikse, genellikle babamın bir şarkısını dinlerim.

Kendinizi oyuncu olarak mı, şarkıcı olarak mı görüyorsunuz?

Nasıl olduğunu tam olarak bilmeden, şarkı söylemeye devam etmek istiyorum. Bu albümün gözüme değerli bir proje olarak gözükmesi için bütün koşullar bir araya gelmişti, ama şarkıcı olup olmadığımı söyleyebilmek için tepkileri görmem gerek. Cesur biri değilim.

Serge Gainsbourg'un kızı olarak değerlendirilmekten korkmuyor musunuz?

Hayatım boyunca öyle oldu. Annemle babam hakkında soru sorulmadığı bir söyleşi hiç yapılmamıştır. Ergenliğimde bu çok canımı sıkardı. Sorular hep Serge ve Jane'in nasıl ebeveynler olduğunu öğrenmeye yönelikti. Şimdi bu merakı anlayabiliyorum, hatta normal karşılıyorum. Müzikal bakımdan, onların benim için referans olmasını anlıyorum. O açıdan bu albümde Serge'in varlığı çok hissediliyor.

1977, Jane Birkin ve Serge Gainsbourg, kızları Charlotte (kısa saçlı) ve Jane'in ilk kızı Kate Barry ile

Çeviren: ***Siren İdemen***

"Günümüzde sinema salonlarında film izleme deneyimi, kabile ateşinin etrafında toplanarak anlatıcıyı dinleme ritüelinin yerini almıştır. Sinema izleyicisi, karanlık salonda oturur ve projeksiyonun yansıttığı imgelerin titrek ışığına bakar; tıpkı ateşin çevresinde oturup oynaşan alevleri izlerken kendilerini yansıtan, tanımlayan, belirleyen ve böylece yeniden yaratan öyküleri birbirlerine anlatan uzak atalarımız gibi."

Sinemada kahramanın yolculuğu nereden başlıyor? Bütün filmler aynı öyküleri mi anlatıyor?

Sinema: Modern Mitoloji, sinema sanatıyla ve özellikle senaryo yazmakla ilgilenen herkesin mutlaka okuması gereken bir kitap.

plan b®

meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 80050 istanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024 e-mail: info@planb.com.tr www.planb.com.tr

ROLL KİTAPLIĞI

Bertolt Brecht Bütün Oyunları (Boyut Tiyatro)
Boris Vian Bütün Ölülerin Derileri Aynıdır (İthaki)
Don DeLillo Oyuncular (Everest)
Ece Temelkuran Ne Anlatayım Ben Sana (Everest)
Emma Goldman Dans Edemeyeceksem Bu Benim Devrimim Değildir (Agora)
Fatih Özgüven Bir Şey Oldu (Metis)
Haydar Ergülen Düzyazı: 100 Yazı (Merkez)
Felix Guattari - Antonio Negri Bizim Gibi Komünistler (Otonom)
J.M. Coetzee Yavaş Adam (Can)
Kurt Vonnegut Ülkesi Olmayan Adam (Galata)
Lale Müldür Ulta-zone'da Ultrason (YKY)
Martin Greve Almanya'da "Hayali Türkiye'nin" Müziği (Bilgi Ün.)
Mehmet Ergüven Aydınlıkta Görmek (Agora)
Muzaffer Buyrukçu Ay Kokuyor (Dünya)
Nick Hornby Melekle Sohbet (Sel)
Oğuz Demiralp Satırlar Arasında Aylaklık (YKY)
Oscar Wilde Sosyalizm ve İnsan Ruhu (Roll)
Tanıl Bora Medeniyet Kaybı –Milliyetçilik ve Faşizm Üzerine Yazılar (Birikim)
Thomas Bernhard Don (YKY)
Witold Gombrowicz Ferdydurke (Ayrıntı)

Muzaffer Buyrukçu (1930-2006)

Herkesle çıkarım, ama ucuza gitmem

Polemiklerin adamı. Tartışılmayan tek tarafı, iyi vokali, iyi müziği. Son zamanlarda yardım kampanyalarıyla ve iyiler adına, iyiler için kötülerle yan yana duruşuyla mercek altında. U2 solisti Bono, yeni yayınlanan uzun soluklu harika söyleşi kitabında, varını yoğunu ortaya döküyor...

Karanlıkta yolunu nasıl buluyorsun? Herhalde sen de herkes gibi ara sıra tökezliyorsundur.

Bono: Ben ışığı daha da parlak hale getirmeye çalışıyorum.

Peki bunu sağlayan nedir? Bir örnek versene bana.

Harry Belafonte, benim en büyük kahramanlarımdan biri. Eski tarz solculardandı. Herkes hayata nasıl sarılırsa o da bazı ilkelere öyle sarılıyordu. Bobby Kennedy ile ilgili bu hikâyeyi o anlatmıştı, ki bu hikâye gerçekten hayatımı değiştirmiş, beni şu an politik olarak gittiğim yola sevk etmiştir. Harry, altmışların başında vatandaşlık hakları hareketi duvara tosladığı sırada Martin Luther King'le yaptığı bir görüşmeyi hatırlıyordu: *(Belafonte'nin çatlak sesini taklit ederek)* "Sana söyleyeyim, Bobby Kennedy'yi başsavcı yapmaları çok can sıkıcıydı. Vatandaşlık hakları mücadelesi için çok kötü bir gündü." Ben de sordum: "Neden?" Dedi ki: "Aa, gördün mü, sen de unutmuşsun. Bobby Kennedy İrlandalıydı. O İrlandalılar çok ırkçı adamlardı; siyahları sevmiyorlardı. Toplumsal hiyerarşide siyahların sadece bir basamak yukarısındaydılar ve bunu bize hissettiriyorlardı. Bütün polisler onlardandı, gündelik hayatta anamızı ağlatanlar onlardandı... O dönemde Bobby, vatandaşlık hakları hareketine karşı ilgisizliğiyle meşhurdu. Başımızın büyük belada olduğunu biliyorduk. Başımızı öne eğmiş, umutsuzluk içinde Martin'le konuşuyor, olayların gelişimi üzerine sızlanıp yakınıyorduk. O sırada Dr. King elini masaya vurdu ve zırıldamayı kesmemizi söyledi. 'Yeter be' dedi, 'Bobby Kennedy hakkında iyi bir lafı olan bir kişi bile yok mu?' Biz de dedik ki: Martin, biz de bunu söylüyoruz. Yok işte. Adam hakkında söylenebilecek tek iyi şey yok. Herif İrlandalı Katolik yobazın teki, tam başbelası..." Martin şöyle cevaplamış onları: "İyi, tamam o zaman, toplantıyı bitirelim. Biri Bobby Kennedy hakkında söylenecek iyi bir şey bulana kadar da erteleyelim, çünkü dostlar, mücadelemizin bundan sonra geçeceği kapı budur." Böylece toplantıyı durdurmuş ve herkesi yollamış. Bobby Kennedy hakkında kötü bir şey daha duymak istemiyormuş. Olumlu bir şeyin olması gerektiğini biliyormuş ve eğer varsa da, birinin onu bulup çıkarması gerektiğini düşünüyormuş.

Bobby Kennedy hakkında söylenebilecek iyi bir şey bulmuşlar mı sonra?

Sonradan ortaya çıktı ki, Bobby'nin başpiskoposla arası çok iyiymiş. Onlar da Bobby'nin ruhuna erişebilecek bu tek adamla dostluk kurup onu Truva atı olarak kullanmışlar. Bir şekilde bu başpiskoposla dindar insanların vatandaşlık hakları üzerine birlikte çalışıp Bobby ile konuşmasını sağlamışlar. Hikâyenin sonunda Harry çok duygusallaştı: "Los Angeles'ta bir kaldırımda Bobby Kennedy ölü olarak yatarken, vatandaşlık hakları mücadelemizin ondan daha iyi bir dostu yoktu. Gösterdiğimiz ilerleme için, kimseye bu adama olduğumuz kadar borçlu değildik." Bu, hep üzerinde düşündüğüm bir şey oldu. Bobby Kennedy hâlâ bir ilham kaynağıdır benim için. Ne kadar abartıyordu bilmiyorum, ama Dr. King'in söyledikleri bana iyi bir ders oldu: Karikatürlere aldanma –Solcu, Sağcı, İlerici, Gerici. Kulaktan dolma bilgilerle insanları değerlendirme. Onların içindeki ışığı bul, senin davanı ileri götürecek olan budur. Aldığım bu derse sıkı sıkıya bağlı kaldım. Yani benim ne olup bittiğini anlamadığımı sanma. Ben neyin karşısında olduğumu biliyorum. Sadece bazen tam karşısında durmuyorum.

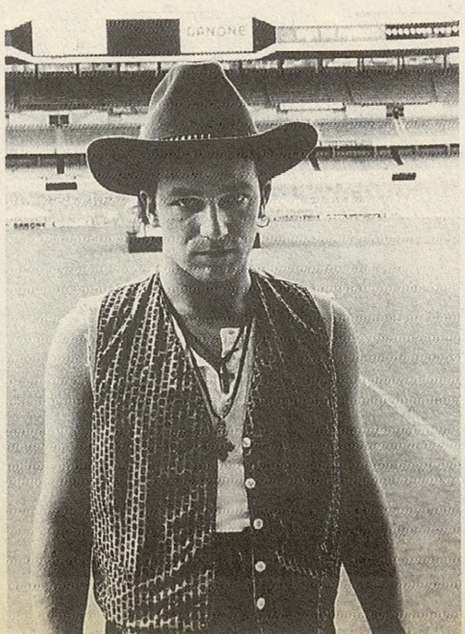

Sanırım senin konumundaki birinin, başkalarının pek yapamayacağı şeyleri yapma kabiliyeti var. Normalde yardım organizasyonları düzenleyenlerin Tony Blair'le konuşma şansı olmaz. Yine de, vaat ettiklerini gerçekleştirsin diye seçilen, çoğunlukla da bunların pek azını beceren politikacılar tarafından kullanılma riskin yok mu?

Kullanılmaya müsaitim, ama pazarlık da burada. Herkesle çıkarım, ama ucuza da gitmem. Kullanıldığımı biliyorum, bunun fiyatını da.

Neymiş fiyat?

Mesela şimdiye kadar, DATA'yla birlikte yürüttüğümüz faaliyet neticesinde, 2002'nin sonu itibarıyla, Amerika Birleşik Devletleri'nden yoksulların en yoksulları için ekstra beş milyar dolar ve önümüzdeki beş yıl için de yolsuzluk batağına saplanmış ülkelere yardım miktarının arttırılması ile tarihî bir AIDS kampanyası için ortaklaşa kullanılacak yirmi milyar dolar sözü aldık. Muhafazakâr bir yönetimden bunun sağlanması bir yardım kuruluşu için tasavvur edilemez bir şeydi.

Michka Assayas, "Bono'nun Odasında –U2'nun solisti Bono ile Konuşmalar" (Merkez Kitaplar)

manifesto

farklı bir dünya düzeni için

Mevcut dünya düzenini değiştirip, şirketler ve hükümetler yerine dünya halkının iktidarını koymayı amaçlayan bir manifesto bu. Aynı zamanda, bedelini yoksul dünyadaki halkın ödediği adaletsizlikleri, tüm açıklığıyla gözler önüne seren ayrıntılı bir analiz. Farklı bir dünya düzeni öneren Monbiot, bu kökten değişimi nasıl gerçekleştirebileceğimizi de anlatıyor.

Manifesto, insanın içini, harekete geçip mevcut düzendeki adaletsizlikleri yok etme isteğiyle dolduruyor.

george monbiot

plan b®

meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 80050 istanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024 e-mail: info@planb.com.tr www.planb.com.tr

FATİH ÖZGÜVEN'DEN HENÜZ YAYINLANMAMIŞ BİR MÜZİKLİ ÖYKÜ

Akşamüstü oldu mu

Akşamüstü oldu mu pansiyonun sahibi çardağın altındaki masalardan birini iyice deniz kenarına, kumların üzerine çekiyor, demlenmeye başlıyordu. O saatte güneşin kızgınlığı geçmiş oluyor, artık kimsenin girmediği, çocuk çığlıklarından ve bağıran anne seslerinden kurtulmuş kıyıyı yalayan dalgaların sesi düzenli bir hal alıyor –neredeyse bir iç çekiş gibi– insana biraz sonra bu ücra tatil beldesinin en sonundaki pansiyonda akşam olacağını, bu akşamın nedense dünyanın en son akşamı gibi olacağını hatırlatıyordu.

Yemek servisi dışında isteyene günboyu meşrubat, bira, meyve servisi yapmaktan gocunmayan pansiyon sahibi bu saatlerde kıyıdaki masasında öteki masaların bulunduğu yere sırtını dönüyor, akşam yemeğine kadar içine çekiliyordu. Görebildiğimiz kadarıyla, masasında rakının yanında fazla bir şey de olmuyordu. Beyaz peynir, kavun falan. İşin ilginç yanı, hemen hemen her gün aynı CD'yi dinliyordu. İçli, yumuşak bir genç erkek sesi, öyle çok tanıdığımız şarkıcılardan olmayan biri, flamenko ritmleriyle karışık bir çeşit arabesk söyleyerek gitar eşliğinde hafif hafif ağlıyordu:

Bugün ayrılığın ilk günü
Daha şimdiden seni çok özledim

Derken şikayeti artıyor, sesi yükseliyordu:

Yaşamayan nasıl bilsin
Alt tarafı aşk desin
Allah kimseye vermesin aşk acısı.

Aynı şarkıyı defalarca dinleyebilen biri olduğumdan benim için sorun değildi. Müziğin kendine göre tuhaf bir cazibesi vardır. Tekrarlanan şeylerin de. Bu müziğin de vardı. Bir gün merak ettim, bulaşık teknesiyle tabakların arasında duran müzik setinin üzerindeki CD'nin kapağına baktım: "Baha - Aşk Acısı". Kapaktaki siyah beyaz fotoğrafta boğazlı kazak üzerine mont giymiş, başını önüne eğmiş genç bir erkek fotoğrafı vardı. Mont da kazak da duruş da şarkılar gibi yumuşakbaşlı, iddiasız, hafif acıklıydı.

CD'ye, ne derler, adını veren açılış şarkısı dışında başka şarkılar da vardı. Ben tam CD'nin broşürünü çıkarmış bakarken şu çalıyordu mesela:

Vazgeç gururundan yanılıyorsun
Topla valizini gel ne olursun
Her gün ölmeyi kader sanıyorsun
Bize bizden başka dost yok anlamıyorsun

Baktım, broşürde 'valizini' yerine 'vazilini' yazmışlar. Şarkı sözlerini broşüre yazmak üzere bilgisayara geçiren kimse hata yapmıştı anlaşılan. Haklıydı da, içinde 'valiz' geçen hafif müzik ya da arabesk şarkısı duymamışım ben de hiç o güne kadar.

Elimde broşürle, çardağın altına Klaus'la tam o saatlerde tavla oynamak üzere oturduğumuz masaya geldim. Denize girmiş, duş almış, biraz kestirmiş, kurumuş mayolarla havlularımızı toparlamış, yanıklarımıza –onunkiler daha vahimdi– bepanten sürmüş, yazlık yerlerin akşamüzeri kıyafeti olan daha temiz tişörtlerimizi giymiş, akşama hazırlanıyorduk. Balık falan yiyecektik. O zamana kadar da tavla oynayacaktık.

Elimdekini görünce, 'Ne o?' dedi.

'Hiç,' dedim, 'her gün çalan müzik var ya, o CD'nin broşürü...'

'Farkında değilim,' dedi. 'Nedir o?'

'Yahu,' dedim, çat pat Türkçesi vardır, üniversite sonrası sosyal hizmet uzmanı olarak çalışırken biraz da Türkoloji'ye devam etmişti. Şimdilerde bilgisayar programcısı. 'Hep bu saatlerde –uzakta demlenmekte olan pansiyon sahibini işaret ettim– dinlediği şarkıcı var ya. O işte.'

'Farketmemiştim,' dedi ısrarla. Tavlayı açmış, pulları dikkatle dizmeye başlamıştı. Siyahları. Durdu, dinledi. İyiniyetlidir. Çok geçmeden tekrar o cümle geldi:

Topla valizini gel ne olursun

'Bak, valiz diyor' dedim.

'Valiz ne?'

'Fransızca bir kelime, bize Fransızcadan geçmiş kelimelerden, hani var ya bir sürü, –başını salladı bildiğini belirtmek için– bavul demek, bavul, biliyorsun ya –elimle havada bir bavul çizmeye çalıştım... Koffer yani, luggage, suitcase.'

'Ok. Ne alakası var şarkıda?'

'Şöyle; vazgeç gururundan diyor, artık gururlu olma, haydi eşyalarını topla bana gel diyor. Bavulunu yani, valizini. Valizini demezler gerçi bu şarkılarda, garip. Şarkı sözlerini yazan valiz denilen bir ailede büyümüş demek ki.'

'Bu bir şey mi demek?'

'Aslında bir şey demek. Ama sana nasıl anlatsam... anlatabilir miyim, onu da bilmiyorum.'

Sırt çantasından çıkardığı elektronik sözlüğü açtı, birtakım tuşlara bastı. 'Valigia'dan geliyormuş. Kelimenin aslı İtalyanca.' Başını ekrandan kaldırıp bana baktı. Nerede kaldığımızı unutmamıştı. Gülümsedi, 'Belki de anlarım. Bir dene,' dedi.

Klaus'un böyle –aslında çok buralı– bir alınganlığı vardır. 'Biz gavurlar bir şey anlamaz sanırsınız,' diye şakayla karışık alınganlık eder. Severim de bu halini, ama öyle bir şey söylemeden geçiştirilebilecek bir durum da değildir bu. Klaus söz konusu oldu mu ardından izahat vermek gerekir, yoksa gerçekten alınır.

'Benim de bir şey bildiğimden değil Klaus'cuğum. Valiz kelimesinin kullanıldığı bir aileden gelen bir çocuk hakkında bazı fikirlerim var, bazı mülahazalar, o kadar.'

Mülahaza lafını bilir. Osmanlıcası da var biraz. Tanıdı.

'Bak şöyle göstereyim –elimdeki broşürü ona doğru uzattım– şarkının sözlerini kağıda geçiren her kimse o valiz yerine vazil yazmış, vazil... bu da bana şarkı sözlerini yazanın ya da bizzat Baha'nın valiz lafını kullanan bir aileden gelmenin de ötesinde, valiz lafına aşina olmayan bir ortamda sanatını icra eden biri olduğunu düşündürüyor. Bilmem anlatabildim mi?'

'Çok... anlamlı mı bu sence?' Uzun, güneşten kararmış parmaklarını kullanarak pullardan bir harf dizmeye koyuldu. 'V' sandım ama başka bir şeydi, tersten göremiyordum.

'Olmayabilir. Tamam, değildir belki. Yazıyorumdur yani, uyduruyorum. Ne bileyim. Boşver.'

Bakışlarımı uzaklara dikermiş gibi yaptım.

Yemedi, 'boşver'i anlayamaz bir türlü. 'Hayır, dolu veriyorum,' dedi inatla, yaptığı kelime oyununu pek beğenerek.

> Aşk acı şaraptır kadehi dudaktır
> İçersen ızdıraptır.

Diyordu Baha o arada, daha oynak bir şarkıya başlamıştı.

'Aşk acı şaraptır... diyor bak, bunu anladım. Bunun da mı özel bir anlamı var?'

'Var Klauscuğum,' dedim, ben Klauscuğum demeyi severim, o da kendisine Klauscuğum denilmesini. İstanbul'da gezerken mahalle aralarındaki aniden karşımıza çıkan eski mezartaşlarını ikimizin de sevmesi gibi bizi birleştiren, anlaşılmaz, anlatılmaz şeylerden biridir bu.

Ama o üstüne gitmekten çekinmez. 'Peki caa-nim, ne imiş, söyler misiniz?' 'Caa-nim' hatta 'caanim effendim' demeye bayılır. Bir yerlerden öğrenmiş. Bir ara, çok kısa bir süre Kapalıçarşı'da satıcılık yapma macerası da varmış, ama oradan da kaptığını sanmam. Kapalıçarşı'da tezgahtarlık yapan bir Klaus, kafasına fes takmış bir turist Klaus kadar garip.

'Bana siz diye hitap etmen gerekmez.' Güldüm. 'Peki deneyeceğim. Şimdi, 'aşk acı şaraptır' demek, Divan şiiriyle ilgili hepsini de bilmediğim bir sürü şeyin uzantısı olmanın dışında –derin bir nefes aldım– lisedeki edebiyat derslerimizle, orada öğrendiğimiz sıkıcı söz sanatlarıyla, onları hiçbir zaman tamamen bileyemeyecek, tadına varamayacak olmanın verdiği hayalkırıklığıyla, ama daha da önemlisi kış günleri etrafın erkenden kararmasıyla, sınıfta ışıkların yakılmasıyla falan... ilgilidir.'

Kaşlarını kaldırıp indirdi. Bu şeyler beni aşar, sen de beni aşacak şeyler söylemeyi seversin gibilerden. Dedim ya, alaturka bir alınganlığı vardır, ara sıra belki alışkanlıktan alafranga bir alaycılıkla kırmayı sever bunu. Şekerdir genel olarak.

> Eylül yağmurlarıyla ıslak tren rayları
> Seni alıp götürdü

'Evet, sınıfları biliyorum. Ayrıca, bak... bunu da anlıyorum işte,' dedi, çok açık, çok net bir sesle. 'Eylül yağmurlarıyla ıslanmış tren rayları onu alıp götürmüş... sevgilisini yani.'

'Tamam, Klaus,' dedim. 'Tamam da...'

Çaresizlik içinde başımı kıyıya çevirdim, masasının başında sırtı bize dönük hiç kıpırdamadan denizi seyreden pansiyon sahibine baktım. Yardım dilendiğimden değil, onun da umurunda olmazdı zaten. Belki de olurdu.

Klaus'a mesela Attilâ İlhan'ı, onun şiirleri gibi şiirler yazamadıkları için onun şiirleri gibi şarkı sözleri yazmaya çalışan, gitar da çalan delikanlıları, onların devrimci olanlarını, daha az devrimci olanlarını nasıl anlatmalı... Baha'yı burada nereye koyacağımızı anlatırken Yaşar'ı, hatta Teoman'ı da anlatmak lazım gelir. Genç Türk erkeklerinin kendilerine özgü değişik samimiyet derecelerindeki kalp kırıklıklarını. Gitar çalanları, İspanyol gitar çalanları, elektrogitar çalanları, atkuyruklarını, kılıflarına özenle yerleştirdikleri gitarlarını sokaklarda büyük bir özveri ve adanmışlıkla, dövmelerini taşıdıkları kadar ciddiyetle taşıyışlarını–

'Bak, şimdi genç Türk erkeklerinin kendilerine özgü–' Durdum.

'Ne olmuş genç Türk erkeklerine?'

'Yani, Baha'dan bahsederken–'

'Ba-ha?'

İsmini söylememiştik çocuğun. Bir şeyin ismini söylemek gerekir önce, yoksa buraya nereden geldiğimizi anlamaz Klausgil.

Doğru aslında, öyle pat diye de 'Baha' denir mi.

'Şarkıcının adı yani.'

Broşürü aldı, inceledi, inandı.

'Evet, Baha. Ok.'

'Yahu, boşver genç Türk erkeklerini. Patates kızartması ister misin?'

'İstemem.'

'Ben istiyorum.' Ayaklandım.

'Neyse, çocuk güzel ağlıyor,' dedi.

'Bence de,' dedim. İşte anlaşmak budur.

Kalktım, genellikle etrafta gezinen çocuğa bakındım. Tabii bulamadım. Pansiyonun sahibini rakı masası başında sesi uzaktan uzaktan gelen Baha'sıyla başbaşa bırakmak, rahatsız etmemek istiyordum.

Ama pansiyon sahibi ensesinde üçüncü bir gözü varmışçasına tam o sırada başını döndü. Arkada bir şeyler aranan müşteriyi, beni gördü. Ayağa kalktı, anlaşılan hafifçe çakırkeyf olduğu için iki yana sallana sallana bize doğru gelmeye başladı.

'Zahmet oldu,' diye seslendim.

Elini havada çevirerek 'boşver' anlamına bir hareket yaptı.

Masamıza varmıştı. Tam siparişimi vermek için ağzımı açmak üzereydim ki, Klaus araya girdi, başını kaldırıp yüzünü ona dönerek:

'Baha... çok... guzel.'

Vay namussuz.

Hiç şaşmaz. Ecnebilerin bizimle ilgili bir şey, hele Baha gibi nisbeten az bilinen birşeyi tanıyor olmaları bizi nedense müteşekkir eder, en azından hayranlığa sevkeder, en azından şaşırtır. Gene öyle oldu.

Pansiyon sahibi 'Klaus Bey, siz Baha'yı nereden tanıyorsunuz?' diyecek değildi ya. Onun için, aslında Klaus'a cevaben, ama bana dönüp sadece bana hitap ederek masanın yanında ayakta dikilip monologuna başladı:

'Ağabey, esrar gibi. Fena alıştım. Ben bu Baha'yı nerden tanıyorum, biliyor musun?'

Uzun uzun anlattı. Baha televizyondaki o maskara yarışma-eğlence programlarından birine çıkmış, programın kendini beğenmiş sunucusu Baha'yla laf olsun diye şöyle bir sohbet etmiş, sonra tam Baha tam gitarına el atmış şarkısını söyleyecekken diğer programlarda acıklı hayatını anlatarak ağlamaktan başka marifeti olmayan bir başka konuk programa dalmış, programın şaklaban sunucusuyla gevezeliğe oturmuşlar, Baha tavır koymuş, bunun üzerine hakaretamiz laflar falan edilmiş kendisine, o da sinirlenip gitarını alıp programı terketmiş. Çok da meşhur olmamasına rağmen yapmış bunu. Sunucu da arkasından alay etmiş, daha da fena laflar söylemiş. Doğru, Baha'nın bu olayını ben de hayal meyal hatırlıyordum.

Baha'nın 'Nice kavgalardan.....' dizesini hatırladım.

'Derken ağabey, çocuğa yardım olsun diye, hareketini takdir ettiğim için kasetini aldım. Koydum, dinledim. Dinleyiş o dinleyiş.'

Klaus, her iki elinin başparmağıyla ortaparmağının ucunda tuttuğu iki pulu birbirine sürterek ikimize bakıyor, dikkatle dinliyordu.

Patates kızartmasını ısmarlamayı başardım sonunda.

'Evet?' dedi Klaus.

'Şimdi, şöyle olmuş–'

Başladım Klaus'a Baha vakasını anlatmaya.

***

Pansiyonun sahibi mutfakta yakaladığı çocuğa bizim patates kızartmasını hazırlamasını söyledikten sonra geçti yerine oturdu, aynen deminki pozunu aldı. Güneş iyice çekilmeye başlıyordu. Müziğin sesi kısılmıştı. Baha sırrı çözüldüğü, hakkı verildiği için olsa gerek şimdi daha derinden derinden söylüyordu.

Anlatmayı bitirdim.

'İyi yapmış,' dedi Klaus. Düşünceli bir ifade geldi yüzüne. Kaşlarını çattı. Yerinde doğruldu. 'Tavla oynamayacaksak, patatesini ye de minibüse binip şehre inelim.'

Masanın üzerinde durmakta olan, Baha'nın CD'sinden çıkan broşürü aldı, birbirinin üzerine katlanan sayfaları iki yandan açtı, parlak kağıdın tümünü parmaklarının arasından yavaşça geçirerek, uzun uzadıya resimlere, yazılara baktı, baktı.

BEKLENEN

KATHLEEN MCGOWAN

BİLDİĞİNİZ HER ŞEYİ UNUTMAYA HAZIR MISINIZ?

İki bin yıl önce Mecdelli Meryem, Fransız Pireneleri'nin kayalıklarının arasına bir çift el yazması, İncil'de geçen olaylara ve kişilere kendi bakış açısını aktardığı hikayeyi bırakmıştı. Doğaüstü güçler tarafından korunan bu el yazmaları, sadece "Beklenen" kehanetine uyan kişi tarafından bulunabilecekti.

Yeni kitabı için araştırmalarına başlayan Maureen Paschal, farkında bile olmadan, tarih boyunca binlerce insanın uğruna öldüğü, devrim niteliğinde, antik bir sırrı açığa çıkarır. Soyunun uzun süredir saklanan sırrını keşfettikçe Maureen aslen büyük sırrın ta kendisi, Hz. İsa ile Mecdelli Meryem'in torunu, Beklenen olduğunun farkına varır.

Kathleen (Paschal) McGowan, bu kurguya uyarlanmış romanında aslen yirmi yıl süren araştırması boyunca kendi hikayesini anlatıyor ve dünyaya Hz İsa ile Mecdelli Meryem'in evliliklerinden olan üç çocuklarından birinin torunu olduğunu yazılı kanıtlarla haykırıyor.

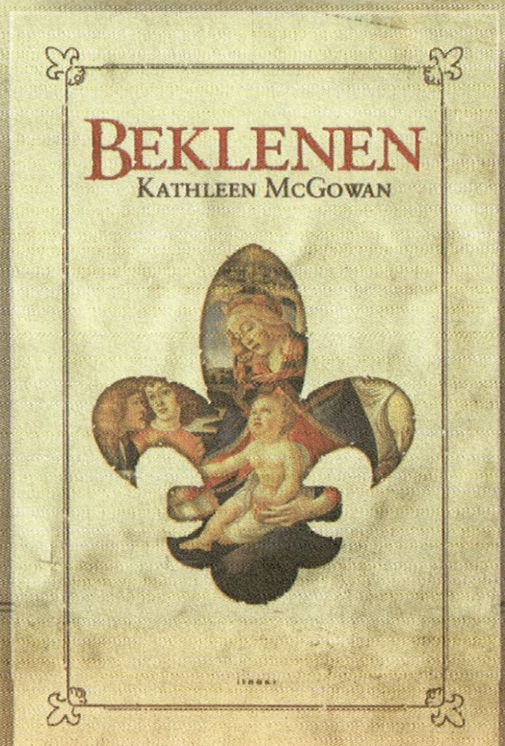

Çeviren: Perran Fügen Özülkü
Sayfa Sayısı: 552
Boyut: 13.5 X 21 cm.
Fiyat: 19 YTL

İthaki

internet satış www.ilknokta.com

www.ithaki.com.tr

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Gonzalo Rubalcaba

Kurt Elling

Akbank Caz Festivali

Memleketin en süreklilik arzeden festivallerinden Akbank Caz Festivali 16 seneyi dolduruyor. 4 - 14 Ekim arasında düzenlenecek festival bu sene Arif Mardin anısına düzenleniyor. Açılışı son albümü "Man In The Air" ile Herbie Hancock, Pat Metheny, John Coltrane gibi isimlerin eserlerini yorumlayan dört oktavlık ses sahibi Kurt Elling yapıyor. Kübalı piyanist Gonzalo Rubalcaba ve Brezilyalı vokalci, gitarist João Bosco da festivalin ağır toplarından. Festivalin doruk noktasında ise, saksofoncu Lou Donaldson ve Hammond üstadı Dr Lonnie Smith'in 1967'den bu yana süren beraberliğine şahit olacağız. İstanbul'da CRR, Aya İrini, Babylon gibi mekânlarda izlenebilecek festival, Ankara ve İzmir'e de taşınacak...

Müzeyyen Senar'ın vedası

Deyimin tam karşılığıyla, koca bir çınar. Müzik hayatı neredeyse TC'yle yaşıt. Türk sanat müziğinin bütün dönüşümlerini yaşadı, hatta değişimleri ilk o başlattı. Atatürk'ün sofrasında da bulundu, taş plaklar da doldurdu. Gençliğindeki pırıl pırıl sesi ve yorumu olgun, anlatımcı bir okuyuşa, bir nevi "crooner"lığa evrilirken gazino sahnesinin geleneksel yerleşimini ve solistin rolünü de değiştiriyordu. Müzeyyen Senar 5 Eylül gecesi sahnelere veda ediyor. Bir rakı firmasının sponsorluğunda Sepetçiler Kasrı'nda düzenlenen yemekli konserin fiyatları 225 - 175 YTL. Gözünüzde büyütmeyin, Müzeyyen Senar dünyaya bir kere gelir.

Pink

Pop pistini rock'a bulayan, hakim seksapel tanımını sarsan, sevimli isyankârlığıyla pek çok genç kıza ilham olan, funk ve soul yüklü gayet güçlü bir rock-pop yapan Pink yeniden İstanbul'da. Bu kez heybesinde yeni albümü "I'm Not Dead" var. 8 Eylül gecesi Parkorman'da...

Jay-Z

Lily Allen'a sorarsanız, Jay-Z'den büyüğü yok. Son on yılın hiphop'una bakarsak, haklı olabilir. Tırnaklarıyla kazıya kazıya geldiği yerde tipik bir Amerikan hiphop'çusunun şaşaalı hayatına pek yüz vermedi. Ne de gangsta rap'in bol keseden atma huyuna prim verdi. Milyonlarca sattı, ama kendi köşesinde kalmayı başardı. Bugün Siyah hiphop'un abisi o. Jay-Z, 17 Eylül akşamı, açılışı yapacak olan Ceza'nın ardından İstanbul Refresh'de taşı gediğine oturtacak.

Sagopa Kajmer & Kolera

Sadece rap'çiliğiyle değil, prodüktörlük yetenekleriyle, turntable cambazlığıyla da hiphop'un hakkını veren Sagopa Kajmer, vaktiyle Silahsız Kuvvet olarak tanınmıştı. Uzun bir süreden beri, Sagopa Kajmer adıyla, Ortadoğu ritm ve melodilerini rap'ine gayet güzel yedirerek müzik yapıyor. Birlikte kendilerine ait bir plak şirketi altında bir araya geldiği Kolera da ülkemizin sıçrama yapan az sayıda kadın rap'çilerinden biri. İkili 14 Eylül'de İzmir Karşıyaka Açıkhava Tiyatrosu'nda, 16 Eylül Ankara Sanatolia Sahnesi'nde, 17 Eylül'de Konya Konevi Kültür Merkezi'nde olacaklar.

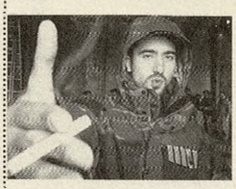

Cemiyette Pişiyorum

Memleket punk'ının sıkı ve sağlam temsilcilerinden (demolarını ısrarla arayınız) Cemiyette Pişiyorum dostlarla buluşuyor, çocuklar ve gençler için şarkı demeti sunuyor. 7 Eylül akşamı 19:00'de İstanbul Passage Live'da...

Bach İstanbul'da

Bu sene İstanbul Bach Günleri'nin altıncısını idrak ediyoruz, bu büyük bestecinin hâlâ yaşayan müziğiyle Bizans'a ne kadar yakıştığını bir kez daha anlıyoruz. 12 - 21 Eylül arasında düzenlenecek konserler dizisi, İdil Biret, Alexander Rudin ve Musica Viva Oda Orkestrası'nın katılımıyla Aya İrini'de yapılacak. Festivalin mekânları arasında Aya İrini ve St. Antuan dışında, aralarında Fazıl Say'ınkinin de bulunduğu bazı evler var. Benjamin Alard, Rebeka Ruso ve Roel Tieltiens bu senenin aslî misafirleri.

Battle Of The Bands

Radyo Boğaziçi'nin düzenlediği yarışma, bu sene sekiz yaşına basıyor. Son katılım tarihi 11 Eylül. Finalse 7 Ekim tarihinde yapılacak ve yarışmada daha önce birincilik almış olan Dorian, Alt ve Kaygan Zemin de finalde sahne alacak. Ayrıntılı bilgi, www.radyobogazici.net adresinde...

Roxy açılıyor

İstanbul'un namlı kulüplerinden Roxy 15 Eylül'de açılıyor. Açılış partisinin konuğu DJ Paco de la Cruz. Müdavimlerinin yalnız bırakmayacağını bildiğimiz Roxy, kasım ayında 13. yaşına basacak.

My Dying Bride

Pungent Stench

Samael

Katatonia

Metal aleminin doom kanadının el üstünde tutulan topluluğu Katatonia, yeniden Türkiye'de. Güçlü, hüzünlü, çeşitlemesi bol melodilerle zenginleşen bir İskandinav karanlığı yaratan İsveçli grup, 14 Eylül'de Ankara Saklıkent'te, 15 Eylül'de Eskişehir Hayal'de, 16 Eylül'de İzmir Kemancı'da, 17 Eylül'de İstanbul Parkorman'da çalacak...

Pungent Stench

'90'ların başında İstanbul'u ziyaret eden Avusturyalı death metal grubu, uzunca bir aradan sonra yeniden bir araya geldi ve türün trüklerinin ustası olduklarını bir kez daha kabul ettirdi. 24 Eylül'de İstanbul Studio Live'da tekinsiz bir şeyler olacak.

Soilwork

İlk albümleri "Steelbath Suicide"ı 1998'de yayınlayan İsveçli death metal grubu, mgörsel desteklerle de türün hakkını vermeyi başarıyor. Meraklıları vokalist Björn Strid'i epeydir hararetle bekliyor. Soilwork, 30 Eylül'de Ankara Saklıkent'te, 1 Ekim'de İstanbul Balans'da...

My Dying Bride

1990'da kurulan İngiliz doom metal topluluğu, türün en sevilen topluluklarından biri. Özellikle keman partisyonlarının desteklediği karanlık, izbe, küf tutmuş ama diri müzikleriyle tanınıyorlar. 7 Ekim'de İstanbul Parkorman'da...

Atlantis Music Festival

14 Eylül günü İstanbul Yeni Melek Gösteri Merkezi'nde bir metal şölcni var. Konsere İsviçreli endüstriyel-black metal grubu Samael, Ortadoğu gotiğine yabancı olmayan Orphaned Land, Muhammed Suiçmez öncülüğünde toparlanan progressive death grubu Necrophagist ve ilk albümlerini önümüzdeki günlerde yayınlayacak memleket temsilcisi Sabhankra katılıyor.

KONSERKONSERKONSER

Nazareth

Bu rock emektarı işinin sonu yok. Şimdi de karşınızda Nazareth. İngiliz hard rock liginde Deep Purple, Uriah Heep gibileriyle beraber 1970'lerin bütün sezonlarında ilk dörde oynayan Nazareth, memleketimizde diğerleri kadar tanınmıyor, ama isminden saygıyla bahsediliyordu. 1980'lerin metal konjonktüründe onları anan, arayan azaldı, ama rock tarihi ansiklopedisinde uzunca bir maddeyi de çoktan kapatmışlardı. Bugüne kadar müzikten kopmayan ve dağılmamayı başaran grup, orijinal kadrosundan çok az fire vererek İstanbul'a geliyor. Duyduk ki iyice '70'ler uslûbuna dönmüşler, direksiyonu gitara vermişler. 16 Eylül akşamı 19:30'da açılışı Turgut Berkes & Kara Kutu yapacak.

dEUS

Dünya rock'unun parmakla gösterilen bir grubundan Türkiye turnesi. 1994'teki ilk albümleri "Worst Case Scenerio"nun ardından özellikle "In A Bar Under The Sea", ardından "The Ideal Crash" gibi albümleriyle adlarını genç rock'un yetenekli ve yaratıcı isimleri arasına katan Belçikalı grup dEUS, Türki-

ye'yi ikinci ziyaretinde, önce Anadolu, sonra İstanbul yapıyor. Yeni albümleri "Pocket Revolution"la altı yıllık hasreti dindiren grup, 14 Eylül'de Eskişehir 222 Park'da, 15 Eylül'de Ankara Saklıkent'te, 16 Eylül'de İstanbul Balans'da çalacak. Böylesi her zaman ayağımıza gelmez, kaçırmayalım.

[festival] ↓

Transylvania

Filmekimi

Zingarina aşık olduğu adamın peşinde Transylvania yollarına düşer, ama beklediğini bulamaz. Bulup bulacağı hayatının aşkı olacaktır ama. Başrollerini Asia Argento, Amira Casar ve Birol Ünel'in paylaştığı yeni Tony Gatlif filmi "Transylvania", yine Çingene ruhuna nüfuz etmeyi biliyor. Bu şahane filmi Filmekimi sağolsun, vakitlice izleyebileceğiz. Sadece o değil, 13 - 19 Ekim arasında Beyoğlu Emek sinemasında birbirinden güzel yirmi film var. Ken Loach, Amos Gitai, Rian Johnson, Richard Linklater son filmleriyle izleyeceğimiz rejisörlerden bazıları. Lian Lunson imzalı Leonard Cohen belgeseli "I'm Your Man"e dikkat...

Brecht Günleri

Bertolt Brecht'in 50. ölüm yıldönümü kapsamında, Goethe-Institut'ta 22-24 Eylül günleri arasında "Brecht Günleri" düzenleniyor. 22 Eylül'de müziklerini Kurt Weill'ın yaptığı Brecht'in "Happy End" oyunu gösterilecek. 23 Eylül akşamı ise Renate Richter, Manfred Wekwerth Syman ve Zeliha Berksoy, Brecht şarkıları okuyacak. Etkinlikler kültür merkezinin Tünel'deki Galip Dede Cad. 85 numaralı adresindeki Teutonia binasında. Diğer etkinliklerle ilgili ayrıntılar eylül ortasından itibaren www.goethe.de/istanbul adresinden öğrenilebilir.

Jonglörlük Festivali

Belki jonglörlüğe en fazla sokaklarda gördüğümüz genç meraklıların gösterilerinden aşinayız. Ama çoğumuz portakalla falan da denemişizdir. Bu denge ve konsantrasyon oyununda kendimizi geliştirmemiz ya da oyunun tadını çıkarmamız mümkün: I. Jonglörlük Festivali, 5-8 Ekim tarihleri arasında Tekirova - Antalya'da, Sundance Natural Village'da düzenleniyor. Çadırda, bungalovda kalmak, workshop'lara katılmak, müziğin, güneşin, denizin tadını çıkarmak mümkün. Ayrıntılar www.turkishjugglingconvention.com adresinde...

[sergi] ↓

Kent: Kaos ve Büyü

İFSAK 1. Uluslararası İstanbul Fotoğraf Bienali, 17 Eylül - 11 Ekim arasında düzenleniyor. "Kent: Kaos ve Büyü" teması üzerine yoğunlaşan bienal kapsamında, 5-8 Ekim arasında Darphane-i Amire'de geniş kapsamlı bir forum da düzenlenecek. Gueorgui Pinkhassov ve Alexander Rodchenko sergilerine ev sahipliği yapacak olan bienalde, Haluk Çobanoglu, Sebastiao Salgado, Dario Mitidieri, Eugene Richards, Alexandra Boulat, Gabriela Iturbide, Stanley Grene, Gökşin Varan gibi isimlerin çalışmalarını da izlemek, bazı atölyelere katılmak mümkün. Ayrıntılar www.ifsak.org/bienal adresinde...

Sanat Akmerkez'de

Sanat Akmerkez'de durur mu? Aslında durmaz. Ama şık şıkırdım vitrinlerle tezat oluşturabilecek ve bir kavramsal mânâ kazanabilecek eserler iyi seçilip yerleştirilirse neden olmasın? Şimdiye kadar pek öyle olmadı, ama biz yine de içimize sinen bir manzara aramayı sürdürelim. Bu sene dördüncüsü gerçekleştirilen "Sanat Akmerkez'de" sergisinde 127 sanatçıya ait 200'den fazla resim, heykel, fotoğraf ve enstalasyon görülebilir. Devrim Erbil, İlhan Berk, Bubi, Bedri Baykam, Mehmet Aksoy, Engin İnan gibi isimlerin yanında, Sabri Berkel, Zeki Faik İzergibi klasik isimler de sergide yer bulmuş. 11 Eylül - 11 Ekim arası...

[konferans] ↓

Popüler kültür medyası

Bant'çılar, güzel dergi yaptıkları yetmiyormuş gibi, basın-yayın alemi için önemli bir etkinliğe girişiyorlar: Avrupa Kültür Vakfı işbirliğiyle 5 - 8 Eylül tarihleri arasında Darphane-i Amire'de düzenlenecek, Avrupa'dan ve Türkiye'den 40'tan fazla derginin katılacağı "Avrupa Popüler Kültür Medyası Konferansı" dışarıdan katılımcılara kapalı (yine de zorlamakta fayda var), ama sergi ve atölyelere katılabilirsiniz. 6 Eylül gecesi Balans'da Everett True, Alex Hacke & Baba Zula, Portecho, Khan gibi isimlerin katılacağı gece ise herkese açık.

[oyun] ↓

Böcek

Dot, yeni sezonu 15 Eylül'de Tracy Letts'in "Bug" (Böcek) oyunuyla açıyor. ABD'nin insanların vücutlarına küçük böcekler yerleştirdiğine inanan ve komplo teorileri üretmeye başlayan bir çiftin aşk hikâyesini anlatan oyunun yönetmeni Murat Daltaban, oyuncular Tülay Günal, Alper Kul, Serhat Kılıç, Gökçer Genç ve Selen Uçer... *(Ayrıntılar www.go-dot.org adresinde)*

[dükkân] ↓

216

Kesmeşeker memleket rock'unun –ve Kadıköy'ün– iftiharlarından. Cenk Taner ve arkadaşları bu sefer sahnede değil, sahafiyede buluşuyor dostlarıyla. 216'da kitap, plak, dergi, çay, kahve, en önemlisi muhabbet var. Uğramadan geçmeyelim. *(Moda cad. Muratbey Sok. No:6 Kadıköy Tel: 0.216.337 67 33)*

CRIMSON (live)

30.09 **BABA ZULA**

09.09 **DİNAR BANDOSU**

16.09 **DANDADADAN**

23.09 **FAİRUZ D. FEAT AYBEN**

her cuma **ZAKKUM**

14.09 **MAİ**

28.09 **SATTAS**

07.09 21.09 **KAFABİNDUNYA**

27.09 **RUMBLE FISH**

06.09 16.09 **DUŞ MACUNU**

PERFORMANSLAR 22:30' DA

CAFERAGA MAH. KADIFESOKAK NO.20/A

KADIKOY (0216)3468814/3374643

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. **Günde ortalama 170 bin kez tıklanan** Pitchfork isimli Amerikan menşeli web sitesi **(www.pitcforkmedia.com), kılı kırk yaran albüm eleştirileriyle alternatif rock müziğinin nabzını başarıyla tutuyor. 10 üzerinden yapılan değerlendirmelerde 6.2, 8.1, 3.9 gibi kesirli notlara sık sık rastlanıyor. Kameye 10 getirmek her baba yiğidin harcı değil.** Aşağıdaki albümlerden üçü **Pitchfork'da 10 numarayı hak eden nadir örneklerden. Maalesef** 0 (yazıyla sıfır) nota layık görülen **dördüncüyü soruyoruz.**
   a) I See A Darkness (Bonnie 'Prince' Billy)
   b) Yankee Hotel Foxtrot (Wilco)
   c) NYC Ghosts & Flowers (Sonic Youth)
   d) The Soft Bulletin (Flaming Lips)

2. **Pitchfork'ta eski albümlerin yeni basımları da değerlendiriliyor. Şunlardan** üçü 10 üzerinden 10 alırken, **biri 0 çekmiş.** Hangisi?
   a) Animals (Pink Floyd)
   b) Born To Run (Bruce Springsteen)
   c) London Calling (The Clash)
   d) Remastered Hits (Bachman-Turner Overdrive)

3. **2006 yılının ilk aylarında açıklanan verilere göre,** tüm dünyada kaç adet iPod **satılmıştır, tahmin edebilir misiniz?**
   a) 12 milyon b) 51 milyon c) 5 milyon d) 42 milyon

4. **Geçtiğimiz ay** Daniel Barenboim **yönetimindeki Doğu-Batı Divanı Orkestrası'na ev sahipliği yapan** Sultanahmet'teki Aya İrini Müzesi **kaç koltuk kapasitelidir?**
   a) 1098 b) 2260 c) 1402 d) 848

5. **Hangi Nirvana şarkısının sözleri** sadece 15 kelimeden **ibarettir?**
   a) Lithium b) Dumb c) School d) Sliver

6. **WOMAD (World of Music, Arts, and Dance) festivali 1982'den bu yana (1993'teki İzmir/Çeşme konseri dahil)** kaç farklı ülkede, kaç gösteri **gerçekleştirmiştir?**
   a) 12/35 b) 22/40 c) 18/56 d) 20/90

7. **Gi**tarist Jyrki69 ve davulcu Jussi69 **önderliğindeki Finlandiyalı grup The 69 Eyes** ne tür müzik **yapmaktadır?**
   a) Horror rock b) Gothic rock c) Sleaze rock d) Hepsi

8. **"Xanax and Three Hours Of TV" (Xanax hapı ve televizyon karşısında üç saat)** hangi grubun **şarkısıdır?**
   a) Brazzaville b) Belle & Sebastian c) Scalaland d) Beautiful South

9. **Elvis Presley'in** İngiltere single listelerinde **geçmişten bugüne** kaç hafta geçirdiğini **tahmin edebilir misiniz?**
   a) 1155 b) 802 c) 404 d) 1956

10. **Pakistanlı qawaali sanatçısı** Nusrat Fateh Ali Khan **(1938-1997),** kaç albüm kaydederek **Guinness rekoru kırmıştır?**
    a) 88 b) 125 c) 320 d) 210

SÖZEL

1. **Aşağıdakilerden hangisi,** Peter Gabriel'in **"olimpik" şarkısı "Games Without Frontiers"daki çocukların** isimlerinden biri değildir?
   a) Enrico b) Adolf c) Ali d) Willi

2. **Aşağıdaki albümlerin** hangisinin kapağında **tren yoktur?**
   a) Love and The Russian Winter (Simply Red)
   b) One Way Ticket to Hell...And Back (The Darkness)
   c) The Great Western (James Dean Bradfield)
   d) Keys To The World (Richard Ashcroft)

3. Hangi Beatles şarkısında **Fransa mill` marşı** "La Marseillaise"**den bir bölüm kullanılmıştır?**
   a) Help b) All You Need Is Love c) Penny Lane d) Yesterday

4. **Courtney Love'ın** "ilk gerçek riot grrrrl'lerden biri" **olarak tanımladığı** KatieJane Garside **kimdir?**
   a) Queen Adreena'nın şarkıcısı b) Babes In Toyland'ın gitaristi
   c) Rolling Stones'un groupie'si d) Nirvana'nın tur menejeri

5. Chumbawamba **elemanlarının '80'li yıllarda kurduğu** plak şirketinin ismi **nedir?**
   a) Rage b) Agit-Prop c) Get Up Stand Up d) Anarcho-Cola

6. Grace Jones **aşağıdaki şarkıların hangisini** cover'lamadı?
   a) Nightclubbing (Iggy Pop) b) Demolition Man (The Police)
   c) Love Is the Drug (Roxy Music) d) Helpless (Neil Young)

7. **Aşağıdaki şarkıların hangisinde** Oscar Wilde'ın adı **geçmez?**
   a) Everybody Loves Me, Baby (Don McLean)
   b) Burn It Down (Dexy's Midnight Runners)
   c) Prophet 15 (Supergrass)
   d) Are You Ready To Be Heartbroken? (Lloyd Cole)

8. "Schindler'in Listesi" **filminin John Williams imzalı soundtrack'inde de yer alan** unutulmaz klarnet soloyu **kim atıyordu?**
   a) Ivo Papasov b) Giora Feidman
   c) Hüsnü Şenlendirici d) Woody Allen

9. **Hangisi, Mirkelam'ın da okuduğu bir** Bülent Ortaçgil şarkısıdır?
   a) Gül ağacı değilem, her gelene eğilem / Çek elini elimden, ben sevgilen değilem
   b) Güle sorma o bilmez aşkı, sevdayı, neş'eyi / Laleye sor, çiğdeme sor, mor menekşeye sor
   c) Güldürürsün, gülsün, sümbülsün / Sarmaşıksın, karmaşıksın bazen / Bütün bu çiçekler biraz daha su ister
   d) Gül olsam ya sünbül olsam, beni koklar mısın / Süzgün süzgün bakışlarla gizli yalvarışlarla / Başımı göğsüne koysam beni okşar mısın

10. "My Elvis is Nusrat" **(Benim Elvis Presley'im Nusrat Fateh Ali Khan) sözü kime aittir?**
    a) Jeff Buckley b) John Frusciante
    c) Julian Casablancas d) Eddie Vedder

sözel 4

sözel 7

sözel 6

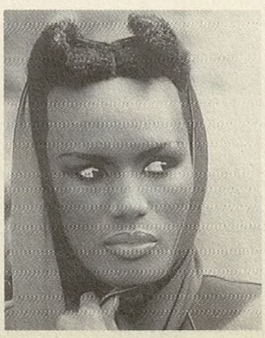

sayısal 9

sayısal 10

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU » Sayısal: 1.c, 2.d, 3.d, 4.a, 5.c, 6.d, 7.d, 8.a, 9.a, 10.b Sözel: 1.c, 2.d, 3.b, 4.a, 5.b, 6.d, 7.d, 8.b, 9.c, 10.a

PHARRELL WILLIAMS

Planet rock

Amerika'nın en parlak prodüktörü, ilk solo albümü "In My Mind"ı yayınladı.

Sonunda bir solo albüm yayınlayabildin!
Bu albümdeki şarkıları yazmaya, grubum N.E.R.D.'in albüm kayıtları ve çalıştığım başka sanatçıların işleri arasında, kendime vakit ayırabileceğim molalarda başladım. Yine de öyle ayaküstü, iki arada bir derede hazırlanmış bir albüm sayılmaz. Stüdyoda her detayın üzerine titizlikle eğildim. İstediğim melodileri yakalayabilmek uğruna günlerce kimseyle görüşmediğim oldu. Leonardo da Vinci de Mona Lisa'daki saflığı ortaya çıkarana kadar bu işe aylarını, yıllarını koymadı mı?
Müzikal yaşantının bir özeti gibi mi tasarladın bu albümü?
33 yaşındayım. Az zamanda çok iş yaptım. Öteden beri göz diktiğim beceri seviyesine ulaşana kadar tüm basamakları tek tek çıkmak zorundaydım. Çocukluğum müzik enstrümanları arasında geçti. Naifliğimden, saflığımdan küçük parçaları bazı yerlerde bıraktığımı hissediyorum. Şimdi bu kayıp

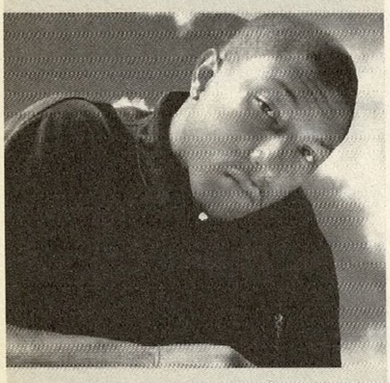

anları yeniden bulmaya çalışıyorum. "In My Mind", sapına kadar modern bir albüm. Ama çocukluk düşlerimi yansıtıyor.
Hiphop ve r'n'b tarzlarını özellikle mi eşit oranda kullandın?
Birden fark ettim ki, yedi tane hiphop, yedi tane de r'n'b şarkısı çıkmış. İkili albüm değil ama, iki yüzlü bir CD çıkarmayı istedim, ama pahalıya patlıyordu. Sonuçta önce r'n'b'leri, sonra hiphop'ları dizdim... Bu türlerde kendi tarzımda dolaşıyorum. Hiphop hep "sert" ve "menfi" algılanır, r'n'b ise "seksi" kabul edilir. Bu klişelere bel bağlamıyorum.
Siyah ve beyaz kültürler arasında bir köprü olduğunu düşünüyor musun?
Hayata çokkültürlü bir çerçeveden bakıyorum. Afrika Bambaataa'yı hatırlamıyor musunuz? Bu kategoriler umurunda değildi. "Planet Rock"la dört-beş sene boyunca zirvedeydi. Albüm kapağında bir punk-rock'çu gibi giyinmişti. Kimden sample kullanmıştı, biliyor musunuz? Kraftwerk'ten! Siyahlar her müziği dinler. "Smells Like Teen Spirit"i de pekâlâ bilirler. Queen'in "Another One Bites The Dust"ı veya Tears For Fears'ın "Shout"u siyah gettolarda büyük sükse yapmıştı. Bütün beyazlar da Gloria Gaynor'ı, "I Will Survive"ı veya Michael Jackson'ı dinlemiyor mu?
(Les Inrockuptibles, Lycos, çev: Derya Bengi)

TANITA TIKARAM

Bir küçük hippi kız

'88'de yeniyetme bir şarkı yazarı olarak patlayan Tanita Tikaram, yedinci albümü "Sentimental"i yayınladı.

Şöhreti erken yaşta yakalamıştınız. Neler hatırlıyorsunuz?
Yünlü tayt ve mini etek giydiğimi hatırlıyorum. Okulda da bunları giyerdim. Kılık kıyafete düşkün değildim. Ben bir hippiydim, dolayısıyla birdenbire nasıl

göründüğüm hakkında kafa yormak tuhaf gelmişti. Garip bir çocuktum, şöhret de başıma gelen tuhaf şeylerden biriydi. En belirgin hatıram bu –bir de gerçekten çok çalıştığım.
O dönemden kalma pişmanlıklarınız var mı?
Medyanın bir şeyler uydurmaya çalışması doğaldı, çünkü hakkımda söylenecek pek de fazla bir şey yoktu. Dolayısıyla "Tanita çok ciddi bir kız" demek de onlara uygun geldi, ki bu söylenebilecek en kötü şey de değil. Halbuki o kadar derin biri değilimdir. Sadece sesim hep biraz karanlık oldu. Artık sesimi ve müzikal kimliğimi kabullendim. Otuzumdan itibaren İtalya'da yaşamaya başladım, bu hayatın basitliğiyle ve saçmalığıyla temas etmemi sağladı. Sabah güneşli bir güne uyanmak daha kolay, insanlarla ilişkin de daha doğrudan.
Politikayla aranız nasıl?
Gayet politize biri oldum. Hep sanatla, tiyatroyla, etrafımdaki dünyayla ilgili biriydim. Daha 14'ümdeyken, hiçbir oyunu kaçırmazdım. Vanessa Redgrave ne oynasa giderdim... İtalya ve Fransa'da yaşamaktan öğrendiğim tek bir şey varsa, o da tek bir kişiye odaklanmadan kişisel şarkı yazabilmek. Yeni albümdeki "Play Me Again" mesela, '30'ların Berlin'ini anlatıyor.
Müzisyen olmaya heveslenenlere neler tavsiye edersin?
Yapabileceğimiz en güzel şeylerden biri bir enstrüman çalmayı öğrenmek. Sadece kariyer değil, bir zevk olarak düşünmek lâzım bunu.
(Guardian, Specialradio, çev: Merve Erol)

JOAN AS POLICE WOMAN

Kadın polis

New Yorklu ünlü "geri vokalist", kendine ait ilk albümü "Real Life"ı yayınladı.

Bu ismi kullanmak nereden aklınıza geldi?
Joan Wasser: '70'li yıllarda "Kadın Polis" (Police Woman) dizisi vardı. Angie Dickinson, polis rolünde çok sağlam duruşlu ve cool'du. Bir gün bir arkadaşım bana "Joan, sen televizyondaki 'Kadın Polis' gibisin" deyince, Joan As Police Woman oldum.
Görünürde yumuşak, ama yoğun bir müziğiniz var. Punk tavrına yakın mısınız?
Benim için gerçek punk, kimsenin kimseye güvenmediği böyle bir zamanda, doğabilecek sonuçlara aldırmadan hissettiğini söyleyebilmektir. İllâ ki bağırmak gerekmiyor; bütün olup biten aynı netlikte yumuşak bir biçimde de söylenebilir. Belki de Antony'den öğrendiğim en değerli şeylerden biri bu.
Antony and The Johnsons'ın has elemanlarından biriydiniz...
Hayatımın en güzel deneyimlerinden biriydi. Antony tanıdığım en ilham verici, duygusal

ve güzel yaratıklardan biri, bir müzisyen ve yorumcu olarak da aynen öyle.
Rufus Wainwright'la da çalıştınız.
Rufus'un konserinde sahne almak bir sürü müzik hayranına çalmak demek, çünkü Rufus'un hayranları ona âşık, ama müziğe de âşıklar. Onun grubunda olmak pek çok aleti çalmak, çok zor düzenlemeleri seslendirmek, armoniye vakıf olmak anlamına geliyor. Aynı Brian Wilson'un müziğinde olduğu gibi. Onunla birlikte çalmak bir meydan okuma gibi ve asla sıkıcı değil. Ayrıca çok eğlenceli bir tip. Rufus'la sahne paylaştığım zamanlar güldüğüm kadar gülmedim hiç.
Müziğinizi Rufus ve Antony'nin feminen versiyonu olarak görüyor musunuz?
Pek inanmasam da, böyle düşünmeyi çok isterdim. Belli bir çizgiyi paylaştığımızı düşünüyorum, geçmişten gelen müzik üzerinden bir akrabalığımız olduğu doğru elbette. Soul geleneğini çok seviyorum, bu benim için Amerikalı olma düşüncesiyle çok alâkalı. Ayrıca fikrim, kalbinizden çıkan her müziğin doğal olarak soul müzik olduğu yönünde.
(Go Mag, çev: Çiğdem Öztürk)

FRANK BLACK

Nashville ruhu

Pixies'le turnelere devam eden Black, Nashville hattından double albümü "Fastman Raiderman"i yayınladı...

Pixies şarkılarının bu kadar dolambaçlı olmalarına rağmen bunca etkileyici olmalarının sırrı ne?
Dolambaçlı pop... O zaman bizim için en doğal şey buydu. Geldiğim yeri iyi özetliyor bu. Ben bir avangard değilim. Ama anaakım poptan da değilim. Ama her ne yapıyorsam, iki taraftan da unsurlar var.
Pixies'le bir araya gelmekten memnun musunuz?
Eğleniyoruz. Sahnede bir dayanışma, bir çete ruhu ortaya çıkıyor. Şimdilik konserlere çıkıyoruz, keşke bir adım daha atıp albüm yapabilsek.
Var mı böyle bir ihtimal?
Bazılarımız istemiyor. Ben şu an istediğinle girip kayıt yapabilirim. Mesele şarkı yazmak değil. Mesele, rock tarihi yazmak için bir araya gelme niyeti. Şarkılar kendilerini yazar. Albüm değil de, bir film çevireceğiz galiba. Müziklerini de yapacağız, rol de alacağız. Muhtemelen bir korku filmi olacak. Kötü oyunumuz sınırmaz böylece.
Yeni albüm geçen seneki "Honeycomb"un devamı sayılabilir mi?
Biraz. Bunları da ayrı ayrı yayınlamak isterdim, ama endüstri iki albüm arasında illâ bir sene olsun istiyor. '50'lerde, '60'larda üç aya arayla iki albüm yayınlayabilirdiniz. Böylesi bana uyardı, ama bir sene fazla.
Nashville size ne ifade ediyor?
Pek çok kişi için Nashville, country müzik demek. Doğru, burası country'nin başkenti, ama burada icra edilen pek çok başka müzikler de var. Blues'un, gospel'in, rhythm and blues'un, soul'un, bluegrass'ın, folkun, pür Siyah ve pür Beyaz olan pek çok müziğin içiçe geçtiği, kaynaştığı bir kavşak noktası. Orada her şey canlı ve ortada. Pek çok insan gidip çalıyor Nashville'de, icra kalitesi çok yüksek.
(Uncut, Scenestars, ChartAttack, çev: M.E.)

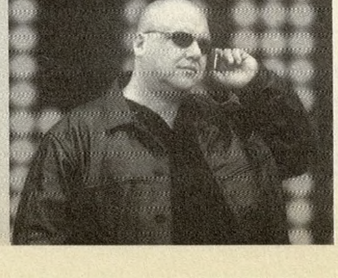

ROGER MCGUINN

Şarkıdan al haberi

Emektar müzisyen bir box-set vesilesiyle The Byrds yıllarına geri dönüyor...

The Byrds box-set'i kronolojik ilerliyor ve grubun gelişimini gösteriyor. Yol boyunca folk rock'tan psychedelia ve country'ye, pek çok durağa uğradınız.
Biz esasen folk'la rock'u kaynaştırmaya çalışmıştık, bu pozisyonu geliştirebileceğimizi düşünüyorduk. Sonra country'ye el attık, "Sweetheart Of The Rodeo" tam bir country albümüydü. Daha önce de biraz John Coltrane'le caz, Ravi Shankar etkisiyle Doğu müziklerine takılmıştık. Bunlar hep eğlence diye, dinlenmek için yaptığımız şeylerdi, ama müziğimizde etkilerini gösterdiler, bizi de müzikte yeni alanlar açmaya yönelttiler.
The Byrds müziğini bunca yıl sonra ayakta tutan ne sizce?
Folk müziğinde temelleniyor oluşu. Folk müzik ebedî bir sanat formu, Byrds'ün harcında da bu var. Elektrikli enstrümanlarla çalsak da, çok değişik sulara açılsak da, kendimizi hep bir folk müzisyeni olarak görüyorduk. 12 telli Rickenbacker elektrik gitarı, güzel armoniler, folk melodileri –bunları Beatles'ın enerjisiyle birleştiriyorduk. İlk başlarda gerçekten de Beatles'ın etkisindeydik, ama sonra kendi tavrımızı bulduk.
On yıldır Folk Den projesi üzerinde çalışıyorsunuz. Nasıl bir şey bu?
1995'te piyasada ne kadar az geleneksel müzik olduğunun farkına vardım. Radyoda, konserlerde, hiçbir yerde bu müziği duyamıyordum, bana kalırsa folk şarkıcısı yerini şarkıcı/şarkıyazarına bırakmıştı. O sıralarda internet yaygınlaşmaya başlamıştı, ben de kaydettiğim şeyleri serbest download'a açtım. Şarkı sözlerini, akorları, şarkıların küçük hikâyelerini de koyuyordum. Siteyi her ay güncelliyordum. On yılın ardından başlı başına bir külliyat birikti, biz de 100 şarkılık, dört CD'lik bir set yayınlamaya karar verdik.

Şarkıları neye göre seçtiniz?
En sevdiklerimi seçtim, güzel melodileri ve ilginç ritmik akışları olanları. İnsanlar gazeteden, radyodan, televizyondan önce, haberleri yaymak için şarkıları kullanırlarmış. Bu şarkılar eğitiyor, güldürüyor, eğlendiriyor.
Alternatif country'yi nasıl buluyorsunuz?
Jeff Tweedy (Wilco) ve Gary Louris'in yaptıklarını beğeniyorum. Güzel müzik yapıyorlar, bana göre folk yapıyorlar. Vaktiyle yaptığımız şeyleri bugüne taşıyabiliyorlar.
(PopMatters, çev: M.E.)

PEACHES

Her kıza iki oğlan

Electroclash kraliçesi, yeni albümü "Impeach My Bush"da cinsel ve siyasî mücadelesini yükseltiyor...

Albümün ismine ("Kıllarımı Yargılayın") nasıl karar verdiniz?
Harika isim, değil mi? Dinî kurallar cinselliği düzenlemeye, hayatı yönetmeye, neyi yapıp neyi yapamayacağını söylemeye kalkışıyor. Özellikle Amerika'da bu böyle ve ardında da Bush'un dinsel takıntıları var. Albümün ismi aynı zamanda insanlara şu mesajı veriyor: Etrafınızda olan bitene kafanız basmıyorsa, biraz amcığımla oynayın.
"Two Guys For Every Girl" şarkınızda ne anlatıyorsunuz?
Oğlanlara daha cinsel olabilmeleri için bir şans veriyorum. Bir erkek olmanın ne demek olduğunu sorgulamaları gerek. Benim değil gerçi ama, pek çok kızın hayali değil midir iki erkek birden? İnsanlar "iki erkeği sevişirken görmek istemiyorum" diyor, iki adamı izlemenin erotik bir şey olmadığı gibi garip bir fikir var. Bu rolleri sorguluyorum.
Sizin aşk hayatınız nasıl?
Bir Almanla beraberim, birbirimize düşkünüz. Aşka karşı değilim. Ama şarkılarımda, kızların anti-hıristiyan olmaya ihtiyacı var.
Dinleyicileriniz karşısında sorumluluk hissediyor musunuz?
Sorumluluk alıyorum. Her şeyi ince ince düşünüyorum, pop kültürünü süzmeye çalışıyorum. Bana gelip on senedir sevgilileri olduğunu söyleyen kızlar, konserime geldikten sonra bir kızla ilk defa öpüştüler.
Son zamanlarda dinledikleriniz kimler?
"Free To Be You And Me" harika bir albüm. 1972 tarihli, Diana Ross, Mel Brooks, Alan Alda, The New Seekers gibi pek çok isim barındırıyor. Tam bir hippi albümü, ama herkese tavsiye ederim. Yazoo'nun "Upstairs At Eric's"ine çok takılıyorum. Salaş elektronik müzikle o kadar dolduk ki, böyle basit bir müziğe dönmek heyecan verici. Son zamanlarda ESG'yi keşfettim, Bronx'lu kızkardeşler, '80'lerin başlarında karmaşık bir art-funk yaratmışlar. B-52s, The Go-Gos, Soft Cell, Genesis, U2 gibi grupları dinleyerek büyüdüm. Sonra Styx gibi korkunç şeylere takıldım, sonra aynı anda hiphop, Funkadelic ve The Ramones. Şu sıralar Julez Santana gibi hiphoplar, Wolfmother, Silver Apples bana iyi geliyor.
(The Word, Guardian, çev: M.E.)

JUSTINE ELECTRA

Ses detektifi

Justine Electra'nın ilk albümünün adı "Soft Rock".

Bu albümü yayınlamadan önce hangi yollardan geçtin?
Ben Avustralya'dan geliyorum. Orada blues, caz konusunda eğitim aldım, Brian Eno'lar, Debussy'ler çalıştım. Sonra altı yıl boyunca tekno DJ'liği yaptığım Berlin yıllarım başladı. Biraz tesadüfiydi. Nerede düşüp kalkıyorsam, oraya göre zevkler edindim. Ama evimde folk dinlemeyi tercih ediyordum.
Neden Berlin?
Beni Almanya'ya, Kraftwerk'e olan hayranlığım çekti. Berlin bir yabancı için kördüğüm gibi bir yer. Şehrin doğusundan gelenler ve batılılar arasında bile büyük fark var.

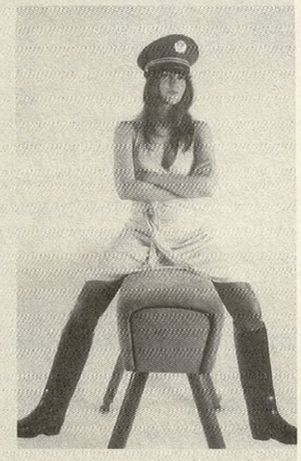

"Soft Rock" albümünde nereden beslendin?
Yaratıcılığımı besleyen şey yalnızlık. Yatak odamda vakit geçirmeyi ve dışardan gelen sesleri dinlemeyi seviyorum. Ya da geceleri dışarı çıkıp sokağın sesini dinlemeyi... Bir ses detektifiyim ben.
Blues ve cazda idollerin kimler?
Nina Simone ve Billie Holiday. New Orleans honky tonk alemine de bayılırım. Ve elbette Dr John'a.
Senin gibi blues ve elektronikayı birleştiren diğer insanlardan kimleri seviyorsun?
Çok fazla tanımıyorum. Tanısam, yaptığım müziği yapıyor olmazdım. Ama Cat Power, Badly Drawn Boy ve Beck kendime yakın gördüklerim.
Şarkı yazmak için Berlin'de favori yerlerin var mı?
Öncelikle kendi odam! Ama trenler ve havaalanları da şarkı yazmak için ideal mekânlardır.
Müzik dışında ilgi alanların var mı?
Çizgi roman çizerim, resim yaparım, kısa film çekerim.
Müziğinde görsel sanatlar önemli bir yer tutuyor...
Evet. Gördüğün bir şeyi çalmak benim için önemli.
(Crazewire, çev: Tacide Kaya Güner)

JOAN JETT

Androjen ikon

'70'lerde kadın rock grubu Runaways'in lideri, '80'lerde The Blackhearts'la "I Love Rock'n'roll"un mucidi olan Jett, bugünlerde "Sinner" isimli yeni albümünü çıkardı.

Paul Westerberg'in "Androgynous"ını cover yapmaya nasıl karar verdiniz?
Büyük bir Replacements hayranıyım. Paul'un bu konuya yaklaşımı da hoşuma gitti. Kadın olduğum için çok mutluyum; ama, kadınların nasıl olmaları, nasıl giyinmeleri, nasıl görünmeleri gerektiği yönünde yüklendikleri roller hoşuma gitmiyor tabii. Bu yüzden androjenlik gibi bir durumu anlayabilirim, çünkü cinsiyet söz konusu olduğunda aradaki çizgiyi pek önemsemem. Eminim böyle düşünen bir ben değilimdir.
Albümde Kathleen Hanna'nın da yer alması nasıl oldu?
Müthiş yetenekli bir şarkıcı ve besteci. Onunla söz yazmak çok güzel ve inanılmaz bir tecrübeydi. Benden farklı yazıyor ve beni uyum sağlamaya itiyor.
Pek çok kişi sizi bir feminist ikon olarak görüyor. Sizce bu sorumluluğu kullanmak önemli midir?
Bazen bu tarz yaftalara canım sıkılıyor, ne demek istediklerini gerçekten anlamıyorum. İnsanların sizi bir rol modeli olarak görmeleri harika bir şey, ama feminist ikon durumu için ne diyeceğimi bilmiyorum. Ben sadece kendim gibi olmaya çalışıyorum. İnsanların görmek istediği de bu. Onlara düşlerinin peşinden gitmelerini ve korkmamalarını söylüyorum.
Runaways ne zaman yeniden bir araya gelmeye kalksa, Lita Ford buna yanaşmıyormuş, doğru mu?
Ben sadece bir kez tanık oldum buna. Bütün kızlarla çok iyi geçinirim, ama yeniden bir araya gelelim diye bir derdim de yoktur. Sonunda Lita'yı ikna ettiklerinde beni de ikna etmek zorunda kalacaklar. Bize eğlenceli gelmeyen bir şeyi yapmamızı insanlar neden istiyor, anlamıyorum.
(Suicide Girls, çev: Özlem Altıok)

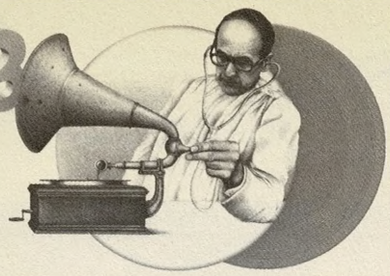

Bu nasıl ev böyle / Söğüt yaprakları öylesine küstahca / Çatıyor ki kaşlarını / Baharın bile suratı asılıyor! **SEI ŞONAGON**, Yastıkname

Her yerde erik çiçekleri
Kuzeye gitsen de olur
Güneye gitsen de
TANIGUCHI BUSON

Şiirin içindeki su sözcüğü, şiirin içindeki ateş sözcüğünü söndürebilir.
KÜÇÜK İSKENDER

Unutmayalım ki karnaval başkaldırı potansiyeli taşıyan bir ritüeldir. Daha doğrusu ritual ve riot (ayaklanma) arasında kolaylıkla aşılabilir bir sınır bölgesidir. Coşku ve şamatası her an bir ayaklanmaya dönüşebilir.
HALİL TURHANLI, Ütopyanın Sesleri

THE AUTOMATIC

Not Accepted Anywhere

(B-Unique Records)

Galler bölgesinin diplerinde, Cowbridge kasabasında yetişmiş dört delikanlı The Automatic. Anthony Hopkins'ten sonra buradan çıkan ikinci büyük isim. "Teenager" bile sayılmayacakları yaşta bir araya gelirler, bir iş tutturmak veya okula devam etmek arasında sıkıştıkları an, müzik alemine dalmanın "otomatik hayat"a karşı en iyi yol olduğuna kanaat getirirler.

Yakınlarındaki en büyük yerleşim birimi Cardiff'te yaptıkları birkaç demo büyük ilgi toplar, derken indie-power-pop hattındaki bar performanslarından büyülenen prodüktor Richard Jackson (Super Furry Animals, 60ft Dolls...) tarafından keşfedilir ve ilk kontrata imza atarlar. Klasik indie starlığına giden yolda ne varsa hepsi bir bir gerçekleşir. "Not Accepted Anywhere" ekibin ilk albümü.

The Automatic'i indie-pop haritasına yerleştiren en mühim nokta, mizah dergisi kıvamında bir humor'a sahip olmaları. Melodik, punky, ilk dinleyişte kulağı kapan gitarlar, genelde tek bir vokalle değil, hep bir ağızdan söylenen, bir an bile tempoyu düşürmeyen şarkılar, indie'cilerden beklenmeyecek tatta klavye dokunuşları... Albümde hız kestikleri tek bir saniye görmek mümkün değil. Açılıştaki "That's What She Said"e zoom'larsak: "Demek punk öldü / bu çok yeni bir şey / ... / tişörtündeki mesaj gibi / ne mânâya geldiğini bilmiyorum ama / renklerini pek tuttum" diye bir giriyorlar, "Raoul"la, ilk single "Revolver"la hallaç pamuğu gibi atıyorlar, yılın en bomba indie hit adayı (komik klipli) "Monster"a gelince ister istemez nakaratlarda bizi de koroya dahil ediyorlar. The Automatic, Artctic Monkeys gibi yirmilerini yaşayan kuşağın "lirik" karşılığı bir ekip olmaz belki, ama damarlarından sızan enerjiyi bu kudrette yansıttıkları sürece "otomatikman" playlist'imizin bir köşesinde kendine yer bulur. *Gökhan Parnuk*

RADIO 4

Enemies Like This

(Astralwerks)

"Zor günün gecesi, köpek gibi çalıştım / Zor günün gecesi, kütük gibi uyuyacağım..." The Beatles'ın şarkısı üzerinden yıllar geçti, hâlâ köpek gibi çalışıyor birçoğumuz, ve dünya hali de öyle kötüye gidiyor ki, hiç kimsenin gözüne uyku girecek gibi değil –hele de "A Hard Day's Night"daki gibi sizi rahatlatacak bir sevgiliniz yoksa, işler daha da kötü demektir... Peki ne yapıyorsunuz? Yatakta dönüp durmak yerine, bir kulübe gidip sabaha kadar dans ediyorsunuz tabii. Terle birlikte, dünyanın kiri pası da akıp gidiyor bedeninizden, en azından bir geceliğine! Bundan yedisekiz sene evvel punk rock'la dans müziğinin nefis bir bileşimi New York kentinin göbeğinden yükselip kulaklarımıza sokuldu, oradan da direkt kalbimizi vurdu. Elbette rock'n'roll ile dans müziğinin ilk bir araya gelişi değildi bu. Ancak rocker'lar ilk defa "cıs tak" müziğe bu kadar yakınlaşma cesaretini gösteriyorlardı. Ritmleriyle, dub'larıyla, efektleriyle düpedüz dans müziğiydi yaptıkları. Üstelik punk'la enerjisi ikiye katlanmış, tek düzelikten kurtulmuştu. Hele Radio 4 hepsinden farklıydı, işin içine siyaset de sokuyor, dans pistinin sınırlarını zihinleri de içine alacak gibi genişletiyordu.

İkinci albümleri "Gotham!" 11 Eylül'ün paronayak zihniyetine karşı bir manifestoydu, takipçisi "Stealing Of A Nation"sa, Bush hükümetine cepheden saldırıyordu. Radio 4'un bizi kaldırdığı dans öyle böyle değil, resmen "savaş dansı"ydı. Şimdi, yepyeni şarkılarla partiye/savaşa kaldıkları yerden devam ediyorlar. Solist Anthony Roman, "Beat'lerin yaptığını denedik" demiş, "kendiliğinden akan bir düzyazı tekniği oturtmaya çalıştık. Ve daha az sloganvari olmayı istedik, bu albümde çok daha fazla kişisel şarkı var. Ancak malûm, politik bir şarkı, kılık değiştirmiş bir aşk şarkısı olabilir." Ya da tam tersi! "Enemies Like This"de Primal Scream, Kasabian, Soulwax gibi gruplara yaptığı mikslerle tanınan Jagz Kooner, prodüktör koltuğuna oturuyor. Gitarist Tommy Williams'ın yerini Dave Milone'a bırakması sound'da önemli bir değişiklik yaratmamış. Makinalı tüfek gibi davullar, erken dönem U2 gitarlarıyla, The Clash'in şahitliğinde tekrar tekrar nikâh tazeliyorlar. Bomba gibi bir açılış olan "Enemies Like This"i, grubun Bowie / Eno / Talking Heads takıntısının ürünü "Packing Things Up On The Scene" takip ediyor. Katrina kasırgası kurbanlarına adanan albümdeki iki şarkıdan ilki "Too Much To Ask For"ken, diğeri "As Far As The Eye Can See". New York sokaklarını "dönüştürme/iyileştirme" politikalarına "karşı" bir ütopya düşleyen "Ascension Street", hükümete topyekûn saldırı –LCD Soundsystem'a da katkıda bulunan Phil Mossman'ın gitarları eşliğinde– "Always A Target"... Albümün ortasında arka arkaya gelen iki aşk şarkısı "Sen üzerine uzandığında çimler daha yeşil" diyen "Grass Is Greener" ile askerî mecazlar eşliğinde "Everything's In Question"... Bu güzelim şarkıların gerçek lezzetine varabilmemiz için talep ettikleri tek şeyse uygun dinleme koşulları. Yapılacak iş basit, evde sırtüstü uzanıp çalmaya gelmiyor "Enemies Like This", başkalarıyla omuz omuza verip dinleyeceksiniz. Fark inanılmaz olacaktır. *İlker Aksoy*

özel gitar dersleri

PENA STİLİ

20 YILLIK DENEYİMLİ HOCADAN

Rock, Blues, Country, Jazz, Heavy Metal, Pop... severler için geniş kapsamlı eğitim.

DERS MÜFREDATI

- Nota eğitimi ve solfej.
- Senkron ve kondisyon çalışmaları.
- Ustalardan örnek parçalar ve sololar.
- Harmony eğitimi.
- Harmonik ve melodik analiz.
- Akor-gam ilişkileri.
- İmprovisation tekniği.
- Aranjman tekniği.

Konularıyla ilgili yüzlerce metod
Ayrıca sıfırdan başlayanlara
özel eğitim ve pratik çalışmalar.

Not:Özel antlaşmayla evlere gidilebilir.

İZİ Eli 'Nautilus'

TEL: (0212) 241 62 61, 231 45 21 **CEP:** 0536 297 62 26
Geniş bilgi için: www.geocities.com/izieli

Kalbinde bir delik yoksa şarkı yazamazsın... Savaş muhabirleriyle bir tanışmalısın. Ben sürekli karşılaşıyorum onlarla. Ve onların yüzünde, aynada gördüğüm aynı çılgın gözleri görüyorum. **BONO**, Bono'nun Odasında

Ben yalnız danstan anlar bir Tanrıya inanabilirdim. **NIETZSCHE**

Sözcükler aynı zamanda vaatlerdir; dolayısıyla bir söz söylediğinizde kendinize vaatte bulunmuş olursunuz. **MASARU EMOTO**, Suyun Gizli Mesajı

Mutluluk değil. Katiyen mutluluk değil. Zevk! İnsan her zaman en trajik olanı istemeli. **OSCAR WILDE**

Tiyatrolar satın alıp insanlara bedava dans edeceğim. Para verebilecek durumda olanlar sıralarını bekleyecek ve ilk sıralara kimlerin oturacağına oybirliğiyle karar verecek olanlar, giriş parasını ödeyemeyenler olacak. Herkes birbiriyle uzlaşarak yerleşmek zorunda kalacak. *("Nijinsky'nin Günlüğü"nden)*

TOUMANI DIABATÉ & SYMMETRIC ORCHESTRA

Boulevard de l'Indépendance

(World Circuit)

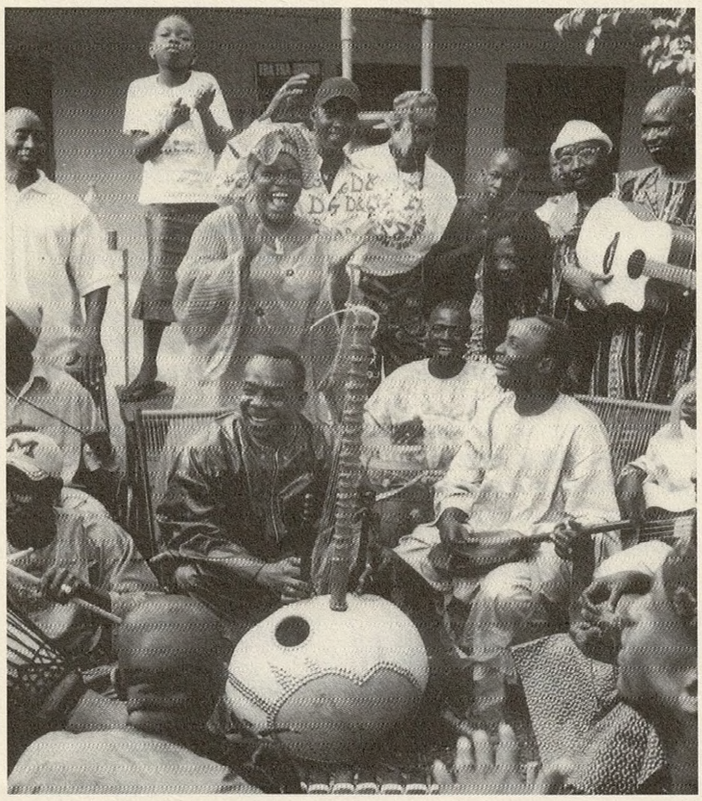

Kilit şarkıdan başlayalım. Adı: "Mali Sadio". İlk izlenim: "We Will Rock You" benzeri bir dümtekin üstüne uzunhava gibi okunmuş bir beat şiiri. Albüm kitapçığından şarkının hikâyesini okuyunca dünya bir anda değişiyor, daha doğrusu katlanarak büyüyor. Nehir kıyısındaki bir şehre, bir su aygırı dadanır. Uysal, sevimli bir su aygırı. Öyle ki, nehre çamaşır yıkamaya gelen kadınların can yoldaşıdır. Kısa sürede şehrin maskotu haline gelir. Bir gün Avrupalı bir avcı, vurup öldürür hayvancağızı. Şehir sakinleri, dostlarından ayrılmanın acısıyla bu ağıtı yakarlar ardından... Ağıtla kalsa iyi, bu su aygırı, ülkenin kaderine kazınır, ona adını verir. Evet, Mali, su aygırı demek.

Albümün ilerleyen dakikalarında "Tapha Niang" adıyla başka bir versiyonunu da dinlediğimiz "Mali Sadio", Mali ve çevre topraklarda yüzyıllardır söylenen bir şarkı. İnsanın sevdiğinden veya yurdundan ayrılmak zorunda kaldığında tutunduğu bir dal.

Albüme adını veren "İstiklal Caddesi" (Boulevard de l'Indépendance), Mali'nin başkenti Bamako'dan tüm Batı Afrika'ya uzanan bir geçit yeriymiş. Bir su aygırı heykeli de bulvarın bir köşesinden tarihe göz kırpıyor... Gitmesek de görmesek de, Bamako'nun kültürel merkezi Bouna'da, N'Tomikorobougou mahallesindeki Le Hogon kulübünde –Moğollar'ın Jazz Stop'u misali– sahne alıyormuş Toumani Diabaté ve Simetrik Orkestra, istisnasız her cuma.

Toumani Diabaté, kora denilen, çoğu kişinin hamile bir kadına benzettiği enstrümanın pîrlerinden. Kanunla gitar arası mı desek, arple sitar arası mı? Neticede, "telli sazdır bunun adı / ne ayet dinler, ne kadı / bunu çalan anlar kendi / şeytan bunun neresinde?.." Toumani Diabaté bağdaş kurup bu 21 telli enstrümanı kucakladığında, maşallah, hem bas sesleri çıkarıyor, hem ritm atıyor, hem solo geçiyor, hem de sol elinin serçe parmağıyla yüzük parmağı arasında cigarasını tutabiliyor. Babası Sidiki Diabaté koranın en büyük virtüozlarından, ama en büyük muhafazakârlarından kabul ediliyor. Bugün 41 yaşındaki Toumani ise korayı flamenkodan rock'a kadar farklı coğrafyalara ve modern zamanlara taşıyan bir isim. Babasının kasetleriyle olduğu kadar, Rail Band, Les Ambassadeurs du Motel, Bembeya Jazz gibi Mali dans orkestralarıyla ve Jimi Hendrix, Otis Redding, Johnny Hallyday (Fransız sömürgesi olmanın bir bedeli) müziğiyle büyümüş. Yalnız babası değil, babasının babası, dedesinin babası ve dahası kora üstadı. Çünkü Diabaté soyadı, Toumani'nin müzisyenler, aşıklar, abdallar (griot ya da jeli deniyor) soyundan geldiğine işaret ediyor. Geçmişte o topraklarda yükselmiş Mande İmparatorluğunun asrı saadetine adanmış şarkılar var "Boulevard de l'Indépendance" albümünde. Panafrikan kimlikli orkestranın adından kasıt, geçmişle bugünün, kora, ngoni (bağlamaya yakın), balafon (pentatonik xylophone) gibi geleneksel sazlarla elektro gitarın, bakır nefeslilerin, basın ve davulun simetrisi, eşitliği, kardeşliği...

Blur'den Damon Albarn'ın "Mali Music" albümü kadrosunda da yer alan, geçen sene Ali Farka Touré'yle birlikte "In the Heart of the Moon"u kaydeden Diabaté'nin müziğinde, daha ilk dinleyişte tanıdık gelen bir Anadolu-rock yüreği ve ışıltısı mevcut. Madem Anadolu'nun kültürlerin beşiği olmasıyla övünüyoruz, rock-'n'roll'un da bu topraklarda –beşik değilse de– rahatça oturacağı bir döşek bulması şaşırtıcı değil. Afrika'ya gelince; zaten reggae'den rock'a, soul'dan Latin tarzlarına kadar sınır tanımayan yığınla müziğin anayurdu değil mi bu kara kıta? Toumani ve yüzlerce, binlerce ruh kardeşinin yerel ezgilerini rock'la aşılaması, bir döngünün şu veya bu biçimde tamamlanması anlamı taşıyor. Kısacası, eşyanın tabiatı. Veyahut da beşik kertmesi. *Derya Bengi*

sade bir tatil için:

giritlipansiyon

çıralı-olympos 0242 825 73 59-0533 379 40 19

http://www.giritlipansiyon.com

Gandhi'nin suikasta uğradığı gündü, ama Calvary'deki turistler tanık olmak durumunda kaldıkları, sonuçta oldukça sıradan sayılabilecek bu olayın muhtemel öneminden çok, piknik sepetlerinin içindekilerle ilgiliydiler. Gökbilimciler ne derse desin, Ptolemaios kesinlikle haklıydı: Evrenin merkezi bulunduğumuz yerdedir, başka yerde değil. **ALDOUS HUXLEY**, Maymun ve Öz

Dağda en kestirme yol tepeden tepeyedir. Fakat onun için uzun ayaklar ister. **NIETZSCHE**

Şöhret mutluluğun parıldayan yokluğudur. **MADAME DE STAEL**

Oybirliğiyle yalnızız. **KÜÇÜK İSKENDER**

Kafamdan öyle belli belirsiz
Bir sıkıntı geçti ki
Doludan hızlı, tüyden hafifti
YOSANO AKİKO

Neil Young
Living With War
(Reprise / Balet)

Rock tarihinin "Acil Demokrasi" çığlıklarından biri, bir acil müdahale albümü yine Neil Young'dan geldi. Biraz da serzenişte ihtiyar kurt: Bu şarkıları gençlerin yapmasını bekliyormuş, ama iş yine başa, '68 kuşağına, hippi tayfasına düşmüş. Young '68 ruhuyla sürekliliğini şarkılarda da kuruyor: "Chimes Of Freedom"ın müziğine oturan "Flags Of Freedom"da Vietnam'a gönderme yapıyor, Dylan'a selâm çakıyor. Albüm notlarında Phil Ochs'u esin perileri arasında sayıyor. "Living With War", folk şarkılarının asîl işlevlerinden birini, derinlerde kaynayan toplumsal bilinci sarsıp ayağa kaldırma, dayanışma duygusu uyandırma hasletlerini ifa etmeyi başarıyor. Ve, folkun uzun, rock'un kısa tarihinin savaş karşıtı anıtlarından birine dönüşüyor.

Neil Young'ın savaş karşıtlığına soyunan ilk müzisyen olduğunu söylemek zor. Ama hakkını da teslim etmek gerek: Son zamanlarda hiçbir savaş karşıtı albümün duygusal ve politik tesiri "Living With War" kadar olamadı.

Şarkıların çoğunu –yazımıyla, kaydıyla– on günden az sürede bitiren, albümün tamamının halli için bir ayı aşmayan Young, en iyi bildiği sularda yüzüyor. Kendi deyimiyle, "protest metal". Toplamda, Crazy Horse'un elektro gitar groove'u, folk geleneğinin 20. yüzyıldaki nadide halkalarından biri olarak Neil Young'ın içli türkülerinin melodi zenginliği, ruhu ve dokunuşu, CSNY dönemine denk gelen naif hippi marşlarının duyuşu... Young'ın Crazy Horse'lu –misal, "Ragged Glory"li– hallerinin sert ve bol feedback'li gitarı, "Dead Man"in müziklerindeki dingin distorsiyonla arada bir yerlerde buluşmuş –böylesine karın yaran gitar tonlamalarına vasıl olmak her babayiğidin harcı değil. Young'a bir bas (Rick Rosas), bir de davul (Chad Cromwell) eşlik ediyor. (Crazy Horse'cular dar zamanda toparlanamayacaklarını bildirip izin istemişler.) Bu powertrio'yu bazen besleyen, bazen de askerî marş gibi tezatlara girişerek diri tutan işlevli ve güzel trompet de Tommy Bray'in vazifesi olmuş. Ama başrolde halkın, halkların temsilcisi olarak koro, alelacele bir araya getirilmiş yüz kişinin yer yer gospel'esk ahengi var. Kayda girilmeden önce şarkı sözlerini okumamış olmaları –41 dakikalık bir albüm için fazla sık karşımıza çıkmalarına rağmen– bir kendiliğindenlik ve inandırıcılık katmış vokallerine. Koro bütün şarkılarda yerini alıyor; albümün –"Taxi Driver" filmindeki gibi– vurucu finalini yapan pazar sabahlarının duası "America The Beautiful" da tamamen onlara emanet. Özellikle "Let's Impeach The President", "After The Garden", "Living With War" gibi şarkılarda rock tarihinin –"Another Brick In The Wall"dan "Career Opportunities"e– evladiyelik koro performanslarının yanına yazılıyor Amerika'nın bu yüz güzel evladı da... Albümün doruğu, bizce "Let's Impeach The President"ın "flip... flop..."lu bölümü. "Flip" dedikçe Bush savaşı savunan demeçlerine başlıyor (Bin Ladin başlıca sanıktır; Saddam Hüseyin, El Kaide başta olmak üzere teröristlere arka çıkıyor; Saddam Hüseyin'de kitle imha silahları var vs.), koro "flop" dedikçe kendini yalanlıyor (Bin Laden'in nerede olduğunu bilmiyorum, buna zaman harcamıyorum; 11 Eylül'le Saddam arasında direkt bağlantı var demedim; Irak'ta kitle imha silahı bulamadık vs.) Bu hücum kayıt için getirilebilecek ilk eleştiri, belki davulun bu kadar yüzeyde atıp durması, gitarın, vokalin, koronun üstüne çıkması. Yine de, zinde, diri örgüsüyle, "Living With War" kendini tekrar tekrar dinletmeyi biliyor.

Neil Young belki de hiç yapmadığı kadar direkt, doğrudan, lafı eveleyip gevelemeden yazmış bu albümde. Safını açıkça belli etmiş, mahkeme ilâmını duvara asmış. Çeken: Amerikan halkı! Çekilen: Siz! Konu: Bal gibi bilirsiniz! Neil Young'ın dilince, oy uğruna dini istismar eden, kendi evlerinde, memleketlerinde insanları gözetime tabi tutan, yalan söyleyerek ülkeyi yanlış bir savaşa sokan Bush, her hal ve şeraitte ona destek olan medya, Beyaz Saray'ın görünmez adamları sanık sandalyesine oturtuluyor. Tabii muhafazakârlar şimdi Neil Young'ı nifak tohumu olmakla suçlayacak. Kendisi, kırk yıldır ABD'de ikamet etse de, malûm, Kanadalı. Dolayısıyla, "Amerikan ruhu"nu anlamaktan da aciz sayılır. Halbuki Neil Young'ın kırk yıldır tutunduğu da bizzat bu ruh. Dünyanın gördüğü en büyük muhalif hareketlerden, efendisiz isyanlardan bazılarını, sarsılmaz bir liberter geleneği, demokrasi mücadelesinin –hem teoride, hem pratikte– en özgürlükçü varyantlarını içinde barındıran bu ruh ve tarih, Neil Young varoluşunun da başlıca güdülerinden biri. Kraliçenin bayrağı altından güneye göçüşü, bir nevi batıya göç fikri taşıyor, hem zaten Young'ın ikametgâh kâğıdında da Batı Yakası yazıyor. İnsanların kara kaşı, kara gözü için değil, bizzat bu ruh ve fikir namına yapılmış bir göç bu. Öyle bir intiba bırakıyor ki, Young terminolojisinde sanki Amerika bizzat "insanlık" anlamına geliyor. 11 Eylül ertesinde duygusal dayanışmayı okşarken, şimdi savaşla yaşamaya karşı dururken Amerikan millî simgelerini fütursuzca kullanabilmesi ve ağzına yakıştırması bundan... Mamafih, milliyetçilik –ya da yurtseverlik– dediğiniz, hassas bir denge meselesi. Aynı, o Amerikan ruhunun da bir madalyon misali iki yüzünün olması gibi. Rüzgâr insanı öyle noktalara savurabiliyor ki, bazen toparlanabiliyorsunuz, bazen kör bir kuyuda buluyor insan kendini. Neil Young da, millî birlik ve beraberlik öncülünden yola çıkarak, bu gelgitleri çokça yaşadı. '70'lerin başında "Ohio"da Kent State üniversitesinde okuyan dört öğrencinin katlinden dönemin başkanı Nixon'ı sorumlu tutarken, birkaç yıl sonra "Nixon'ın dahi ruhu var" diyerek "Campaigner"la günah çıkardı. Petrol krizi yüzünden zor bir dönemeçten geçen Amerikalıların kenetlenmeye, birlik ve beraberliğe ihtiyacı vardı. '70'lerin sonuna gelindiğinde artık köklere dönme, öncü ruha sarılma, şahlanma zamanıydı: '80'ler kapıyı çaldığında Reagan'a yeşil ışık yaktı. Galiba aklını başına getiren grunge –yani rock'un iade-i itibarı– oldu. "Rockin' In The Free World" filan derken, şirket karşıtı tavrıyla, organik tarıma desteğiyle vs. bildiğimiz tavına oturdu Young. "Living With War", bu tavrın, kırk yıllık demin zirve noktası. Bu çıkışın bir inişi olacağını da zannetmiyoruz. Fakat sonuçta bu albümü bunca aciliyet hissiyle çağıran da Young'ın millî birlik-beraberlik damarına basılmasıyla olmuş. Bir gün gazetede bir haber: Dört Amerikan askeri öldürülmüş. Gazetede askerlerin adları dahi zikredilmemiş. Ertesi gün Young yazmaya oturmuş. "Living With War", savaşla yaşayanlara, ama Iraklılara, Lübnanlılara değil, Amerikalılara yönelik bir albüm. Young terminolojisiyle okursak, "insanlık" maddesinin karşısında Amerikan değerleri yatıyor. Şükür, "Living With War", bu suların barındırdığı tehlikeden nasibini almıyor.

Nihayetinde, ABD, dünyanın gidişatını birinci elden belirleyen bir ülke. Orada başlayan güçlü bir barış hareketi, güçlü bir anti-muhafazakâr kampanya, dünyanın meydanlarını bunca yıldır dolduran kalabalıklardan daha etkili olabilir, hem Amerikan siyaseti, hem onunla işbirliği yapan bizimki gibi ülkelerin muktedirlerinin meşruiyeti açısından. İşin güzel yanı, Young'ın savaş ve Bush karşıtı çıkışını işinin her safhasında istikrara kavuşturması: USA Today gibi bir mizanpajla karşımıza çıkan internet sitesi, savaşla yaşamanın ve savaşa karşı mücadelenin günlüğü gibi. Daha da güzeli, Neil Young'ların Amerika'da yalnız olmadığını bilmek... "Living With War"un spontan, ham, tek atımda kotarılmasına rağmen tam müziği, fikri ve zikri, cesareti belki ancak Neil Young'dan ya da onun gibilerden çıkabilirdi. Yine de bu girişimi, –tarihsel ağırlığını ve öncülüğünü yerine koymakla beraber– '68 kuşağına falan mal etmemek lâzım. "Living With War", rock'un yaşının olmadığını gösteriyorsa, bizzat Young'ın serüveni de muhalefet namına bütünlüklü bir altın çağ olmadığını gösteriyor. Önemli değil. Geçirdiği beyin anevrizmasından sonra ikinci hayatına başlayan, 2000'lerdeki yolunu "Greendale", "Prairie Wind" gibi okkalı albümlerle döşeyen Young, "Living With War"la, kendisine kırk yıldır memleket olan folk geleneğinin hakikat arayışına da borcunu ödüyor. Helâl olsun. *Merve Erol*

Bu oral seksle golfte ne var, ne olabilir ki acaba? *–Marslı Ziyaretçi*
KURT VONNEGUT, Ülkesi Olmayan Adam

Nasıl yaşanacağını öğrendiğimi sanırken, meğer nası öleceğimi öğreniyormuşum.
LEONARDO DA VINCI

Hayatta kalış, ölümden tasarruftur.
KÜÇÜK İSKENDER

En azından Tanrı'nın her şeyi yapamayacağını düşünmek insan için hiç de küçümsenmeyecek bir tesellidir; mesela Tanrı, buna gücü yetse de, kendisini öldüremez, ki bu bizim insan olarak en büyük ayrıcalığımızdır; Tanrı ölümlüleri ölümsüz, ölüyü diri, yaşamışı yaşamamış yapamaz, onuruyla yaşamış birinden bu onuru geri alamaz; geçmişe ilişkin olarak gücü dahilindeki tek şey unutmaktır. Yine de insanın Tanrı'yla karşılaştırılması daha latif örneklerle yapılabilir; mesela iki kere 10'u yirmi etmeyecek şekilde düzenleyemez. **PLINIUS**.

DIRTY PRETTY THINGS
Waterloo To Anywhere
(Vertigo Records)

"Up The Bracket" (2002) ve "The Libertines" (2004)... Adadan çıkan en sıkı gruplardan The Libertines işi bu iki albüm de İngiliz rock'unun yüzakı olmuştu içinde bulunduğumuz onyılın başlangıcında. Şimdi ikinci devredeyiz ve bir değil, tam iki The Libertines'imiz var... Bunlardan ilki, malûmunuz, grubun iki ayağından Pete Doherty'nin çoğu zaman acımasızca yıpratılan Babyshambles'ıydı. Değil geçen senenin, şu on yıllık devrenin en müthiş albümlerinden biri, "Down In Albion", Doherty'nin uyuşturucu bağımlılığı ve Kate Moss'la olan fırtınalı gönül ilişkisi yüzünden arada kaynadı, hak ettiği ilgi ve övgüyü bir türlü alamadı.
Doherty'ye, şarkı yazarlığının –ve yazarlığının– hakkını veren küçük bir kısım dışında, acımak ve kahkahalarla gülmek arasında gidip gelen bir muamele reva görüldü. Bugün Rolling Stone dergisinin web sitesinde Doherty'nin son tutuklanma ve rehabilitasyona alınma tarihlerini gösteren iki saatin işlediği bir bölüm bile var. Neyse ki, öyle ya da böyle, Babyshambles müzik yapmaya devam ediyor ve ne mutlu ki Pete de, bütün o problem yumağına rağmen, –hapishanede de olsa– şarkı yazmayı bırakacak gibi gözükmüyor. Öyleyse şimdilik onu bırakıp ikinci Libertines'imize, Carl Barât'nın yepyeni grubu Dirty Pretty Things'e geçelim.
The Libertines'in davulcusu Gary Powell, Doherty'nin yokluğunda grubun gitarlarını devralan Amerikalı Anthony Rossomando ve Cooper Temple Clause'u terkederek Barât'ya katılan basçı Didz Hammond bu grubun diğer elemanları. Stephen Frears'ın güzelim filmini, önce gece kulüplerinde düzenlediği rock'n'roll geceleri için kod isim olarak seçmiş Barât... Ancak bir grup adına ihtiyacı olduğunda "Dirty Pretty Things"i kendine alıp, Adam Green, Cooper Temple Clause gibilerinin çıktığı bu gecelerin ismini Bright Young Things'e çevirmiş... Babyshambles'ın "Down In Albion"ı, Doherty gibi romantik bir savrukluk içindeydi. "Waterloo To Anywhere"se aynen Barât gibi olmuş. Çiğ ama derli toplu, genç ve keskin ama kontrollü, kızgın ama kafası karışık değil... Pete Doherty grubu terkedip canının çektiği yerlere yelken açarken, The Libertines'in mirası da Barât'dan başkasına kalacak değildi elbette. Bu mirasın da en büyük parçaları, ustura gibi gitarlara iliştirilmiş tüy hafifliğinde kulak okşayan melodilerle, bitmeyen bir "aşk" macerasının kurcalanmasıydı... Doherty ile Barât aynı gruptayken çekişip dururlar, birbirlerine laf atmadan duramazlardı –"Can't Stand Me Now" (Bana tahammülün yok) diye boşuna şarkı yazmamışlardı. Barât'ya ilham perisi Pete'siz gelmiyor herhalde. Bu albümünde münakaşa şarkıları yerlerini ayrılık parçalarına bırakmış. Yazdıklarını Doherty'ye atfetmemek mümkün değil doğrusu... "Bang Bang You're Dead"de kalbini yerinden söken, "The Enemy"de "Yüzünü yıkamanın vakti gelmedi mi? / Şömineden yeni çıkmış gibi" diye seslenilen şahıs epeyce bir Pete.
Bu yarım saatlik albümdeki şarkılar, (doğruya doğru) müzikal açıdan Babyshambles'ınkiler kadar geniş bir perspektife sahip değiller. Ancak hareket ettikleri üç akorluk-üç dakikalık pop şarkıları alanında gayet iyi iş görüyorlar. Görünen o ki, bu ikiliden birisi daha yeni ya da iyisini yapana kadar "Waterloo To Anywhere"i yanıbaşımızdan ayırmayacağız. *İlker Aksoy*

NOUVELLE VAGUE
Bande à part
(Peacefrog / Equinox)

Dünyanın sonu mu geldi? Bir yanda Señor Coconut, Latin tarzında Deep Purple, Kraftwerk, M. Jackson söylüyor, bir yanda Yat-Kha, Tuva usûlü delici gırtlak oyunları ve iptidai sazlarla Iron Butterfly, Santana, Motörhead, Joy Division, Kraftwerk, Stones yorumluyor, öbür yanda Müslüm Gürses Dylan'ı, Bowie'yi, Cohen'i Türkçe sözlü arabeskleştiriyor... Rock da artık bir "klasik" müzik haline geldi, tıpkı Mozart, Beethoven gibi, tıpkı caz standartları gibi insanlığın ortak mirası olarak her türlü icraya, kaldırmaya, kondurmaya müsait. Bunun şahını iki albümdür Nouvelle Vague yapıyor. 80'lerin "yeni dalga" klasiklerini yeniden dalgalandırıyor: İngilizce new-wave'i, Fransızca nouvelle vague aklıyla, Portekizce ritmli bossa nova'lıyor. İlk albümde Clash, Joy Division, Depeche Mode, Cure vardı, adını Godard filminden alan ikinci albümde ise Bauhaus, Echo & The Bunnymen, Yazoo, Billy Idol, Blondie, New Order var... Bu müthiş güzel bir "devam filmi"nin tek farkı, ilk albümde vokal yapan şurup sesli kızlar arasında, sonradan star mertebesine yükselen Camille vardı, bu albümde o gitmiş, yerini iki şarkıda Gerald Toto almış. (Meraklanmayın, "Don't Go"da Alison Moyet'nin sesi, Gerald'dan daha erkek.) Çifte tavsiye: Nouvelle Vague'dan kaçmayın, orijinallerden şaşmayın. *Derya Bengi*

www.pusula.com/virgul
AYLIK KİTAP ve ELEŞTİRİ DERGİSİ
virgül,
sayı 99
PUSULA YAYINCILIK İnönü Cad. Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST. Tel:(0212) 252 42 80 Faks:(0212) 293 15 44

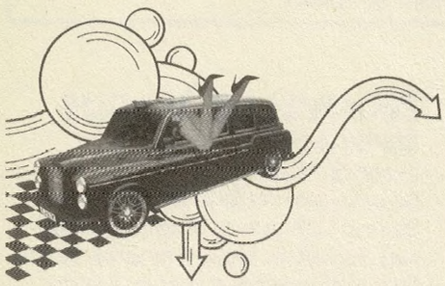

ONŞARKI

Barış Manço Kurtalan Ekspres Gönül Dağı
Beady Belle Skin-Deep
Coşkun Demir Gül Yanaklım
Gotan Project & Calexico Amor Porteno
Grateful Dead Althea
Müslüm Gürses Tanrı İstemezse
Richard Hell & The Voidoids Love Comes In Spurts
Scissor Sisters Take Me Out
Yalın Keşke
Zero 7 Futures

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Ampop My Delusions
Camille Le Fil
dEUS Pocket Revolution
Devil's Anvil Hard Rock From the Middle East
Dresden Dolls Yes, Virginia
Dupain Les Vivants
Frank Zappa Hot Rats
Friends Of Dean Martinez Lost Horizon
David Byrne & Brian Eno My Life in the Bush of Ghosts
James Dean Bradfield The Great Western
Jesus and Mary Chain Psychocandy
John Cale Paris 1919
Lily Allen Alright, Still...
Pinhani İnandığın Masallar
Os Mutantes Tecnicolor
Primal Scream Riot City Blues
Razorlight Razorlight
Thom Yorke The Eraser
Tom Petty Highway Companion
Yann Tiersen Les Retrouvailles

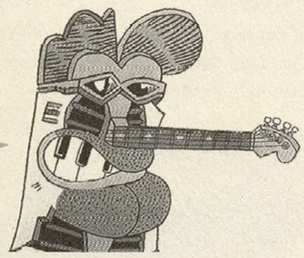

AMERİKA SAVAŞA KARŞI

Neil Young'ın sitesinde (www.neilyoung.com) en güzel zamane Amerikan savaş karşıtı şarkıları dinlenebiliyor –buraya ilk 50'yi alıyoruz. Siteden en güzel klipleri izlemek de mümkün...

When Your Soldier Comes Back Home - **Martha Ann Brooks** • Neil Young Have You Forgotten - **BLT** • Occulture - **Keith Haman** • Bring Em On - **John Hughes** • Smokescreen - **Andrew Bayuk** • In The News - **Kris Kristofferson** • When the President Talks To God - **Bright Eyes** • J.P.M.F.Y.F. - **Tim Easton** • Save The USA - **Andrew Bayuk** • F The CC - **Steve Earle** • George Bush Is A Cunt - **The Neocons** • Nero - **Lost Art** • Good Day For Dying Today - **MR McGuire** • American Fire - **Anthony Neff** • Drugs Against War - **Flow** • Jesus Was Not American - **Whoa! Man! Jesus!** • Rosie - **Edith** • When Did Jesus Become A Republican - **Cindy Lee Berryhill** • America 2006 - **Leigh MacCallum** • Red White & Blue - **Gary Gates** • Bad President - **Yikes McGee** • They Called Her America - **Jenny Yates** • The Baghdad Dream - **Steve Forbert** • Sibel Edmonds - **Gary Hood and The Last Show Ever** • Apocalypso - **Exploding Head** • Soldier's Lullabye - **Todd Michaelsen** • Echoes of War - **Francesco Lucarelli** • Dick Cheney Is A Duck Huntin Man - **Paul K. Strother** • Drunk On Election Night - **Dan Kelly And The Alpha Males** • Eminent Domain - **Mugfug** • No More Rain - **Mother Jones Band** • Bush War - **Fuckshovel** • 1984 - **Eric Lynn** • Impeach The President - **A MysterE** • I'm Not That Stupid - **Louis Landon** • Georgie Is A Liar - **Dave McMann** • Lights Out - **Iain Rocco** • War Is Peace - **Richard Hinrichsen** • God Coulda Told Him - **Phil Lee** • Hard Times - **Rosemary's Garden** • Bring Back The Draft - **Elmer Creek Conspiracy** • What is War Live - **Silverwood Studio** • Walk On - **Craig Gilden** • OrDinAry TrAsH - **Zen Thesis** • Enemy Of The State - **Charley Wiley** • Dear John Mellancamp - **Kit Malone** • In My America - **Steve Dellay** • Holy Wars - **David Pendragon and Tribe World Ensemble** • America - **Michael J Downey** • Masters of War - **Villaincognito**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Snow Patrol** Eyes Open
2. **Christina Aguilera** Back To Basics
3. **James Morrison** Undiscovered
4. **Orson** Bright Idea
5. **Feeling** Twelve Stops and Home
6. **Keane** Under The Iron Sea
7. **Razorlight** Razorlight
8. **The Kooks** Inside In / Inside Out
9. **Paolo Nutini** These Streets
10. **Nina Simone** The Very Best Of...

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Beyonce ft. Jay-Z** Deja Vu
2. **Shakira ft. Wyclef Jean** Hips Don't Lie
3. **Chamillionaire ft. Krayzie Bone** Ridin'
4. **Cascada** Everytime We Touch
5. **David Guetta vs. The Egg** Love Don't Let Me Go
6. **Cassie** Me & U
7. **Snow Patrol** Chasing Cars
8. **Arctic Monkeys** Leave Before The Lights...
9. **Rogue Traders** Voodoo Child
10. **James Morrison** You Give Me Something

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Christina Aguilera** Back To Basics
2. **Lyfe Jennings** The Phoenix
3. **Trace Adkins** Dangerous Man
4. **Cherish** Unappreciated
5. **"The Cheetah Girls 2"** (Soundtrack)
6. **"Now 22"** (Various Artists)
7. **Rick Ross** Port Of Miami
8. **Obie Trice** Second Round's On Me
9. **"Step Up"** (Soundtrack)
10. **Nickelback** All The Right Reasons

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

ZİHNİ / Kadıköy
1. **Thom Yorke** Eraser
2. **Pink Floyd** Pulse DVD
3. **TV On The Radio** Desperate Youth, Blood Thirsty Babes
4. **Sabahat Akkiraz / Orient Expressions** Külliyat

ROOM RECORDINGS / Beyoğlu
1. **West End Girls** Goes Petshopping
2. **Nico** Femme Fatale –Anthology
3. **Camera Obscura** Let's Get Out Of This Country
4. **Thom Yorke** The Eraser

BARAKA / Beyoğlu
1. **Martin Solveig** Jealousy
2. **Placebo** Every You Every Me
3. **Tom Jones** Black Betty
4. **Amadou & Mariam** Senegal Fast Food

KARGA / Kadıköy
1. **Scott Walker** Clara
2. **Thom Yorke** The Clock
3. **Regina Spektor** Just Like The Movies
4. **Rufus Wainwright feat. Antony** Old Whore's Diet

KARGA / Atlas Pasajı
1. **Muse** Black Holes & Revelations
2. **Thom Yorke** The Eraser
3. **Red Hot Chili Peppers** Stadium Arcadium
4. **Pinhani** İnandığım Masallar

ZERO / Kadıköy
1. **Muse** Black Holes & Revelations
2. **Thom Yorke** The Eraser
3. **dEUS** Pocket Revolution
4. **Belle and Sebastian** The Life Pursuit

CRIMSON / Kadıköy
1. **Tapes 'n Tapes** Cowbell
2. **Gogol Bordello** Dogs Were Barking
3. **Razorlight** Who Needs Love
4. **Kasabian** Shoot The Runner

BADEHANE / Tünel
1. **Lilly Allen** Friday Night
2. **Leningrad** Hy'yamba
3. **Babylon Circus** Haffi Go
4. **Gnarls Barkley** Gone Daddy Gone

JANIS JOPLIN

27 yıllık hayatı 4 Ekim 1970'te bir otel odasında noktalandığında, tıpkı Jimi Hendrix ve Jim Morrison gibi, bir efsanenin tüm füsûnunu bıraktı ardında. Bu Teksaslı beyaz kızın yaratıcılığı, kendini siyah blues'da yeniden yaratmasından ve rock'un altın çağına Bessie Smith'lerden, Billie Holiday'lerden gelen antik bir blues duyarlılığı katmasından geliyordu. Janis Joplin'i sevgiyle anarken, Ellis Amburn'ün "Pearl: The Obsessions and Passions of Janis Joplin" (İnci: Janis Joplin'in Takıntıları ve Tutkuları) başlıklı kitabını kılavuz edindik.

SEVİNÇ VE FERYAT

Dorothy Joplin'e telefon edip randevu istiyorum, biraz mırın-kırın ettikten sonra "peki" diyor. Ertesi gün kapısındayım. Nazik karşılıyor, fakat içeri almıyor. Ayaküstü konuşuyoruz. "Pearl"ün çok güzel bir albüm olduğunu söylüyorum. "Janis'in müziğini sevdiğiniz anlaşılıyor" diyor, mavi gözlerini kırpıştırarak ekliyor: "Benim de sevdiğim bir şarkısı var." "Hangisi?" "İlk albümündeydi". "Summertime mı?" "Adını hatırlamıyorum." Ve sonra beni kibarca yolcu ediyor.

Janis, 19 Ocak 1943'te, Teksas'ın Port Arthur kentinde, Dorothy ve Seth Joplin'in kızı olarak dünyaya gelmişti. Seth makina mühendisiydi, okulu bitirdikten sonra girdiği Texaco'da, 1976'ya, emekliye ayrılana dek çalışmıştı. Ve Port Arthur'da yaşadığı yaklaşık 40 yıl boyunca hep aynı berbere gitmişti.

Seth'in berberi Jerdy Fontenot, saçımı keserken anlatıyor: "Burası 1968'e kadar zengin bir kasabaydı. Petrol üretimi Suudi Arabistan ve Ortadoğunun hakimiyetine geçmeden önce, dünyada en çok petrol çıkaran rafineriler buradaydı, Gulf ve Texaco rafinerileri... Marcella'nın Yeri de bu yörenin eğlence merkeziydi." Buranın nasıl bir yer olduğunu, yan koltuktaki müşteri izah ediyor: Port Arthur Teksas'ın kerhane merkeziymiş. Marcella Chadwell'in evi en ünlüsüymüş. Janis Joplin'in başını çektiği bir grup kız, belediyenin yol çalışmalarında kullandığı bir uyarı levhasını söküp Marcella'nın Yeri'nin önüne koymuşlar: "Men at work".

Seth'in iki merakından biri briçti. Emekli olduktan sonra taşındıkları Arizona-Prescott'ta karısıyla birlikte kurdukları briç kulübünde, 1987'deki ölümüne dek hocalık yapmıştı. Diğer merakı ise müzikti. Akşamları aile efradına piyano çalardı. Bach'ın çello suitleri haricinde, favori parçası Pablo Casals'ın "Kol Nidre" yorumuydu. Onu her çalışında "ne hüzünlü, değil mi?" derdi.

Dorothy Joplin de şarkı söylemeyi severdi, kilisenin olduğu kadar kilise korosunun da aktif üyesiydi. Ne var ki, geçirdiği bir tiroid ameliyatı ses tellerini zedeleyince şarkı söyleyemez oldu. Bunun üzerine Seth de evdeki piyanoyu sattı.

Janis, müziğin içine doğmuştu, folk şarkıları, gospeller ve spiritüeller söyleyerek büyümüştü. Ama şarkıcı olmak aklının ucundan bile geçmiyordu, ta ki lise sonda bir sınıf arkadaşı onu Bessie Smith ve Leadbelly plaklarıyla tanıştırana dek. Onları ilk dinleyişinden on yıl sonra, döneminin en iyi blues şarkıcısı ilan edildiğinde, Bessie Smith'in kabrine bir mezartaşı yaptırmıştı.

Herkes Frisco'ya gidiyor

Lise arkadaşlarından Wanda Dionne, Janis'i hep siyahlar içinde hatırlıyor, "beatnik tarzı giyinirdi ve hayattaki tek amacının Jack Kerouac'ın temsil ettiği şekilde yaşamak olduğunu söylerdi."

Liseyi bitirdikten sonra Lamar Üniversitesi'ne kaydoldu, birkaç ay sonra okulu bırakıp Kerouac'ın "sırt çantası devrimi" dediği olaya katıldı, otostop çekerek güney Teksas ve Louisiana'yı dolaştı, sonra tekrar kürkçü dükkânına döndü, Port Arthur College'a başladı. Ancak dört ay dayanabildi, okulu bıraktı ve babasının ifadesiyle "evden kaçtı". İstikamet, beatnik haritasındaki tek Teksas şehri olan Austin'di. Lisedeki kankası Jim Langdon'ın deyişiyle, "Austin, Port Arthur'a kıyasla nirvanaydı, Amerika'nın en gizli sırrıydı o şehir, Teksas'ın ortasında bir aydınlanma merkeziydi."

Austin'de hayatını değiştirecek üç kişiyle tanıştı. Ufak tefek bir müzisyen olan Powell St. John, bütün Weavers ve Woody Guthrie şarkılarını ezbere bilen Lanny Wiggins ve oduncu kılıklı bir entelektüel Travis Rivers. Austin'deki birçok beatnik gibi onlar da Ghetto namlı, apartmana dönüştürülmüş eski bir askeri kışlada yaşıyorlardı.

Janis, Powell ve Lanny, Waller Creek Boys adlı bir

KİTABİ ANLAMDA DİNDAR DEĞİLDİ, AMA HERKESİN RUHANİ BİR TARAFI VARDIR. JANIS'İN İNCİL'İ BILLIE HOLIDAY'İN BİYOGRAFİSİYDİ.

HİPPİ PORSCHE'Sİ
Şarkısında "Tanrım bana bir Mercedes Benz satın alamaz mısın? / Bütün arkadaşlarım Porsche'ye biniyor" diyen Janis, rengarenk boyalı Porsche'siyle

→57

grup kurup öğrenci partilerinde müzik yapmaya koyulmuşlar, bu arada Austin belediyesinin düzenlediği bir yetenek yarışmasına katılıp Woody Guthrie'nin "This Land Is Your Land"ini söylemişler ve "en iyi vokal grubu" ödülünü kazanmışlardı. Waller Creek Boys'un repertuarındaki şarkılar arasında "Out On The Black Mountain", "Careless Love" ve "Nobody Knows You When You're Down And Out" da vardı. Powell o günleri şöyle anlatıyor: "Janis, blues'u bildiğim bütün beyaz şarkıcılardan daha iyi söylüyordu. Lanny ve ben onun sesine eşlik eden bir müzik yapmakla yetiniyorduk."

Ghetto'nun sakinleri arasında Chet Helm adında genç bir beat şairi vardı. Ülkeyi boydan boya gezerek folk müziğini incelemişti. Janis'e, "batı yakasındakiler seni bir dinleseler akılları uçar" deyip duruyordu. Kerouac'ın "Yolda" romanında dediği gibi "herkes Frisco'ya gidiyor"du ve sonuçta Chet'le Janis de kervana katıldı. Ver elini San Francisco...

Chet'in kılavuzluğunda beatniklerin takıldığı kahvelerde şarkı söylemeye başlayan Janis, kısa zamanda adını San Francisco'ya duyurmayı başardı. Ne var ki, Austin'de sevgili olan Chet'le Janis'in yolları San Francisco'da ayrıldı. "Janis speed ve eroin kullanan tiplere takılmaya başlamıştı, bense o maddelerden uzaklaşmaya başlamıştım." Chet'in dile getirmediği bir sebep daha vardı: Janis lezbiyen arkadaşlarına daha fazla vakit ayırıyordu. Ama, Chet'in koruyucu kanatları olmadan Janis'in San Francisco'da dikiş tutturması pek mümkün değildi. Bir yandan parasızlık, bir yandan kalp kırıklıkları derken, Janis kuyruğunu kıstırıp Port Arthur'a döndü, yeniden üniversiteye yazıldı ve talihin ona gülmesini beklemeye koyuldu.

Bye, Bye Baby

Talih ondan önce Chet'e gülmüştü. San Francisco'nun en popüler gruplarından biri olan Big Brother and The Holding Company'nin menejeri olmuş, ayrıca Avalon Ballroom adlı kulübü işletmeye başlamıştı.

Big Brother bir vokalist arıyordu, Chet hemen Janis'i önermiş, ama grubun gitaristleri James Gurley ve Peter Albin pek oralı olmamıştı. Janis'i, Coffee Gallery adlı beat kafede dinlemişlikleri vardı, "sesi iyi ama, kendisi biraz tuhaf, gruba başka bir hava verir" diyorlardı. Yaklaşık 50-60 kadın, erkek ve üçüncü cinsten vokalisti sınayıp da aradıklarını bulamayınca, Chet'in "bir de Janis'i deneyelim" teklifine itiraz edememişlerdi.

Chet, o sıralarda Teksas'ta ikamet eden yakın ahbabı Travis Rivers'ı aradı, Janis'i bulup San Francisco'ya getirmesini rica etti. Travis'le Janis'in Austin günlerinden beri iyi bir dostlukları vardı, ama Janis'in ikna olması için Travis'in 14 saat dil dökmesi gerekmişti.

Janis, yola çıkmadan önce Powell St. John'ı ziyaret edip San Francisco'da şansını bir kez daha denemek istediğini anlattı. Powell da ona yeni yazdığı bir şarkıyı çalıp söyledi. "Bye, Bye Baby" Janis'in çok hoşuna gitti, o gün orada şarkıyı derhal hatmetti. Powell'a göre, Janis'in "Bye, Bye Baby"yi o kadar beğenmesinin sebebi, "hem eski bir folk şarkısı havasında olması, hem de rock'n'roll tavrı taşımasıydı."

Janis, San Francisco'ya giderken yanına iki kitap almıştı. Aradan 25 yıl geçtikten sonra, o kitaplardan birini Janis'in yakın dostu Richard Hungen'in evinde elime aldım. "On Emir"in sararmış yapraklarını çevirirken Hungen'a sordum: "Dindar mıydı?" Cevabı "hayır" oldu: "Kitabi anlamda dindar değildi, ama herkesin spiritüel bir tarafı vardır. Janis'in İncil'i Billie Holiday'in biyografisiydi." Janis'in yanına aldığı öteki kitap da oydu zaten.

SESİ, HIZLA İLERİ SARILMIŞ BİR BANT GİBİ. SANKİ BİR YÜK TRENİNİN SON VAGONUNA ASILI GİDİYOR, AMA NE KADAR TUTUNABİLECEĞİNİ KESTİREMİYOR.

1 Haziran 1966'da, Janis "çiçek çocuklarının başkenti"ndeydi. Ayağının tozuyla Big Brother'ın Henry Street'teki üssüne gitti, mikrofonu eline aldı. O günü, grubun gitaristi James Gurley şöyle anlatıyor: "Levi's blucin, Meksika sandaletleri ve yırtık bir tişört vardı üzerinde. Uzun saçlarını tokayla tutturmuştu, yüzü sivilceliydi ve biraz da kiloluydu. Yani pek cazip bir görüntüsü yoktu."

Chet'e göre, bu deneme bir formaliteydi, Janis'in Big Brother için biçilmiş kaftan olduğuna emindi. "Biraz tuhaf bir kızdı ama, şarkı söyleyişi insanın tüylerini ürpertiyordu." Grubun basçısı Sam Andrew'a göre ise, "Janis'in sesi hızla ileri sarılmış bir bant gibiydi, sanki bir yük treninin son vagonuna asılmış gidiyordu ve orada ne kadar tutunabileceğini kestiremiyordu."

Big Brother

Big Brother ve Janis ilk kez, 10 Haziran 1966'da, Avalon Ballroom'da seyirci önüne çıktı. Önce Big Brother geldi sahneye ve grubun basçısı Sam Andrew'un deyişiyle "her zamanki gibi hız verilmiş free-caz yaptılar, on yıl sonrasının punk rock'çılarından daha hızlı çalıyorlardı, tempo Charlie Parker temposuydu, dakikada 285 çeyrek nota."

Derken, blucin ve mavi iş gömleğiyle Janis zuhur etti ve "Down On Me"yi söylemeye başladı. Sohbete dalmış Avalon müdavimleri neye uğradıklarını şaşırdı, dikkat kesildi. Chet'in ifadesiyle "millet nakavt olmuştu."

Big Brother fanlarının bir kısmı aynı coşkuyu paylaşmıyordu, ilk konserden sonra James Gurley'in yanına gelip "defedin gitsin, çığlık atmaktan başka bir numarası yok" diyenler vardı. Big Brother'ın müstakbel roadie'si Mark Braunstein da başlangıçta Janis'ten hoşlanmamıştı: "Avalon'a Big Brother'ı dinlemeye gitmiştim, bir baktım kızın biri çığlık çığlığa şarkı söylüyor. Halbuki ben Gurley'in insanın içini dağlayan tutkulu gitar çalışını dinlemek istiyordum, o ses beni özgürleştiriyordu."

Öyle ya da böyle, Big Brother artık Janis'leydi. Ve Avalon, Amerikan gece hayatına yeni bir tarz getirmişti. Sahneyle seyirci arasındaki sınır kalkmıştı, grup çok alçak bir platformda çalıyor, müzisyenler ve seyirciler hemhal oluyordu. Bazı geceler de Kerouac ve Ginsberg'in yakın dostları, beat edebiyatının esin perisi Neal Cassady gelip rap yapıyordu.

O günlerin San Francisco'sunda Avalon'a gitmek, başka bir hayat tarzı demekti. Avalon müdavimlerinden Stanley Mouse, şöyle anlatıyor: "Haftanın altı-yedi gecesi, akşam sekizden gece yarısına kadar dans pisti tıklım tıklım oluyor, herkes kurtlarını döküyordu. Bazı geceler Big Brother başka kulüplerde çalıyordu. Ünlü gazeteci-yazar Tom Wolfe, Janis'i Berkeley Kulüp'te seyretmiş ve sonra da şöyle yazmıştı: "Bugüne kadar ne öyle bir ses duydum, ne de öyle bir performans gördüm. Janis Joplin tek kelimeyle büyüleyici."

1966'da Big Brother haftada 250 dolar kazanıyordu, bu da adam başı 50 dolar demekti. Janis, tek odalı bir dairede yaşıyordu, Big Brother'ın davulcusu Dave Getz'in deyişiyle "lavabosu olan bir yatak odası"ydı burası.

Dave, Spaghetti Factory adlı kafede garsonluk yapıyor, Janis de sık sık oraya gidiyordu. "Bir gün çok güzel bir siyah lezbiyen gelmişti kafeye, Janis'le aralarında bir elektriklenme hissettim. Tam biz çıkarken Janis 'çok hoşuma gitti o kız, onunla sevişmek isterdim' deyiverdi." Dave çok şaşırmıştı, çünkü Janis o sıralarda Travis'le beraberdi. Janis, Dave'e Travis'le ilişkisini şöyle izah etmişti: "Sevgili filan değiliz, iyi bir insan ve seksi bir erkek, hepsi bu."

Bu konuşmadan kısa bir süre sonra, Janis'le Travis yollarını ayırdılar, ama sonraki dönemlerde de zaman zaman birlikte oldular. Janis'in deyişiyle, aralarında başka türlü bir bağ vardı.

Temmuz 1966'da Big Brother ve Janis, Lagunitas adlı ormanlık bölgedeki bir kır evine taşındılar ve komün halinde yaşamaya başladılar. Bu, 1960'ların ilk komünlerinden biriydi. Grubun diğer üyeleri sevgilileriyle, eşleriyle beraberdi, o ise yalnızdı. Ve Janis için kentten uzak olmak, underground kulüplerden ve lezbiyen barlarından uzak olmaktı, bu da hiç hoşuna gitmiyordu. Ancak, komün tecrübesi hem Janis, hem de Big Brother için müzikal bakımdan müthiş verimli bir dönem oldu. Gün boyu prova yapıyorlar, şarkı yazıyorlardı. Grup müzikal olarak gelişirken Janis ve Sam de Big Brother albümlerinin ve hit single'larının temellerini atıyordu. "Call On Me" adlı baladı, ikinci albümleri "Cheap Thrills"in açılış şarkısı "Combination of the Two"yu, "I Need A Man To Love"ı ve "Flower In The Sun"ı orada yazmışlardı.

Düzenli olarak Avalon'da çalıyorlar ve San Francisco'da popülerlikleri günden güne artıyordu, ama

tam anlamıyla çıkışa geçmeleri Chicago'da Mother Blues'da çalmalarıyla oldu. Açılış gecesinde seyirci büyülenmişti, Chicagolular ilk kez karşı kültürün avangardlarıyla karşılaşıyordu. Jefferson Airplane de orada çalmıştı, ama onlar hâlâ folkçu görüntüsündeydi. Big Brother'ı dinlemeye Howlin' Wolf da gelmiş ve konser sonrasında Dave'e "sizde benden çok soul var" demişti.

Chicago dönüşünde Mainstream şirketiyle sözleşme imzalayıp ilk albümlerini hazırlamaya başladılar. "Bye, Bye Baby" ile açılan"Big Brother and The Holding Company" adlı albümde, "Down On Me", Janis ve Sam'in düet yaptığı "Call On Me", Peter Albin'in Beatles çağrışımlı "Caterpillar"ı, Moondog raga'sını andıran "All is Loneliness", rock döneminin ilk feminist şarkısı olan "Woman is Losers" gibi kayıtsız kalınamayacak şarkıların yanısıra "Blindman", "Easy Rider", "Intruder" ve "Light Is Faster Than Sound" gibi sabun köpükleri de vardı.

İlk single'larını da aynı dönemde yaptılar, plağın A yüzünde "Down On Me", B yüzünde "Call On Me" vardı. "Call On Me" yıllar sonra "Eve Dönüş" filminde, Jane Fonda'yla Jon Voight'un sevişme sahnesinde kullanılacaktı.

Ancak, Mainstream her şeyiyle tamamlanmış albümü nedense bir türlü yayınlamıyordu. Bu gecikme umulmadık şekilde hem Big Brother'ın hem de Mainstream'in lehine olmuştu. Çünkü, ertesi yıl, Monterey Pop Festivali'ndeki performansıyla, Janis Amerika'nın bir numaralı kadın şarkıcısı haline gelmiş ve albüm de tam o günlerde piyasaya sürülmüştü. Yine de listelerin üst sıralarının uzağındaydı.

Biber Çavuş'un mesajı

Janis, 6 Ekim 1966'da, Love Pageant Rally'de sahne aldı. Bu tarihî bir andı, zira Love Pageant, LSD'nin yasaklanmasını protesto etmek için düzenlenmişti ve ertesi yıl büyük gürültüler koparacak olan "be-in" konserlerinin selefiydi. Ve dolayısıyla "çiçek çocukları"nın doğum günü addediliyordu. 14 Ocak 1967'de, Janis bu kez de Human Be-In festivalinde sahneydi. Karşıkültürün ilk büyük gösterisi olan Human Be-In'in amacı "özgürlük, aşk, barış, şefkat ve insanların birlik çağı"nın başlatılması olarak duyurulmuştu. Elli bin kişinin katıldığı festivalin açılışı genç beat şair Gary Snyder'ın çaldığı kalk borusu ve Allen Ginsberg'in söylediği "Hepimiz biriz" mantrasıyla yapılmıştı. Human Be-In'in estirdiği rüzgar, 1967 yazının o güne kadar yapılmış en büyük rock konserine sahne olmasını sağladı. Jimi Hendrix'ten Otis Redding'e, Eric Burdon'dan Jefferson Airplane'e, Mamas and the Papas'dan Crosby, Stills & Nash'e, Who'dan Big Brother'a 30'a yakın grup ve 128 müzisyenin katıldığı Monterey Pop'un seyirci sayısı elli binin üzerindeydi. Onca insanın Monterey'de toplanmasında iki plak büyük rol oynamıştı. Bunlardan biri Beatles'ın Haziran 1967'de yayınlanan "Sgt. Pepper's" albümüydü. Peter Fonda'nın ifadesiyle, "Monterey 'Sgt. Pepper's'ın mesajından doğmuştu ve mesaj şuydu: Hepimiz bir araya gelebilirsek ve aynı tavrı paylaşabilirsek..." Öteki plaksa, John Philips'in Monterey'den kısa bir süre önce yazdığı ve Scott McKenzie'nin söylediği "San Francisco (Be Sure to Wear Some Flowers in Your Hair)" şarkısıydı. Piyasaya çıkar çıkmaz hit olan "San Francisco", John Phillips'e göre, "barışı ve aşkı kutsayan festivale bir davetiyeydi."

Monterey'in tartışmasız iki starı vardı, biri Jimi Hendrix, diğeriyse Janis'ti. Seyirciyi cumartesi günü Janis, pazar günü de Hendrix fethetmişti. 19 Haziran tarihli Herald Tribune şöyle diyordu: "Festivalin en büyük hadiselerinden biri büyük ses Janis Joplin'di. Cumartesi öğleden sonra sahne aldı ve ertesi gün bir daha çağrıldı." 30 Haziran tarihli Time dergisi ise 128 müzisyen içinde bir tek Janis Joplin'in adının altını çiziyordu: "Geçtiğimiz hafta soul çıkışa geçince festival de çıkışa geçti. Bunda başı çeken alto sesi ve flamenko dansıyla Janis Joplin'di." Monterey, Janis'le Jimi Hendrix arasında kısa, ama tutkulu bir aşkın başlamasına da vesile olmuştu. Ve rivayete göre, Janis eroini ilk kez Hendrix'le beraberken kullanmıştı.

Şubat 1968'de, Janis ve Big Brother, Monterey Pop'tan sonraki en önemli konserleri için New York'a uçtular, yıllar içinde Thomas Wolfe'tan Edie Sedgwick'e, Arthur C. Clarke'tan Dylan Thomas'a ve Sid Vicious'a birçok ünlü ismin mesken tuttuğu Chelsea Hotel'e yerleştiler. Otelin müdürü Stanley Bard, Janis'i şöyle hatırlıyor: "Çok seksüel bir kadındı. Bazen odasında verdiği partiler çok gürültülü oluyor, müşteriler şikayet ediyordu. Ben de kendisini uyarmak zorunda kalıyordum. Bazen anlayışla karşılıyor, bazen de tepki gösteriyordu. Egzotik bir güzelliği vardı. Zeki ve dilbazdı."

Bir konserde, Anderson tiyatrosunu dolduran kalabalık Janis ve Big Brother'ı alkışa boğmuştu ama, onlarla plak sözleşmesi yapmak isteyen Columbia şirketinin yetkilileri tereddüte düşmüştü. Prodüktör Elliot Mazer, "Joplin çok etkileyici, ama grup sorunlu" diyordu. Sahne arkasını dolduran gazeteciler Janis'i elinde içki şişesiyle gördüklerinde şaşkınlıklarını gizleyememişlerdi, o zamanlar şöhretli sanatçılar içki içtiklerini çaktırmazdı, hele şişeden içmek berduşlara mahsustu. Gazetecilerin şaşkınlığını farkeden Janis, "ayyaşın teki diye yazabilirsiniz" demişti. Ertesi gün New York Times, konsere birinci sayfasında yer vermişti: "Janis Joplin son yıllarda ortaya çıkan en yetenekli şarkıcılarından biri. San Francisco'da yaşaması ve bugüne kadar sadece tek bir albüm yapmış olması, birkaç ay öncesine kadar onun ülke çapında tanınan bir isim olmasını engellemişti."

Columbia nihayet Janis ve Big Brother'la sözleşme yapmaya karar vermiş ve grup New York'u üs yapıp mücavir illere turneye çıkmaya başlamıştı. Bu arada "Cheap Thrills" adlı albümleri için hazırlığa koyulmuşlardı. O günlerin hatıralarından birini Dave Richards anlatıyor: "Bir gece, bir İtalyan lokantasına yemeğe gidilmişti, grup üyelerinin her birinin bir kız arkadaşı vardı, Janis ise tek başınaydı ve canı sıkılıyordu. Ekibin en genci olan roadie Mark Braunstein'a seslendi: 'Çık sokağa, gözüne kestirdiğin en yakışıklı oğlanı al getir buraya.' Mark biraz mırın kırın etti, ama sonunda 'peki' deyip çıktı. Bir süre sonra yanında yakışıklı, uzun saçlı ve Britanya aksanıyla konuşan bir oğlanla geldi. Ve masa şu diyaloga tanık oldu: 'Şekerim, benim adım Janis Joplin, tanıyor musun beni?' 'Tabii ki.' 'Peki senin adın ne?' 'Eric Clapton'."

Cheap Thrills: Janis yıldız

California'ya dönüp "Cheap Thrills"i kaydetmek için stüdyoya kapandıklarında, Eric Clapton da yanlarındaydı, arada bir birlikte jam yapıyorlardı. Albümün hit şarkıları, single olarak yayınlandığında liste başı olan "Piece of My Heart", Sam Andrew'nun deyişiyle "Bach'a göz kırpan" "Summertime", Lagunitas ormanındaki günlerin yadigârı "Combination of the Two" ve "Turtle Blues"du. "Cheap Thrills"in kapağını underground aleminin kült karikatüristi R. Krumb'ın çizgileri süslüyordu. R. Krumb telif istememiş, "tek şartım, ilk karşılaştığımız zaman Janis'i mıncıklamak" demişti. Albüm çıktıktan kısa bir süre sonra bir partide tanıştırıldıklarında dediğini yapmış, Janis'in elini değil, göğsünü sıkmıştı.

1968 yazında Newport Folk Festivali'ne davet edilmesi Janis'i çok mutlu etti, ama o konser "sonun başlangıcı" gibiydi. James Gurley'nin ifadesiyle, "yaptığı 'star kaprisleri'nin haddi hesabı yoktu, fazla talepkârdı, etrafındaki kimseye güvenmiyordu ve uyuşturucu namına ne bulursa bol miktarda kullanıyordu, eroin, kokain..." Temmuz 68 - Aralık 69 arasında altı kez aşırı doz kullanmaktan ötürü ölüm tehlikesi atlatmış, bunlardan birinde tam anlamıyla direkten dönmüştü.

Newport'taki performansı eleştirmenlere "fazla zorlamalı" gelmiş, Big Brother ise acınacak derecede yetersiz bulunmuştu. Ama 3 Ağustos'ta Fillmore'daki konserinde dört kez bis yapmış ve New Yorker dergisi tarafından övgüye boğulmuştu. "Cheap Thrills" de o günlerde piyasaya çıktı ve bir anda liste başı oldu. Sekiz hafta birinci sırayı kimseye kaptırmadı, dokuz ay boyunca da Top 40'de kaldı. Albümün single'ı "Piece of My Heart" da 45'likler listesinde iki ay süreyle üst sıralardaydı. "Cheap Thrills" bir milyondan fazla sattı, Janis de ödül üstüne ödül aldı: Yılın En İyi Kadın Albümü, Yılın En İyi Kadın Şarkıcısı, Yılın En İyi Pop Şarkıcısı...

BESSIE SMITH PLAKLARIYLA TANIŞTIKTAN ON YIL SONRA, DÖNEMİNİN EN İYİ BLUES ŞARKICISI İLAN EDİLDİĞİNDE, SMITH'İN KABRİNE MEZARTAŞI YAPTIRDI.

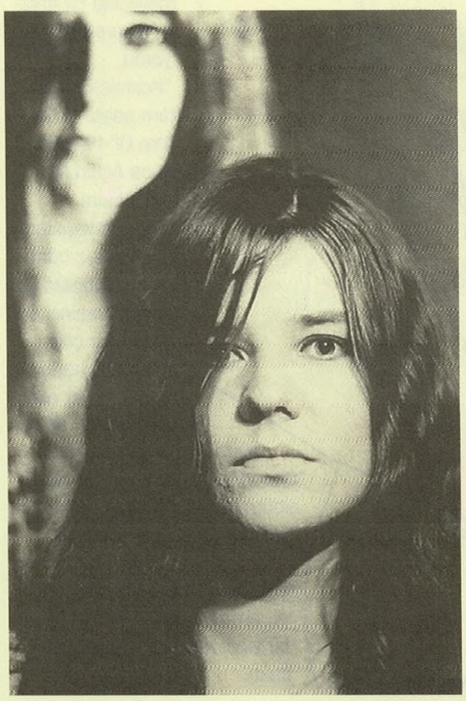

Görünüşte her şey yolundaydı, ama Janis gruptan hiç memnun değildi. Chelsea'deki odasında bir toplantı yaptı ve Big Brother'ı bıraktığını açıkladı. Grup şoka uğradı. Peter bağırıp çağırmaya başladı, James ise tek kelime etmedi. Dave'e (Getz) göre perşembenin gelişi çarşambaydan belliydi: "Janis, Big Brother'ın sınırlarının farkındaydı, yeni bir grup kurup istediği müziği yapabileceğini düşünüyordu. Ama bunu gerçekleştiremeyecekti."

Big Brother'la yolları ayırınca grupsuz bir şarkıcı olarak ortada kaldı, yeni bir grubu nasıl kuracağını da bilmiyordu. Gönlünde yatan kalabalık bir soul

grubuydu, nefesliler ve klavyeler olmalıydı. Ama soul sound'u Afro-Amerikan uzmanlığıydı ve menejeri Albert Grossman anlaşılmaz şekilde sadece beyaz müzisyenlerden oluşan bir grup kurmuştu.

Kozmik blues

Korktuğu başına gelmişti, arkasında Big Brother olmayınca yolunu kaybediyordu. Yeni bir tarz arıyordu, ama dinleyicileri eski işlerini andıran şarkılar istiyordu. Gelgelelim, Kozmic Blues Band "Ball and Chain" gibi şarkılarla geçmişe yolculuk yaptığında sonuç komik oluyordu. Gurley'nin vahşi gitarı olmayınca, Janis kapana kısılmış bir hayvan gibi inliyordu. Baladları, grup farkından etkilenmemeyi başarmıştı, ama "Ball and Chain" misali, imzası telakki edilen şarkılarındaki Faulkner yankısı uçup gitmişti. New York konserinin sonrasında sahne arkasına gelen Zappa, "grubun biraz daha zamana ihtiyacı var" demişti kibarca. Rolling Stone dergisi açık açık dalga geçmiş, "Janis Rock'n'roll'un Judy Garland'ı mı?" başlığını atmıştı.

Nisan 1969'da çıktıkları Avrupa turnesi, iyice bozulan moralini biraz düzeltti. Paris'te, Frankfurt'ta, Londra'da fanları Janis'i bağırlarına bastı. Melody Maker, Time dergisinin Eisenhower'ın ölümü üzerine son dakikada değiştirdiği Janis Joplin kapağının kopyasını şu cümleyle kapağına taşıdı: "Janis Joplin: Blues'un yeniden doğuşu." Observer "sıcak beyaz soul", Daily Mirror "Elvis'ten bu yana en hararetli hadise" yakıştırmasını yaptı.

Janis, Haziran 1969'da Los Angeles'a döndü ve Kozmic Blues'la grubun adını taşıyan bir albüm yapmak üzere kolları sıvadı. "Move Over", "One Man" ve "Mercedes Benz" gibi blues şarkılarını yazarken, Wordsworth'ün şiir yazarken kullandığı yöntemin tam zıddını uyguluyordu. Wordsworth, "sükûnet içinde duyguların geri getirilmesi" olarak tanımlamıştı yöntemini, Janis'se dibe vurduğunda kaleme sarılıyordu, şarkıları terk edilme sancısıyla ortaya çıkıyordu. Ama "Kozmic Blues" kayıtlarının en gözde şarkısı, Janis'in "Little Girl Blue" yorumuydu. Rogers/Hart imzalı bu balad ilk kez 1935'te "Jumbo" adlı müzikalde icra edilmiş, 1962'de de sinemaya aktarıldığında Doris Day tarafından söylenmişti.

"Kozmic Blues" plağındaki "Nancy G.'ye sevgiyle" ibaresinin ardında trajik bir öykü vardı. Big Brother'ın gitaristi James Gurley anlatıyor: "Nancy gözümün önünde öldü. Eroin yapmıştık, gidiverdi. Dünyam kararadı. O gün eroini bıraktım, bir daha da elimi sürmedim."

Nancy'nin ölümü Janis'i fena sarsmıştı. Aynı adama, James Gurley'e aşıktılar. James, Janis'le sevgili olduğunda Nancy'le evliydi. Bu, Janis'le Nancy arasında sancılı bir döneme sebep olmuş, ancak daha sonra ilişkilerini tamir etmişler ve iki yakın dost olmuşlardı.

Dev konserler döneminin başlangıcı sayılan Monterey'in ateşleyicilerinden biri olan Janis, 1969'un büyük konserlerinin hemen hepsinde sahne almıştı. Atlanta City Rock'ta, 5 Temmuz'da 110 bin kişinin önüne çıkmış, ne var ki birbuçuk saat sahnede kalmasına rağmen seyirciyle temas kuramamıştı. Woodstock'un organizatörlerinden Michael Lang, Janis'i Atlanta'da seyretmiş ve hayal kırıklığına uğramıştı: "Kozmic Blues Janis'in hak ettiği müziği yapamıyordu. Onu, Big Brother gibi tamamlayamıyorlardı. Konser sonrasında Janis'le tanıştım. Çok bitkin görünüyordu. Onu Woodstock'a davet etmemin sebebi, o dönemin müziğinin temel kişiliklerinden, hatta kurucularından biri olmasıydı."

Woodstock'ta yaptığı basın toplantısında, Janis 25 gazetecinin önüne uzatmalı sevgilisi Peggy Caserta'yla birlikte çıkmıştı. Bir yandan soruları cevaplarken bir yandan da Peggy'nin göğüslerini okşuyordu. Peggy'nin bundan rahatsızlık duyduğunu belli etmesi üzerine, genel ahlakın sınırlamalarından muaf olduğunu haykırmıştı. Haksız sayılmazdı. Neyse ki, gazeteciler onu kolluyordu, yaptıkları haberlerde ne eroin bağımlılığından, ne de geniş yelpazeli cinsel zevklerinden söz etmişlerdi.

Sahneye çıktığında büyük tezahürat almıştı, ancak Woodstock'un resmî fotoğrafçısı Henry Diltz'in ifadesiyle, "şarkı söylerken eziyet çekiyor gibiydi, inliyor, acı içinde çığlıklar atıyordu." Diltz'in çektiği fotoğraflarında, balmumundan yapılmış bir maskeyi andıran yüzü ve iki eliyle mikrofona yapışmış hali iç paralayıcıydı. "Piece of My Heart", "Summertime", "Little Girl Blue" ve "Try"ı debelene debelene söylemişti. Çadırına döndüğünde öfkeden delirmiş gibiydi, kariyeri boyunca bir daha ele geçiremeyeceği bir fırsatı heba ettiğini biliyordu.

"Kozmic Blues" (tam adıyla "I Got Dem Ol' Kozmic Blues Again Mama!") Ekim 1969'da yayınlandı ve birkaç hafta içinde Billboard listesinde beşinci sıraya kadar çıktı, toplam 16 hafta Top 40'da yer aldı. "Kozmic Blues" sekiz hafta bir numarada kalan "Cheap Thrills"in kalibresinde bir albüm değildi ve Janis de bunun farkındaydı. 1969 sonunda Jazz and Pop dergisi tarafından yılın en iyi kadın şarkıcısı seçildi, ama bu ödül 1970'in uğurlu bir yıl olmasını sağlayamayacaktı.

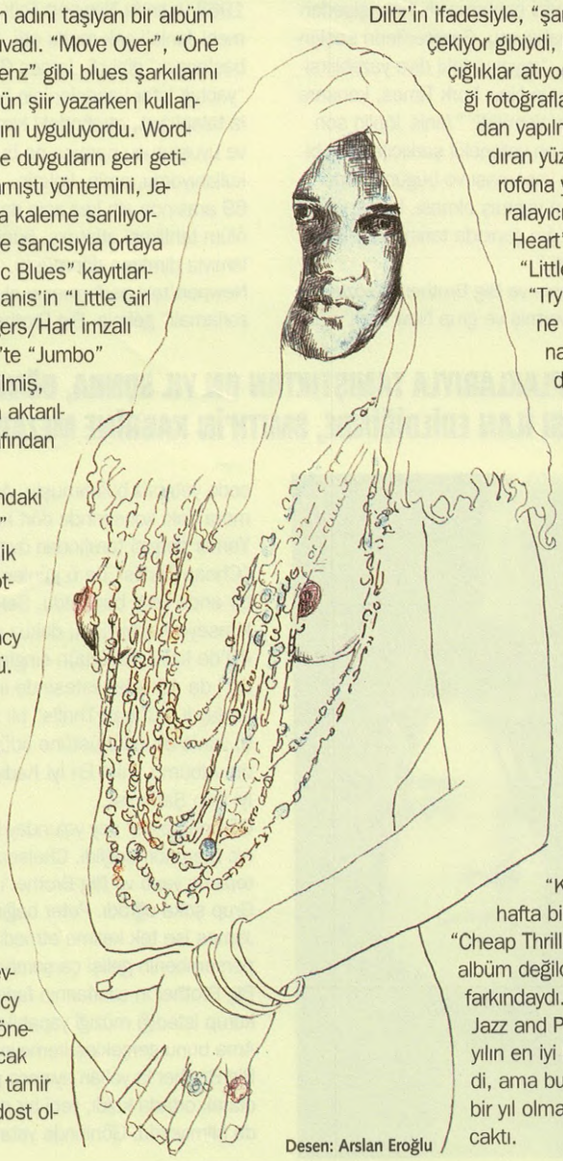

Desen: Arslan Eroğlu

BEATNIK TARZI GİYİNİRDİ VE HAYATTAKİ TEK AMACININ JACK KEROUAC'IN TEMSİL ETTİĞİ ŞEKİLDE YAŞAMAK OLDUĞUNU SÖYLERDİ.

Bobby McGee ve Kris Kristofferson

Ev arkadaşı Linda Gravenitas, Janis'in eroin bağımlılığından gına getirmişti. "Ne zaman odasına girip kapıyı kapatsa, o odadan sağ çıkamayacağından endişe ediyordum ve başının etini yemekten kendimi alamıyordum. Bir gün yine 'bırak şu mereti' vaazı verirken, 'hoşuna gitmiyorsa çek git' deyiverdi. Ben de 'peki' dedim ve pılımı pırtımı toplayıp evden ayrıldım. Onu şoke etmek, 'eroinin bir bedeli de bu' mesajı vermek istiyordum."

Linda'nın ayrılışı Janis için büyük bir şok olmuştu. Kalbi fena kırılmış, ama eroini bırakmaya da ahdetmişti. Psikiyatrik terapiye ve metadon tedavisine başladı, sonra Meksika'da eroin bağımlılığını defetmekte uzmanlaşmış bir kliniğe gitti.

1970 başında Kozmic Blues'la yollarını ayırdı ve yeni bir grup kurmak için bir kez daha Michael Bloomfield ve Nick Gravenitas'ın kapısını çaldı. Full Tilt Boogie Band adını koydukları grubun müzisyenlerini birlikte seçtiler. Davul Clark Pierson'a, piyano Richard Bell'e, org Ken Pearson'a emanet edildi, Kozmic Blues'dan sadece iki kişi yeni grupta da yer aldı, basçı Brad Campbell ve gitarist John Till. Janis, son albümü "Pearl" için bu kadroyla yola çıktı. Ama ortada tek bir şarkı bile yoktu. İmdada Kris Kristofferson yetişti. Full Tilt'in kuruluşunda tuzu olan Dylan'ın kankası Bob Neuwirth, Janis'in verdiği bir partiye Kristofferson'la geldi ve rock'un tarihsel bir ânına daha imzasını attı.

Dylan'ın "Like A Rolling Stone"unun esin kaynağı olan Neuwirth, çeşitli marifetlerinin yanısıra büyük şöhretlere yoldaşlık yapmasıyla ünlüydü. Elektra şirketi sırf Jim Morrison'la takılsın ve onun aklını başına toplamasını sağlasın diye Neuwirth'ü maaşa bağlamıştı. Şimdi de Janis ve Kristofferson'ı bir araya getiriyor ve müthiş bir sinerjiyi tetikliyordu. Tanışmalarını Janis'in arkadaşı Sunshine Nichols şöyle anlatıyor: "Kris, 34 yaşındaydı, henüz sakal bırakmamıştı ve Paul Newman'ın gençlik hali gibi bir eski Yunan ilahı havası taşıyordu. Janis'in ayakları yerden kesildi ve Kris'e fena halde abayı yaktı. Kris de onun gibi Teksaslıydı, ülkeyi bir uçtan öbürüne otostop yaparak katetmiş, sonra Nashville'e demir atmış ve şarkı yazarı olmak için kolları sıvamıştı. 'Me and Bobby McGee' Roger Miller'ın sesiyle bir country hit'i olmuştu, 'Sunday Morning Coming Down'u ise Johnny Cash söylüyordu."

Kristofferson, Janis'i o günlerde nasıl bulduğunu sorduğumda şunları anlatıyor: "Sağlıklı ve çekiciydi. Metadon tedavisinden şikayetçiydi. Ünvanını korumaya çalışan bir boksör gibiydi."

Kristofferson sıkı bir içkiciydi, eroini alkolle ikame eden Janis için ideal bir refakatçiydi. İlişkileri kısa bir sürede tutkulu bir aşka dönüştü –en azından Janis için. Kristofferson'ı arkadaşlarına anlata anlata bitiremiyordu: Soyunduğunda daha da yakışıklıydı, eski bir futbolcuydu, vücudu Herkül gibiydi, harika bir şarkıcı ve şarkı yazarıydı, sesi konuşurken de kadife gibiydi, ayrıca kitap kurduydu, William Blake hakkında saatlerce konuşabilirdi... Sonuçta, Janis'in arkadaşları bu ilahı kendi yataklarında görmek istediler. Kristofferson da kadınlara düşkündü, ihanetleri Janis'in kıskançlık krizleri geçirmesine sebep oldu. Ve "Me and Bobby McGee" bir şarkı olmaktan çıkıp gerçek bir mutsuz aşk hikayesine dönüştü. Ama, Janis'in yorumuyla rock tarihinin klasikleri arasında yerini aldı.

WOODSTOCK 1969
Joplin, Woodstock festivalinde, "Raise Your Hand", "Kozmic Blues", "Summertime"ın da dahil olduğu dokuz şarkılık repertuarla 16 Ağustos Cumartesi günü sahne aldı

"ME AND BOBBY MCGEE" BİR ŞARKI OLMAKTAN ÇIKIP, KRIS KRISTOFFERSON İLE JANIS ARASINDAKİ GERÇEK BİR MUTSUZ AŞK HİKAYESİNE DÖNÜŞTÜ.

Yokuş aşağı: Buried Alive in Blues

Janis Eylül 1970'de "Pearl"ün kayıt çalışmaları için Los Angeles'a gelmiş ve Landmark Motor Hotel'e yerleşmişti. Çok yanlış bir adresteydi, zira Landmark cankilerin cirit attığı bir oteldi ve Janis altı aydır eroinden uzak duruyordu. Ama cankilerin meskenine adım attığı andan itibaren felaketle dans etmeye başlamıştı. Alkol ya da uyuşturucu bağımlılığından kurtulabilenlerin tek bir sırrı vardır: Eski ilişkilere son vermek. Janis ise Landmark'ta eski ilişkilerine dönmüştü. Bunların başında da iflah olmaz bir eroinman olan Peggy geliyordu.

Peggy'ye duyduğu seksüel tutku hiç dinmemişti. O sıralardaki sevgilisi Seth de Peggy kadar beter olmasa da eroin bağımlısıydı. "Pearl" kayıtları boyunca Janis'le birlikte çalışan piyanist Richard Bell, o günleri şöyle anlatıyor: "Provalardan sonra Barney's barına giderdik. Çok içiyordu, eroin bağımlılığını alkolle yenmeye çalışıyordu. Sık sık eroin konusunu açardı, 'insan hissedememeye ve umursamamaya başladığında yaşamanın ne manası var' diyordu. Epeydir eroin kullanmamıştı, ama öyle bir mekâna gelmişti ki, yeniden başlaması kaçınılmazdı. Seth'e eroini bırakması için kendisine yardımcı olmasını söylediğinde aldığı cevap bir kahkahaydı sadece."

Özel hayatı yokuş aşağı giderken, Eylül 1970'de, sanatı tırmanışa geçmişti. "Me and Bobby McGee" gibi şarkılarla Teksas kökenine ve kariyerinin ilk evresindeki melodik ses ve üslûba geri dönmüştü, dört yılın tecrübesiyle birlikte. Yeni grubu Full Tilt Boogie Band harikulade müzisyenlerden oluşuyordu. Janis'e göre, "Me and Bobby McGee" aysbergin görünen kısmıydı, derinde yatan bir Teksas, country, blues kütlesi vardı ki, mücevhere dönüşmeyi bekliyordu. O günlerde, şimdinin aksine, müzik türleri kesin sınırlarla birbirinden ayrılmıştı: Blues, beyaz müziği, country ve western... Janis San Francisco'ya bir folk şarkıcısı olarak gelmiş ve blues'a geçmişti. Şimdi blues'dan folka doğru gidiyordu.

Janis'in hayatındaki son gece güzel başlamıştı. Richard Bell anlatıyor: "Kayıtlar gayet iyi gidiyordu. Janis 'Me and Bobby McGee'nin son halinden çok memnun kalmıştı. O gün 20 küsur arkadaşı onu görmeye gelmişti, aralarında albüme 'Trust Me' adlı şarkısını veren Bobby Womac de vardı. Keyfi çok yerindeydi, 'Buried Alive in Blues' kaydedilirken Janis neşeyle dans ediyordu..." Seansın sonlarına doğru, stüdyo çalışanları John Lennon'ın doğum gününün (9 Ekim) yaklaştığını, o hafta Sunset Sound'da kayıt yapan bütün grupların "Happy Birthday, Dear John"ı çaldıklarını, bütün versiyonların doğum günü hediyesi olarak Lennon'a gönderileceğini söyleyince, Janis ve grubu da kendi versiyonlarını yapmaya koyulmuşlardı. Janis "Happy Birthday, Dear John"dan Roy Rogers ve Dale Evans imzalı bir romantik kovboy şarkısı olan "Happy Trails"e geçmiş ve şarkıyı baştan sona söylemişti. O gün orada olan Carl Gottlieb'in ifadesiyle, "havada mutluluk vardı."

Füze gibi

Kayıt seansı gece yarısına doğru sona ermiş, Janis ve birkaç müzisyen Barney's barına gitmişlerdi. Janis tekila, Richard Bell "tornavida" söylemişti. "Janis mutlu ve heyecanlıydı. İyi bir albüm yaptığımızı düşünüyor ve 'Pearl'den hemen sonra yeni bir albüm için kolları sıvamayı planlıyorduk."

Gece 1'de, Janis yalnız başına Landmark'a gelmiş ve odasına çıkmıştı. Gündüz satın aldığı eroinden bir vuruş yaptıktan sonra sigara almak üzere lobiye inmiş, gece katibi George Sandoz'a para bozdurmuş, biraz sohbet ettikten sonra sigara makinasından bir paket Marlboro alıp odasına dönmüştü. Yavaş yavaş soyunurken nakavt yumruğu yemiş bir boksör gibi yere serildi. Cesedi ertesi gün akşam 7 buçuk sularında, ölümünden yaklaşık 18 saat sonra bulunacaktı. Haberi duyduğunda, Jerry Garcia, Winterland'deki Grateful Dead konserinde "Cold Rain and Snow"u çalıyordu. "Janis'in zamanlaması mükemmel oldu, kaçınılmaz inişe, erken bunama istikametinde yol almaya geçmeden noktayı koydu" deyip ekleyecekti: "Ama çıkışı füze gibiydi, Janis füze gibi bir kızdı."

Otopsi raporunda "aşırı dozdan mütevellit eroin-morfin zehirlenmesi" yazıyordu. 3 Ekim gecesi, Janis aslında her zamanki dozunda zerketmişti eroini; miktar aynıydı ama, muhteviyat farklıydı. Müşterisi olduğu torbacı eroin kullanmadığı için malın iyi olup olmadığını "çeşnici"sine müracaat ederek anlıyordu. O hafta sonu çeşnici ortalıkta yoktu, torbacı da malını acilen paraya çevirmek istiyordu. Janis'e sattığı saf eroindi, bu da on kat daha güçlü bir zehir demekti. Yegâne kurban Janis değildi, o hafta sonu (3-4 Ekim) Landmark civarında sekiz canki hayatını kaybetmişti.

Janis, vasiyetinde ölümünün ardından verilecek parti için 2500 dolar ayırmıştı. San Anselmo'daki Lion's Share adlı kulüpteki partinin davetiyesinde "İçkiler 'Pearl'den" yazıyordu. Chet Helms'den James Gurley'e, Peggy Caserta'dan Linda Gravenitas'a, dostlarının birçoğu oradaydı. James Gurley'in deyişiyle, "Janis'i uğurlamanın daha güzel bir yolu olamazdı."

"Pearl", Janis'in ölümünden birkaç ay sonra, Şubat 1971'de yayınlandı ve hemen liste başı oldu, albümün hit single'ı "Me and Bobby McGee" de bir numaraya oturdu. Geçen yıllar "Pearl"ün değerini azaltmadı, aksine çoğalttı. 1990'da New Yorker dergisi, kadın şarkıcılar tarafından yapılan en güzel on albüm listesinde birinciliği "Pearl"e verdi. "Me and Bobby McGee"nin yanısıra "Mercedes Benz", "A Woman Left Lonely" ve "Get It While You Can" yalnız Janis'in kuşağının değil, sonraki kuşakların da "marş"ları arasında yer aldı.

Time dergisi, ölümünden 18 yıl sonra Janis'i kapağına şu cümlelerle koydu: "Janis Joplin 1968'in bir yönünü gayet iyi temsil ediyor: Aynı anda hem sevinçli, hem de yaralı bir feryat."

Derleyen: **Yücel Göktürk**

ansiklopedi

a→

AFRİKA ASLANI

"Majesteleri tahttaki yerine geçer, yerine yerleştiği anda, ben de ayağının altına bir yastık yerleştirirdim. Bunun yıldırım hızıyla yapılması gerekirdi, öyle ki, Seçkin Hükümdarımız Haile Selasie'nin ayakları bir an bile havada asılı kalmamalıydı. Hepimiz yüce majestelerinin ufak tefek olduğunu biliyorduk. Bununla birlikte, İmparatorluk Makamı'nın yüceliği gereğince, İmparator'un diğer kişilerden düpedüz fiziksel bile olsa, daha yüksekte bulunması gerekiyordu. Dolayısıyla, İmparatorluk tahtlarının bacakları uzun, oturma yerleri yüksekti, özellikle istisnaî ölçüde uzun boylu olan İmparator Menelik'ten kalan tahtlar böyleydi. Bu nedenle, yüksek bir taht ile Saygıdeğer Majesteleri'nin yapısı arasında bir çelişki doğmuştu; küçük bir

çocuk gibi bacakları havada sallanan bir kimse tarafından gereken ciddiyetin nasıl sağlanabileceğini hayal etmek bile güç olduğundan, tam da bacaklar bölgesinde en duyarlı ve belalı olan bir çelişkiydi bu. Bu hassas ve çok önemli muammayı yastık çözdü.

Yirmi altı yıl boyunca En Erdemli Majesteleri'nin yastık taşıyıcılığını yaptım. Majesteleri'ne dünyanın dört bir köşesine yaptığı yolculuklarda eşlik ettim ve doğruyu söylemem gerekirse –bunu gururla söylüyorum– Majesteleri bensiz hiçbir yere gidemezdi, çünkü asaleti onun daima bir tahta oturmasını gerektiriyor ve bir tahta asla yastıksız oturamıyordu, ben de onun yastık taşıyıcısıydım. Özel teşrifatın bu uzmanlık dalında ihtisaslaştım ve hatta son derece yararlı, uzmanca bilgiye sahip oldum çeşitli tahtların yüksekliği konusunda. Bu ustalık, tam boyuna uygun yastığı çarçabuk seçmeme olanak veriyor, böylece, yastık ile İmparator'un pabuçları arasında bir boşluk olmasına neden olacak şaşırtıcı bir hatanın doğmamasını sağlıyordu. Depo olarak kullandığım odamda, çeşitli boyda, kalınlıkta, çeşitli malzeme ve renklerde elli iki yastık vardı. Memleketimizin vebası olan pireler bunlara girmesin diye, yastıkların muhafazasına bizzat nezaret ediyordum, hiç ara vermeksizin, çünkü böyle bir gafletin sonuçları çok nahoş bir rezalete meydan verebilirdi."

Ryzsard Kapuscinski, "Afrika Aslanı"

b→

BAMYA

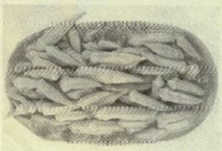

Latince Hibiscus Esculentus. Ebegümecigiller familyasına ait olan bu (talihsiz) sebzenin anavatanı bazı kaynaklara göre Hindistan, bazılarına göre ise Etiyopya. İngilizcede "bamya" anlamına gelen Afrika kökenli sözcük "okra", İgbo dilinde, "hanım parmağı" demek. Türkçedeyse bamya, argoda erkek tenasül organı anlamında kullanılır. Köle ticareti sırasında Afrika'dan Amerika'ya da giden bamya, günümüzde Yunanistan, Türkiye ve Ortadoğu mutfağında da kullanılan başlıca sebzelerdendir. Talihsizliği, kıvamının sümüğe benzemesi sebebiyle olsa gerek, küçük yaşlarda gelişen damak zevkine hitap edememesi, herkesçe yenememesi ve ilerleyen yıllarda da bu inadın sürmesinden ileri gelir. Tropik ve ılık iklimlerde yetişen bamyanın meyvesi genellikle olgunlaşmadan, gençken yenir, bazı ülkelerde enginar gibi yaprakları ve ayrıca tohumları da besin kaynağıdır. Türkiye'de yetişen bamyalar diğer sıcak ülkelere oranla daha küçük olur ve sadece meyveleri tüketilir. Ülkemizde etli, nohutlu, zeytinyağlı ya da kurutulmuş biçimde tüketilen bamyanın yurt çapında en bilinen cinsleri Balıkesir bamyası, sultani bamya ve kurutulmuş haliyle Amasya bamyasıdır. Konya'ya has bamya çorbası da ülkemizdeki bamya yorumlarındandır. Can'in '70'li yılların müzik anlayışına katkı koyan "Ege Bamyasi" albümünün yanısıra Memet Baydur'un "Düdüklüde Kıymalı Bamya" oyununa da adını vermiştir. Dilde unutulmaya yüz tutan bir kullanımı da "kusura bakma" anlamına gelen "kusura bamya"dır. ("Ama sen üstadım beni pek sarmıyorsun, kusura bamya." Sait Faik Abasıyanık) Tarihe uzandığımızda, Osmanlı sarayında bahçe ve bekçilik hizmeti yürüten "bamya ocağı"yla da karşılaşırız.

d→

DIRTY PRETTY THINGS

Londra'nın kimi mültecilik bekleyen, kimi kapağı başka bir ülkeye atmak isteyen evraksız göçmenleriyle ilgili 2002 tarihli Stephen Frears filmi. Türkiye'de "Kirli Tatlı Şeyler" adıyla gösterime giren film Nijeryalı Okwe ve Türkiyeli Şenay arasındaki ilişki üzerinden Londra'daki göçmenlerin ağır ve zor hayatını anlatıyor. Frears'ın turistik Londra'ya değil, arka sokaklara kaydırdığı kamerası dünyanın herhangi bir yerinde karşılaşılabilecek büyük dramlardan birine odaklanıyor: Organ mafyası. Film, Londra'daki "yarı-hayat"tan tam bir hayata geçmek uğruna organlarını satmayı düşünen göçmenlerin çaresizliğini yansıtıyor. "Amélie"nin Fransız yıldızı Audrey Tautou, kamera karşısında ilk defa İngilizce konuştuğu (hem de Türk aksanıyla) filmde, duvarında Yıl-

maz Güney posteri asılı Şenay'ı canlandırıyor. (Rivayete göre Frears rol için Meltem Cumbul'u düşünmüş, ama bu çeşitli nedenlerden dolayı mümkün olmamış.)

Stephen Frears'ın daha önceki filmleri "Benim Güzel Çamaşırhanem" ve "Sensiz Olmaz" (High Fidelity) gibi "Kirli Tatlı Şeyler" de anaakımın uzağında. Film aynı zamanda konuyla doğrudan ilgili olmayan erotik afişiyle film tanıtımına dair bir tartışmaya da yol açmıştı.

j→

JOHNSON, JACK

Dünyanın ilk Siyah ağır sıklet boks şampiyonu; 20. yüzyılın ilk yarısının en meşhur ve çığır açıcı Siyah ismi. 1878'de Teksas'da iki eski kölenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Ancak beş yıl okuyabildi, mahalle dövüşlerinin ardından amatör

boksörlüğe geçişi uzun sürmedi. 1897'de profesyonelliğe adım attı, Joe Choynski'nin yanında yetişti. 1903'te "Denver" Ed Martin'i yirmi rauntta mağlup ederek Siyah Ağır Sıklet Boks Şampiyonu unvanını aldı. O zamanlar Siyahlarla Beyazların ringde karşı karşıya gelmesine izin veriliyor, ama dünya şampiyonluğu kemerinin bir Siyahın eline geçmesine izin verilmiyordu. Johnson dönemin dünya ağır sıklet boks şampiyonu James J. Jeffries'le maç yapmak istedi, ancak reddedildi. 1907'de bir önceki şampiyonla yaptığı maçta, Bob Fitzsimmons'u iki rauntta devirdi. Bir sonraki dünya şampiyonu Kanadalı Tommy Burns'ün ardından Sidney'e kadar gitti, her fırsatta maç teklifini yineledi. 14 rauntun ardından ringin etrafını polis çevirdi, kameralar Johnson'ın

zaferini çekmedi. Johnson, dünya şampiyonluğu kemerini almıştı. ABD'ye dönüşünde orta sıklet şampiyonu Stanley Ketchel dahil pek çok Beyaz boksörle gösteri maçlarına çıkarak galibiyetler aldı. Vaktiyle maç talebini geri çeviren James J. Jeffries'i 22 bin kişi önünde 15 rauntta yendi. Dünya şampiyonluğu unvanını 1915'te, Küba'da, Jess Willard'a uzun bir kapışmanın ardından kaptırdı. Ülkeye dönüşünde Mann Yasası'nı çiğnemekten tutuklandı (yasa, kadınların gayrı ahlâkî amaçlarla devletler arasında ulaşımını yasaklıyordu; Johnson'ın tek yaptığı, Beyaz sevgilisine Pennsylvania'dan Illinois'e bilet tedarik etmekti) ve bir sene hapse mahkûm oldu. Hapisten sonra gösteri maçlarına çıktı. 1946'da, Ku-

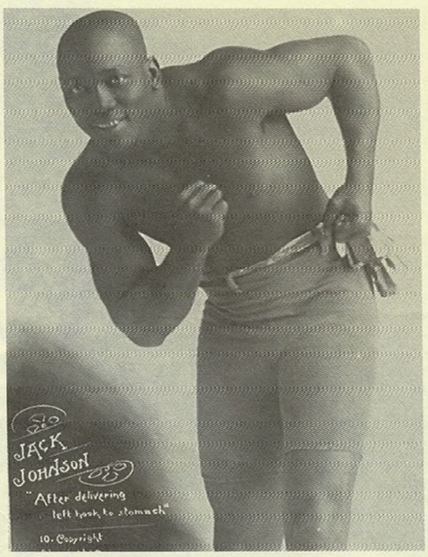

zey Carolina'da, bir araba kazasında son nefesini verdi...

Jack Johnson'ın sakin ve sabır gerektiren bir stili vardı. Rakibin etrafında dans ederek, onu hataya zorlayarak oynuyor, ilerleyen rauntlarda işini bitiriyordu. Sanki enerjisinin bütününü harcamıyormuş, rakibini hemen yere yıkabilecekken bekliyormuş gibi görünüyordu. Bu defansif tarzı, spor yazarlarınca uzunca bir dönem korkaklık olarak nitelendi.

Boks, 20. yüzyılın ilk yarısında Amerika'nın en popüler sporlarından biriydi. Bir Siyahın dünya ağır sıklet şampiyonu olması büyük bir hadiseydi. Ama Johnson'ın asıl skandal yaratan davranışı, Beyaz kadınlarla birlikteliğiydi: Pek çok sevgilisi olan Johnson, üç kez de evlenmişti. Muhammed Ali, Johnson'ı hep bir usta ve rol modeli olarak belledi; Vietnam Savaşı karşıtlığıyla, Beyaz Amerikalılar üzerinde, Johnson'a benzer bir etki yarattığını düşünüyordu.

Jack Johnson için pek çok kitap yazıldı, ama asıl büyük saygı duruşu, onun adına çekilen bir belgesel ve Miles Davis imzalı müzikleriydi. "Right Off" ve "Yesternow" isimli iki parçadan oluşan Miles Davis plağı "A Tribute To Jack Johnson" 1971'de yayınlandı. Steve Grossman, John McLaughlin, Herbie Hancock, Michael Henderson, Billy Cobham, Chick Corea, Dave Holland, Jack DeJohnette gibi isimlerin yer aldığı plağın sonunda oyuncu Brock Peters şöyle diyordu: "Ben Jack Johnson, dünya ağır sıklet boks şampiyonu. Ben bir Siyahım. Bunu unutmama asla izin vermediler. Pekâlâ, ben bir Siyahım. Bunu unutmalarına asla izin vermeyeceğim."

k→

KADIN POLİS

1970'lerin ünlü Amerikan dizisi, TRT'nin de gözdelerindendi. İlk kadın polis figürünü yaratmasını bir yana bırakın, başrolünde bir kadının yer aldığı ilk prime-time süksesi olmuştu. Adı Frank Sinatra, John F. Kennedy gibi isimlerle anılan, 1965'den '80'e Burt Bacharach'la aynı yastığı paylaşan, '50'lerden itibaren çevirdiği filmlerle tanınan Angie Dickinson, bu diziyle adını tarihe yazdı. Los Angeles Polis Teşkilâtı'nın cinayet masasına bağlı sivil detektif Suzanne "Pepper" Anderson'ı başarıyla canlandıran Dickinson, her bölümde başka bir kılığa giriyor, seksapelinden de bir şey yitirmiyordu.

r→

REI MOMO

Türkçesi, Kral Momo. Başta Rio'daki olmak üzere, Brezilya karnavallarının ilk düdüğünü çalan kişi, David Byrne'ün ilk solo albümüne de adını verdi. Gelenek, 1932'de, şişman bir kuklanın Kral Momo olarak tescil edilmesiyle başladı. Bir sene sonra 120 kiloluk F.M. Cardoso ilk kanlı canlı Kral Momo olarak karnavalın düğmesine bastı. Bu gelenek günümüze kadar sürdü; Brezilya'daki karnavallar gayet şişman ve sempatik bir Kral Momo'nun görünüp şehrin anahtarını kabul etmesiyle başlıyor.

S→

STUDIO 54

1970'lerin disko kültürünün alâmet-i farikası olan kulüp. Adını adresinden (254 West 54th St. Manhattan - New York) alan kulüp, 1927'den itibaren tiyatro ve müzikhol olarak faaliyet göstermiş, en son CBS'in radyo ve televizyon stüdyosu olarak kullanılmıştı. Üniversiteden iki arkadaş, fırlama, alemci Steve Rubell ve halim selim, işe yatkın Ian Shrager'ın eline geçince binanın çehresi iyice değişti. Daha önce şehrin çeşitli semtlerinde lokantalar açan ikili, alkole ağırlık verirlerse ve mekânı şehrin "şık" bir mıntıkasında açarlarsa paraya para demeyeceklerini farkederek Manhattan'a yuvalandılar. Studio 54'ün ilk partisi 26 Nisan 1977 gecesi yapıldı ve "sex & drugs & disco" günleri başladı. Shrager genellikle ofiste takılıyordu, Rubell kendini pistin ortasına atıyordu. Studio 54'ün kapı kontrolleri meşhurdu: Rubell insanları kıyafetlerini değiştirmeleri için eve gönderebiliyordu, kiminin suratının ortasına "çirkinsin, giremezsin" diyebiliyordu. Uriah Heep'den Ken Hensley'nin içeri alınmaması, gazetelere de yansımıştı. Halbuki işin püf noktası, şöhretleri kulübe çekmekti, bu uğurda hediyeler hazırlıyorlar, özel partiler düzenliyorlardı (Bianca Jagger'ın piste beyaz bir at üzerinde avdet ettiği 30. doğumgünü partisi ya da Andy Warhol'unki New York sosyetesinde hâlâ konuşulur). David Bowie'den Richard Burton'a, Salvador Dali'den Elton John'a, Liberace'den Timothy Leary'ye, Liza Minnelli'den Jacqueline Onassis'e, Donald-Ivana Trump çiftinden John Travolta'ya, Mae West'ten Divine'a, dönemin yaşayan bütün şöhretleri kulübe ayak bastı. James Brown'dan Chic'e, Donna Summer'dan Village People'a, bu kulüp çok konserler gördü. Rubell'in stratejisi, adsız sansız "güzel insan"ları da kulübe çekmeyi gerektiriyordu; böylece ünlüler ve ünsüzler, beyazlar ve siyahlar kaynaştı, o zamana kadar ayrı bir dünyada yaşayan eşcinseller de kulübün başlıca müdavimleri oldu. İçeride her türlü madde kullanmak, bir köşeye çekilip sevişmek vakayı adiyedendi (bir kaşıktaki kokaini burnuna götüren Aydede heykeli kulübün sembolüydü). İlk senenin sonunda, kulübün cirosu 7 milyon dolardı. Sefahat hızlı ve kısa sürdü, kulübün son partisi 4 Şubat 1980'de "Modern Zaman Gomorra'sının Sonu" adıyla düzenlendi. Aralık 1979'da vergi kaçırma suçlamasıyla kulübü basan polis sağa sola saçılmış çuvallar içinde milyonlarca dolar ve bol miktarda uyuşturucu bulmuştu. İkili üç buçuk yıl hapse mahkûm edildi, 13 ayla yırttılar. Steve Rubell, 1989'da AIDS'e bağlı hepatitten öldü; Ian Shrager hâlâ hayatta, otelcilik alanında ilerledi, sessiz sakin, işinin başında...

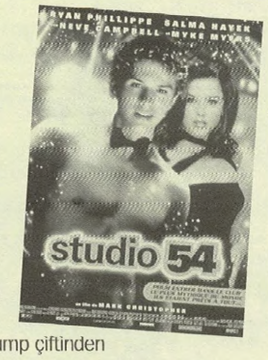

Kulüp Eylül 1981'de başka bir işletmecinin elinde yine açıldı, '80'ler popunun temellerini attı, 1986'da kapandı. Bir süre rock konserlerine ve striptiz şovlarına ev sahipliği yaptıktan sonra, 1994'te, Gloria Gaynor, Sister Sledge konserleriyle yeniden açıldı. Üçüncü dönem dört sene sürdü. Studio 54, benzer mekânlarla, Las Vegas, Berlin gibi şehirlerde de yaşatılmaya çalışıldı, pek çok filmde canlandırıldı (özellikle Mark Christopher rejisinde Ryan Philippe ve Salma Hayek'in oynadığı film meşhurdur). Manhattan'daki esas mekân halen Roundabout Theater Company tarafından kullanılıyor.

"Volare"yi bazılarımız bir kitsch klasiği, bazılarımız da aynı isimdeki bir otomobil markasının televizyon reklamı olarak hatırlar. Ressam Yves Klein hakkında bir şarkıdır halbuki. Nakaratı "volare"dir, özgün adı ise Yves Klein'ın imzası addedilen "Klein mavisi"ne gönderme yapar: "Nel blu dipinto di blu"... "Uçmak" anlamına gelen "volare"nin, Klein'ın bir Paris apartmanının penceresinden yaptığı kuğu dalışını yakalayan o ünlü fotoğrafa atıfta bulunup bulunmadığını hep merak etmişimdir.

David Byrne, Günlük, 18 Ağustos 2006